

Búvörusamningar

Margrét Ágústa Sigurðardóttir, framkvæmdastjóri Bændasamtaka Íslands, segir bændur þurfa skýr markmið í næstu samningum.

8

Íranskir bændur

Vilja stofna veitingastað með persneskum mat á bænum sínum í Kelduhverfi.

32-33

Smjörskúlpúrar

Listform smjörnsins, þessa óáberandi hráefnis, hefur í árávís þótt afar móðins.

34

ÍRANSKIR BÆNDUR Í KELDUHVERFI Sahar Pahlevanzadeh og Amin Asghali keyptu nýlega jörðina Austurgarð 2 í Kelduhverfi í Norðurþingi og ætla sér að byggja upp holdanautaeldi. Þau eru upphaflega frá Íran en sjá mikil tækifæri í búskap hér á landi. – Sjá nánar á miðopnu Mynd / Ástvaldur Lárusson

Kornrækt til manneldis

Sárafaír bændur rækta korn til manneldis þrátt fyrir að vel hafi gengið með ræktun á byggi og höfnum um áratugaskeið. „Við erum svo til ein í smásölu á manneldismarkaði,“ segir Eymundur Magnússon, bóndi í Vallanesi á Héraði.

Á Vallanesi hefur tekist að rækta spírunarhæft hveiti og bygg sem hægt er að malta. Byggræktun til bruggunar fer vaxandi en innflutningur er enn mikill. Eymundur segir tækifæri í að malta góða árganga. „Þá ertu kominn með malt sem er heimsmarkaðsvara.“

Ólafur Eggertsson á Þorvaldseyri segir mest að hafa upp úr kornrækt fyrir eigið bú en tækifæri séu fölginn í aukningu þar sem land er gott til kornræktar. Þar hefur aldrei verið meiri kornrækt en í sumar.

Stjórnvöld stefna að því að verja 2 milljörðum króna til kornræktaráttaks á árunum 2024–2028. Í skýrslu Landbúnaðarháskólans frá 2024 kemur fram að kaupendur hafi ekki yfirlit yfir magn, gæði og verð íslenskrar uppskeru.

Copa Cocega, sameinuð samtök bænda í Evrópusambandinu, spá fyrir um 6,6% samdrátt í kornframleiðslu í ríkjum sambandsins í ár. Kornrækt á Íslandi gæti gegnt æ mikilvægara hlutverki í framtíðinni.

–Sjá nánar á síðum 20-22 /eks

Kílóverð lambalæris talið mun hærra en ýsuflaks

Í nýlegri könnun sem Prósent gerði fyrir Icelandic Lamb kemur í ljós að neytendur telja kílóverð lambalæris vera mun hærra en ýsuflaks.

Alls töldu 41% svarenda að lambalærið væri meira en 50% dýrara en ýsuflakið. Kílóverð á heilu lambalæri og roð- og beinlausu ýsuflaki hefur hins vegar verið á svipuðum slóðum og í ýmsum tilvikum hefur ýsuflakið verið dýrara.

Spurt var hversu mikinn verðmun fólki teldi vera á kílóverði annars vegar á roð- og beinlausu ýsuflaki og hins vegar á heilu lambalæri í matvöruverslunum. Af þeim sem tóku afstöðu töldu 80% að lambalærið væri dýrara.

Margir töldu lambalærið miklu dýrara

Alls bárust 912 svör. Af öllum svarendum töldu 65% að lambalærið kostaði meira en ýsuflakið.

Þar aftöldu 24% að það væri 1–50% dýrara, 29% að það væri 51–100% dýrara og 12% að lambalærið væri meira en tvöfalt dýrara en ýsuflakið.

Tíu prósent svarenda töldu ýsuflakið dýrara og 7% töldu vörurnar kosta það sama. Þá sögðust 18% ekki vita svarið og 1% vildi ekki svara.

Í sömu könnun voru svarendur einnig beðnir um að áætla kílóverð nokkurra kjötvara

og ýsuflaks í lágvöruverðsverslunum. Að meðaltali töldu svarendur kílóverð ýsuflaks vera 3.140 krónur, nautahakks 3.130 krónur, kjúklingabringna 3.079 krónur og grísakótiletta 3.039 krónur. Lambalærið skar sig hins vegar úr, en þar var áætlað kílóverð 5.106 krónur.

Lambakjöt „hreinn náttúruafurð“

Í könnuninni var einnig spurt hvaða kjöt á Íslandi svarendum þætti passa best við lýsinguna „hreinn náttúruafurð“. Af öllum svarendum nefndu 71% lambakjöt, 6% nautakjöt, 5% kjúkling og 1% svínakjöt. Fimm

prósent töldu að engin þessara kjötttegunda myndi falla undir lýsinguna en 11% sögðust ekki vita. Af þeim sem tóku afstöðu völdu 81% lambakjöt.

Hafliði Halldórsson, framkvæmdastjóri Icelandic Lamb, segir að niðurstöðurnar sýni fyrst og fremst að íslenskt lambakjöt sé í miklum metum hvað ímyndina varðar. En um leið sýni könnunin að verðskynið sé takmarkað og fólki gefi sér að lambakjöt sé dýrara en það í rauninni sé. „Það styrkir okkur í þeirri vegferð að fræða almenning um búskapinn, afurðirnar og notagildið af okkar einstöku gæðavöru.“

/smh

Skeiða- og Gnúpverjahreppur:

Brennsluofn fyrir dýrahrae

Í Árnesi í Skeiða- og Gnúpverjahreppi hefur verið settur upp brennsluofn fyrir dýrahrae, sem er sá fyrsti á landsvísu sem rekinn verður af sveitarfélagi á Íslandi sérstaklega til að þjónusta bændur fyrir þessa sérhæfðu brennslu.

Ofninn er viðbragðs sveitarfélagsins við þeim stóraukna kostnaði bændna sem lagst hefur á þá eftir að hætt var að þjónusta þá með urðun á dýrahraejum, en í

staðinn byrjað að keyra úrganginn í brennslustöðina Kölku á Reykjanesi. Haraldur Þór Jónsson, oddviti sveitarfélagsins, segir að stefnt sé að því að kostnaður bændna við þjónustuna verði lægri en var í fyrra urðunarkerfi. Þar hafi förgunin kostað um 60–70 krónur á kílóð. Verðskráin muni endurspegla kostnað við kaup og rekstur á ofninum.

Haraldur Þór Jónsson.

Hann segir stjórnvöld hafa lengi verið með áform um að koma upp söfnunarkerfi fyrir þennan úrgang svo mögulegt sé að hætta að farga honum ólöglega með urðun. Í nýjustu tillögum þeirra sé gert ráð fyrir að hann verði allur fluttur í Kölku á Reykjanesi, sem hann telur óhagkvæmt fyrirkomulag. Hann bætir við að leysa mætti úrgangsvandann með uppsetningu á 15–20 ofnum hringinn í kringum landið. /smh

Áburðarmál:

Lífrænar áburðarvörur í reglugerð

Í drögum að reglugerð um áburðarvörur eru í fyrsta sinn settar heildstæðar reglur um lífrænar áburðarvörur. Markmið hennar er að tryggja gæði, öryggi og rekjanleika áburðarvara sem eru framleiddar eða markaðssettar á Íslandi.

Níu athugasemdir bárust í samráðsgátt stjórnvalda. Bændasamtökin telja að ekki sé nægilega skýrt tekið mið af sérstöðu fiskeldismykju frá lokuðu landeldi, sem fellur til í stýrðu og rekjanlegu framleiðslukerfi.

Óvissa um fiskeldismykju

Magn fiskeldismykju mun samkvæmt framleiðsluspám tífaldest á næstu fimm árum. Bændasamtökin segja óvissu vera um stöðu fiskeldismykju gagnvart lífgasvinnslu.

Land og skógur telur óskýrt hvaða vinnsla þurfi að hafa farið fram svo fiskeldismykja teljist unnin. Það hafi áhrif á leyfi til notkunar, svo sem í beitarlandi.

Matis leggur áherslu á að skýrt verði hvaða kröfur gilda svo fiskeldismykja geti talist örugg og hæf til notkunar til dæmis í matjurtaræktun.

Ísfélagið í Þorlákshöfn, sem framleiðir áburð úr hliðarafurðum laxeldis, segir drögin útiloka fullvinnslu á sinkrikum hliðarafurðum úr íslensku laxeldi.

Land og skógur gerir athugasemd við að fjallað sé sérstaklega um hámark kadmíums, en ekki fjallað um aðra þungmálma.

Auknar kröfur letjandi

Samband íslenskra sveitarfélaga telur skilning skorta á verðmæti lífrænna áburðarvara, auknar stjórnsýslukröfur séu letjandi fyrir minni jarðgerðarstöðvar og nýja aðila á markaði og einnig fyrir sveitarfélög.

Með lífrænum áburðarvörum er meðal annars átt við moltu, kjötmjöl, svína- og fiskeldismykju og lífkol, sem ekki hafa verið framleidd á Íslandi nema í tilraunaskyni.

Matis gerir athugasemd við ósamræmi á milli þess að óheimilt sé að nota fiskeldismykju til framleiðslu lífkola en að notkun sé heimil til framleiðslu áburðarvara til ræktunar matvæla. Í umsögn Lands og skógar segir engar líkur á að sóttkveikjur lifi af þann háa hita sem er notaður við framleiðslu lífkola. Reglugerðin mun koma í stað reglugerðar um áburð og jarðvegsbætandi efni frá 1995. /eks

Sauðfjárslátrun 2026:

Áfram búist við fækkun sláturfjár á milli ára

Sláturtíð er nýhafin og búist er við að áfram fækki sláturfé sem kemur til slátrunar á milli ára.

„Við reiknum með að fækkun hér hjá okkur verði á bilinu 1–3 þúsund,“ segir Einar Kári Magnússon, aðstoðarsláturhússtjóri Kaupfélags Skagfirðinga (KS) á Sauðárkróki. „Mér sýnist að þetta sé svipað fyrir öll sláturhúsin hér á Norðurlandi og ég held að þetta sé almenna þróunin á landsvísu, að fækkunin geti orðið á bilinu 2–3 prósent,“ bætir hann við.

Sömu stóru sláturhúsin

Sömu stóru sláturhúsin eru starfrækt í þessari sláturtíð og þeirri síðustu. Sláturhús KS eru á Sauðárkróki og Hvammstanga, en sláturhúsið þar er í helmingis eigu KS og Kaupfélags Vestur-Húnavetninga. Kjarnafæði Norðlenska (KN) hætti slátrun á Blönduósi á síðasta ári og slátrar nú eingöngu á Húsavík. KS keypti KN árið 2024 en rekstur afurðastöðvanna hefur verið aðskilin. Einar Kári áætlar að um 88 þúsund fjár verði slátrað á Húsavík, um 100 þúsund á Hvammstanga og 112 þúsund á Sauðárkróki.

Hin stóru sláturhúsin eru Fjallalamb á Kópaskeri og Sláturfélag Suðurlands á Selfossi. Björn Víkingur Björnsson, framkvæmdastjóri Fjallallambs, segist reikna með að sláturfé muni fjölga um þúsund og fara í um 25 þúsund. Steinþór Skúlason, forstjóri Sláturfélags Suðurlands, áætlar svipaðan heildarfjölda og á síðasta ári, eða um 100 þúsund.

Þrjú smærri sláturhús eru auk þess starfandi. Sláturhúsið á Refsstað í Vopnafirði, Sláturhús Vesturlands í Borgarnesi og Grímsstaðaket í Reykholtstal í Borgarfirði.

Sauðfjərbændum fækkar

Einar Kári segist meta áætlaða fækkun út frá tölum um slátrun á fullorðnu fé í síðustu sláturtíð. „Það virðist þá mest hægt að rekja þessa fækkun til þess að sauðfjərbændur hafi hætt búskap, frekar en að starfandi bændur séu að minnka við sig.“

Eftir síðustu sláturtíð varð ljóst að sláturlömbum hefði fækkað um 95 þúsund frá sláturtíðinni 2020. Lömbum sem komu til slátrunar á Íslandi á síðasta ári fækkaði um 13 þúsund í samanburði við árið 2024 – og svipuð fækkun var árið áður. Í fyrra var hins vegar almennt mikill fallþungi til að vega upp á móti fækkun dilka, hvað kjötframleiðsluna varðar.

Hækkun afurðaverðs fylgir vísitölu

Eyjólfur Ingvi Bjarnason, formaður deildar sauðfjərbændna hjá Bændasamtökum Íslands, fjallar á vef samtakanna um afurðaverðið sem sauðfjərbændum standi til boða. Hann segir að reiknuð hækkun miðað við innlegg ársins 2025, að teknu tilliti til uppbótar á afurðaverði sem greitt var á fyrri hluta árs 2026, sé 1,4% í dilkakjöti og 2,1% fyrir kjöt

Stjórnugrís:

Annað innbrot í svínabúið

Aftur var brotist inn á svínabú Stjórnugríss 2. september síðastliðinn. Líkt og í innbrotinu í maí voru hurðir og stíur opnaðar svo að dýrin gengu laus um húsið og átta dýr voru komin út á tún. Fimm smágrísir drápust og eina gyltu þurfti að aflifa vegna fótbrots.

Verksummerki voru með svipuðum hætti og í fyrra innbrotinu, en í þetta sinn var rúða brotin og farið inn um glugga. Þetta er fjórða innbrotið í eldisbú á fjórum mánuðum en fyrir utan innbrotin tvö í svínabú Stjórnugríss var brotist inn í alifuglabúið Reykjabúið og minkabúið Dalsbú.

Afleiðingar skaðlegar fyrir dýrin

Aftur eru afleiðingar innbrotsins alvarlegar fyrir dýrin, auk þeirra sem drápust eru fjölmörg dýr særð og með áverka og voru sóttvarnir búins rofnar. Líkt og eftir síðasta innbrot má búast við frekari afleiðingum á næstu dögum og vikum, meðal annars vegna streitu, líkt og minnkaðri mjólkurframleiðslu hjá gyltum og mögulegum fösturlátum. Eftir innbrotið í maí urðu sjö fösturlát.

„Okkur er mjög brugðið yfir því að þetta skuli hafa endurtekið sig, sérstaklega í ljósi þess hversu alvarlegar afleiðingar fyrra innbrotið hafði fyrir velferð dýranna,“ segir Geir Gunnar Geirsson, forstjóri Stjórnugríss, í samtali við blaðið. „Ég átta mig ekki á því hvað er í gangi, þetta er að valda dýrunum skaða, ég get ekki séð neitt sem bendir til þess að þetta fólk sem brýst inn sé að berjast fyrir betri aðbúnaði eða dýravelferð.“

Innbrotin þaulskipulögð

Búið var að skipta um hurðir, setja rammgerðari hurðir og betri lása hjá Stjórnugrís en nú var brotist inn um glugga. Að sögn Geirs er ljóst að innbrotin séu þaulskipulögð. „Ég tel að ef þetta fólk vilji komast inn þá mun það gera það. Þetta fólk er greinilega vel búið, kom fótgangandi, ekki á

Sauðfé heldur áfram að fækka á Íslandi.

Mynd / smh

af fullorðnu fé.

Sé hins vegar miðað við það verð sem greitt var síðasta haust nemi hækkunin 4,9% milli ára og fylgi hún nokkurn veginn þróun vísitölu neysluverðs síðasta árið.

Reiknað afurðaverð að landsmeðaltali fyrir dilka stendur nú í 1.122 krónum á kílóð en reiknaðist 1.106 krónur fyrir síðustu sláturtíð þegar tekið er tillit til þeirra viðbóta sem bættust við útgefið afturðaverð.

Eyjólfur segir í greininni að tölurnar segi ekki alla söguna og erfitt sé að meta áhrif þess að afurðastöðvar á Norður- og Austurlandi hætti yfirborgun á skrokka undir 13,5 kílóum. Sama eigi við um áhrif lægra afurðaverðs sem greitt verður fyrir kjöt af fullorðnu fé hjá Sláturfélagi Suðurlands í október.

Verðhækkanir á aðföngum

Segir Eyjólfur enn fremur að rekstur sauðfjərbúa hafi staðið frammi fyrir miklum hækkunum á aðföngum á undanförnum árum, vegna óstöðugleika í heimsmálum, stríðsátaka og röskun á alþjóðlegum aðfangakeðjum sem hafi haft áhrif á verð á til dæmis áburði, eldsneyti, fœðri og varahlutum.

Aukin óvissa sé nú vegna lokunar Hormússunds sem sé ein mikilvægasta flutningsleið heims fyrir olíu og gas og alvarlegar truflanir þar geti haft viðtæk áhrif á heimsmarkaðsverð orku. Slík þróun geti skilað sér hratt inn í íslenskan landbúnað með hærra verði á eldsneyti, áburði, plasti, flutningum og fjölmörgum öðrum aðföngum sem tengjast orkuverði með beinum eða óbeinum hætti. Vísendingar séu um að sú þróun sé hafin.

Eyjólfur segir að sauðfjərbú sé sérstaklega viðkvæm fyrir slíkum kostnaðarbreytingum og þess vegna segi prósentuhækkun afurðaverðs ein og sér takmarkað um raunverulega breytingu á afkomu sauðfjərbúa. Það sem skipti máli sé hvernig tekjur þróist í samanburði við þann kostnað sem þarf að leggja út til að halda framleiðslunni gangandi. /smh

bíl, og eru með hanska og eflaust andlitsgrímur. Þeir skildu ekkert eftir, svo lögreglan er ekki með neitt í höndunum,“ segir Geir.

Að sögn Geirs er það í vinnslu að setja upp frekara öryggiskerfi á búinu. „Við vorum byrjuð að skoða öryggismyndavélabúnað en þuggumst ekki við öðru innbroti og það svo fljótt.“ Það er að mörgu að huga við öryggismál en á svo stóru búi eru fjölmargar hurðir inni og utan á húsinu. Geir segir að því séu þau enn að skoða hvað myndi virka best.

„Við erum ráðþrota, það eina sem við getum gert er að setja upp meiri öryggisbúnað en lögreglan verður að gera eitthvað í málinu,“ segir Geir.

Lögreglan með lítið í höndunum

Hjördis Sigurbjartsdóttir, aðstoðaryfirlögregluþjónn hjá lögreglunni á höfuðborgarsvæðinu segir engar fréttir af málinu, sem er í rannsókn. „Við höfum ekkert til að tjá okkur um í bili,“ segir Hjördis í samtali við blaðið. Innbrotin fjögur eru öll rannsökuð sem stök mál þar til annað kemur í ljós. „Við höfum ekki sannanir fyrir því að þetta sé einn og sami aðilinn og eru málin því rannsökuð sitt í hvoru lagi,“ segir Hjördis.

Lögreglan biðlar til þeirra sem eru með dýra- og eldisbú að huga að öryggisráðstöfunum. „Það er hjálplegt þegar öryggiskerfi og myndavélar eru til staðar,“ segir Hjördis. „Bæði er það fráhrindandi fyrir fólk í þessum erindagjörðum að það sé öryggiskerfi, og hefur lögreglan þá einnig meira á milli handanna, einhvern tímaramma, svo auðvitað myndefni. Þá er til dæmis hægt að sjá hvort að fólk komi á bíl og hversu margir eru á staðnum, þá höfum við meira úr að móða.“ Aðspurð hvort lögreglan muni hafa aukinn viðbúnað við eldisbúin sem áður hefur verið brotist inn í segir Hjördis að lögreglan hafi ekki tök á að fylgjast sérstaklega með þessum stöðum. Hún segir að lögreglan sinni áfram sínu almenna eftirliti og reyni að vekja athygli fólks á að það þurfi að vera vart um sig.

/kró

LÍFLAND

ÚTSALA

Í ÖLLUM VERSLUNUM LÍFLANDS

ÚTSALA

FATNAÐUR OG HESTAVÖRUR

ÚTSALA

Akureyri

Merkigil

Stóri hamar 1

Holtset

Bærinn Grund I og II og kirkjan

Fjósið á Grund I og II

#rafmagnslaust

Það er rafmagnslaust í Eyjafirði og eina húsið í sveitinni sem er upp ljómað og fullt af orku er fjósið á Grund I og II, sem er vel búið 40kW Bluetti varaafskerfi sem tryggir rafmagn í a.m.k. 20 klst.

Kerfið er einnig hægt að hlaða með sólarcellum og/eða ljósavél.

ÍSLENSKUR LANDBÚNAÐUR 2026

Velkomin á BLUETTI básinn á stórsýningunni ÍSLENSKUR LANDBÚNAÐUR 2026 9.- 11. október og kynntu þér hvað Bluetti varaafskerfið getur gert fyrir þitt bú eða fyrirtæki.

ORKULAND

Súðarvogi 50 - 680 6000 - orkuland.is - info@orkuland.is

Mikil eftirspurn er eftir mjólkurkvóta og verð á greiðslumarki hækkar í samræmi við þá þróun. Mynd / smh

Stóraukin eftirspurn eftir mjólkurkvóta

– Jafnvægisverð hækkar

Á tilboðsmarkaði með greiðslumark mjólkur 1. september var eftirspurn eftir mjólkurkvóta tíföld á við framboðið. Eftirspurnin nam 3.985.000 lítrum en framboðið 379.072 lítrum. Munurinn hefur aukist hratt á síðustu þremur mörkuðum.

Verð hækkar

Framboðið hefur dregist verulega saman. Í nóvember 2025 voru 866.812 lítrar boðnir til sölu og í apríl síðastliðnum 624.608 lítrar. Eftirspurnin nam 1.217.100 lítrum í nóvember en fór í 3.494.900 lítra á aprílmarkaðnum. Jafnvægisverðið hefur einnig hækkað á síðustu mörkuðum. Það hélst óbreytt í 250 krónum á lítrann í eitt ár frá nóvember 2024 til nóvembermarkaðar í fyrra, en hækkaði í 260 krónur í apríl 2026

og er nú komið í 270 krónur á lítrann. Í nóvember 2023 var jafnvægisverðið 300 krónur á lítrann.

Alls 89 gild tilboð á markaðnum

Í gildi er ákvörðun ráðherra um að hámarksverð sé þrefalt afurðastöðvaverð, sem við lok tilboðsfrests var 439 krónur á lítrann. Atvinnuvegaráðuneytinu bárust 89 gild tilboð um kaup og gild sölutilboð voru sjö. Fjöldi kaup-tilboða undir jafnvægisverði var 17, en ekkert sölutilboð var yfir jafnvægisverði. Seljendur með tilboð á jafnvægisverði eða lægra eru því sjö talsins og selja allt sitt magn. Kaupendur með tilboð á jafnvægisverði eða herra eru 72 talsins og fá 11% af umbeðnu magni. Af kaup-tilboðum eru sjö sem fá úthlutun úr förgangspotti nýliða. /smh

Viðskipti með greiðslumark mjólkur 1. september 2026 eftir landsvæðum

Svæði (Búnaðarsamband)	Kaup (Magn lítrar)	Sala (Magn lítrar)
Suðurland	118.411	272.980
Eyjafjörður	76.606	91.092
Skagafjörður	72.882	
Vesturland	44.901	
S-Þingeyjarsýsla	42.885	15.000
Húnaþing og Strandir	17.948	
Austurland	5.439	
Samtals	379.072	379.072

Heimild: Atvinnuvegaráðuneytið

Sláturfélag Suðurlands:

Hagnaður nam 583 milljónum króna á fyrri árshelmingi

Hagnaður samstæðu Sláturfélags Suðurlands nam 583 milljónum króna á fyrri árshelmingi ársins 2026, samanborið við 694 milljónir króna á sama tímabili í fyrra. Rekstrartekjur jukust um tæp 3% milli ára og námu 10,4 milljörðum króna. Eigið fé félagsins var 9,8 milljarðar króna í lok júní og eiginfjárhlutfall 54%. Á fyrri helmingi ársins var fjárfest fyrir rúma tvo milljarða króna, einkum vegna byggingar nýrrar kjötvinnslu Reykjagarðs á Hellu.

Sláturfélag Suðurlands hefur birt árshlutareikning samstæðunnar fyrir tímabilið 1. janúar til 30. júní 2026. Árshlutareikningurinn nær til móðurfélagsins og dótturfélaganna Reykjagarðs hf. og Holtt og gott ehf.

Hagnaður samstæðunnar á tímabilinu nam 583 milljónum króna en var 694 milljónir króna á sama tímabili árið 2025. Rekstrartekjur námu 10.430 milljónum króna samanborið við 10.131 milljón króna árið áður og hækkuðu því um tæp 3%.

Aðrar tekjur námu 92 milljónum króna en voru 88 milljónir króna á fyrra ári.

Vöru- og umbúðanotkun nam 5.415 milljónum króna á fyrri árshelmingi samanborið við 5.249 milljónir króna árið áður. Launakostnaður var 2.332 milljónir króna og hækkaði um tæp 2,4%. Annar rekstrarkostnaður nam 1.745 milljónum króna og hækkaði um tæp 14%, en afskriftir voru 292 milljónir króna og jukust um 4,9%.

Rekstrarhagnaður fyrir fjármagnsliði nam 737 milljónum króna en var 881 milljón króna á sama tímabili í fyrra. EBITDA-afkoma samstæðunnar nam 1.029 milljónum króna samanborið við 1.159 milljónir króna árið áður.

Fjármagnsgjöld umfram fjármunatekjur voru 48 milljónir króna á tímabilinu en höfðu verið 17 milljónir króna árið áður. Hlutdeild í afkomu hlutdeildarfélaga var jákvæð um 12,1 milljón króna. Reiknaður tekjuskattur nam 118 milljónum króna en var 161 milljón króna árið áður.

Veltufé frá rekstri án vaxta og skatta nam 1.021 milljón króna á fyrri árshelmingi ársins 2026 samanborið við 1.157 milljónir króna á sama tímabili árið 2025.

Fjárfest fyrir rúmum tveimur milljörðum

Heildareignir samstæðunnar námu 18.039 milljónum króna í lok júní. Eigið fé var 9.762 milljónir króna og eiginfjárhlutfall 54%, samanborið við 60% árið áður. Veltufjárhlutfall var 2,2 í lok júní en hafði verið 2,8 árið áður.

Á fyrri árshelmingi var fjárfest í varanlegum rekstrarfjármunum fyrir 2.028 milljónir króna, samanborið við 412 milljónir króna á sama tímabili í fyrra. Af þeirri fjárfestingu fóru 713 milljónir króna í fasteignir og 1.315 milljónir króna í vélbúnað og bifreiðar.

Fram kemur að meirihluti fjárfestinganna tengist framkvæmdum við nýja kjötvinnslu Reykjagarðs hf. á Hellu.

Útiræktað grænmeti:

Heildaruppskera í slöku meðallagi

Nú líður að lokum ræktunar-tímabils útiræktaðs grænmetis og útlit fyrir að uppskera verði tæpast í meðallagi góð.

Helgi Jóhannesson, garðyrkju-ráðunautur hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins, segir um uppskeru-horfurnar fyrir kartöflur að einungis sé von á góðri uppskeru úr Hornafirðinum. Í Eyjafirði og á Suðurlandi, þar með talið Þykkvabæ þar sem umfang ræktunar er mest á Íslandi, séu horfur ekki góðar.

Óhagstætt tíðarfar í Þykkvabænum

„Kartöflur úr Hornafirði komu fyrstar á markað. Þurrkur í júlí dró úr vexti þar, en samt er útlit fyrir góða uppskeru – þeir hafa sloppið við næturfrost hingað til,“ segir Helgi.

„Í Eyjafirði er uppskera í seinna lagi, heildaruppskera verður líklega í slöku meðallagi þar. Í Þykkvabæ og almennt á Suðurlandi má segja að niðursetning hafi verið í seinna

Helgi Jóhannesson.

Uppskeruhorfur eru ekki vænlegar fyrir kartöflur á Suðurlandi og í Eyjafirði. Mynd / smh

Góð uppskera á síðasta ári

Langmest er ræktað af kartöflum í útiræktun grænmetis á Íslandi. Ekki liggja fyrir uppskerutölur fyrir yfirstandandi ræktunartímabil, eða gögn um umfang ræktunar, en á síðasta ári voru 415 hektarar undir kartöfluræktun en næstmest var ræktað af gulrótum þar sem 52 hektarar voru undir.

Rúmlega 7.800 tonn af kartöflum voru þá tekin upp en rúmlega 1.100 tonn af gulrótum. Þá var uppskeran með allra besta móti á heildina lítið og sérstaklega komu gulræturnar vel út.

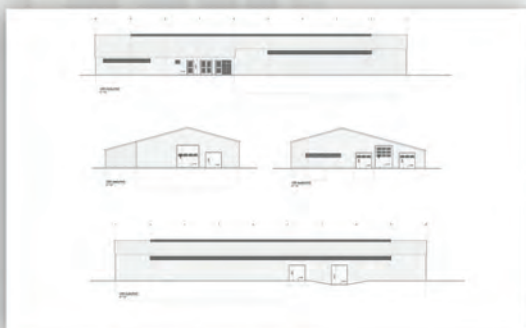
/smh

FRÁ HUGMYND AÐ FJÓSI

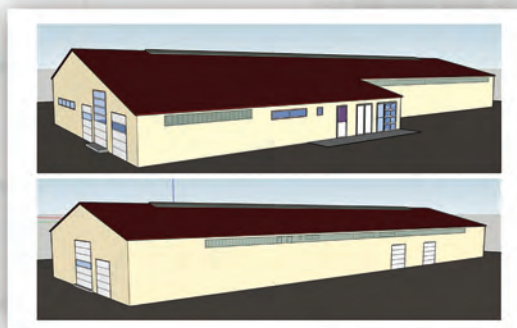
Allt fyrir fjósið á einum stað!

Ert þú í framkvæmdahugleiðingum? Við bjóðum uppá heildarlausn þegar byggja skal fjós. Við tökum glöð á móti öllum fyrirspurnum!

Hönnun og ráðgjöf

Allt frá skissu yfir í fullgilda aðaluppdrætti

Frá hugmynd að fjósi

Þrívíddarskissur

Stálgrindarhús

Allt sem þú þarft fyrir fullbúið hús

Höfum reist fjós um land allt í yfir tvo áratugi!

Forsteyptar einingar

Básendaeiningar og básaeiningar
Steinbitar í mörgum stærðum

Básamilligerðir

Sérsmíðaðar fyrir íslenskar kýr

Dýnur

Gúmmídýnur, gúmmítakkamottur, latexdýnur, vatnsdýnur o.fl.

Át- og milligrindur

Sérsmíði á grindum - Íslensk framleiðsla
Staðlaðar stærðir fyrirbyggjandi

Tæknibúnaður

Mjaltþjónar, mjólkurtankar, gjafakerfi, kálfafóstrur, mykjubjarkar og margt fleira

Bændablaðið

Ritstjóri: Þröstur Helgason (ábm.) throstur@bondi.is – Sími: 563 0300
Auglýsingastjóri: Þórdís Una Gunnarsdóttir thordis@bondi.is – Sími: 866 3855
Blaðamenn: Ástvaldur Lárusson astvaldur@bondi.is – Edda Kristín Sigurjónsdóttir edda@bondi.is
Karólína Rós Ólafsdóttir karolina@bondi.is Katrín Lilja Jónsdóttir katrinlilja@bondi.is
Sigrún Pétursdóttir sigrunpeturs@bondi.is – Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is

Vefur blaðsins: www.bbl.is – Netfang blaðsins: bbl@bondi.is
Frágangur fyrir prentun: Sigrún Pétursdóttir – Prentun: Landsprent ehf.
Upplag: 33.000 Dreifing: Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

Bændur eiga rétt á vernd

Undanfarna mánuði hafa reglulega borist fréttir af innbrotum í bú landsins. Svínabú, alifuglabú og minkabú hafa orðið fyrir barðinu á óboðnum gestum sem virðast telja sig hafa siðferðilegt umboð til að ryðjast inn í einkaeignir fólks. Í síðustu viku bættist svínabú Stjórnugríss í Saltvík í þann sorglega hóp.

Markmið þeirra sem standa að þessum aðgerðum kann að vera að vekja athygli á dýravelferð. En það er kaldhæðnislegt að afleiðingarnar virðast einna helst bitna á dýrunum sjálfum. Fréttir hafa borist af því að dýr hafi slasast eða drepist í tengslum við innbrotin. Þeir sem segjast ætla að standa vörð um velferð dýra verða að horfast í augu við þá staðreynd að aðferðir þeirra geta valdið þeim sama skaða og þeir segjast vilja koma í veg fyrir.

Í umræðunni hefur stundum gleymst að þarna er ekki aðeins ráðist inn í húsnæði. Þarna er ráðist inn í atvinnurekstur fólks, lífsviðurværi þess og heimili í víðari merkingu. Bændur vinna flestir á sínum eigin búum og þar mætast heimili og vinnustaður. Innbrot af þessu tagi eru því ekki einvörðungu eignaspjöll eða brot á eignarétti heldur atлага að öryggistilfinningu fólks sem hefur hingað til getað gengið út frá því að samfélagið virði lög og reglur.

Það vekur því furðu hversu ráðalaus lögreglan virðist standa frammi fyrir þessum brotum. Helstu skýringarnar sem heyrast eru að erfitt sé að upplýsa málin vegna þess að upptökur úr eftirlitsmyndavélum skorti. Það kann að vera rétt að slíkar upptökur auðveldi rannsóknir en það getur ekki orðið meginskýringin á því að brot af þessu tagi séu ekki upplýst.

Flestir bændur hafa einfaldlega ekki séð neina ástæðu til að breyta búum sínum í víggirt svæði með myndavélum og rafrænu eftirliti. Ísland hefur lengi verið samfélag þar sem fólk gat rekið atvinnustarfsemi sína án þess að þurfa að ganga út frá því að skipulagðir hópar brytust inn á eignir þess. Það væri einkennileg niðurstaða ef ábyrgðin á upplýsingu brota væri í reynd færð yfir á fórnarlömbin með þeim skilaboðum að þau hefðu átt að vera með fullkomið eftirlitskerfi.

Hlutverk lögreglu er að rannsaka afbrot og tryggja að lög gildi jafnt fyrir alla. Ef skipulagt mynstur innbrota hefur myndast á búum víða um land er eðlilegt að spurt sé hvort nægilega ákveðið hafi verið brugðist við. Bændur eiga ekki að þurfa að setta sig við að það sé orðinn hluti af rekstrarumhverfi þeirra að ókunnugt fólk geti gengið inn í húsakynni þeirra og valdið tjóni án þess að það hafi afleiðingar.

Hvort sem menn eru sammála búrekstri viðkomandi bænda eða ekki, þá er grundvallaratriði í réttarríki að ágreiningur sé leystur með lögmætum hætti. Enginn hefur sjálfskipaðan rétt til að taka lögin í sínar eigin hendur. Þegar slíkt gerist verða stjórnvöld að sýna að þau ráði við verkefnið. Bændur eiga rétt á því að njóta sömu verndar á eignum sínum, atvinnu og öryggi og aðrir landsmenn.

Þröstur Helgason

Einstök tækni fyrir þig

DeLaval

Bústólpi

VIÐ LEGGJUM GRUNN AÐ GÆÐUM

Hægt að leysa vandann með 15–20 ofnum

– Fyrirkomulag söfnunar og förgunar ítrekað fengið falleinkunn

Fréttaljós | Sigurður Már Harðarson
smh@bondi.is

Mikið magn dýrahraja hefur farið ólöglega til urðunar á undanförnum árum á Íslandi. Fyrirkomulag söfnunar og förgunar dýraleifa hefur ítrekað fengið falleinkunn hjá Eftirlitsstofnun EFTA.

Eina lögformlega leiðin fyrir slíkan úrgang í dag, sem flokkast sem „aukaafurðir dýra“, er brennslustöðin Kalka á Reykjanesi og afar kostnaðarsamt getur verið fyrir bændur að fara þá leið.

Samræmt söfnunarkerfi á landsvísu

Stjórnvöld hafa tekið ákvörðun um framtíðarfyrirkomulag í þessum málum sem mun felast í heildstæðu söfnunarkerfi fyrir dýraleifar á landsvísu sem síðan verða fluttar í Kólku. Útboð fyrir hið nýja kerfi var nýlega auglýst og er skilafrestur tilboða til 16. september. Samkvæmt upplýsingum sem fengust úr ráðuneytinu í vor verður söfnunarsvæðum skipt upp eftir landshlutum og mun kerfið ná til dýraleifa af sauðfé, nautgripum, hrossum, svínum, geitum og alifuglum. Dýraleifarnar geti verið heilir skrokkar eða skrokkhlutar af aflífuðum eða sjálfdaðum dýrum eða efni sem fellur til við heimaslátrun. Engin svör fengust þá við því hvort aukinn kostnaður bænda við nýtt kerfi yrði að einhverju leyti niðurgreiddur. Í svarinu kom fram að unnið væri að gerð útboðsgagna og því lægi endanlegt fyrirkomulag ekki fyrir.

Í Árnesi í Skeiða- og Gnúpverjahreppi var brugðist við þeim stórauðna kostnaði sem féll á bændur þegar hætt var að þjónusta þá við að koma hræjum til urðunar og í staðinn farið að keyra þennan úrgang til brennslu í Kólku. Nýlega var gangsettur í Árnesi brennsluofn fyrir dýrahra, sem er sá fyrsti á landsvísu sem rekinn verður af sveitarfélagi á Íslandi sérstaklega til að þjónusta bændur við þessa sérhæfðu brennslu.

Að sögn Haraldar Þórs Jónssonar, oddvita sveitarfélagsins, hefur ofninn komið vel út í prófunum. „Við erum ekki komin með gjaldskrá fyrir þjónustuna en bindum vonir við að kostnaður bænda verði ekki meiri en áður hefur kostað að farga dýrahraejum með urðun.“

Þjónustu við urðun hætt

Haraldur segir forsöguna vera þá að þjónustuaðilinn í sveitarfélaginu sem tók við þessum úrgangi til urðunar hafi hætt þeirri þjónustu. „Í Skeiða- og Gnúpverjahreppi hefur dýrahraejum verið safnað í safngáma sem voru losaðir á urðunarstað hérna á Suðurlandi. Frá og með áramótunum 2024-2025 var lokað fyrir það að hægt væri að urða dýrin. Frá þeim tíma var því byrjað að keyra dýrin til brennslu í Kólku á Reykjanesi, einu starfræktu brennsluna á Íslandi. Það leiddi til þess að kostnaður við að losna við þennan úrgang margfaldaðist og hefur verið svo hár að það eru engar forsendur til að velta slíkum kostnaðarhækkunum yfir á bændur.

Nautgripur í brennsluofninum.

Mynd / Aðsenn

Við leitum því leiða til að takast á við vandamálið sem varð til þess að við keyptum brennsluofn sem er sérstaklega hannaður til að brenna dýrahra. Nú er búið að setja ofninn upp og erum við búin að brenna fyrstu dýrahraein með góðum árangri. Engin mengun kemur frá brennsluofninum, hvorki reykur né lykt. Ofninn uppfyllir allar kröfur sem gerðar eru til að eyða þessum úrgangi á löglegan hátt í samræmi við ytrustu kröfur. Þetta er einföld og hagkvæm lausn til þess að leysa þann vanda sem við höfum verið að kljást við með þennan úrgang. Það er því engin þörf lengur á að urða dýrahra og auðvelt fyrir önnur sveitarfélög hringinn í kringum landið að setja upp sambærilegan búnað og þannig hætta að fullu urðun á dýrahraejum á Íslandi,“ segir Haraldur.

Urðunarstöðum fækkar

„Stjórnvöld hafa lengi verið með áform um að koma upp söfnunarkerfi fyrir þennan úrgang en í þessum nýjustu tillögum er gert ráð fyrir að hann verði allur fluttur í Kólku, sem ég tel að sé ekki hagkvæmt fyrirkomulag,“ heldur Haraldur áfram þegar hann er spurður út í þessi áform stjórnsvalda um samræmt söfnunarkerfi á öllu landinu.

„Fyrirkomulagið hér á landi varðandi söfnun og förgun dýraleifa hefur ítrekað fengið falleinkunn hjá ESA, Eftirlitsstofnun EFTA. Enda hefur þetta alls staðar verið með sama hætti, langmest hefur í raun verið ólöglega urðað. Mörg ár eru síðan urðun á dýrahraejum var bönnuð en þrátt fyrir það fer megnið af dýrahraejum enn þá í urðun. Á sama tíma hefur stöðum fækkað sem taka á móti úrgangi til urðunar, enda fer urðunarstöðum á Íslandi fækkandi með tilheyrandi kröfum um ábyrga meðhöndlun á úrgangi.“

Úrgangsvandinn leystur með 15–20 ofnum

Haraldur telur að kostnaður bænda í urðunarkerfinu hafi verið um 60–70 krónur á kíló. Nú sé verið að meta hvort 50 króna móttökugjald á kílóíð sé nóg til að standa straum af kostnaði og rekstri brennslunnar. Ofninn var keyptur af breskum framleiðanda, kostaði um 12 milljónir og var frekar einfaldur í uppsetningu.

„Ég hvet stjórnvöld til að skoða þann möguleika að kaupa frekar 15–20 svona ofna og staðsetja þá hringinn í kringum landið – og þá væri búið að leysa þennan úrgangsvanda. Frekar en að halda sig við það fyrirkomulag að safna þessu öllu saman og keyra þetta í Kólku með tilheyrandi kostnaði sem líkur eru á að bændur þurfi að bera.

Spurður um hvort varmaorkan verði nýtt sem myndast við brunann, segir hann að það verði ekki gert til að byrja með. „Það er aðallega vegna þess að við höfum góða hitaveitu á svæðinu og þar er nægt heitt vatn. Það er aftur á móti tækifæri í að nýta orkuna í framtíðinni, en það á eftir að koma í ljós.

Þegar búið er að brenna hræin eru um þrjú prósent eftir sem aska. Hún er hlutlaus úrgangur sem heimilt er að urða.“

Meira en næg afkastageta

Brennsluofninn í Árnesi getur afkastað um tveimur tonnum í einu og miðað er við að brennt sé einu sinni á dag. „Það er kannski óraunhæft að full afköst náist, sem væru þá kannski um 500 tonn á ári.

Raunhæfara væri, miðað við eðlilega notkun, að gera ráð fyrir 300 tonnum á ári. Til samanburðar hafa í kringum 120 til 130 tonn farið í gegnum okkar söfnunarkerfi á ári þannig að þetta leysir okkar þarfir að fullu og í raun geta nágrannasveitarfélög okkar notið góðs af þessari nýju þjónustu.“

Við Neslón á Melrakkaslétu, skammt norðan við Raufarhöfn, má sjá þetta fuglaskoðunarhús sem hannað er af norsku arkitektastofunni Biotope. Í miðju hússins eru gluggar sem mætast þannig að þeir mynda T séð ofan frá. Vegna þessarar hönnunar er alltaf hægt að vera í skjóli frá vindi án þess að útsynið sé skert.

Mynd / ál

Nú tekur vinnan við

Vinkill | Margrét Gísladóttir

margret@safl.is

Niðurstaða þjóðaratkvæðagreiðslunnar liggur nú fyrir og meirihluti kjósenda vill ekki að Ísland hefji að nýju aðildarviðræður við Evrópusambandið. Mjótt var á mununum og því er mikilvægt að sýna ólíkum sjónarmiðum virðingu, virða niðurstöðuna, leggja deiluna til hliðar og beina kröftunum að þeim sameiginlegu verkefnum sem bíða okkar hér heima.

Nei við aðildarviðræðum var ekki nei við Evrópu, alþjóðlegu samstarfi eða framförum. Ísland er og verður Evrópuþjóð. Við eigum í nánú samstarfi við okkar vina- og viðskiptaþjóðir í gegnum EES, EFTA, Schengen og fjölmargar samstarfsáætlanir. Við höfum eftir sem áður aðgang að hugmyndum, þekkingu, mörkuðum og samstarfi um rannsóknir og nýsköpun svo fátt eitt sé nefnt.

Niðurstaðan þýðir heldur ekki að allt eigi að vera óbreytt. Þvert á móti. Hún felur í sér ábyrgð og tækifæri til að móta áfram íslenskt atvinnulíf og

íslenska matvælaframleiðslu á okkar forsendum. Við búum við fjölmörg tækifæri sem teljast öfundsverð og þau eigum við að nýta til að vinna sameiginlega að bættum almannahag.

Framþróun í takt við íslenskar þarfir

Íslenskur landbúnaður er ekki safngripur sem bannað er að snerta. Hann hefur verið í stöðugri þróun og sú þróun heldur áfram. Sama á við um fyrirtækin sem vinna úr landbúnaðarafurðum og þjónusta greinina. Félagsmenn Samtaka fyrirtækja í landbúnaði eru fjölbreytt fyrirtæki um allt land sem skapa verðmæti úr íslenskum auðlindum, tryggja bændum markað fyrir afurðir sínar og standa undir mikilvægum störfum í fjölmörgum byggðarlögum.

Tækifærin fram undan eru stór. Íslensk matvælaframleiðsla býr að góðri dýraheilsu, lítilli sýklalyfjanotkun, hreinni orku, rekjanleika og sterkri tengingu við uppruna afurðanna. Með aukinni sjálfvirkni, betri nýtingu hráefna, aukinni stærðar-

hagkvæmni, orkuskiptum og þróun nýrra afurða má skapa meiri verðmæti, bæta framleiðni og sækja fram.

Við höfum jafnframt frelsi til að horfa til allra átta þegar kemur að mótun landbúnaðarkerfisins. Við getum sem dæmi lært af norskum fjárfestingarúrræðum, finnskum byggðaaðgerðum og evrópskum umhverfis- og nýsköpunarverkefnum, en einnig horft til reynslu annarra ríkja utan Evrópu, svo sem Bretlands og Kanada, varðandi stuðning við matvælaframleiðslu og atvinnulíf í dreifðum byggðum. Við getum tekið upp þær lausnir sem gagnast íslenskum aðstæðum, lagað þær að okkar þörfum og látið annað eiga sig. Það er verðmætt svigrúm sem við eigum að nýta af krafti.

Ákall um stöðugleika og tiltekt

En hjartsýni ein og sér dugar ekki. Háir vextir, verðbólga, fjármagnskostnaður, dýrir flutningar og sífellt umfangsmeira regluverk draga úr getu fyrirtækja til að fjárfesta og

vaxa. Smár og landfræðilega dreifður markaður gerir það enn mikilvægara að fyrirtæki búi við fyrirsjáanlegt og samkeppnishæft starfsumhverfi.

Næstu skref eru því skýr. Ná þarf niður verðbólgu og vöxtum, einfalda regluverk og eftirlit og skapa hvata til fjárfestinga í nýsköpun, tækni og umhverfisvænum lausnum. Stjórnvöld þurfa einnig að gæta íslenskra hagsmuna betur við mótun og innleiðingu EES-reglna, aðlaga að raunverulegum aðstæðum hér á landi og forðast að ganga lengra en þörf krefur sem leggur meiri byrðar á íslensk fyrirtæki en samkeppnisaðila þeirra.

Lausnirnar eru að stórum hluta í okkar eigin höndum. Nú er tími til að bretta upp erner, styrkja samkeppnishæfni íslenskrar matvælaframleiðslu og skapa fyrirtækjum um allt land skilyrði til að fjárfesta, vaxa og sækja fram. Við þurfum ekki að bíða eftir öðrum til að ráðast í þessi verkefni.

Höfundur er framkvæmdastjóri SAFL.

Pistill formanns | Trausti Hjálmarsson

trausti@bondi.is

Hið raunverulega verkefni er fram undan

Eftir marga mánuði af samræðum, viðræðum, rökræðum og hreinu rifrildi var niðurstaða þjóðaratkvæðagreiðslunnar 29. ágúst sú að ekki skyldi hefja á ný aðildarviðræður við Evrópusambandið. Eins og komið hefur fram hér og annars staðar þá var ég á móti aðildinni og aðildarviðræðunum og var niðurstaðan því í takt við mínar óskir og mína sýn á það hvar hagsmunum Íslands og íslensks landbúnaðar sé best borgið.

Myndarlegur meirihluti Íslendinga kaus gegn aðildarviðræðum og var meirihlutinn þeim megin í öllum kjördæmum nema Reykjavíkurborg kjördæmunum tveimur – og þar var stuðningsfólk aðildarviðræðna færri en margir höfðu ætlað.

Samt sveif ekki á mann nein sigurvíma þegar úrslitin lágu fyrir. Allt of stór hluti vors og sumars hafði farið í þessar kosningar og undirbúning fyrir þær. Bændasamtökin lögðust í mikla og ítarlega upplýsingaöflun og greiningu á stöðu landbúnaðar í ESB og var sú vinna grundvöllur ályktunar aukabúnaðarþings. Ég hef áður sagt – og stend við það enn – að fáir hafi nálgast þessar kosningar af sömu yfirvegum og fagmennsku og bændur.

En eftir alla þessa vinnu þá erum við á sama stað og við vorum þegar boðað var til kosninganna. Ýmis verkefni hafa setið á hakanum og bíða þess nú að vera unnin. En andrúmsloftið er annað og lævi blandnara en það var í vor. Kosningabaráttan var hörð og þótt við bændur höfum lagt okkur fram um að sýna öllum hlutaðeigandi þá virðingu sem fólk á almennt skilið, þá verður að viðurkenna að það sama er ekki hægt að segja um alla sem tóku þátt í baráttunni, jafnt þá sem vildu Nei og Já.

Ef marka má umræðu í fjölmiðlum og á samfélagsmiðlum er takmarkaður vilji til að mæta samborgaranum á miðri leið, að reyna að sjá og skilja sjónarmið annarra. Það er mjög miður, en vonandi er aðeins um tímabundið ástand að ræða.

Stærsta verkefnið sem snýr að okkur bændum eru viðræður við ríkið um starfsumhverfi bænda og landbúnaðarins, en framlengdir búvörusamningar renna út í árslok 2027. Ríkisstjórnin stendur frammi fyrir sögulegu tækifæri til að stuðla að raunverulegri uppbyggingu og sókn í íslenskum landbúnaði og matvælaframleiðslu. Margur þingmaðurinn og ráðherrann sagðist í sumar einmitt vilja veg íslensks landbúnaðar sem mestan og ég vona að það hafi verið í einlægni mælt, en ekki eingöngu í hita kosningabaráttunnar.

Margt þarf að gera og til margs er að vinna. Markmið okkar bænda hafa ekkert breyst. Við þurfum starfsumhverfi sem felur í sér fyrirsjáanleika til lengri tíma litið, starfsumhverfi sem stuðlar að nýliðun og fjárfestingu í greininni og starfsumhverfi sem tryggir bændum viðunandi tekjur fyrir sína vinnu og framleiðslu.

Hagsmunir bænda eru samofnir hagsmunum neytenda. Öflug innlend matvælaframleiðsla er forsenda raunverulegs fæðuöryggis. Þá má ekki gleyma því að samkeppni innlendra og erlendra matvæla verkar í báðar áttir. Mikið sakleysi þarf til að trúa því að heildsalar myndu ekki njóta góðs af ef þeir losnuðu við samkeppnina frá innlendri framleiðslu.

Þjóðaratkvæðagreiðslan er að baki, en hið raunverulega verkefni er fyrir höndum og ég treysti því að við bændur munum finna í stjórnvöldum og stjórnmalámönnum bandamenn og samstarfsfólk sem vinna mun með okkur að uppbyggingu til framtíðar.

Trausti Hjálmarsson, formaður Bændasamtaka Íslands.

Jarmað, hneggjað, baulað ...

Ríkisstjórnin virðist ætla að taka alla slagi sem bjóðast í íslenski pólitík. Nú síðast er hjólað í ferðapjónustuna með meiri álögum og skattþeningu. Í fyrra var það auðlindagjald á sjávarútveginn, aukinn áhersla á virkjanaf framkvæmdir og uppbyggingu gagnavera og í sumar aðildarviðræður við Evrópusambandið. Allt hafa þetta verið harðir slagir og allt útlit fyrir að haustið verði stjórnninni erfitt. Ofan í kaupið hefur henni tekist að reita verkalyðsforystuna til reiði með því að leggja ekkert til lausnar þess hnúts sem kjarasamningar eru lentir í. Atvinnulífið er sömuleiðis meira og minna á móti þessari stjórn og ofuráhersla á hallalaus fjárlög virðist ekki róa stjórnendur hagsmunasamtaka eða fyrirtækjarekendur.

Það er eitthvað kunnuglegt við þessar kringumstæður. Hin svokallaða Jóhönnustjórn, sem tók við landinu eftir hrun, var í svipaðri stöðu. Hún tók einnig svo að segja alla slagi sem buðust á þeim tíma, allt frá stjórnskrármáli til Evrópusambandsaðildar. Hún lifði í eitt kjörtímabil. Slagirnir voru dýrkeyptir og þó að efnahagur almennings tæki smám saman að vænkast eftir skellinn í hruninu tókst stjórnninni ekki að sannfæra fólk um að hún væri á rétttri leið. Kannski var ástæðan einmitt sú að tíminn og orkan fór að of miklu leyti í risavaxin mál sem á endanum náðust ekki fram.

Ríkisstjórn Krístrúnar Frostadóttur virðist heldur ekki hafa tiltrú landsmanna. Þjóðin segir nei við Evrópusambandsviðræðum. Veidigjaldamálið virtist ekki skipta því máli fyrir ríkiskassann sem almenningi var talin trú um, þó að mikill meirihluti þjóðarinnar væri sammála réttlætisrökunum. Undir kraumar óánægja með virkjanastuð ríkisstjórnarinnar, gagnaverauppbyggingu fyrir alþjóðleg tækniyrirtæki, skort á náttúruverndarsjónarmiðum – og nú fær hallalaus fjárlagafrumvarpið fallelkunn hjá svo að segja

öllum hagsmunaaðilum og greiningardeildum, meira að segja menningarlífinu.

Á þriðjudag komu svo þær fréttir að árangur íslenskra nemenda hafi aldrei verið verri í PISA-könnuninni en einmitt nú. Tölustafaþruglið í mennta- og barnamálaráðherra skilaði sem sagt engu – fyrirsjáanlega auðvitað. Könnunin leiðir í ljós að um 40% íslenskra barna útskrifast úr grunnskóla án þess að búa yfir grunnehfni í stærðfræði og lesskilningi. Og færri sýna afburðahæfni.

Þetta eru auðvitað ekki nýjar fréttir. Íslensk börn hafa komið illa út úr PISA-könnuninni árum saman. Það sem núverandi ríkisstjórn hefur helst dottið í hug til að vinna á lélegum lesskilningi íslenskra barna fyrir utan að breyta einkunnagjöf er að draga verulega úr framlögum til menningarmála en niðurskurðurinn var boðaður strax í fyrstu fjármálaáætlun stjórnarinnar í febrúar í fyrra. Hann kemur meðal annars fram í minnkuðum Bókasafnssjóði höfunda um 36,6% en úr honum fá til dæmis barnabókahöfundar greitt og sömuleiðis barnabókaþýðendur.

Íslensk menning á ekki einu sinni skjól hjá þessari aumu ríkisstjórn. Enda standa á henni öll spjót.

Kosningarnar um ESB töpuðust á því að utanríkisráðherra háði sína kosningabaráttu í Brussel en ekki hér heima. Áhugi forsætisráðherra á málinu var heldur ekki meiri en svo að hann opnaði ekki munninn um efni kosninganna fyrr en í ensku hlaðvarpi í lok júlí. Mikilvægar skýrslur um áhrif aðildarviðræðna komu viku fyrir kosningar. Það var engin raunveruleg sannfæring á bak við þessa kosningabaráttu hjá stjórnninni. Nú fagnar þessi sama stjórn fjárlagafrumvarpi með stóru handteiknuðu núlli. Í fljótu bragði virðist það súmmera upp þessa ríkisstjórn á írónískan hátt.

Íslenskur fálki er sjaldgæfur varpfugl.

Mynd / Wikipedia

Norðausturland:

Fálkum fjölgar en eggjum rænt

Fálkum fjölgaði um þriðjung milli áranna 2025 og 2026 á rannsóknarsvæði Náttúrufræðistofnunar á Norðausturlandi. Eggjum var rænt úr að minnsta kosti einu hreiðri og er það alvarlegt brot á lögum.

Fálkastofninn á Norðausturlandi tekur við sér eftir mikla fækkun á síðustu árum sem talin er tengjast fuglaflensu. Rjúpnastofninn á svæðinu hefur jafnframt aldrei mælst stærri frá því að rannsóknir hófust árið 1981. Fálkarannsóknarsvæðið sem um er rætt er um 5.300 ferkílómetrar og eru þar skráð 88 fálkaóðul. Öll óðulin voru heimsótt í sumar og reyndust 35 þeirra vera í ábúð, eða 40%. Árið 2025 var ábúðin sú minnsta frá upphafi fálkatalninga. Þetta kemur fram á vef Náttúrufræðistofnunar.

24% árgamlir fuglar

Af þeim 29 óðalsfálkum sem voru aldursgreindir í ár voru sjö, eða 24%, árgamlir. Mjög sjaldgæft er að svo ungir fálkar helgi sér óðul en þetta háa hlutfall endurspeglar betri lifun ungfugla en undanfarna vetur og þann mikla fjölda óðala sem hefur verið í eyði. Þróun sem þessi þekkist hjá förfálkum á Bretlandseyjum og á meginlandi Evrópu þegar stofnar eru að taka við sér aftur eftir fuglaflensufaraldra.

Ungar komust úr hreiðri hjá 12 fálkapörum. Meðalfjöldi unga á óðal í ábúð var þó í slöku meðallagi fyrir gnægð rjúpna og góða tíð í varptíma. Það skýrist þó hugsanlega líka af því að stór hluti varpstofnsins var nýliðar sem höfðu

ekki verpt áður. Ólafur K. Nielsen, fuglafræðingur og vistfræðingur hjá Náttúrufræðistofnun, segir í samtali að það sem sé að gerast á Norðausturlandi endurspegli allt landið og er það jákvæð þróun fyrir fálkastofninn.

Eggjarán alvarleg

Við vöktunina kom í ljós að eggjum hafði verið rænt úr einu hreiðri. Fálkinn er friðuð fuglategund og hefur verið alfriðaður á Íslandi frá árinu 1940. Óheimilt er að koma nálægt fálkahreiðri nema með leyfi frá umhverfisráðuneytinu. Eggjarán og rask á hreiðrum fálka er einnig alvarlegt þar sem fálkastofninn hefur dregist saman síðustu ár og er fyrst núna að rétta við sér aftur. Vöktunarvél var við hreiðrið þar sem eggjum var rænt og var hún sömuleiðis tekin. „Líklegast komust eggjaræningjarnir í mynd og hafa þess vegna ákveðið að taka vélina. Það var búið að brjóta festingarnar svo það er greinilegt að vélin var tekin að ásettu ráði,“ segir Ólafur. Einnig voru ummerki um eggjarán á vettvangi við annað hreiður.

„Það er ekki bara verið að stela eggjum,“ segir Ólafur. „Allir fálkar sem berast Náttúrufræðistofnun dauðir eru gegnumlýstir til að athuga dánarorsök. Einn af hverjum fjórum fálkum sem við höfum gegnumlýst er með skotsár. Það er „svartur markaður“ með uppsetta fálka hér á landi og þessi viðskipti fara oftar en ekki fram fyrir opnum tjöldum. Þetta er ósvinna sem þarf að taka á.“

/kró

Bændur þurfa skýr markmið í næstu samningum við ríkið

Þróstur Helgason
throstur@bondi.is

Margrét Ágústa Sigurðardóttir, framkvæmdastjóri Bændasamtaka Íslands, segir niðurstöðu þjóðaratkvæðagreiðslunnar um aðildarviðræður við Evrópusambandið fela í sér að nú þurfi að beina kröftum að gerð nýrra búvörusamninga og framtíðarskipan íslensks landbúnaðar. Hún telur að markmiðið eigi fyrst og fremst að vera að efla innlenda matvælaframleiðslu, styrkja fæðuöryggi og styðja við byggðafestu. Þá segir hún að Bændasamtökin hafi lagt mikla vinnu og fjármuni í umræðuna um ESB-aðild en að samtökin hafi byggt afstöðu sína á staðreyndum og málefnalegum rökum.

Margrét segir meirihluta bænda ánægðan með niðurstöðu þjóðaratkvæðagreiðslunnar.

„Við getum orðað það þannig að meirihluti félagsmanna sé ánægður,“ segir hún en í könnun sem gerð var meðal bænda fyrr á árinu af Bændablaðinu voru 76 prósent bænda andvígir því að aðildarviðræðum væri haldið áfram. Margrét rifjar upp að á Búnaðarþingi hafi rúmlega 95 prósent fulltrúa samþykkt ályktun sem lagðist gegn aðildarviðræðum.

Að hennar sögn lögðu Bændasamtökin mikla vinnu í umræðuna.

„Þetta hefur kostað mikið, bæði í vinnutíma og fjármunum,“ segir hún og bætir við að samtökin séu eingöngu fjármögnuð af félagsgjöldum bænda.

„Ég ætla bara að nýta tækifærið og blása á allar sögusagnir um að einhverjir fjársterkir aðilar standi á bak við Bændasamtökin, því það eru engir aðrir en bændur.“

Margrét segir skýrslu Bændasamtakanna um möguleg áhrif ESB-aðildar hafa verið ætlað að vera greining á stöðu íslensks landbúnaðar gagnvart evrópska kerfinu.

„Við höfum ekki tekið þetta sem einhverja kosningabaráttu. Við erum bara að greina þetta út frá landbúnaðinum.“

Mikil óvissa hefði fylgt aðildarviðræðum

Segja má að bæði skýrsla Bændasamtakanna og áfangaskýrsla atvinnuvegaráðuneytisins hafi bent til þess að veruleg óvissa myndi fylgja því að hefja aðildarviðræður.

„Það er eiginlega það sem báðar skýrslurnar benda á,“ tekur Margrét undir.

Þá segir hún að niðurstaðan liggi nú fyrir og mikilvægt sé að virða hana.

„Ég ber virðingu fyrir því að fólk sé kannski vonsvikið sem vildi fara að skoða þessa leið og annað, en ég held að þetta hafi verið öllum til heilla seinna meir.“

Fimm ráðherrar á tveimur árum

Nú sé áherslan komin að nýjum búvörusamningum en gildandi samningar hafa verið framlengdir og eiga nýir samningar að taka gildi 1. janúar 2028.

Margrét segir undirbúning hafa staðið yfir um nokkurt skeið.

„Ég byrjaði í þessu starfi fyrir tveimur árum og þá var hafin sú vinna að undirbúa búvörusamninga.“

Á þeim tíma hafi fimm ráðherrar farið með málaflokkinn.

„En við erum vel nestuð í þessa samninga.“

Hún segir samskipti við samninganefnd ríkisins góð. Arnþrúður Ásmundsdóttir fer fyrir nefndinni.

„Ég á ekki von á því að þetta verði einhverjum leiðindum háð, þessar samningaviðræður sem slíkar.“

Markmiðið á ekki að vera að breyta kerfinu kerfisins vegna

Margrét segir mikilvægt að allar umræður um breytingar á stuðningskerfum landbúnaðar taki mið af markmiðum sem Alþingi hafi þegar sett fram í landbúnaðarstefnu, matvælastefnu og þjóðaröryggisstefnu.

„Markmiðið á ekki að vera að breyta kerfinu kerfisins vegna. Það á aldrei að vera markmið í sjálfsu sér.“

Að hennar mati eigi leiðarljósið að vera aukin innlend framleiðsla og sterkara fæðuöryggi.

„Markmiðið er að efla innlenda framleiðslu. Það er óumdeilt.“

Hún bendir á að þjóðinni muni fjölga á næstu áratugum og að tryggja þurfi getu landsins til að framleiða mat fyrir íbúana.

Fæðuöryggi hluti af þjóðaröryggi

Í viðtalinu leggur Margrét ríka áherslu á tengsl landbúnaðar og þjóðaröryggis.

„Allt okkar kerfi hefur byggst á framleiðslutengdum stuðningi. Við þurfum að framleiða, það á að vera hvetjandi að framleiða,“ segir Margrét Ágústa Sigurðardóttir.

Mynd / ál

Hún bendir á að bæði NATO, Norðurlöndin, Evrópusambandið og Sameinuðu þjóðirnar leggi nú aukna áherslu á fæðuöryggi sem öryggismál.

„NATO lítur á fæðuöryggi sem hluta af varnargetu.“

Að hennar mati ætti fyrsta varnarlina Íslands að liggja í öflugri innlendri matvælaframleiðslu.

„Þá ætti fyrsta varnarlinan okkar að vera í túnfætinum hérna heima.“

Vill áfram framleiðslutengdan stuðning

Margrét segir umræðuna um framtíð stuðningskerfa hafa að einhverju leyti snúist um hvort færa eigi stuðning frá framleiðslu yfir í annars konar greiðslur. „Allt okkar kerfi hefur byggst á framleiðslutengdum stuðningi. Við þurfum að framleiða, það á að vera hvetjandi að framleiða.“

Hún segir sjálfsagt að skoða reynslu annarra ríkja og bendir meðal annars á að Norðmenn hafi náð góðum árangri í nýliðun og kynslóðaskiptum í landbúnaði.

„Auðvitað þurfum við að taka það góða.“

Hins vegar telur hún mikilvægt að breytingar séu rökstuddar og sýnt fram á hvernig þær styðji við markmið um aukna framleiðslu og fæðuöryggi.

Vill málefnalega umræðu

Margrét segir eitt það ánægjulegasta við umræðuna undanfarna mánuði hafa verið að Bændasamtökin hafi haldið sig við málefnaleg rök.

„Við vorum ekki með hræðsluáróður, við vorum ekki með einhver gífurlyrði eða annað. Við stóðum okkur út frá röksemdum og út frá staðreyndum.“

Hún segist stolt af því hvernig bændur og samtökin hafi staðið að málflutningi sínum þrátt fyrir harða umræðu.

Um leið segist hún telja að stjórnvöld hefðu getað lagt fram skýrari upplýsingar um starfshætti Evrópusambandsins og áhrif aðildar svo almenningur hefði átt auðveldara með að mynda sér skoðun.

„Það hefði verið hægt að gera þetta svo miklu málefnalega.“

Áhyggjur af innbrotum á bú

Í lok viðtalsins var rætt um endurtekin innbrot á svinabúið Stjórnugrís.

Margrét sagðist bæði reið og furðu lostin yfir stöðunni.

„Er þetta orðið bara raunveruleikinn sem bændur þurfa að búa við?“

Hún segir erfitt að skilja að ekki hafi tekist að upplýsa málin.

„Það er hægt að fljúga til tunglsins. Af hverju er ekki hægt að leysa þessa ráðgátu?“

Horfa til sjálfbærni og innlendra aðfanga

Spurð um verkefni fram undan segir Margrét að eitt af áhersluverkefnunum sé að draga úr því hversu háður landbúnaðurinn er innfluttum aðföngum.

Hún nefnir þar meðal annars Terraforming LIFE-verkefnið þar sem unnið er að framleiðslu á áburði úr búfjáraburði og úrgangi frá fiskeldi.

„Það er bjart fram undan,“ segir hún.

DÆLUBÍLAPJÓNUSTA OG STÍFLULOSANIR

510 1180 - 669 8441

Hellismýri 14 800 Selfoss stiflulosun.is

Orion tannviðgerðir bjóða upp á tannlæknaþjónustu á Íslandi og í Búdapest

Viðskiptavinir geta hafið meðferðina með skoðun og þrívíddarmyndatöku í Reykjavík og fengið samanburð á kostnaði áður en ákvörðun er tekin.

Orion tannviðgerðir bjóða upp á tannlæknaþjónustu bæði á Íslandi og í Búdapest með áherslu á tannplanta, postulínskrónur og aðrar umfangsmeiri tannviðgerðir.

Fyrirtækið leggur áherslu á persónulega þjónustu, stutta biðtíma og hagkvæma meðferðarkosti.

Tannlæknar Orion greina þrívíddarmynd.

Viðskiptavinir hefja meðferðina með skoðun og þrívíddarmyndatöku á stofunni í Ármúla 26 þar sem þeir hitta tannlækninn sinn og fá nákvæma meðferðaráætlun.

Í kjölfarið fá þeir samanburð á kostnaði við meðferð á Íslandi og í Búdapest og geta þannig tekið upplýsta ákvörðun um hvar meðferð hentar þeim best.

Á hverju ári treysta hundruð Íslendinga Orion fyrir tannviðgerðum sínum.

Margir hafa frestað meðferð í mörg ár vegna kostnaðar eða óvissu um hvernig ferlið virkar.

Með því að hefja meðferðina á Íslandi og fá skýra áætlun áður en ákvörðun er tekin vita viðskiptavinir nákvæmlega hvað biður þeirra og geta farið af stað með öryggi.

Í hverjum mánuði skipuleggur Orion hópferðir til Búdapest þar sem íslenskur starfsmaður fylgir hópnum frá upphafi til enda og aðstoðar við allt sem upp kann að koma.

Fyrir marga veitir það aukið öryggi og þægindi að ferðast með öðrum Íslendingum sem eru á leið í sömu erindagjörðir.

hópur viðskiptavina með Orion í Búdapest.

Tannlæknastofan og hótelið eru á sama stað, þannig að stutt er á milli meðferðar og dvalar og ferðalagið verður einfaldara og þægilegra.

Orion er meðlimur í Tannlæknafélagi Íslands og meðferðir eru endurgreiðsluhæfar hjá Sjúkratryggingum Íslands samkvæmt gildandi reglum.

Fyrirtækið hefur jafnframt hlotið viðurkenningu frá Nobel Biocare, einum af leiðandi framleiðendum tannígræðslulausna í heiminum, fyrir notkun á gæðavottuðum ígræðslukerfum og vönduðum vinnubrögðum.

Teymi Orion tannlæknastofu í Búdapest.

Búdapest hefur um áratugaskeið verið þekkt fyrir öfluga tannlæknaþjónustu og þangað sækja árlega tugþúsundir erlendra sjúklinga í meðferð.

Með því að bjóða upp á skoðun og eftirfylgni á Íslandi geta viðskiptavinir Orion sameinað kosti beggja landa.

Hægt er að panta tíma hjá Orion í síma 546-5577 eða á tannvidgerdir.is

Líftala gefur upplýsingar um magn baktería í mjólk. Kúabændur þurfa fljótlega að læra á nýjan kvarða þar sem allar tölur eru hærri. Myndin er tekin fyrir utan fjós á Snæfellsnesi.

Mynd / ál

Nýr mælikvarði á líftölu

Í haust stendur til að kynna fyrir kúabændum nýjan mælikvarða á líftölu sem gefur upplýsingar um magn baktería í mjólk.

Rannsóknarstofa mjólkur-iðnaðarins (RM) tók árið 2023 nýtt mælingartæki sem notar IBC bakteríueiningar, sem er sambærilegt því sem gerist annars staðar á Norðurlöndunum. Nýja mælingartækið nær að telja fleiri bakteríur en gamla tækið og sýnir hærri niðurstöður en eldri búnaður. Frá þessu greinir Auðhumla í fréttatilkynningu.

RM hefur umreiknað niðurstöður eldra tækisins til þess að það falli að nügildandi reglum um flokkun og verðfellingar vegna líftölu í mjólk. Unnið er að endurskoðun á þessum reglum og mun RM hætta umreikningi þegar þær taka gildi. Til þess að venja bændur við væntanlegar breytingar hefur verið settur í loftið hluti af nýjum bændavef Auðhumlu. Þar geta bændur bæði séð gildi líftölnunnar samkvæmt núverandi mælikvarða sem og verðandi gildi líftölnunnar

samkvæmt nýja mælikvarðanum. Eldri mælikvarðinn er línulegur á meðan sá nýi er í veldisfalli. Samanburður milli kvarða er því erfiður, en í fréttatilkynningu er tekið sem dæmi að 20 á núverandi mælikvarða, sem er hámarksgildi fyrir úrvalsmjólk, er sambærilegt 65 á nýjum mælikvarða. Þá verður líftalan 80 á núverandi mælikvarða, sem er hámarksgildi fyrir fyrsta flokks mjólk, talan 383 á nýjum mælikvarða.

Með því að smella á „Bændavefur“ á heimasíðu Auðhumlu opnast flettluggi þar sem bændum gefst kostur á að velja á milli „Bondi“ og „Bondi 2 – BETA“. Síðarnefndi valkosturinn leiðir notendur á nýja vefinn og er hægt að skrá sig inn með sama notandanafni og lykilorði og áður.

Auðhumla er samvinnufélag kúabænda sem sér um að taka við mjólk frá félagsmönnum. Starfssvæði Auðhumlu er allt landið nema Skagafjörður. Saman eiga Auðhumla og Kaupfélag Skagafjarðar Mjólkursamsöluna ehf. /ál

Ekki unnið að því að fylgja markmiðum ESB

Atvinnuvegaráðuneytið vinnur ekki að áætlun um að Ísland fylgi markmiðum Evrópusambandsins í landbúnaði.

Þetta kemur fram í svari Hönnu Katrínar Friðriksson atvinnuvegaráðherra 4. september við fyrirspurn frá Heiðbrá Ólafsdóttur, varaþingmanni Miðflokksins, frá 22. maí síðastliðnum.

Fyrirspurnin var eftirfarandi: „Er unnið að áætlun í ráðuneytinu um að Ísland fylgi markmiðum ESB í landbúnaði? Ef svo er, með hvaða hætti? Ef svo er ekki, hvers vegna ekki?“

Í svari atvinnuvegaráðherra segir að ástæða þess að ekki sé unnið að slíkri áætlun sé að landbúnaður falli

almennt ekki undir gildissvið samnings um Evrópska efnahags-svæðið þar sem samningurinn nær fyrst og fremst til innri markaðarins og fjórfrelsisins.

„Sameiginleg landbúnaðarstefna Evrópusambandsins (CAP) fellur því utan við gildissvið EES-samningsins. Viðskipti með tilteknar landbúnaðarvörur eru þó hluti af EES-samningnum, þar sem m.a. er kveðið á um frjálst flæði tiltekinnna landbúnaðarafurða og vara sem tilgreindar eru í samningnum og viðaukum við hann, sbr. 3. mgr. 8. gr. samningsins, 19. gr. samningsins og bókun 3 um unnar landbúnaðarafurðir,“ segir enn fremur í svarinu. /smh

ALLT FYRIR LANDBÚNAÐINN

BÚIÐ

VÉLARNAR

VERKSTÆÐIÐ

MIKIÐ ÚRVAL

BERDU VERÐIN SAMAN ÁÐUR EN ÞÚ KAUPIR →

fastparts.is | 7888897 | pantanir@fastparts.is | Hafnarfjörður | Akureyri

Smitvarnir:

Veikindi á Norðurlandamóti íslenska hestsins

Veikindi komu upp í hrossum danska landsliðsins á Norðurlandamóti íslenska hestsins í Svíþjóð sem fór fram í ágúst. Öflugar smitvarnir voru til staðar á mótinu sem komu í veg fyrir útbreiðslu smitsins.

Matvælastofnun brýnir fyrir hestamönnum sem taka þátt í mótum utan landsteinanna að kynna sér leiðbeiningar og reglur um smitvarnir og að leiðbeina erlendum gestum og ferðamönnum á sínum vegum hverju skal huga að.

Mæld kvölds og morgna

Vel er fylgst með liðan hrossa á stórmótum sem þessu. Í yfirlýsingu Norðurlandamótsins um veikindin er tekið fram að líkamshiti hvers hests hafi verið mældur áður en hann tók þátt í viðburðum sem og að öll hrossin voru hitamæld tvisvar á dag, kvölds og morgna, meðan á mótinu stóð. Á vef MAST kemur fram að á alþjóðlegum mótum sem þessu séu hross frá hverju landi auk þess hýst aðskilin. Þetta verklag var til þess að veikindin uppgötvuðust snemma og smitið hefur að því er virðist haldist innan afmarkaðs hóps.

Sýnataka fór strax fram og þar var hægt að útiloka alvarlega smitsjúkdóma líkt og EHV-1 og EIV (hestainflúensu) og anaplasmosu sem er bakteríusjúkdómur sem berst með skógarmítlum. Einnig var hægt að útiloka að um hitasótt væri að ræða en hún hefur þekkt hérlandis frá árinu 1998. Ekki er vítað hvort veikindin voru tengd öðrum þáttum, svo sem föðri, og ekki er vítað til þess að fleiri hross hafi veikt síðan mótinu lauk.

Strangt eftirlit og einangrun

Öll hross sem sýndu einkenni yfirgáfu mótssvæðið eða voru sett í einangrun þar til þau gátu yfirgefið svæðið. Til að minnka líkunar á frekari smitum voru ákveðnir starfsmenn fengnir til að annast veiku hrossin og höfðu þá ekki umsjón með öðrum hrossum. Að öðru leyti var farið eftir sóttvarnaráætlun Sænsk-íslenska hestafélagsins (SIF) og dýralæknir mótsins hafði yfirumsjón.

Eftir að mótinu lauk var kallað eftir því að allir keppendur ættu að vera í þriggja vikna sóttkví og að líkamshiti hrossanna yrði mældur daglega í þann tíma. Þetta kemur fram í yfirlýsingu Norðurlandamótsins.

Smit breiðast hratt út á Íslandi

Allir þátttakendur á mótinu voru vel upplýstir um stöðu mála og hvaða smitvarnarráðstöfunum ætti að fylgja við heimkomu, samkvæmt framkvæmdastjóra

Matvælastofnun brýnir fyrir hestamönnum sem taka þátt í mótum utan landsteinanna að kynna sér leiðbeiningar og reglur um smitvarnir.

Mynd / Theodor Vasile

Landssambands hestamannafélaga. MAST áréttar að mikilvægt sé að huga vel að smitvörnum þar sem hættan á útbreiðslu smita sé raunveruleg hér á landi.

Þar sem íslenski hrossastofninn er eingangraður hefur hann takmarkað ónæmi gegn mörgum þeim smitsjúkdómum sem finnast erlendis. Auk þess eru aðstæður hér á landi svo að þéttleiki hrossa er mikill í stórum hesthúshverfum og raunin sú að hross ferðast mikið á milli landshluta, til dæmis á mótum, í stóðréttum, hestagirðingum og hestaferðum. Fyrri faraldrar hafa sýnt að smit breiðast hratt út á Íslandi og erfitt getur reynst að stöðva útbreiðslu smitsjúkdóms þegar hann er kominn til landsins.

Ýrtruðu kröfur í gildi

Ýrtruðu kröfur eru í gildi hér á landi til að verjast smitsjúkdómum í dýrum. Innflutningur notaðra reiðtygja, reiðhanska, leður- og vaxfatnaðar er með öllu óheimill. Ef slíkur notaður búnaður er fluttur til landsins skal hann gerður upptækur og honum fargað. Annan reiðfatnað má taka með sér hafi hann verið þveginn áður en hann kemur til landsins. Hestamenn sem eru ekki í aðstöðu til að þrifa og sótthreinsa notaðan reiðfatnað áður en komið er til landsins geta framvísað reiðfatnaði í „rauða hliðinu“ í tollinum í lokuðum plastpokum og að lokinni hreinsun er fatnaðurinn sendur í póströfu til eiganda.

Ítarlegar leiðbeiningar má nálgast á vef Matvælastofnunar og þar kemur meðal annars fram að enginn vafi leiki á því að þær varúðarráðstafanir sem séu í gildi eigi ríkan þátt í að stofn íslenska hestsins sé jafn friskur og raun ber vitni. /kró

Reykir í Ölfusi:

Mikill áhugi á garðyrkjunámi

Garðyrkjakólinn á Reykjum, sem nú heyrir undir Fjölbrautaskóla Suðurlands, tekur inn nýnema annað hvert ár og nú í haust mættu um 120 nemendur til leiks í garðyrkjunámið.

Um helmingur þeirra eru nýnemar og um helmingur eru fjarnemar sem eru að taka seinni hluta náms síns en nemendur í fjarnámi taka námið á hálfum hraða.

Almennt tekur námið tvo vetur, eða fjórar annir, en fjarnemar eru að jafnaði í skólanum í átta annir. „Vinsældir garðyrkjunámsins hafa verið stöðugar undanfarin ár og er þetta álika stór hópur og hefur komið í námið síðustu ár. Að þessu sinni eru fjórar brautir kenndar; garð- og skógarplöntuframléiðsla, ylrækt, lifræn ræktun matjurta og skrudgarðyrkja sem er löggilt iðngrein. Námsbraut skógar og náttúru og blómaskreytingabraut eru ekki kenndar að þessu sinni. Allar brautir eru einnig í boði í fjarnámi enda er Garðyrkjakólinn eini skólinn í landinu sem býður upp á garðyrkjunám,“ segir Guðríður Helgadóttir, staðarhaldari á Reykjum.

Hún segir að fjarnemar þurfi þó að mæta í skólann í verklegar æfingar þrisvar sinnum á hverri önn og oftár þegar lengra dregur í náminu, enda eru garðyrkjugreinar verklegar greinar og mikilvægt að kenna nemendum einnig til verka.

Svipuð dreifing á brautir

„Dreifing nemenda á brautir er nokkuð jöfn, það eru um 35 nemendur á garð- og skógarplöntubraut og

Guðríður að tala við nýja nemendur skólans, mánudaginn 24. ágúst þegar kennsla hófst.

Mynd / Bryndis Björk Reynisdóttir.

skrudgarðyrkjubraut hvorri um sig, um 30 á lifrænu brautinni og um 20 á ylræktarbraut. Í gegnum tíðina hefur skrudgarðyrkjubrautin verið vinsæl enda er það eina greinin innan garðyrkjunnar sem er löggilt iðngrein, en vissulega sveiflast vinsældir brauta yfirleitt í takt við tíðarandann í samfélaginu,“ segir Guðríður.

30 til 40 ára meðalaldur

Þegar Guðríður er spurð út í meðalaldur nemenda segir hún að hann sé einhvers staðar á milli 30 og 40 ár en nemendahópurinn sé á öllum aldri, frá tæplega tvítugu og upp úr. Konur eru um tveir þriðju hlutar nemenda en karlar eru þó í meirihluta á skrudgarðyrkjubrautinni. Nemendur skólans koma af öllu landinu og eru með ákaflega fjölbreyttan bakgrunn, allt frá fólki með nokkrar

háskólagráður yfir í fólk sem hefur ekki lokið mikilli formlegri menntun, en allir nemendur eiga það sameiginlegt að brenna af áhuga á garðyrkju. „Skólastarfið fer mjög vel af stað, kennsla hófst mánudaginn 24. ágúst síðastliðinn á verklegri viku. Þá mættu allir nemendur á staðinn og lif og fjör alls staðar á skólalóðinni, inni í gróðurhúsum, úti í skógi og allt um kring. Það er óhætt að segja að veturinn leggst mjög vel í starfsfólk og nemendur, enda fátt skemmtilegra en að hitta fólk sem deilir sama áhugasviði,“ segir Guðríður kát og hress. Þá má geta þess að endurmenntun Græna geirans heldur fjölbreytt námskeið á fagsviðum skólans og byggir á áratuga reynslu. Hægt er að finna upplýsingar um námskeið á hlekknum www.fsu.is/is/namid/gardyrkjuskolinn-reykjum/gardyrkjuskolinn-namskeid. /mhh

can-am®

OUTLANDER 6X6 BACKCOUNTRY 1000R

**VIÐBÓTAR EINTÖK VÆNTANLEG
TIL AFHENDINGAR Í OKTÓBER**

Verð: 3.780.000 + vsk

ELLINGSEN

Vínlandsleið 1, 113 Reykjavík / 415-8500 / www.brp.is

Stóruvellir í Bárðardal:

Hætta framleiðslu á hamsatólg, tólg og útikertum

Stóruvellir ehf. í Bárðardal hafa framleitt tólg, hamsatólg, hangiflot og útikerti í rúm 30 ár en eru nú að hætta framleiðslu. Fyrirtækið er það eina sem framleiðir hamsatólg og verður því ekki hægt að nálgast hana í matvöruverslunum þegar lager Stóruvalla klárast.

Garðar Jónsson og fyrrverandi eiginkona hans, Heiðrún Tryggvadóttir, stofnuðu fyrirtækið Stóruvelli ehf. árið 1994 til að framleiða hamsatólg og tólg og hefur framtakið skapað atvinnu í Bárðardal síðan. Garðar er nú að fara á eftirlaun og taki enginn við framleiðslunni mun fyrirtækinu verða lokað.

Nýta 40 til 50 tonn af mör árlega

Stóruvellir hafa verið að framleiða vörur úr 40 til 50 tonnum af mör á ári. Að sögn Garðars hafa þau aðallega fengið mörinn frá sláturhúsi Norðlenska á Húsavík síðustu ár. „Við reynum að taka mörinn á sláturtíð svo það þurfi ekki að frysta hann og auðvitað kostar það en sláturhúsin þurfa líka að borga fyrir að eyða honum svo ég myndi áætla að þetta sé heppileg framleiðsla fyrir sláturhúsin líka, að nýta allt hráefnið vel.“

Garðar segir að hann hafi auglýst reksturinn til sölu í fyrra og hafi sömuleiðis reynt að ræða við Norðlenska um að taka við rekstrinum. Hann hefur stefnt á að hætta í nokkur ár en hefur fengið þau svör að ekki væri áhugi hjá Norðlenska að framleiða þessar vörur úr mörnum. Stóruvellir eru inni í Bárðardal og eru því ekki mjög nærri afurðastöð, sem Garðar segir að geri það erfðara að koma hráefni til sín og vörunni frá sér en að fyrirtækið hafi skapað atvinnu fyrir fólkið í sveitinni.

Hefðbundin og sértæk framleiðsla

„Auðvitað er þetta sértæk framleiðsla en þetta hefur alltaf gengið vel,“ segir Garðar. Stóruvellir eru eina fyrirtækið á landinu sem

Heiðrún Tryggvadóttir og Garðar Jónsson, stofnendur Stóruvalla.

framleiðir hamsatólg og útikerti úr tólg. „Það er ekki mikil velta hjá svona fyrirtæki en þetta er hefðbundin framleiðsla og hefur gengið mjög vel. Við erum að selja um það bil 16 tonn af hamsatólg á ári og svona 50-60 þúsund útikerti. Við erum að selja steikingartólgina líka og hún selst alltaf mest fyrir jólin fyrir laufabrauðið, en hún hefur líka verið að seljast til þeirra sem steikja kleinur allt árið um kring. Við erum einnig með hangiflot og gerum nú ekki mikið af því en það er ákveðinn hópur sem gerir kröfur til þess að fá það alltaf. Við seljum hangiflotið aðallega í fiskbúðunum á meðan að tólginn og hamsatólginn eru í öllum helstu matvöruverslunum.“ Útikertin hafa einnig verið fastur liður í fjáröflunum bæði skóla, skáta- og íþróttafélaga.

Garðari þykir það miður að stóru sláturhúsin og afurðastöðvarnar sýni framleiðslunni ekki áhuga. „Það er ekki bara upp á að fullnýta hráefnið sem mér finnst mikilvægt að framleiðslunni sé viðhaldið, heldur líka upp á að halda í gamlar matarhefðir og hafa fjölbreytt innlent matarúrval og framleiðslu.“

Vinsælu útikertin úr tólg eru m.a. fastir liðir í fjáröflunum skóla og íþróttafélaga. Myndir / Aðsendar

Telur sóknarfæri í tólg

„Það er sóknarfæri í því að bræða bæði lambamör og nautamör. Við höfum ekki verið í vöruþróun síðustu ár því ég vissi að ég færi bráðum að hætta en ég held það sé ákveðið sóknarfæri í tólginni,“ segir Garðar. „Við höfum aldrei auglýst þessa vöru, hún hefur alltaf bara selt sig sjálf. Það væri eflaust hægt að selja meira ef við værum að reyna að koma vörunum á framfæri.“

Auk þess að selja tólgina í matvöruverslanir hafa Stóruvellir selt tólg til sápu- og kertagerðar og í húðkrem erlendis. „Við höfum verið að selja tólg til Bandaríkjanna í húðkrem. Það er tilraunastarfsemi enn sem komið er en spennandi tækifæri.“ Garðar nefnir að árlega selji þau einnig tólg til Tenerife og Svíþjóðar fyrir jólin. „Við seljum íslenska matsölustaðnum á Tenerife, þeir þurfa að hafa hamsa með skötunni fyrir jólin,

og svo höfum við verið að selja hamsatólgina til Svíþjóðar, þar er rekin verslun með íslenskum vörum. Þó þetta sé auðvitað sala í smáum mæli þá er fólkið sem stólar á þetta árlega.“

Ekki mikið til þetta haustið nema einhver taki við

„Við erum að hætta og setjum nú bara í þær umbúðir sem við eigum,“ segir Garðar. Þær vörur sem eru til á lager verða seldar, en að sögn Garðars er ekki mikið til þetta haustið nema einhver taki við keflinu.

Í svari Norðlenska við fyrirspurn Bændablaðsins segir að þeim þyki dapurlegt að framleiðslan leggist af en að Norðlenska muni nota allan þann mör sem leggst til í sláturgerð. Þá stendur ekki til að hefja framleiðslu á hamsatólg og tólg hjá Norðlenska og Kjarnafæði, að minnsta kosti ekki í brád. /kró

ÓDÝRU RÆSISRÖRIN KOMIN AFTUR

Ræsisrör úr plasti í ýmsum stærðum. Stórlækkað verð! Öll rörin eru 6 metra löng. Hægt að skeyta saman.

Verðdæmi:

- Þvermál 80 cm: Verð kr. 144.900 +vsk. (Samanburðarverð um 250.000)
- Þvermál 40 cm: Verð kr. 49.900 +vsk. (Samanburðarverð um 77.000)
- Þvermál 10 cm: Verð kr. 4.900 +vsk. (Samanburðarverð um 11.000)
- Eigum einnig 16, 20, 30 og 60 cm. rör.

Afgreidd á Hvolsvelli. Send hvert land sem er að viðbættum kostnaði.

Pantanir og fyrirspurnir sendist á netföngin: elvarey@gmail.com. og oskar@mo.is

Símar 669-1336 og 899-1776

Losunarbókhald Hagstofunnar:

Losun gróðurhúsalofttegunda frá landbúnaði jókst

Hagstofa Íslands hefur birt bráðabirgðaniðurstöður sínar um losun gróðurhúsalofttegunda frá íslenska hagkerfinu fyrir síðasta ár, þar sem heildarniðurstaðan er sú að samdráttur mælist um fimm prósent á milli ára. Aukning er hins vegar á losun frá þeim hluta losunarbókhaldsins sem landbúnaður tilheyrir, sem nemur um tveimur prósentum.

Bókhald Hagstofunnar um losun frá hagkerfi Íslands snýr að losun frá íslenskum fyrirtækjum og einstaklingum, hvar sem þeir eru í heiminum.

Losun á metani og hláturgasi eykst

Undir losunarflokki Hagstofunnar sem heitir „A- Landbúnaður, skógrækt og fiskveiðar“, er sérstakur undirflokkur fyrir ræktun nýttjajurta og búfjárrækt. Þar sést að um tveggja prósentu aukning er í losun á koltvísýringisgildum – sem nær yfir allar gróðurhúsalofttegundir sem losna úr þessum flokki. Losun á koltvísýringi dregst þó nokkuð saman en losun á bæði metani og hláturgasi eykst nokkuð.

Í grein á Vísí árið 2023 var munurinn á þessum tveimur bókhaldskerfum útskýrður af sérfræðingum Umhverfisstofnunar, Hagstofunnar og Landgræðslunnar. Þar segir að tilgangur bókhaldskerfis Hagstofunnar sé að meta losun út frá atvinnugreinum í hlutfalli við fjölda starfsfólks, veltu og skattagreiðslur atvinnugreina.

Samkvæmt losunarbókhaldi Hagstofunnar var um tveggja prósentu aukning í losun gróðurhúsalofttegunda frá landbúnaði á síðasta ári. Mynd / smh

Umhverfis- og orkustofnun heldur utan um annars konar loftslagsbókhald sem þó skarast að vissu leyti við bókhald Hagstofunnar og eru grunn gögn fyrir þá vinnu. Það inniheldur hins vegar losun og bindingu vegna landnotkunar og skógræktar á Íslandi, sem ekki er tekið inn hjá Hagstofunni.

Landsskýrslur UOS

Niðurstöður losunarbókhalds Umhverfis- og orkustofnunar eru settar fram árlega í Landsskýrslu um losun gróðurhúsalofttegunda (National Inventory Report) sem falla undir rammamasamning Sameinuðu þjóðanna um loftslagsbreytingar

(UNFCCC). Öll aðildarríki þessa samnings skila inn slíku bókhaldi. Bókhaldið er síðan forsenda uppgjors skuldbindinganna sem Ísland hefur gagnvart Evrópusambandinu og Sameinuðu þjóðunum vegna Parísarsamningsins.

Ríki sem tilheyra Evrópska efnahagssvæðinu skila bókhaldi um losun frá hagkerfi (Air Emission Accounts) til Hagstofu Evrópusambandsins (Eurostat).

Þessu bókhaldi fylgja engar beinar alþjóðlegar skuldbindingar en Evrópuþingið hefur nýtt þessa reikninga til grundvallar laga-setningar þar sem reikningarnir tengjast öðrum efnahagsreikningum, svo sem landsframleiðslu og atvinnutöflræði. /smh

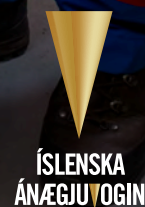
Ánægja er ... að hjálpa fólki í vanda

Sjóvá hefur verið efst tryggingafélaga í Íslensku ánægjuvuginni 9 ár í röð.

Aðalstyrktaraðili Slysavarnafélagsins
Landsbjargar síðan 1999

Sjóvá | sjova.is | 440 2000 | sjova@sjova.is

SJÓVÁ

Danmörk:

Bændur mótmæla hertum reglum

– Afleiðing minnkandi áhrifa landbúnaðarins í dönskum stjórnmálum

„Sumir stjórnmálaskýrendur hafa bent á að ein ástæða þess að bændur tóku til mjög sýnilegra mótmæla sé sú að hefðbundnari aðferðir hafi ekki skilað árangri.“

Mynd / Lasse Ege Pedersen

Hundruð danskra bænda mótmæltu fyrir utan þinghúsið í Kaupmannahöfn á þriðjudag í síðustu viku vegna fyrirhugaðra reglna um takmörkun köfnunarefnislosunar frá bújörðum. Bændur segja að reglurnar geti valdið greininni miklu tjóni og kostað landbúnaðinn allt að 7,1 milljarð danskra króna árlega, en stjórnvöld telja að þær séu nauðsynlegar til að bæta ástand sjávar og vatnamengunar. Mótmælin koma að einhverju leyti til vegna minnkandi áhrifa bænda í dönskum stjórnmálum.

Mikill fjöldi bænda safnaðist saman á torginu fyrir framan danska þingið þegar þingmenn hófu meðferð frumvarps sem felur í sér hertar takmarkanir á losun köfnunarefnis frá einstökum búreksreiningum. Margir mótmælendur báru grænar húfur með slagorðinu „Reknir af ríkinu“ og umferðarteppur mynduðust í og við Kaupmannahöfn þegar dráttarvélar streymdu til höfuðborgarinnar víðs vegar að úr landinu.

Mótmælin voru skipulögð af samtökunum Sustainable Agriculture. Formaður þeirra, Niels Hauge Mikkelsen, gagnrýndi að verið væri að hraða afgreiðslu lagasetningarinnar á grundvelli gagna sem hann kvað „afar óviss og mjög ófullnægjandi“. Hann sagði að bændur stæðu frammi fyrir „gífurlegu tjóni“ ef reglurnar næðu fram að ganga.

Torfi Jóhannesson, ráðgjafi hjá Nordic Insights, sem starfar í Kaupmannahöfn, segir köfnunarefnismengun vera alvarlegt vandamál í ám, vötnum og fjörðum og um 70% hennar tengist landbúnaði. „Þetta frumvarp er hluti af stærra samkomulagi frá árinu 2024 milli dönsku bændasamtakanna, náttúruverndarsamtaka og stjórnsvalda sem í grófum dráttum gekk út á að draga úr neikvæðum áhrifum landbúnaðar á umhverfið með því taka lakasta ræktarlandið til náttúruverndar eða skógræktar. Þótt dönsku bændasamtökin styðji þetta rammasamkomulag hefur útfærslan valdið deilum,“ segir Torfi.

Hann segir að mótmæli bænda hafi verið mjög sýnileg en ekki skilað öðru en því að grænmetisframleiðendur fengu árs frest. „Sumir stjórnmálaskýrendur hafa bent á að ein ástæða þess að bændur tóku til mjög sýnilegra mótmæla sé sú að hefðbundnari aðferðir hafi ekki skilað árangri. Þetta er að

einhverju leyti afleiðing minnkandi áhrifa landbúnaðarins í dönskum stjórnmálum. Venstre, sá stjórnmálaflokkur sem helst hefur gætt hagsmuna landbúnaðarins, hefur aldrei fengið minna fylgi en í síðustu kosningum og eftir uppstökkun í stjórnarráðinu er ekkert landbúnaðarráðuneyti í Danmörku.“

Reglurnar gætu kostað 7,1 milljarð

Markmið frumvarpsins er að setja hámark á köfnunarefnislosun frá einstökum búum til að vernda lífríki sjávar. Köfnunarefni er meðal annars að finna í áburði og búfjáraburði. Samkvæmt greiningu landbúnaðarráðgjafar-fyrirtækisins Agrocura gætu reglurnar kostað danska bændur allt að 7,1 milljarð danskra króna á ári.

Jørgen L. Tømæs, bóndi frá Holstebro, sem rekur bæði svínarékt og akuryrkju, sagði að nýju reglurnar myndu „eyðileggja allan grundvöll fyrir rekstri búsin“. Hann tók þátt í mótmælum í fyrsta sinn vegna málsins.

Áhyggjur af samkeppnishæfni

Mótmælin eru nýjasta dæmið um andstöðu sem mætt hefur umhverfis- og loftslagsstefnu Evrópusambandsins meðal bænda. Áhyggjur af samkeppnishæfni evrópskra atvinnugreina hafa í auknum mæli haft áhrif á umræðuna um græna umbreytingu. Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins tilkynnti í júlí að hún hygðist beita reglum um níttrat með sveigjanlegri hætti til að auðvelda bændum að uppfylla þær, án þess þó að draga úr kröfunum sjálfum.

Torfi Jóhannesson.

Danska ríkisstjórnin hefur viðurkennt að breytingarnar geti haft verulegan kostnað í för með sér fyrir hluta bænda og boðið fram ákveðnar bætur. Hún hefur þó staðið fast við markmið sín um að draga úr losun köfnunarefnis.

Rof í samstöðu um græn umskipti

Málið hefur jafnframt leitt í ljós ágreining innan þeirrar breiðu pólitísku samstöðu sem hingað til hefur staðið að baki grænum umskiptum í Danmörku. Nokkrir þingmenn Frjálslynda flokksins, sem hefur sterk tengsl við landbúnaðinn, hafa lýst því yfir að þeir muni greiða atkvæði gegn frumvarpinu.

Danska þingið tók frumvarpið til annarrar umræðu á þriðjudag. Þriðja og síðasta umræða ásamt atkvæðagreiðslu er fyrirhuguð á fimmtudag. Christian Rabjerg Madsen, ráðherra náttúruverndar og dýravelferðar, sagði á mánudag að hann væri tilbúinn til samráðs, en aðeins innan þess ramma sem þegar hefði verið samið um.

Deilan um reglurnar dró einnig þúsundir bænda á neyðarfund sem stærstu bændasamtök Danmerkur stóðu fyrir í miðhluta landsins á mánudag. Þar ræddu fulltrúar greinarinnar og stjórnsvalda áhrif fyrirhugaðra breytinga.

/ þh

„Nýja stofnmatið á landsvísu sýnir reyndar að fullorðnum refum fækkaði úr um 7.800 árið 2011 í um 4.700 árið 2024, en þróunin er mismunandi eftir landshlutum.“

Mynd / Jonatan Pie

Fullorðnum refum fjölgar í Hornafirði

Atvinnu- og menningarmálanefnd Sveitarfélagsins Hornafjarðar áréttaði á síðasta fundi sínum mikilvægi refaveiða, en í samtali nefndarmanna við bændur og veiðimenn kom fram að það hafi orðið meira vart við fullorðinn ref en áður.

Þó er ekki hægt að festa hönd á nákvæman fjölda tjóna af völdum refa en nefna má að á ári hverju vantar lömb af fjalli og má geta sér til að hluti þess sé af þeirra völdum. Eins verður vart við bitna hreindýrskálfa og ágang tófu í kringum æðarvörp. „Veiðar á tófu leiða til lágmörkunar tjóna og yrðu þær minnkaðar má leiða líkur að því að tjónin yrðu frekari“, segir m.a. í bókun nefndarinnar en á fundinum var tekin fyrir skýrsla Náttúruverndarstofnunar um refaveiðar. Í skýrslunni kemur jafnframt fram að sýni vanti af Suðausturlandi og hvetur nefndin veiðimenn til að koma sýnum og grenjaskráningum til Náttúrufræðistofnunar í framtíðinni í samvinnu við sveitarfélagið.

Xiaoling Yu er umhverfisfulltrúi Hornafjarðar og svaraði hún nokkrum spurningum.

Hefur fullorðnum refum fjölgað mikið í sveitarfélaginu og hver heldur þú að ástæðan sé fyrst og fremst?

„Satt að segja höfum við ekki nægilega góð staðbundin gögn til að segja hvort refum í Hornafirði hafi fjölgað eða fækkað. Við höfum upplýsingar um veiðitölur, en þær endurspeglar ekki endilega breytingar á stofnstærð. Nýja stofnmatið á landsvísu sýnir reyndar að fullorðnum refum fækkaði úr um 7.800 árið 2011 í um 4.700 árið 2024, en þróunin er mismunandi eftir landshlutum,“ segir Xiaoling Yu og bætir við: „Við höfum nú einnig rætt við nokkra veiðimenn á svæðinu. Þeirra upplifun er að refum hafi ekki fækkað hér. Einn veiðimaður hefur einnig orðið var við fleiri ný greni og að þau séu neðar í landinu en áður. Hann telur að það geti tengst breytingum á aðgengi að æti. Fyll sé að mestu horfinn úr fjöllum og lítið sé um mófugl en á sama tíma hafi helsingjum fjölgað mikið og refurinn sækir því meira í hann.“

Eruð þið með marga veiðimenn sem sinna refaveiðum?

„Við erum með nokkra veiðimenn sem sinna refaveiðum fyrir sveitarfélagið. Við erum núna að fara yfir skráningu veiðimanna og samninga við þá, þannig að ég vil helst ekki nefna nákvæman fjölda fyrr en þeirri yfirferð er lokið,“ segir Xiaoling Yu.

Xiaoling Yu.

Mynd / Aðsend

Hvað með mink, er mikið af honum hjá ykkur?

„Við höfum ekki heldur stofnmat fyrir mink. Veiðitölurnar okkar sýna að veiddum mink fækkaði á árunum 2022–2024 og síðan varð lítills háttar aukning. En eins og með refinn getum við ekki sagt út frá veiðitölunum einum hvort minkastofninn sjálfur hafi stækkað eða minnkað,“ segir Xiaoling Yu.

Ertu ánægð með nýju skýrsluna frá Náttúruverndarstofnun?

„Já, mér finnst nýja skýrslan gefa okkur mun betri vísindalegan grunn til að skoða refaveiðar. Það sem skiptir okkur sérstaklega máli er að þar kemur fram að gögn um refastofninn frá Suðausturlandi séu enn af skornum skammti. Það sýnir að við þurfum að bæta staðbundna gagnasöfnun, til dæmis skráningu grenja og veiða og söfnun sýna úr veiddum dýrum.“

Samtöl okkar við veiðimenn sýna líka hversu mikilvæg staðbundin þekking þeirra getur verið. Athuganir þeirra á fjölda hvolpa, staðsetningu grenja og breytingum á fæðuframboði geta hjálpað okkur að skilja betur hvað er að gerast á svæðinu, sérstaklega ef þær eru skráðar með markvissari hætti.

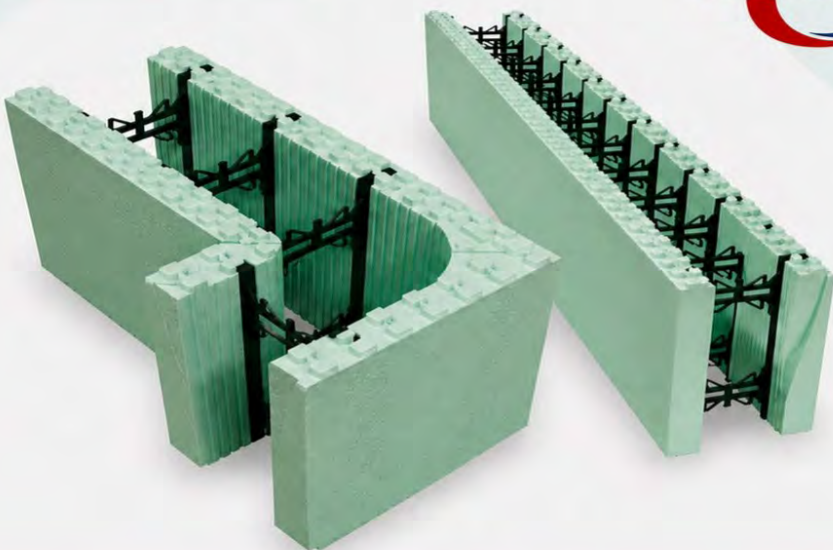
Mér finnst næsta skref ekki aðeins vera að safna betri gögnum heldur líka að skoða fyrirkomulagið í heild. Refaveiðar byggja að miklu leyti á því að koma í veg fyrir tjón en mjög fáar formlegar tilkynningar um tjón hafa verið skráðar.

Við vitum þó vel af áhyggjum bænda og vísbendingum um ágang á svæðinu. Nýja skýrslan bendir líka á þetta og telur þörf á heildstæðri endurskoðun á grundvelli og fyrirkomulagi refaveiða,“ segir Xiaoling Yu og bætir við: „Að minnu mati þarf vísindalegi grunnurinn og heildarrámminn fyrst og fremst að koma frá ríkinu, með þátttöku og staðbundinni þekkingu sveitarfélaga og veiðimanna. Með skýrari stefnu og leiðbeiningum á landsvísu verðum við síðan í mun betri stöðu til að gera markvissa staðbundna veiðiáætlun,“ segir Xiaoling Yu, umhverfisfulltrúi Sveitarfélagsins Hornafjarðar.

/mhh

NUDURA

Varmamót

BYGGINGARKERFI FYRIR ÍSLENSKAR AÐSTÆÐUR

Höfðasel 5, 300 Akranes

422 1800

www.nuduraisland.is

martak@martak.is

YLJUM OKKUR

MEÐ ÍSLENSKRI KJÖTSÚPU – NÁTTÚRULEGA

Íslenska kjötsúpan er í grunninn alltaf eins, en samt einhvern veginn aldrei eins. Allir eiga sína uppáhalds kjötsúpu og hefðirnar, uppskriftirnar og leynihráefnin leynast í hverju eldhúsi. Frá upphafi byggðar hefur hún fært okkur yl í kroppinn og kraftmikla næringu.

Hráefnið er úrval af öllu því besta sem íslenskir bændur bjóða: Nýspröttið grænmeti og hollt íslenskt lambakjöt, framleitt á fjölskyldubúum við einstakar aðstæður og alið á villtri íslenskri náttúru, laust við erfðabreytingar og aukaefni – náttúrulega.

Skoðaðu uppskriftirnar á islensktlambakjot.is

Rangárþing ytra: 3.700 fermetra fjós byggt í Bjólu

Sveitarstjórn Rangárþings ytra hefur samþykkt að undangenginni umræðu í skipulags- og umferðar-nefnd að gefa heimild fyrir byggingu 3.706,6 m² fjóss á jörðinni Bjólu með mjólkurhúsi, kanalkerfi, fôðrunarkerfi, gjafaróbótum og fjórum mjaltaróbótum. Á heimasíðu Á-listans, sem er í meirihluta Rangárþings ytra, segir meðal annars: „Það er ánægjulegt að sjá þá bjartsýni og þann framkvæmdavilja sem nú ríkir

í landbúnaði í Rangárþingi ytra. Skipulags- og umferðarnefnd hefur tekið fyrir áform um byggingu nýs 3.706 m² fjóss á Bjólu, þar sem gert er ráð fyrir mjög nútímalegum búnaði, meðal annars fjórum mjaltaróbótum og sjálfvirkum fôðrunarkerfum. Slík fjárfesting er skýr vísbending um trú á framtíð landbúnaðarins og vilja til að byggja áfram upp öflugan rekstur í sveitum sveitarfélagsins.“ Ágúst Sæmundsson er bóndi í Bjólu. /mhh

Atvinnuvegaráðuneytið:

Auglýst eftir umsækjendum um stuðning til söfnunar ullah

Atvinnuvegaráðuneytið auglýsir eftir umsækjendum um stuðning til söfnunar ullah samkvæmt reglugerð um stuðning við sauðfjárrækt.

Umsóknum skal skilað inn á skrifstofu atvinnuvegaráðuneytisins á sérstökum eyðublaðum sem stofnunin lætur í té eigi síðar en tveimur vikum eftir birtingu auglýsingar.

Stuðningur til söfnunar ullah er háður eftirfarandi skilyrðum:

- Umsækjandi skal vera reiðubúinn að taka við allri vinnsluhæfri ull af öllum framleiðendum sem þess óska.
- Sækja þarf ull heim til framleiðanda eða taka á móti ullinni á móttökustöð innan 100 km fjarlægðar frá hverjum einstökum framleiðanda.
- Að minnsta kosti 30% allrar ullah sem aðili móttekur skal þvegin hér á landi og band, lopi eða samsvarandi vara unnin úr þessari sömu ull hérlendis.

Umsóknarfrestur er til 25. september næstkomandi.

/bh

Nemendur á Íslandi, í Bandaríkjunum, Ástralíu og víða í Evrópu stunda nám á Bifröst.

Mynd / Wikipedia

Háskólinn á Bifröst: Metfjöldi nemenda og nýjar námsleiðir

Metfjöldi nemenda er skráður í Háskólann á Bifröst í haust. Þetta er annað árið í röð sem metfjöldi sest á skólabekk á Bifröst auk þess sem nýjar námsleiðir standa til boða, líkt og grunndiplóma í leiðtoganámi í hafgæslu og meistaranám í fjármálastjórnun.

Tæplega 1.900 nemendur eru skráðir í nám við Háskólann á Bifröst annað árið í röð og eru 826 af þeim nýskráðir. Þrjár deildir eru við skólann, viðskiptadeild, félagsvísindadeild og lagadeild, auk þess sem boðið er upp á háskólagátt og endurmenntun.

Námið alltaf í endurnýjun

Dr. Ólína Kjerúlf Þorvarðardóttir, rektor Háskólans á Bifröst, telur að ástæðan fyrir aukningu sé tvíþætt. „Fyrir þremur árum ákváðum við að fella niður skólagjöld og taka við opinberri fjármögnun. Það þýddi að nemendur skólans þurftu ekki lengur að greiða skólagjöld, heldur bara innritunargjald sambærilegt því sem er við Háskóla Íslands og aðra opinbera háskóla, þetta olli mikilli aðsóknaraukningu. Háskólinn á Bifröst gætir þess einnig alltaf að vera með nýtt námsframboð og er alltaf með sitt námsframboð

Ólína Kjerúlf Þorvarðardóttir.

í endurskoðun og endurnýjun.“ Vinsælasta námsleiðin í meistaranámi á Bifröst er forystu- og mannauðsstjórnun sem er kennd innan viskiptadeildar skólans, en hún er einnig fjölmennasta deildin. Greinar líkt og áfallastjórnun og skapandi greinar í félagsvísindadeild hafa einnig notið vinsælda.

Tvær nýjar námslínur eru í boði í ár en síðustu ár hafa ýmsar nýjar námsleiðir verið settar á laggirnar. „Við byrjuðum til dæmis með meistaranám í samskiptastjórnun í fyrra og í hittifyrra grunnnám í öryggisfræðum og almannavörnum við félagsvísindadeild“, segir Ólína. „Við erum núna að fara af stað með nýja fjármálastjórnunarlínu sem virðist ætla að slá í gegn. Við erum alltaf mjög meðvituð um samfélagstengsl, tengsl við atvinnulífið og samfélagsleg áhrif þess sem við höfum í boði.“

Námið hefur engin landamæri

Allt nám við Háskólann á Bifröst er í fjarnámi og að sögn Ólínu leggur skólinn áherslu á að vera í fararbroddi í þeim málum. „Það er okkar álit að fjarnámið sé það sem koma skal í háskólamenntun á Íslandi. Fjarnámið gerir fólki kleift að stunda sitt nám óháð búsetu, óháð þjóðfélagsstöðu og óháð ytri aðstæðum, þannig að um leið og við fellum niður skólagjöldin og bjóðum upp á fjarnám þá eru afar fáar ytri hindranir fyrir fólk til að stunda háskólanám.“

Ásamt því að vera með nemendur í öllum landshlutum á Íslandi eru margir nemendur erlendis sem stunda fjarnám við skólann. „Flestir fjarnemar okkar eru á höfuðborgarsvæðinu en dreifast annars nokkuð jafnt yfir landsbyggðina. Svo erum við líka með nemendur í Evrópu, í Bandaríkjunum og í Ástralíu. Þetta eru bæði Íslendingar sem búa erlendis og eru í námi og svo erlendir nemendur. Það eru engin landamæri í fjarnáminu“, segir Ólína.

Í tengslum við atvinnulífið

Námið á Bifröst er í góðum tengslum við atvinnulífið. „Við höfum verið með nemendur í starfsnámi hjá mismunandi fyrirtækjum og höfum í endurmenntuninni verið með samninga við stofnanir og fyrirtæki. Við förum til dæmis að kenna íslensku fyrir erlenda nemendur í samstarfi við Landspítalann og við höfum tekið að okkur að útbúa endurmenntunarpakka fyrir aðila í atvinnulífinu til að efla faglega hæfni fólks“, segir Ólína.

Stjórnendur og starfsfólk háskólans eru bjartsýn fyrir skólaárinu og áframhaldandi uppbyggingu skólans. „Galdurinn er auðvitað sá að vera alltaf á tánum við að svara samfélagslegum þörfum um leið og við reynum að tryggja að gæði námsins séu góð. Við erum alltaf með klassískt háskólanám en við stillum það af og leggjum mjög mikið upp úr samfélagslegum tengslum og áhrifum“, segir Ólína. /kró

Landbúnaðarháskóli Íslands: NABU Climate Fund styrkir endurheimt votlendis

Landbúnaðarháskóli Íslands (LBHÍ) og NABU Climate Fund hafa undirritað samstarfssamning um stuðning við endurheimt framræsts votlendis á Hvanneyri og í nágrenni þess. Samningurinn gildir til ársins 2031.

Með samningnum skuldbindur NABU Climate Fund sig til að leggja fram fjármagn til endurheimtar nokkurra framræstra votlendissvæða á láglendi við Hvanneyri. Auk þess munu votlendissérfræðingar NABU, sem teljast meðal fremstu sérfræðinga Evrópu á þessu sviði, veita stuðning við rannsóknir og mælingar innan Mýralífsverkefnisins (PEATLAND LiFeline) á Íslandi. Undirritun samningsins fór fram í vikunni, af Ingo Ammermann, framkvæmdastjóra NABU Climate Fund, og Ragnheiði Þórarinsdóttur, rektor Landbúnaðarháskóla Íslands.

Í fréttatilkynningu frá skólanum kemur fram að votlendi gegni lykilhlutverki í loftslagsmálum og vernd líffræðilegrar fjölbreytni sé mikilvæg. „Framræst votlendi losar gróðurhúsalofttegundir, en með endurheimt þess má draga úr losun, bæta vistkerfi og efla búsvæði fjölmargra

Tilmann Disselhoff, framkvæmdastjóri NABU Climate Fund, og Ragnheiður Þórarinsdóttir, rektor Landbúnaðarháskóla Íslands. Mynd / Aðsend

tegunda. Vernd og endurheimt þessara einstöku vistkerfa er því mikilvæg aðgerð í baráttunni gegn loftslagsbreytingum og hnignun náttúrunnar.“

Landbúnaðarháskóli Íslands fagnar samstarfinu og lítur á samninginn sem mikilvægt skref í áframhaldandi uppbyggingu þekkingar, rannsókna og framkvæmdaverkefna á sviði endurheimtar votlendis á Íslandi. /ph

HÖRÐ Í HORN AÐ TAKA

BÓTARÉTTUR
INNHEIMTA SLYSA- OG SKAÐABÓTA

bótaréttur.is
520 5100
Suðurlandsbraut 24

Mikið úrval af smurolíum og smurefnum

Poulsen | Skeifunni 2 - 108 Reykjavík
530 5900 | www.poulsen.is

POULSEN

3M Peltor WS Alert XPI+

Heyrnarhlíf með Bluetooth multipoint tengimöguleika. Sterklega byggð heyrnarhlíf fyrir krefjandi aðstæður og hávaðasama vinnustaði þar sem samskipti þurfa að vera í lagi.

3M | **PELTOR™**

Sendum um land allt!

Kemi ehf | Tunguhálsi 10 | Reykjavík | www.kemi.is

Palestína:

3% ræktunarlands aðgengilegt og nothæft

Í nýju mati Matvæla- og landbúnaðarstofnunar Sameinuðu þjóðanna (FAO) kemur fram að aðeins 3% ræktunarlands á Gaza-strönd sé bæði aðgengilegt og nothæft til ræktunar matvæla. Bændur í Palestínu hafa lítið landsvæði til afnota og skert aðgengi að gróðurhúsum vegna aðgengishafta af hálfu Ísraelshers og vegna skemmda á ræktunarlandi og aðbúnaði.

Auk þess sem palestínkir bændur eru í stöðugri lífshættu við að vinna á opnum svæðum vegna árása Ísraelshers hefur landbúnaður þar í landi liðið skort á vatni, fræjum, föðri, áburði, eldsneyti, vökvunarbúnaði og öðrum framleiðsluvörum. Bændur sem stunda dýrabúskap skortir einnig aðgengi að dýralæknþjónustu og lyfjum.

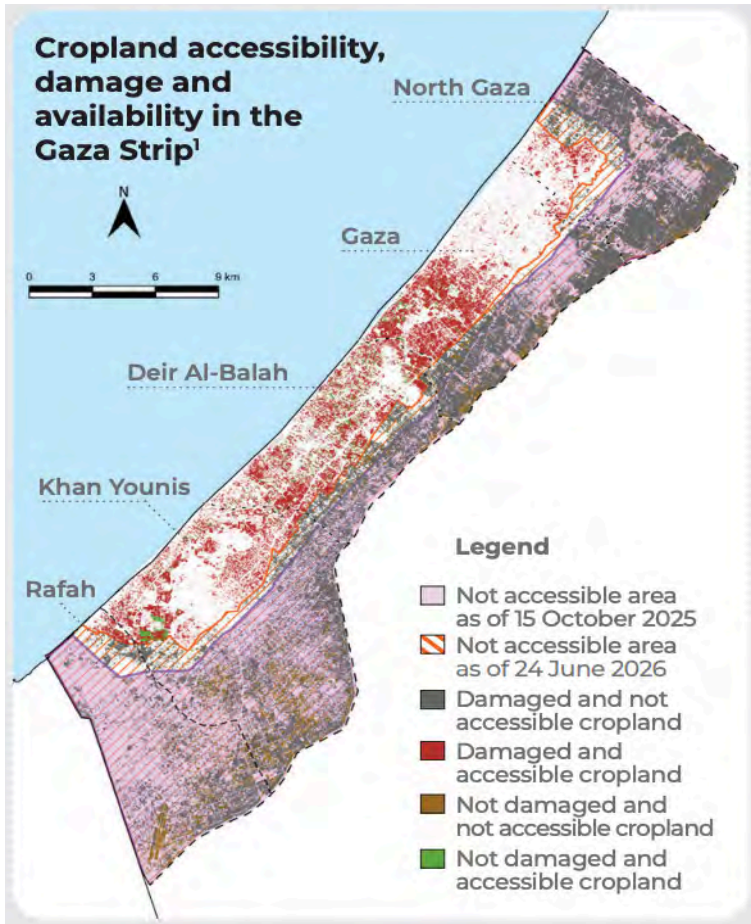
448 hektarar nothæfir og óskemmdir

Í skýrslunni kemur fram að í júní á þessu ári var 4.091 hektari, eða 27% ræktunarlands Gaza, aðgengilegt en aðeins 448 hektarar af því svæði, eða 3%, voru bæði aðgengilegir og nothæfir. Þetta er mikil minnkun frá því í fyrra en í október 2025 var 601 hektari aðgengilegur og óskemmdur.

Í skýrslu FAO kemur fram að breytingarnar sem sjást frá því október 2025 og fram í júní 2026 stafa mestmegnis af skertu aðgengi, ekki af eyðileggingu. Á Rafah svæðinu er mestur aðgengisskortur að ræktunarlandi þar sem 97,2% alls ræktunarlands og 98,4% gróðurhúsa eru óaðgengileg palestínskum bændum. Mesta eyðilegging á landbúnaðarlandi og innviðum er enn á Norður-Gaza og Gaza.

Fæðuöryggi ekkert án landbúnaðar

Mikilvægt er að landbúnaður í Palestínu nái sér aftur á strik til þess að stuðla að fæðuöryggi íbúa. Fæðuskortur er á svæðinu og hungursneyð. Innflutt matvara er takmörkuð af Ísraelsher og samkvæmt fréttamiðli Guardian er mikið af þeirri matvöru sem kemst á leiðarenda næringarsnauð.

Aðgengi að ræktunarlandi og gróðurhúsum á Gaza-ströndinni frá 24. júní 2026. Mynd / Skýrsla FAO

Rein Paulsen, framkvæmdastjóri skrifstofu neyðaraðstoðar FAO, segir á fréttavef FAO að ef bændum er ekki veitt aðstoð sem fyrst og öryggi til að sinna landbúnaði minnka tækifærin til að koma matvælaframleiðslu á réttan kjöl. Ræktunarland sem hefur verið eyðilagt þarf að byggja upp aftur og gera það ræktanlegt sem getur tekið tíma. Hann bendir á að bændur á Gaza hafa endurtekið sýnt fram á að framleiðsla sé möguleg ef þeir fá öruggt aðgengi að landi.

Innland ræktun skiptir sköpum

Á fréttamiðli Guardian í ágústlok var tekið viðtal við palestínska grænmetisbóndann Abu Rabee í borginni Beit Lahiya. Hann þurfti að endurrækta land sitt eftir að það var lagt í eyði af Ísraelsher. Nú ræktar

hann eggaldin, tómata og paprikur sem hann selur til staðbundinna heildsala og deilir græðlingum og fræplöntum til annarra bænda og fólks á svæðinu. Ræktunin hefur gengið vel miðað við takmarkað aðgengi að verkfærum og vatni og hefur að sögn Abu skipt sköpum fyrir matvælamarkað á svæðinu. Fyrr á þessu ári kostaði eggaldin 40 sikla á kílóíð, eða 1.606 krónur, en nú er verðið komið niður í 2 sikla á kílóíð, sem er um 80 íslenskar krónur.

Margar áskoranir eru þó enn fyrir hendi. Auk þess sem talað er um hér að ofan eru meindýr vandamál jafnt sem hreinlæti. Abu telur að árásir á bændur hafi einnig orðið tíðari þar sem bændur stuðli að sjálfbærari innviðum og viðhaldi samféluginu í Palestínu. /kró

Eru ESB-reglur að gera vínflöskuna ólöglega?

Nýjar reglur Evrópusambandsins um að draga úr umbúðaúrgangi hafa vakið áhyggjur meðal evrópskra glerframleiðenda og framleiðenda áfengis. Samkvæmt reglunum, sem taka gildi árið 2030, verða fyrirtæki skylduð til að lágmarka efnisnotkun í umbúðum sínum. Gleriðnaðurinn óttast að reglurnar geti dregið úr sérstöðu þekktra vörumerkja og takmarkað möguleika framleiðenda til að nota sérhannaðar flöskur sem hluta af markaðssetningu sinni.

Framleiðendur vína og sterkra drykkja í Evrópu hafa um árabil lagt mikla áherslu á útlit og hönnun flaskna sem hluta af mynd vörumerkja sinna. Samkvæmt glerframleiðendum eru flöskurnar ekki aðeins umbúðir heldur hluti af sögu og sjálfsmynd vörunnar. POLITICO Europe segir frá.

Emmanuel Ladent, forstjóri franska glerfyrirtækisins Saverglass, bendir á að fyrirtækið hafi framleitt einkennandi flöskur fyrir Grey Goose-vodka í tvo áratugi. Að hans sögn þekki neytendur vöruna meðal annars á tæru gleri, lögun flöskunnar og skreytingum hennar. Hann óttast að slík sérkenni verði í hættu ef reglurnar verði túlkaðar mjög þröngt.

Markaðssjónarmið duga ekki lengur

Markmið Evrópusambandsins er að draga úr því mikla magni umbúðaúrgangs sem fellur til ár hvert. Árið 2023 mynduðu Evrópubúar tæplega 80 milljónir tonna af umbúðaúrgangi, sem samsvarar um 177 kílóum á mann. Samkvæmt reglunum verður markaðssetning ein og sér ekki talin næg ástæða fyrir notkun umframumbúða eða meira efnis en nauðsynlegt er.

Glerframleiðendur segja hins vegar

að hætta sé á að reglurnar leiði til einsleiti í framsetningu vara, meðal annars í vín-, áfengis- og ilmvatnsiðnaði. Þeir benda á að greinin standi þegar frammi fyrir miklum kostnaði vegna orkuskipta og kolefnislosunarmarkmiða og telja að viðbótarregluverk geti dregið úr samkeppnishæfni evrópskra fyrirtækja.

Áhyggjurnar ná einnig til smærri framleiðenda. Í Bretagne-héraði í Frakklandi hefur handverksbrugghúsum og eimingarhúsum fjölgað á undanförmum árum. Etienne Jacques hjá Moby Dick-eimingarhúsinu í Plogoff segir að framsetning vörunnar skipti máli samhliða gæðum innihaldsins. Fyrirtækið noti þykkar glerflöskur með sérstökum merkimiðum og trétappa en jafnframt hafi verið komið upp kerfi þar sem viðskiptavinir geti skilað flöskum til endurnýtingar gegn endurgjaldi.

Ímyndin byggir á útlitinu

Samkvæmt upplýsingum frá Evrópusamtökum glerumbúðaframleiðenda (FEVE) starfa um 50 þúsund manns við framleiðslu glerumbúða í Evrópu og greinin lagði um 6,5 milljarða evra til hagkerfis Evrópusambandsins árið 2022. Samtökin segja mikilvægt að framleiðendur geti áfram þróað sérkenni vara sinna og haldið samkeppnisstöðu sinni á markaði.

Talsmenn iðnaðarins benda á að margar þekktar vörur byggji ímynd sína að stórum hluta á útliti umbúðanna. Þeir nefna meðal annars Amaretto Disaronno, Aperol, Corona-bjór og ilmvatnið Chanel N°5 sem dæmi um vörur þar sem glerumbúðirnar séu órjúfanlegur hluti af vörumerkinu sjálfu.

Deilan snýst því um hvar jafnvægið eigi að liggja milli markmiða um minni úrgang og umhverfisáhrifa annars vegar og frelsis framleiðenda til að skapa sérstöðu og verðmæti í gegnum hönnun umbúða hins vegar. /ph

Trump vill auðvelda bændum að vinna eigið kjöt

Donald Trump Bandaríkjaforseti hyggst veita nautgripæræktendum og bændum aukin réttindi til að vinna úr eigin afurðum. Tillagan kemur í kjölfar harðrar gagnrýni frá bandarískum bændum og stjórnmálamönnum á ákvörðun forsetans um að heimila tímabundið innflutning á allt að 300 þúsund tonnum af erlendu nautakjöti án hærri tolla.

Trump hefur sætt vaxandi gagnrýni frá fulltrúum nautgripæræktar og einnig frá flokksfélögum sínum í Repúblikanaflokknum eftir að hann kynnti áform um að auka innflutning nautakjöts til Bandaríkjanna í því skyni að lækka verð til neytenda. Gagnrýnendur telja að aukinn innflutningur geti grafið undan afkomu innlendra framleiðenda og dregið úr hvata bænda til að byggja upp nautgripastofna á ný, en gripafjöldi í Bandaríkjunum er nú sá minnsti í 75 ár. Guardian segir frá.

Í yfirlýsingu sem Trump birti á samfélagsmiðlinum Truth Social sagði hann að bændur og búalið hefðu lengi kvartað undan yfirburðastöðu stórra kjötvinnslufyrirtækja. Hann hélt því fram að aðeins fjögur fyrirtæki réðu meginhluta kjötvinnslunnar í landinu og að sú staða hefði gert bændum erfitt fyrir.

Forsetinn sagðist því hafa fyrirskipað undirbúning lagalegra aðgerða sem myndu gera bændum og búfjárræktendum kleift að „vinna sína eigin matvælaframleiðslu“. Markmiðið væri að rjúfa það sem hann kallaði einokun eða fákeppni í greininni.

Málið komst á dagskrá eftir viðtal Trumps við iðaldsútvarpsmanninn Glenn Beck sem jafnframt er nautgripabóndi. Beck hvatti forsetann til að skoða það sem hann kallaði „kjötvinnslukartel“ og lagði til að reglur yrðu rýmkaðar þannig að bændur gætu sjálfir slátrað gripum sínum og selt afurðirnar.

Brooke Rollins, landbúnaðarráðherra Bandaríkjanna, hefur boðað frekari tilkynningar um málið á næstu dögum. Hún sagði mikilvægt fyrir þjóðaröryggi landsins að Bandaríkin gætu sjálf tryggt matvælaframleiðslu sína. Meðal þeirra aðgerða sem hún nefndi eru einfaldari reglur um vinnslu matvæla og auknir möguleikar bænda til að selja afurðir yfir ríkjamörk.

Óljóst er þó hversu víðtækar breytingar forsetinn getur innleitt án aðkomu Bandaríkjaþings. Strangar kröfur gilda um kjötvinnslu og opinbert eftirlit með sláturafurðum og lagafrumvarp sem myndi auðvelda smærri framleiðendum að selja kjöt beint til neytenda hefur setið fast í þinginu. Repúblikaninn Thomas Massie, sem er einn flutningsmanna þess frumvarps, fagnaði framtakinu en sagði að varanleg lausn þyrfti að byggjast á lagasetningu fremur en forsetatilskipun einni saman. /ph

Trump hefur sætt vaxandi gagnrýni eftir að hann kynnti áform um að auka innflutning nautakjöts til Bandaríkjanna í því skyni að lækka verð til neytenda.

Örfá sæti laus í aðventuferðir

Við bjóðum þér með í hlýlega jólastemningu á vel völdum áfangastöðum. Úrvalið er fjölbreytt, áfangastaðirnir heillandi og borgir og bæir fagurlega skreytt. Ilmur af ristudum möndlum liggur í loftinu og jólaglöggið er aldrei langt undan.

Gerðu aðventuna ógleymanlega!

bænda
FERÐIR

Bókaðu núna á baendaferdir.is

Sími 570 2790 • bokun@baendaferdir.is • Síðumúla 2 • 108 Reykjavík

Tilboð 1- 698.000
Án blómaramma 590.000

**STEINSMÍÐJA
AKUREYRAR**
steinsmidjaakureyrar.is

Tilboð 2
210.000

265.000
með lukt

HAUSTTILBOÐ

Innifalin er uppsetning á höfuðborgarsvæði og Norðurlandi.
Sendum frítt um allt land. Geymum steina ef óskað er.

Tilboð 3 - 615.000
Án blómaramma
515.000

Tilboð 4 - 520.000
Án blómaramma
430.000

Rúmar vel tvö nöfn

Minni steinar sem passa líka á duftleiði

Tilboð 5
Demantur
195.000
245.000
með lukt

Blár

Grár

Svartur

Svartur

Paradiso

Tilboð 6
Hjarta 210.000
260.000 með lukt

s: 466 2800 / 899 9370 sala@minnismarki.is steinsmidjaakureyrar.is
Verslun Njarðarnes 4, 603 Akureyri

Kornrækt:

Markaðurinn stækkar ef fleiri rækta til manneldis

Edda Kristín Sigurjónsdóttir
edda@bondi.is

Bændur í Vallanesi á Fljótisdals-
héraði, á Sandhóli í Vestur-Skafta-
fellssýslu og Þorvaldseyri undir
Eyjafjöllum stunda kornrækt
til manneldis. En þeir eru ekki
mikið fleiri þó kornrækt sé
stunduð í öllum landshlutum.
Um áratugaskeið hafa þeir ræktað
bygg, hafra og jafnvel hveiti með
góðum árangri. Ræktun á korni
á Þorvaldseyri hefur aldrei verið
meiri en í sumar.

Um fjórðungur af fæðu
mannkyns er kornmeti en rétt um
hundraðshluta kornframleiðslu
á Íslandi er hægt að nýta til
matvælaframleiðslu. Magn
íslensks byggs sem notað er til
bruggunar fer þó vaxandi.

A komandi árum kann að
verða breyting á því lága hlutfalli
korns sem er ræktað til manneldis
með tilkomu átaks stjórnvalda
í kornrækt. Tímabundnu
stuðningskerfi hefur þegar verið
komið á og kornræktartilraunir
eru í fullum gangi. Í tilraununum
er þó áhersla á kornrækt til
föðurframleiðslu fyrir búfé.
Viðskipti með korn eru lítil og
erfitt fyrir kaupendur að hafa yfirlit
yfir framboð, verð og gæði.

Átak í kornrækt

Þáverandi matvælaráðherra
hóf átak í kornrækt árið 2022.
Heimsfaraldur hafði þá riðið yfir
og innrás Rússa inn í Úkraínu
var nýlega hafin sem hafði áhrif
á alþjóðamarkað með kornvöru,
enda eru bæði lönd atkvæðamikil í
ræktun og verslun með korn. Átakið
grundvallaðist á fæðuöryggi og þeirri
staðreynd að íslenskur landbúnaður
er háður innfluttum aðföngum, svo
sem kjarnfóðri og sáðvöru.

Landbúnaðarháskólanum var
falið að skoða helstu hindranir í vegi
aukinnar kornframleiðslu. Miðað var
að því að skapa aukinn innlendan
markað með korn.

Eymundur með fyrsta bjórinn úr möltuðu korni af ökrum í Vallanesi

Mynd / Eygló Björk Ólafsdóttir

Úr varð skýrsla LbhÍ, Bleikir
akrar; aðgerðaáætlun um aukna
kornrækt, sem kom út árið 2023.
Helstu áhersluatriði hennar eru
að koma á fót fjárfestingar- og

framleiðslustuðningi við korn-
ræktendur, kynbætur á bygg,
höfrum og hveiti og stofnun
kornsamlags sem milliliðar á milli
bænda og kaupenda.

Kornræktartilraunir standa
nú yfir í Jarðræktarmiðstöð
Landbúnaðarháskólans. Þar er
megináhersla á kornrækt til föðurs
fyrir búfænað sem þó geta nýst í
ræktun korns til manneldis.

Á árunum 2024-2028 gera
stjórnvöld ráð fyrir að verja
tveimur milljörðum króna til að
stuðla að aukinni kornrækt.

Fóður og matkorn

Í skýrslum um fæðuöryggi og
neyðarbirgðar matvæla sem út hafa
komið á undanförunum árum kemur
skýrt fram hve rýran hlut korns,
um 1%, sem ræktað er á Íslandi er
hægt að nota í matvælaframleiðslu.
Í grundvallaratriðum er ræktun á
korni til dýraeldis og manneldis
eins. Kornrækt til manneldis
krefst þó annarra vinnsluáðferða
að uppskeru lokinni. Sá
grundvallarmunur er einnig á
yrkisvali að huga þarf að bragð- og
ilmgæðum í matkorni frekar en að
einblína á uppskerumagn.

Kornræktendur sem
framleiða til manneldis teljast
til frumframleiðenda. Þeir þurfa
að fylgja ströngu regluverki
sem byggir á íslenskum
efnalögum og Evrópulöggjöf
með það að markmiði að tryggja
matvælaöryggi og vernda heilsu
neytenda og umhverfisins.
Einnig gilda strangari reglur um
hollustuhætti.

Í skýrslu LbhÍ segir að bygg
sé á heimsvísu aðallega ræktað
sem fóður fyrir búfé en sé einnig
notað til drykkjarframleiðslu en
sáralítið til manneldis. Það er þó
ekki náttúruleg mál, enda bygg
mjög næringarríkt og hefur verið
framleitt til manneldis á Íslandi í
nærri 40 ár.

Innflutningur

Tæp 1.800 tonn af byggji til
manneldis voru flutt inn árið 2025,
sem er tvöföldun frá árinu 2024.
3.350 tonn af höfrum voru flutt inn
og 10.000-12.000 tonn eru flutt inn
árlega af hveiti. Það er að ótaldri
haframjólkinni sem inniheldur um
10% hafra og er orðin feikivinsæl.

Nánast allt sáðkorn er einnig
innflutt. Á góðu kornræktarári geta
bændur safnað eigin fræi. Sem
dæmi var í Vallanesi einvörðungu
sáð af eigin fræi árið 2022 eftir gott
kornræktarár 2021.

Á innfluttu korni eru engir tollar
til verndar innlendri framleiðslu en
hún nýtur nú opinbers stuðnings.
Samkvæmt skýrslunni Bleikir akrar
er ræktunarkostnaður á Íslandi ekki
hærri en í nágrannalöndunum og
kornrækt á Íslandi samkeppnisfær
um verð og gæði á innfluttu korni.

Kornrækt norðan 63 °N

Hægt er að rækta korn í öllum
landshlutum en meta þarf aðstæður
og yrkjað eftir hverjum stað fyrir
sig. Í þessu tilliti eru kynbætur á
korni gagnlegar.

Sunnlenskir bændur geta
yfirleitt sáð fyrr og reyna að vera
með afbrigði sem eru fljóttþroska.
Þar eru haustin alla jafna löng og
snjóar seint. Fyrir austan kemur
sumarið seinna en er gjarnan
hlýrra og því er sáð og uppskorið
seinna. Þar hefur sem dæmi sex
raða bygg dafnað vel en áhersla
verið á tveggja raða sunnanlands.

Hiti, þurrkar og haustrigningar
hafa haft neikvæð áhrif á
kornuppskeru í Evrópu á
undanförnum árum og víða
hefur korni verið skipt út fyrir
aðrar tegundir. Copa Cocega,
sameinuð samtök bænda í
Evrópusambandinu, spá fyrir um
6,6% samdrátt í kornframleiðslu í
ríkjum sambandsins í ár.

Aðstæður til kornræktar á
Íslandi fara á sama tíma batnandi.
Veðurfar er í kaldara lagi en mikið
ræktunarland er ónýtt. Beingreiðslur
eru árlega greiddar með 90.000
hekturum af ræktunarlandi en
486.000 hektarar flokkast sem
gott og mjög gott ræktunarland.
Kornrækt á Íslandi gæti því gegnt æ
mikilvægara hlutverki í framtíðinni.

Ávinningur af skiptiræktun

Aðlögun ræktunar að norðlægum
breiddargráðum felst einnig í
ræktunaraðferðum. Skiptiræktun
er sums staðar nýtt í landbúnaði.
Þá er reglulega skipt um tegund í
ræktun á akri.

Að sögn Ólafs Eggertssonar á
Þorvaldseyri finnur hann vel fyrir
ávinningnum af skiptiræktun, hún
viðhaldi frjósemi moldarinnar.
„Það er mikilvægur þáttur að
endurrækta gömul tún og kjörið
að nota bygg og hafra til skiptis.
Gömul tún eru frjósöm til ræktunar
á fyrsta ári og er þá hægt að draga úr
áburðargjöf, þar sem góð næring er
til staðar. Í skipulagðri endurræktun
túna með korni og höfrum eru
plöntuvarnarefni óþörf, enda eru
þau ekki notuð hér.“

Í lífrænt vottuðum landbúnaði
eins og stundaður er á Vallanesi
er skylt að stunda skiptiræktun og
þaulræktun bönnuð. Skiptiræktun
krefst þess að geta skipt um tegundir
í ræktun og hvílt land.

Byggið er öruggast

Bygg hefur verið ræktað í Vallanesi
á Héraði í á fjórða tug ára með
góðum árangri. Þar hafa verið
ræktað kynbætt finnsk og sænsk
yrki af sex raða byggji. Af sama
hektarafjölda fást 60-120 tonn eftir

TUDOR
KRAFTUR

Á FJÖLLUM

Úrval af rafgeymum
Fyrir allar gerðir
Sex og fjórhjóra

Fyrir íslenskar
Aðstæður

Fjórhjól • Mótorhjól • Sexhjól • Snjósleðar

SKORRI

TUDOR

SÉRFRÆÐINGAR Í RAFGEYNUM

TUDOR

Skorri ehf • Bíldshöfði 12 • 110 Rvk • 577-1515 • vefverslun: www.skorri.is

því hvernig árar. „Þú kemst ekki upp með að rækta þetta mikið norðar,“ segir Eymundur Magnússon hjá Móður Jörð í Vallanesi, en áréttar að það borgi sig þó.

Hann segir bændur á Þorvaldseyri hafa verið leiðtoga í kornrækt en þeir hófu fyrir löngu framleiðslu á svokölluðu trefjamjöli sem var malað bygg með hýðinu. „Þar hefur mikið frumkvöðlastarf verið unnið.“

Eymundur segir ekki bera á nýjum framleiðendum. „Við erum svo til ein í smásölu á manneldismarkaði og seljum meðal annars í gegnum Garra í mötuneyti og til veitingastaða.“

Haftraræktun ekki brugðist

Hafrar eru, ólíkt byggi, aðallega ræktaðir til manneldis. Á Sandhóli hafa verið ræktaðir hafrar frá árinu 2009, um 200 tonn á ári. Þar hefur einnig verið ræktað bygg og repja. „Það hefur ekki komið eitt ár sem ræktun á höfrunum hefur klikkað, jafnvel þó þeir þurfi lengri vaxtartíma en byggði,“ segir Örn Karlsson, bóndi á Sandhóli. Þar er þurrkstöð og geymsluaðstaða.

Á Sandhóli hefur best gengið með sænskt yrki en Örn segir nauðsynlegt að sinna kynbótum á höfrum líkt og hafa verið gerðar í byggi.

Af hverju framleiðsla á höfum er svo litil á landvísu þrátt fyrir gott gengi, segir Örn komrækt hafa verið utan landbúnaðarkerfisins og miðast að búskaparháttum þegar kerfið var sett á. Aðeins lítill stundungur hafi fengist í formi jarðræktarstyrkja. „Þá var enginn að pæla í svona. En við höfum getað verið með hagnað út úr þessum rekstri, þrátt fyrir þetta. Hafrarnir eru dýrari en aðrir innflutur, en fólk líkar varan, og þetta hefur selst í stórum stíl.“ Örn segir kjötframleiðsluna aftur á móti stundum hafa verið áskorun. „Við vorum í basli með kjötframleiðsluna þó að hún sé inni í kerfinu með gripagreiðslum.“

Aukin ræktun á Þorvaldseyri

Þresking á byggi var að hefjast þegar blaðamaður ræddi við Ólaf á Þorvaldseyri í byrjun september. Bygg er ræktað á 50 hekturum og hafnar á 20 hekturum. Ólafur er ánægður með vorið og gjöfult sumarið. Byggið er að stórum hluta notað til fíðurgerðar fyrir nautgripi heima á búinu og hluti þess er seldur til bjórframleiðslu. Hafnarnir eru einnig nýttir til fíðrunar búpenings og hluti hefur verið seldur til Sandhóls en þeir hafa sent þá í áframhaldandi vinnslu í haframjöl til manneldis.

„Við höfum heldur bætt í
kornræktina þetta árið, enda auknir
möguleikar á að selja umframkorn
til fôðurvörfuramleiðenda. Við
höfum enda góða aðstöðu, sem
við byggðum upp fyrir 15 árum
síðan, þar sem við getum þurrkað
allt okkar korn, flokkað og geymt í
góðum kornlagerum.“

Á Þorvaldseyri er mjólkurframleiðsla fyrirferðarmest. Ólafur segir að fyrir þá sem eru í kúabúskap sé kornrækt góð samhliða. Hún spari innflutt kjarnfóður og einnig megi vinna korn til manneldis.

Spírunarhæft hveiti

Vel þarf að ára svo hveiti nái fullum þroska. Sumarið 2025 náðist góð uppskera af hveiti í Vallanesi, 4 tonn á hektara sem telst mjög gott, jafnvel í Danmörku. Sumrin 2022-2024 var uppskeran aftur á móti lítil sem engin, en 2021 var hún einnig góð.

„Ég fékk yfir 90% spírunarhæft hveiti 2025,“ segir Eymundur, sem er fram til þessa einstakt. „Það er nógu erftitt að rækta hveiti þó það verði ekki spírunarhæft, og að hafa náð að malta það er mjög gott. Ég neyddist til að búa til bjór úr því,“ segir Eymundur og hlær.

Áður hafði hann lent í að hveitið þroskaðist lítið, „var algert

Kornpresking á Eyri 5. september.

Myndir / Ólafur Eggertsson

Kornið verður gulleitt ofan í svörð þegar það er fullþroskað.

grænføður“, og þurfti að hreinsa úr þreskivélinni með háþrýsdælu. „Það er þetta með þrjóskuna, að halda bara áfram að reyna. En það eru góðu árin sem segja manni að þetta sé hægt.“ Í vor var blautt og kalt og Eymundur mat aðstæður sem svo að sá bara bveggi þetta árið.

Í skýrslunni Bleikir akkrar segir vandasamt að kynbæta rúg en að til mikils sé að vinna varðandi kynbætur á hveiti fyrir íslenskar aðstæður. Reitir eru nú á Suður-, Vestur- og Norðurlandi sem hluti af kornræktartilraununum sem Jarðræktarmiðstöð Lbhl stýrir. Eymundur bendir á að aldrei hafi verið tilraunareitir á Austurlandi svo hann viti.

Maltað korn

Eymundur hefur maltað bygg og hveiti upp á gamla mátann og látið brugga úr því IPA, Lager og Heilhveitibjór. Þá er bleytt í korninu þar til spírún hefst. Spírúnin er stöðvuð með þurrkun áður en hún nær út úr hýðinu. „Þá ertu komin með malt sem er heimsmarkaðsvara,“ segir Eymundur. Þarna eru miklir möguleikar til verðmætasköpunar fyrir bændur.

Vaxandi kornrækt getur þjónað þeim fjölmörgu brugghúsum sem nú eru starfrækt á Íslandi og brugga bæði bjór og sterka drykki. Bruggarar hjá Eimverk rækta eigið korn en kaupa líka af bændum og stefna á að hefja möltnu og verða stærsti kaupandi íslensks byggs.

Korn þarf að ná góðum þroska yfir 85% spírunarhæfni til að hægt sé að malta það. Þó er hægt að nota ensím til að losa um

sykrurnar í korninu áður en það er þurrkað til bruggunar. „Menn gætu farið að búa til nýja markaði

og malta góða árganga. Það er
alveg fullgilt markmið og kæmi í
stað innflutnings, en hann er núna

bondi@byko.is

BYKO
GERUM ÞETTA SAMAN

STÖÐLUÐ STÁLGRINDARHÚS

Stærðir: 80m², 150m², 250m² og 350m²

Heitgalvaniseruð stálgrind sem er sérsmíðuð fyrir íslenskar aðstæður. Húsin standast mestu snjó- og vindálagskröfur sem gerðar eru í byggð á Íslandi og henta því sem geymslu- og vélaskemmur í öllum landshlutum. Húsunum fylgja allar nauðsynlegar teikningar til að fá byggingarleyfi ásamt teikningum af grunni og vinnuteikningum.

” Menn gætu farið að búa til nýja markaði og malta góða árganga ...

meiri en allt korn sem ræktað er í
landinu,” segir Eymundur.

Hvatakerfi sem virkar

Tímabundinn stuðningur til fjárfestinga í kornþurrkun, korngeymslum og tilheyrandi tækjabúnaði var fyrst veittur árið 2024. Styrkir til framleiðslu korns voru fyrir veittir fyrir uppskeru sumarsins 2025. Stuðningurinn er veittur til framleiðslu á þurrkuðu korni og mððast greiðslur við gæði og rúmmálsþyngd. Vonir eru bundnar við að stuðningurinn verði festur í sessi.

Í skýrslunni er bent á að efling innlendrar kornræktar muni einkum felast í fôðurframleiðslu. Býsnað algengt er orðið að bændur rækti korn til nota fyrir eigin búfénað. Það er almennt ekki þurrkað, heldur sýrt og pakkað í lofttæmdar umbúðir líkt og heyrullur.

„Mest er að hafa upp úr kornrækt fyrir eigið bú,“ segir Ólafur. „En þar sem gott land er til, sem hentar undir kornrækt, eru tækifæri fólgin í aukningu kornræktar svo framarlega sem hægt er að selja þurrkað korn á þókkalegu verði.“

Eymundur segir tryggingu
bænda verði uppskerubrestur
eða tjón á uppskeru ekki síður
mikilvæga en stuðning við
framleiðslu korns. Hann vísar
í hlutverk Bjargráðasjóðs.
Framleiðslustuðningur sé þó hvati
til að vanda sig.

-Framhald á síðu 22.

Örsaga kornræktar

Til eru ritaðar heimildir um kornrækt allt frá landnámsöld. Fornleifarannsóknir styðja við heimildirnar og ummerki eru um bygg- og hafraræktun víða um Ísland allt frá landnámsöld. Kornrækt lagðist víða af þegar bæði kólnaði í veðri og siglingar jukust. Þá reyndist hagkvæmara að gera vöruskipti og leggja áherslu á framleiðslu til dæmis vaðmáls og gera vöruskipti á innfluttu korni.

Kornrækt var lengst af stunduð á Suðurlandinu en þar var sjósókn erfiðari sökum sendinna stranda og flutningar um langan veg óhagkvæmir. Á 18. og 19. öld voru aftur gerðar kornræktartilraunir en niðurstöður þeirra leiddu í ljós að túnrækt og kvikfjárrækt voru hagkvæmari kostir.

Eftir miðja 20. öldina fór bændum í kornrækt að fjölga og tilraunir með kornrækt og kynbætur að aukast. Jónatan Hermannsson jarðræktarfræðingur var tilraunastjóri Rannsóknastofnunar landbúnaðarins og er einn þeirra sem stundaði markverðar tilraunir með kornkynbætur. Kynbætur lágu lengi niðri en halda nú áfram í Jarðræktarmiðstöðinni sem hluti af átaki stjórnvalda til að auka kornrækt.

Ekki er óalgengt að ríki baktryggi kornræktendur vegna umfangsmeiri tjóna. Í skýrslunni Bleikir akrar er bent á að horfa mætti til Noregs sem fordæmis um kerfi sem tryggir afkomuvernd kornbænda.

Kornsamlög

Smærri kornsamlög hafa verið stofnsett og starfrækt í öllum landshlutum. Nú síðast var kornsamlag bænda stofnað á Austurlandi.

Í Bleikum ökrum kemur fram að kaupendur hafi ekki yfirlit yfir magn, gæði og verð íslenksrar uppskeru. Viðskipti séu því lítil. Þar er horft til sambærilegra samlaga í öðrum búgreinum, svo sem Sölufélags garðyrkjumanna, sem tekur á móti uppskeru, sér um vinnslu, pökkun og dreifingu. Vaxi kornrækt umtalsvert á Íslandi kunna slík samlög að þjóna mikilvægu hlutverki.

Skiptar skoðanir eru meðal bænda sem rætt var við um hlutverk og gildi kornsamlaga en nefnt að styrkur geti verið í hópi. Algengt er að bændur sem þurrka korn hafi komið upp aðstöðu til þess á bæjum. Fjarlægðir eru enda oft miklar. Í tilfelli Vallaness er full vinnsla á bænum, mölun og handvirk pökkun.

Í sameiginlegri vinnslu kornsamlags þyrfti að huga að samlegðaráhrifum á vinnslu korns til fódurs og manneldis með tilliti til leyfisveitinga er snúa að hollustuháttum.

Bygg og hafrar eru ákjósanlegur kostur fyrir bæði menn og skepnur ...

Myllur og valsarar

Nær engin aðstaða er til völsunar hafra á Íslandi en komi til þess að framleiðsla á höfrum aukist gæti orðið hagkvæmt að koma upp slíkri aðstöðu í kornsamlagi. Aðeins eru nú til litlar myllur og valsarar á stöku bæjum á Íslandi.

„Það væri best ef hægt væri að hafa fullkomna myllu hér. Það er mikill stofnkostnaður og við erum það litlir að við getum ekki gert það,“ segir Örn á Sandhóli. „Til þyrfti samlag og fleiri vörur, eins og er erlendis.“

Hafrar úr ræktun á Sandhóli hafa verið sendir til Danmerkur til völsunar. Þar hefur umboðsaðili tekið á móti þeim, séð um vinnsluna, pökkun og sendingu aftur til Íslands.

Síðusta kornmyllu Íslands var lokað í mars síðastliðnum þegar Kornax, sem lengi hafði malað innflutt korn, lokaði myllu sinni.

Kornmarkaður

Undirritaðar viljayfirlýsingar um kaup á korni ræktuðu á Íslandi fylgja

Sólgylltur hveitiakur í Vallanesi sumarið 2025. Uppspera var 4 tonn á hektara.

Myndir / Eygló Björk Ólafsdóttir

skýrslunni, að því gefnu að það standist gæðakröfur, sé þurrkað og geymt í vottuðum þurrkstöðvum og geymslum. Einnig að fyrirsjáanleiki um framboð a.m.k. þrjá mánuði fram í tímann liggi fyrir.

Markaðsinnviðirnir eru enn á frumstigi og neytendamarkaðurinn skammt á veg kominn. „Bændur hafa ekki allir áhuga eða forsendur til þess að búa til smásölumarkað, og alveg skiljanlega, enda margt

sem þarf að koma til,“ segir Eymundur. Við erum með forskot og erum komin inn í flestar verslanir og stórmarkaði.

Hjá Matis er mikill áhugi og við höfum notið aðstoðar þeirra í þróunarstarfi. Móðir Jörð framleiðir núna um 20 vörutegundir sem byggja á byggi. Hann segir að í Vallanesi sé mikil reynsla sem þau vilji gjarnan deila.

Hann segir að ef fleiri færu að framleiða korn til manneldis myndi markaðurinn stækka. Því markmiði þyrfti að fylgja þétt eftir.

Hrisgrjón norðursins

„Heilhveitilagerinn er góður þangað til þjóðin vaknar,“ segir Eymundur og glittir í tregablandið bros. Fólk er kannski ekki alveg að sjá hvað það er merkilegt að eiga gott íslenskt heilhveiti.“

Hann segir Melabúðina og Fjarðar kaup alla jafna taka í sölu allt það sem er framleitt af Móður Jörð í Vallanesi og að bakararnir í Brauð&Co. og 280° séu duglegir að nota heilhveitið og byggjið í brauðin.

„Bakararnir eru sérstaklega hrifnir af því hvað heilhveitið okkar virkar vel á súrinn, enda er það lifrænt ræktað.“

Hann segir erlenda kokka á Food and Fun-matarhátíðinni hafa notað byggjið frá þeim og heillast af bragðinu. Með hægari vexti kemur ríkara bragð og meiri þéttleiki næringarefna. Líta mætti á bygg sem hrisgrjón norðursins. „Við erum búin að hægja tvisvar á því í rauninni, með því að rækta svo norðarlega og með lifrænu aðferðunum, sem gera það sætara. Svo erum við laus við ýmis vandamál, óværun og sjúkdóma sem þrífast í meiri hita. Það er því margt jákvætt við það að rækta svona norðarlega þó við séum kannski alveg á mörkunum.“

Ólafur segir Norðmenn kunna að nota byggmjöl bæði í brauðgerð og til matar og Eymundur í Vallanesi hafi kennt Íslendingum að nota það. „Við eigum þó langt í land með að nýta það eins vel og við gætum. „Bygg og hafrar eru ákjósanlegur kostur fyrir bæði menn og skepnur,“ segir Ólafur, „og ilmurinn af því er indæll.“

Bankabygg er kjörið meðlæti með mat.

AirHorse

SAMBYGGÐAR SKRÚFUPRESSUR

FULLBÚIN LAUSN Á FRÁBÆRU VERÐI

Skrúfupressa 7,5 kW með kælipurrkara og 300 lítra loftkút
Vinnuþrýstingur: 8 bör | Loftlæði: 1100 l/mín

AirHorse er loftpressuframleiðandi með yfir 20 ára reynslu. Loftpressurnar frá þeim eru fluttar til yfir 130 landa víðsvegar um heiminn. AirHorse leggur áherslu á orkunýtingu, rekstar-öryggi og að skaffa fullbúna lausn.

Fálkinn Ísmar hefur á að skipa öflugri þjónustudeild með mikla reynslu af viðhaldi þrýstiloftskerfa. Síur og helstu rekstarvörur fyrirleggjandi á lager.

Kynningarverð gildir til 11.9.26 eða á meðan að birgðir endast.

KYNNINGARVERÐ
687.327 KR.

Glæsileg landbúnaðarsýning í Laugardalshöllinni

9. – 11. október 2026

Öflug matvæla- og
tækjasýning

Sýningin er opin:
Föstudag: 9. okt. 14:00-19:00
Laugardag: 10. okt. 10:00-18:00
Sunnudag: 11. okt. 10:00-17:00

Aðgangseyrir 3.500 kr. Eldri borgarar og öryrkjar 2.500 kr. Frítt fyrir börn undir 12 ára aldri í fylgd með fullorðnum.

**ÍSLENSKUR
LANDBÚNAÐUR**
- 2026 -

Hvaðan kemur hvítlaukurinn?

Áður en að hvítlaukurinn hefur ratað úr kjörbúðinni á eldhúsborðið hefur hann oft ferðast langar leiðir. Árið 2025 voru flutt inn rúm 220 tonn af hvítlauk erlendis frá, mest frá Kína og þar á eftir frá Spáni og Hollandi.

Samkvæmt tölum frá Matvæla- og landbúnaðarstofnun Sameinuðu þjóðanna (FAO) eru 28 milljón tonn framleidd af hvítlauk á heimsvísu árlega. Af þeirri framleiðslu koma um 22 milljón tonn frá Kína. Innan Evrópusambandsins er Spánn stærsti hvítlauksframleiðandinn samkvæmt tölum frá framkvæmdastjórn Evrópusambandsins.

Hvítlaukur í tonnatali

Hvítlaukurinn í matvöruverslunum á Íslandi kemur víða að. Í tölfræði frá Hagstofu Íslands kemur fram að árið 2025 voru flutt inn 177.887 kíló af hvítlauk frá Kína. 16.878 kíló voru flutt inn frá Hollandi og 12.699 kíló frá Spáni. Hvítlaukur var fluttur inn frá 17 löndum það árið, en frá sumum löndum í það litlu magni að það hefur að líkindum verið til einknota.

Tæplega 123 tonn hafa verið flutt inn af hvítlauk það sem komið er af ári og þar af koma 99 tonn frá Kína. 9.275 kíló hafa komið frá Spáni og 8.186 kíló frá Hollandi síðan í janúar á þessu ári.

Hvað er í matvöruverslunum?

Bónus selur um það bil 72 tonn af hvítlauk á ári samkvæmt upplýsingum frá versluninni. Þar er hægt að nálgast hvítlauk, geirlausan hvítlauk og lífrænan hvítlauk. Hvítlaukurinn sem fæst í Bónus er oftast nær frá Kína en einnig frá Spáni. Bónus fær sinn hvítlauk í gegnum milliliði í Hollandi. Verslanir Hagkaups selja um það bil 5 tonn af hvítlauk á ári. Í svari frá versluninni kemur fram að í úrvali yfir árið séu yfirleitt þrjú vörunúmer, það er hvítlaukur, geirlaus hvítlaukur og lífrænn hvítlaukur.

Íslenskur hvítlaukur er af skorum skammti en Þórunn Ólafsdóttir og Haraldur Guðjónsson, hvítlauksbændur á Neðri-Brekku í Dölum, hafa selt ferskan hvítlauk í verslunum Hagkaups. Í fyrra seldu þau 30 kíló en í ár varð uppskerubrestur vegna veðurs og hafa þau því ekki getað sett neinn ferskan hvítlauk á neytendamarkað. Sá hvítlaukur sem þau hafa fengið hefur verið það litill að þau hafa notað hann í hliðarafurðir líkt og hvítlaukssalt og olíu.

Sælkeraverslunin Hyalin selur franskan þurrkaðan hvítlauk af tegundinni Ail Rose De Lautrec og kaupa hann milliliðalaust beint frá býli frá fjölskyldubúi í Tarn-héraði í Occitanie í Frakklandi. Hvítlaukurinn er árstíðabundin vara hjá versluninni og fá þau eina sendingu á ári. Magnið er breytilegt, yfirleitt um hálf tonn og selst upp á fáum vikum. Í ár er von á sendingunni rétt fyrir septemberlok en Karl Ólafur Hallbjörnsson hjá Hyalin segir að þessi hvítlaukur sé endingarbetri og bragðið sé þéttara og sætara.

Heildsalar versla við Holland

Bjarni Þór Logason, framkvæmdastjóri hjá heildsölnunni Oriens ehf. (áður Epli og Co.), segir sitt fyrirtæki bæði flytja inn hvítlauk fyrir neytendamarkað og veitingamenn. Sá hvítlaukur sem er hugsaður fyrir neytendur er yfirleitt í 250 gramma neti á meðan búið er að afhýða og vakúmpakka hvítlaukum sem seldur er veitingastöðum í kílóavís. Hann segir litlar sveiflur vera á því magni sem flutt er inn á vegum Oriens á meðan verið geti sveiflast aðeins milli árstíða.

Allur hvítlaukurinn sem Oriens flytur inn kemur í gegnum stórar heildsölur í Hollandi, sem aftur kaupa sinn hvítlauk frá Kína. Bjarni útskýrir að ferskvara eins og hvítlaukur sé flutt til Íslands með gámum sem koma vikulega frá Hollandi. Í þeim gámum séu aðeins örfáir kassar af hvítlauk fyrir neytendamarkað sem klárast að jafnaði á viku. Því sé matvaran ekki geymd lengi á lager hjá heildsölnunni. Aðspurður telur Bjarni gæðin á þeim hvítlauk sem Oriens kaupir vera jöfn og góð. Hann bætir við að áður hafi hann unnið lengi í matvöruverslun og aldrei lent í skorti á hvítlauk.

Jóhanna Þorbjörg Jónsdóttir, framkvæmdastjóri Banana ehf., segir að samkvæmt sinni reynslu sé hægt að treysta á að fá góðan hvítlauk til landsins allan ársins hring. Stærsti hluti hvítlauksins sem Bananar kaupa er ræktaður í Kína en hann kemur í gegnum milliliði í Evrópu. Aðspurð segir hún ekki fýsilegt fyrir íslenska aðila að flytja hvítlauk beint frá Kína því að þá þyrfti að taka meira magn í einu ásamt því sem evrópsku milliliðirnir séu með gott gæðaeftirlit.

Jóhann Steinn Eggertsson, framkvæmdastjóri Mata, segir sitt fyrirtæki líka flytja inn hvítlauk frá Kína sem kemur í gegnum milliliði í Hollandi. Hann segir litlar árstíðasveiflur þegar kemur að gæðum og verði á hvítlauki frá Kína, á meðan meiri sveiflur séu á verði og framboði á finni hvítlauk frá Frakklandi og Spáni. Í sama streng tekur Jóhannes Þór Ævarsson, framkvæmdastjóri ferskvörusviðs hjá Innnesi. Innflutningurinn á hvítlaukum sé mjög jafn yfir allt árið hvað varðar framboð og verð. Stærsti hlutinn sé hefðbundinn hvítlaukur ræktaður í Kína sem keyptur er í gegnum evrópska birgja. Þá hafi fyrirtækið einnig flutt inn spænskan hvítlauk fyrir smásölumarkað vegna mikilla bragðgæða og í minna magni nýppteckinn hvítlauk með stilk frá Frakklandi yfir sumarmánuðina. Evrópski hvítlaukurinn sé yfirleitt keyptur beint frá framleiðanda.

Fylgst með í Evrópu

Í skriflegu svari frá Matvælastofnun (MAST) um fyrirkomulag á eftirliti með innflutningi á hvítlauki segir að ekki sé sérstakt eftirlit með innflutningi á hvítlauki sem kemur til Íslands frá EES-löndunum nema ef tilkynning kemur í gegnum evrópska hraðviðvörðunarkerfið. Þaðan geti komið upplýsingar um til að mynda örverumengun eða varnaefnaleifar yfir leyfilegum mörkum. Þá er brugðist við með því að MAST hefur samband við viðeigandi heilbrigðiseftirlit sem framkvæmir sölustöðvun og innköllun ef þess þarf. Á samfélagsmiðlum hefur oft verið fullyrt að hvítlaukur frá Kína sé ræktaður við varasamar aðstæður. Við vinnslu þessarar greinar fundust engar traustar heimildir sem staðfesta það. */al & kró*

Með því að velja lífrænt vottaðar vörur leggi neytendur sitt af mörkum til að stuðla að aukinni lífrænni framleiðslu til framtíðar. Mynd / Aðsend

Lífræn ræktun:

Lífræni dagurinn haldinn í Kringlunni í ár

Lífræni dagurinn verður haldinn í Kringlunni laugardaginn 19. september frá klukkan 11-18. „Aherslan í ár er á höfuðborgarsvæðið, að fara með viðburðinn til fjöldans,“ segir Anna María Björnsdóttir, verkefnastjóri Lífræns Íslands sem stendur að deginum. Metfjöldi ræktenda og framleiðenda tekur þátt í ár.

„Markmiðið er að leyfa neytendum að kynnast lífrænum bændum, fólkinu á bak við lífræna íslenska matinn.“ Anna María segir neytendur hafa gríðarleg völd með vali sínu á matvöru. Hún segir að með því að velja lífrænt vottaðar vörur leggi neytendur sitt af mörkum til að stuðla að aukinni lífrænni framleiðslu til framtíðar. Hún segir að tvær vörur sem lita alveg eins út í búðinni geti átt gjörólíka sögu. „Vottunarmerkið segir þér hver þessi saga er.“

Fjölbreytt vöruúrval

Vöruúrvalið verður fjölbreytt á lífræna deginum og einskorðast ekki við mat. Gestum gefst kostur á að smakka, versla og kynnast framleiðendum. Þátttakendur þetta árið eru garðyrkjustöðvarnar Breiðargerði, Akur organic og Syðra Holt, Móðir jörð, Biobú, sem mætir með mjólkurafurðir, Sólvanes, sem er sauðfjárbú og Biobóndinn, sem ræktar kartöflur og grænmeti. Auk þeirra jurtastofa og kaffibrennsla Sólheima, Norðursalt, Villimey sem framleiðir húðvörur og sjálf vottunarstofan Tún.

Sérstök dagskrá verður fyrir börn þar sem yngstu neytendurnir fá að kynnast uppruna matarins á skemmtilegan hátt.

Atvinnuvegaráðuneytið stendur árlega að veitingu viðurkenningar fyrir framúrskarandi árangur í lífrænni ræktun, framleiðslu eða framþróun lífrænna afurða á Íslandi. Viðurkenningin verður veitt klukkan 13. Samhliða munu bændur á Móður jörð í Vallanesi á Héraði og Syðra Holti í Svarfaðardal bjóða gestum heim í hlað.

Stefnt að tífoldun í framleiðslu

„Það er ýmislegt komið af stað eftir að atvinnuvegaráðuneytið gaf út aðgerðaáætlunina um efflingu lífræns landbúnaðar þar sem markmiðið er að koma lífrænum landbúnaði úr 1% upp í 10% árið 2040. Þetta er tífoldun miðað við í dag. En það er enn stórt verkefni fyrir höndum – og ýmislegt í bígerð.“ Markmið Evrópusambandsins er að 25% ræktunarlands verði vottað lífrænt árið 2030.

Anna María segir Ísland vera komið styst á veg sé horft til Norður-landanna. Hún finnur fyrir auknum áhuga á lífrænt vottuðum vörum og segir neytendur í auknum mæli velta fyrir sér lýðheilsu-, umhverfis- og dýraverndunarmálum. Mikilvægt sé að stofnanir landbúnaðarins, háskólamir, verslanir, mótuneyti og sveitarfélög fari að skoða hvað þau geti gert til að efla lífræna ræktun á Íslandi. „Það þarf samstillt átak til að lífræn ræktun geti farið að vaxa.“ */eks*

Krónan:

Tíundi Bændamarkaðurinn hafinn

Bændamarkaður Krónunnar hófst föstudaginn 28. ágúst í öllum verslunum um land allt. Markaðurinn er nú haldinn í tíunda sinn en þar verður boðið upp á ferskt og ópakkað íslenskt grænmeti sem berst reglulega frá garðyrkjubændum í verslanir.

Á síðasta markaði seldust rúmlega 145 tonn, samanborið við 30 tonn þegar markaðurinn var fyrst haldinn árið 2012. Selt magn hefur því nær fimmfaldast frá fyrsta markaði. Tvær fyrstu helgar markaðarins nú hafa 50 tonn af fersku grænmeti selst í búðum Krónunnar.

Áætlað er að markaðurinn standi í fjórar helgar, en lengd hans og vöruúrval ræðst af uppskeru og framboði frá bændum. Alls taka 20 bændur þátt í ár og verður boðið upp á yfir 30 tegundir af nýpptecknu íslensku grænmeti. Grænmetið

kemur víða að, meðal annars frá Flúðum, Reykholti, Laugarás, Vik, Hveravöllum og Varmalandi.

Rigningarsamt sumar hefur gert það að verkum að nokkur seinkun er á uppskeru á útiræktuðu grænmeti en útlit er fyrir góða og mikla uppskeru sem nær hámarki á næstu vikum. Gulrætur komu seinna inn í ár heldur en í fyrra sem var eitt besta útiræktarár í manna minnum. Endanlegt úrval getur því verið breytilegt milli helga.

Auk þekktra tegunda á borð við tómata, kartöflur, kál, rófur og papriku er von á rauðu grænkáli frá Umrót, garðyrkjustöð Sigrúnar á Flúðum. Grænkál er einstaklega hollt og hefur notið sívaxandi vinsælda og telst vera ofurfæða, bæði sem ferskvara og beint á grillið. Fleiri tegundir kunna að bætast við eftir því sem liður á uppskerutímann. */ph*

Stilltu hitann með símanum

Stjórnaðu NIBE varmadæluinni þinni með appinu

Fríorka

Hluti af Hitatækni ehf.

friorka.is
588 6070

Skoðaðu úrvalið og fáðu ráðgjöf

Er allt stíflað?

Íslenska gámafélagið býður upp á alhliða þjónustu fyrir lagnakerfi.

**Myndun lagna · Stíflulosun
Fituskiljur · Olíuskiljur · Sandgildrur**

**ÍSLENSKA
GÁMAFÉLAGIÐ**
www.igf.is

Villain SX10 X

3.999.000 kr. með vsk.

**T1 dráttarvélaskráning -
dráttarkúla - rafmagnsspil**

Stórskemmtilegur buggybíll með 1000cc vél sem skilar 105 hestöflum. Með eiginleikum eins og sjálfstæðri fjöðrun og driflæsingum býður hann upp á óviðjafnanlegt afl og stjórnun.

Þú ræður hverri ferð með Segway Villain SX10.

AT5 L bændahjól

1.349.000 kr. með vsk.

**T3 dráttarvélaskráning - 500cc - 39 hestöfl
rafm.stýri - 4x4H/L - dráttarkúla - rafmagnsspil**

AT6 L ferðahjól

1.599.000 kr. með vsk.

**T3 dráttarvélaskráning -
dráttarkúla - rafmagnsspil**

567cc vökvakæld vél sem skilar kröftugum afköstum fyrir utanvegaævintýri. Með eiginleikum á borð við rafmagnsstýri, diskabremsur og mismunadrif tryggir það nákvæma stjórn og frábæra endingu. **AT6 er fullkomið í bæði ferðalög og vinnu.**

Varahlutir og þjónusta
546-0415 - hesja@hesja.is

Nánari upplýsingar á hesja.is | hesja@hesja.is

Hafnarfjörður: Selhella 1 - Sími 546 0415 | **Akureyri:** Frostagata 2 - Sími 415 6415

Aukin umsvif í Friðheimum

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Garðyrkjustöðin Friðheimar í Reykholti tvöfaldar nánast afköst sín í ræktun jarðarberja og gefur matarminjagripaversluninni aukid rými. Ferðaþjónustan hefur tekið fram úr landbúnaðinum að umstangi, en bændurnir segjast samt sem áður vilja efla kjarnastarfsemina enn frekar.

Árið 2025 tóku Friðheimar við Jarðarberjalandi í Reykholti, sem er sérhæfð ræktunarstöð fyrir heilsársræktun á jarðarberjum. Vörurnar eru núna seldar undir merkjum Friðheima og stefna eigendumir að því að svara eftirspurn með því að auka afkastagetuna til muna. Eigendur Friðheima eru hjónin Knútur Rafn Ármann og Helena Hermundardóttir.

„Jarðarberjastöðin var nýlega uppbyggð af fyrri eigendum. Við sáum strax tækifæri í því að stækka þá stöð, en við erum að fara úr 3.600 fermetrum yfir í 6.000 fermetra,“ segir Knútur í samtali. „Framleiðslugetan fer því úr 60 tonnum upp í 100 tonn á ári. Þetta er verkefni sem við erum langt komin með og við reiknum með að planta út þar um mánaðamótin september-október. Útplöntunin mun taka um tvo mánuði, en það skiptir máli að gera það í réttum rytma. Viðbyggingin er ekki alveg tilbúin, en það er búið að glerja húsið og við erum að vinna í að setja upp miðstöð og annað slíkt.

Hlutdeild íslenskra jarðarberja á markaði er ekki stór, kannski þrjú til fjögur prósent, en það er mikil eftirspurn eftir þeim. Því verður gaman að geta komið með meira magn inn á markaðinn,“ segir Knútur.

Búðin stækkaði fjórfalt

„Frá því að við opnuðum gróðurhúsin fyrir almenningi höfum við verið með litla verslun hjá okkur í anddyrinu þar sem við höfum selt það sem við köllum matarminjagrip í okkar hráefni og ferskt grænmeti

Knútur Rafn Ármann og Helena Hermundardóttir, eigendur Friðheima, standa hér í gróðurhúsum undir jarðarberjarækt sem tekin verða í notkun í haust. Með viðbyggingunni fer framleiðslugetan úr 60 tonnum upp í 100 tonn á ári. Myndir / ál

og jarðarber frá okkur,“ segir Knútur. „Við vildum gera meira úr því og fara í meiri þróun á vörum úr tómötum með samstarfsaðilum. Við fórum til að mynda árið 2018 í samstarf með brugghúsinu Ægisgarði þar sem þeir bjuggu til tómabjór, og í dag er þetta ein mest selda varan okkar. Eins höfum við verið í samstarfi við Skúbb þar sem þeir bjuggu til sorbet-ís úr tómötum.

Fyrir ekki svo löngu síðan bönkuðu Völfi Snær kokkur og Þóra, konan hans, upp á hjá okkur, en þau framleiða íslenskt sjávarsalt undir merkjum Umami. Þau vildu blanda okkar tómötum saman við og fórum við þá leið að frostþurrka þá þannig

að þeir breytast í duft án þess að glata bragðinu. Þessu er blandað saman við saltið og selt sem tómatsalt hjá okkur.

Þá erum við í þróunarverkefni núna þar sem við ætlum að gera snyrtivörulínu með tómötum, en þeir eru með svo mikið andoxunarefni að það hlýtur að vera gott að nota þá á húðina. Þetta er ekki komið mjög langt á veg, en við vonumst til þess að geta kynnt húðkrem og sápur í vetur.

Allt þetta var hvati til þess að við fjórfölduðum stærðina á búðinni okkar og við sjáum þónokkra söluaukningu. Þetta gefur okkur færi á að taka inn hitt og þetta sem við höfum merkt með okkar vörumerki, eins og boli og skurðarbretti.“

Setja upp fleiri LED-lampa

„Eins og aðrir garðyrkjubændur höfum við verið að skipta út gömlu HPS ljósunum yfir í LED ljós,“ segir Knútur. „Það gengur vel og við erum komin með 6.000 fermetra undir LED af samtals 17.000. Jóhann Páll ráðherra beindi myndarlegum fjárfestingarstuðningi í þessa átt til þess að hrinda þessari vegferð af stað í búgreininni. Við reiknum með að árið 2028 verðum við komin með allt yfir í LED.

Það skipti miklu máli að undirbúa þetta vel til þess að breytingarnar takist, því að HPS ljósin gefa miklu meiri hita. Því eru ákveðnar áskoranir til þess að passa upp á að hita- og rakastig í húsunum verði ekki óhagstæð plöntunum. Það sem við höfum gert er að vera með svokallaða hybrid-lýsingu þar sem við tökum annan hvern HPS lampa í burtu og setjum LED lampa í staðinn. Hver LED lampi gefur jafn mikið ljós og tveir HPS lampar. Yfir vetrartímann erum við með bæði HPS og LED ljósin í gangi og dimmum LED-ið niður um 50 prósent sem gefur okkur þann ljósstyrk sem við þurfum. Frá byrjun apríl og inn í haustið keyrum við bara á LED.

Við erum að fara í breytingar á miðstöðinni og hitakerfinu hjá okkur þar sem við erum að færa til og auka hitapípur, en lokatakmarkið er að við getum lýst alfarið með LED ljósum allt árið. LED notar hátt í 50 prósent

minna rafmagn en HPS lampi og við þurfum að nota meiri kyndingu á mótí, en heita vatnið er ódýrara en rafmagnið.“

Meira en 100 starfsmenn

„Starfsemi Friðheima byrjaði í kringum garðyrkjuna, en við Helena keyptum þessa garðyrkjustöð árið 1995. Þá var Helena eini starfsmaðurinn á meðan ég var að temja hesta úti í sveit. Árið 2008 fórum við í það að opna hjá okkur búið sem átti að vera lítil hliðarbúgrein. En út frá heildarumfangi og tekjum er ferðaþjónustan farin að skila tveimur þriðju en garðyrkjan sirka einum þriðja. Í dag erum við með samtals 110 heilsársstarfsmenn og bætum við okkur 15 til 20 yfir sumarið. Þetta styður hvort annað og það er gott að hafa fleiri egg í körfunni ef eitthvað kemur upp á, en við viljum að hvor hliðin á rekstrinum sé alveg sjálfbær.

Ég held að Friðheimar sýni hvernig það getur verið áhugavert að blanda saman ferðaþjónustu og landbúnaði. Þetta litla hliðarverkefni okkar þar sem við opnuðum búið er núna orðið stærra en aðalverkefnið og er gott dæmi um hvað er hægt að gera í landbúnaði. Okkar ferðaþjónusta snýst um að opna búið og segja söguna um hvernig við getum ræktað heilsusamlega tómatu allt árið um kring með grænni orku. Opinn landbúnaður skiptir miklu máli svo að fólk sjái hvaðan maturinn kemur.“

Vetrarbúnaður Hilltip

Snjótennur, fjölplógar,
salt- og sanddreifarar

Tangarhöfði 1 / 551-5464 / wendel.is / wendel@wendel.is

Verslunin í Friðheimum hefur stækkað umtalsvert sem gefur bændunum færi á að vera með fjölbreyttara vöruúrval. Hér standa feðginin Dórothea og Knútur, en hún er komin inn í reksturinn með foreldrum sínum.

VERTU Í BETRA SAMBANDI MEÐ MOTOROLA!

Motorola fjarskiptabúnaður tryggir gott samband.

FÁLKINN ÍSMAR EHF | DALVEGI 10-14 | 201 KÓPAVOGUR | SÍMI: 510 5100 | FALKINNISMAR.IS

FÁLKINN ÍSMAR
ÞEKKING | REYNSLA | ÞJÓNUSTA

Límtréshús, bogahús og færarlegar byggingar

Hýsi.is

Færarlegar byggingar

Bogahús

Límtréshús

HÝSI
BYGGJUM BETUR

Selur harmóníkur og landbúnaðartæki

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Margir bændur kannast eflaust við Einar Guðmundsson sem er annar eigenda fyrirtækisins Búvís á Akureyri, en það sérhæfir sig í sölu á landbúnaðartækjum, rúlluplasti, áburði og rekstrarvörum. Hans fyrstu skref í viðskiptalífinu voru hins vegar í tengslum við innflutning og sölu á harmóníkum.

„Þetta fer ágætlega saman, en ég er búinn að selja harmóníkur í miklu lengri tíma en landbúnaðarvörur,“ segir Einar í samtali. Hann útskýrir að hann hafi frá unglingarárum haft mikinn áhuga á harmóníkuleik og stofnaði hann fyrirtækið EG-Tóna árið 1983 í kringum innflutning á nýjum harmóníkum, aukahlutum fyrir hljóðfærin og sölu á notuðum harmóníkum innanlands. Enn fremur hefur hann flutt inn geisladiska með harmóníkuleik og gefið út harmóníkutónlist undir merkjum EG-Tóna.

Færri harmóníkuleikarar en aukin færni

„Starfsemi EG-Tóna er mest í bílskúrnun heima, en svo hef ég líka verið virkur á harmóníkumótum þar sem ég mæti með lager af harmóníkum og geisladiskum sem ég sel. Það er ekki mikið upp úr þessu að hafa, en þetta er áhugamál og ég hef gaman af þessu og því hef ég ílengst í þessum rekstri,“ segir Einar.

Hann bendir á að harmóníku-leikurum hafi fækkað miðað við það sem áður var, en á móti megi segja að í seinni tíð hafi komið á sjónarsviðið fleiri einstaklingar sem hafi sótt formlega menntun í harmóníkuleik og farið í framhaldsnám erlendis. „Þeim harmóníkuleikurum sem spila fyrir dansi og slíkt hefur fækkað. Þónokkur hluti af harmóníkuleikurum eru eldra fólk, en núna eru að koma inn margir yngri hljóðfæraleikarar sem eru sprenglærðir í erlendum háskólum. Harmóníkan er enn þá vinsæl hjá nemendum í tónlistarskólum og hljóðfærið á framtíð fyrir sér þar sem hún nýtist í nær allar tegundir tónlistar,“ segir Einar.

Einar Guðmundsson í Búvís hóf sinn viðskiptaferil með innflutningi á harmóníkum.

Mynd / Ál

EG-Tónar leiddu af sér Búvís

„Ein af ástæðunum fyrir því að ég stofnaði Búvís er að ég seldi harmóníkur,“ segir Einar. „Gunnar bróður og aðra bændur í hans sveit vantaði tæki sem heitir afrúllari. Þeir vissu að úti í heimi væru til betri gerðir en þær sem boðið var upp á hér á landi og spurðu hvort ég gæti ekki skoðað þetta fyrir þá. Ég gæti nú allt eins flutt inn afrúllara eins og harmóníkur.

Ég skrifaði fullt af bréfum sem ég sendi framleiðendum úti og

fann góðan afrúllara fyrir rest. En ég fékk líka fullt af svarbréfum frá fyrirtækjum sem sögðust ekki eiga afrúllara, en bentu mér á önnur landbúnaðartæki sem þau framleiddu. Ég sá að í þessu leyndust tækifæri og stofnaði ég Búvís skömmu síðar, en fyrirtækið fagnar 20 ára afmæli í ár. Núna erum við mjög stór aðili í rúlluplasti og áburði ásamt því að vera með vélar og tæki og ýmsar rekstrarvörur.

Þessi viðskipti hafa lítið skarast, en ég er með EG-Tóna alveg sér. Þó hafa margir bændur spilað á nikkur

í gegnum tíðina þannig að nokkrir viðskiptavinir eru þeir sömu hjá báðum fyrirtækjum.“

Ítalskar harmóníkur bestar

„Í dag er ekki flutt eins mikið inn af nýjum harmóníkum eins og fyrir tuttugu árum,“ segir Einar. „Það er vegna þess að menn deyja frá hljóðfærunum og það er til mikið af góðum notuðum nikkum á landinu. Stór hluti af starfsemi EG-Tóna er því að selja notaðar harmóníkur í umboðssölu.

Ég flyt eingöngu inn nýjar harmóníkur og þær koma allar frá Ítalíu, en þaðan koma bestu harmóníkur í heimi. Ég flutti á tímabili inn aðeins síðri harmóníkur frá Tékkóslóvakíu og ódýrar nikkur frá Kína. Einhverra hluta vegna hafa Ítalir náð mjög góðum tókum á framleiðslu harmóníka og þær eru nánast allar framleiddar í sama bænum, Castelfidardo. Rétt hjá þessum bæ bjó Paolo Soprani, sem fann upp Stradella bassakerfið, sem

er mest notað í dag, og hóf hann framleiðslu á harmóníkum sem smitaði út frá sér í þessum bæ.“

Hóf tónlistarnám í Pistilfirði

„Ég hef ekki farið í mikið nám í harmóníkuleik, en lærði í þrjá vetur sem unglingur á harmóníku hjá Jóhanni Jósefssyni í Ormarslóni í Pistilfirði,“ segir Einar. „Síðan tók ég smá kúrs hjá Tatu Kantomaa og Braga Hliðberg. Ég spilaði fyrst á píanóharmóníku og skipti svo og spila í dag á takkaníkku.

Píanóharmóníkur standa fullkomlega fyrir sínu, sérstaklega ef þú ert vanur því að spila á píanó eða píanóníkku. Ef þú ert hins vegar að byrja að læra frá grunni þá myndi ég ráðleggja fólki að nota takkaníkkur, því að þá ertu með miklu meira tónsvið undir hendinni. Ef þú ætlar að halda áfram í framhaldsnám og vilt læra á melódíubassa er ekki spurning að vera með takkaníkku til þess að vera með sama kerfi fyrir báðar hendur,“ segir Einar.

TIL SÖLU FLOKKUNARSKÁPAR Í TOPPSTANDI

(þ.e. mikið notaðir en vel með farnir – já, þetta er hægt!)

Þessir skápar hafa staðið sína plikt í gegnum þykkt og þunnt; flokkað allt frá skattaskýrslum til jólaskratts sem enginn hefur snert í 10 ár. Þeir eru svo vel með farnir að þeir eru farnir að halda að þeir séu fjölskyldumeðlimir.

- ✓ Mikið notaðir – já, virkilega mikið
- ✓ Vel með farnir – nánast eins og nýir (fyrir svona 15 árum)
- ✓ Fullkomnir fyrir þig sem vilt flokka lífið þitt í eitt skipti fyrir öll
- ✓ Koma með smá "karakter" – rispur sem sýna sögu, ekki skemmdir!
- ✓ Sækest á staðnum – skáparnir fara ekki sjálfir í flutning, þeir eru jú ekkert IKEA-létt-i-vasa dæmi.

Skiptimöguleikar íhugaðir Er alveg til í að skipta fyrir skemmtiferð (Kanarí, hér kem ég!), gott rauðvín, eða annað sem gleður hjartað. Peningar líka í boði fyrir þá sem eru minna rómantískir.

Áhugasamir hafi samband, Hulda 8251499

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMIDSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi - Sími: 550 3000 Fax: 550 3001

Bjartaland í Flóahreppi

Fasteignamiðstöðin Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi sími 550 3000 er með til sölu jörðina Bjartaland í Flóahreppi örstutt frá Selfossi. Afar glæsilegur húsakostur og landstærð 46,4 hektara eignarland.

Íbúðarhús á einni hæð 158,2 m² byggt 2010, skiptist í anddyri, stofa, eldhús, gott baðherbergi, þrjú svefnherbergi, sjónvarpshol, þvottahús og geymslu.

Glæsileg 700 m² reiðskemmu byggð 2011 og einnig 279 m² bygging sem er skráð sem hesthús, þar er innréttuð u.þ.b 53 m² gestaíbúð og um 63 m² tækjageymsla, u.þ.b. 57 fermetra hlaða og hesthús 63 fermetra fyrir 10 hesta.

Eignin er öll hin glæsilegasta enda allt nýlegt og gefur húsakostur möguleika á margs konar nýtingu ef það hentar. Sjón er sögu ríkari.

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is - www.fasteignamidstodin.is

H. HAUKSSON EHF.

Stöðluð hús úr límtré og yleiningum

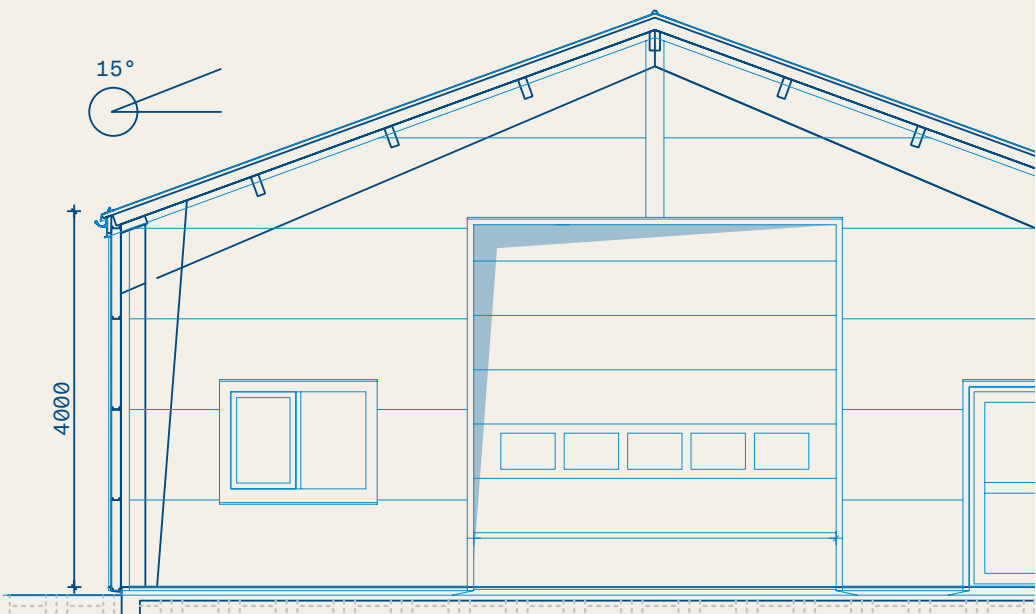
- 1 x lónaðarhurð
- 2 x gönguhurðir
- 1 x gluggi

- Burðarvirki úr límtré
- Þak klætt 80mm PIR yleiningum
- Veggir klæddir 60mm PIR yleiningum
- Úrval lita á þak og vegg
- Aðaluppdrættir og teikningar af sökkli og burðarvirki fylgja
- Festingar og efni til uppsetningar innifalið
- Finnsk framleiðsla

Stærðir

BREIDD	LENGD	VERÐ M. VSK.
12m	20m	17.400.000 kr.*
14m	20m	19.978.000 kr.*
14m	25m	22.430.000 kr.*
16m	25m	25.590.000 kr.*

*Tilboðsverð gilda til 30.09.2026 *Afreiðslutími ca. 14 vikur

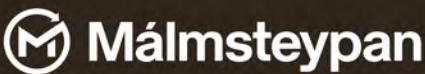
H. HAUKSSON EHF. Ögurhvarfi 8, 203 Kópavogur | 588 1130 | hhauksson.is | hhauksson@hhauksson.is

Jarðvegsgrindur

Fyrir bílastæði, göngustíga, garðinn og margt fleira

- Auðveld
uppsetning
- Sterkt
yfirborð
- 100%
endurunnið efni

Afi var handtekinn vegna NATO, sonarsonurinn starfar fyrir NATO

Björn Teitsson
bjorn.teitsson@gmail.com

Séra Árni Pálsson (1927–2016) var landspekkur prestur á seinni hluta 20. aldar. Hann var sóknarprestur í Söðulsholti í Eyjahreppi á Snæfellsnesi 1961 til 1971 og varð síðar fyrsti sóknarprestur Kársnessprestakalls frá 1971 til 1990. Síðast var hann svo prestur á Borg á Mýrum 1990 til 1995. Sonarsonur sr. Árna er dr. Guðmundur Björn Þorbjörnsson. Hann er landsmönnum að góðu kunnur eftir farsælan feril sem fréttamaður á RÚV á árunum 2015 til 2022 en meðfram störfum sínum á fréttastofu stundaði hann doktorsnám í guðfræðilegri heimspeki við Vrije Universiteit í Brussel og hafði áður tekið embættispróf í guðfræði. Hann fékkst einnig við fjölbreytta dagskrárgerð fyrir RÚV og sló í gegn með heimspekilegum hlaðvarpsþáttum um fótbolta sem báru heitið Markmannshanskarnir hans Albert Camus.

Kirkjan er ekki eina stofnunin sem sameinar séra Árna og sonarsoninn Guðmund Björn. Innganga Íslands í Atlantshafsbandalagið (NATO) árið 1949 átti eftir að marka líf Árna, sem þá var ungur guðfræðinemi, í rúman áratug. Sama stofnun nýtur nú starfskrafta Guðmundar, sem hefur síðan árið 2022 starfað á samskiptasviði NATO í Brussel, borginni sem hann þekkir svo vel eftir áralanga dvöl sem námsmaður. Reynsla þeirra af NATO má þó segja að sé ansi ólík, verulega neikvæð annars vegar en jákvæð hins vegar. Spólum aðeins til baka.

Örlagadagurinn 30. mars

Miðvikudagurinn 30. mars 1949 er sögulegur dagur en þann dag voru atkvæði greidd á Alþingi um aðild Íslands að Atlantshafsbandalaginu. Svo fór að aðildin var samþykkt, með 37 atkvæðum gegn 13. Þingmenn

Guðmundur Björn að störfum á varnaræfingu Atlantshafsbandalagsins í Litáen.

Mynd / NATO.

Sósíalista, sem allir greiddu atkvæði gegn aðildinni, höfðu krafist þess að málið yrði lagt í dóm þjóðarinnar, að haldin yrði þjóðaratkvæðagreiðsla. Margmenni hafði safnast saman á Austurvelli og mikil spennan var í loftinu. Á meðan atkvæðagreiðslunni stóð var hafið grjótkast og rigndi yfir þingheim glerbrotum og grjóti. Um leið og atkvæðagreiðslu var lokið var fundi slitið. Þingmenn voru beðnir um að sitja sem fastast en Einar Olgeirssyni, formanni Sósíalista, hafði tekist að láta vita um niðurstöður þingfundarins í síma til Stefáns Ögmundssonar prentara, sem auglýsti þau strax í gjallarhorni. Skömmu síðar varð fjandinn laus, óeirðir hófust á Austurvelli.

Átti ekki að fá að taka prófið

Árni Pálsson, rétt liðlega tvítugur guðfræðinemi, átti leið hjá. Hann

sagði frá reynslu sinni í spjalli við Sigurð Flosason, bifreiðastjóra og friðarsinna, árið 1999: „Ég var staddur á Austurvelli 30. mars eins og fleiri og þá laumaði skólabróðir minn úr háskólanum að mér einu eggi og kastaði ég því í átt að skólabræðrum mínum [innsk. skólabræðurnir voru skv. heimildum þeir Haukur og Örn Clausen, sem voru með Árna í MR] í varaliði lögreglunnar. Fyrir það fékk ég þriggja mánaða fangelsisdóm sem þó var aldrei fullnægt fremur en flestum dómanna vegna 30. mars.

Ég var stúdent í guðfræðideild HÍ 1949 og nokkrum árum seinna, þegar ég átti að taka lokapróf úr deildinni, kom algjört bann úr ráðuneytinu að ég fengi að taka prófið. Þá gekkst Alexander Jóhannesson í því að ég fengi að taka prófið og þess vegna fékk ég að taka það þá. En ég fékk ekki prestsembætti í 7 ár og var bara

á vinnumarkaði, m.a. vann ég lengi í Stálsmiðjunni.“

Fékk sakaruppgjöf 1957

Árni játaði fyrir dómi að hafa hent egginu og fékk fyrir það þriggja mánaða dóm. Alls féllu 20 dómur vegna átakanna 30. mars og voru dómarnir misþungir. Meðal þeirra sem hlutu einna þyngstu dómanna voru áðurnefndur Stefán Ögmundsson og útvarpsþulurinn Jón Múli Arnason, sem þá var þjóðþekktur. Þeir voru jafnframt sviptir borgaralegum réttindum, misstu bæði kjörgengi og kosningarétt samkvæmt dómnum.

Fljótlega fór í gang undirskriftasöfnun vegna dómanna þar sem málalibúnaðurinn þótti augljóslega af pólitískum meiði. Meðal þeirra sem stóðu fyrir undirskriftasöfnuninni voru Sigurður Þórarinnsson jarðfræðingur, Katrín Thoroddsen lækni, og Þórbergur Þórðarson rithöfundur. Alls söfnuðust 27.364 undirskriftir, sem var rúmlega þriðjungur þeirra 86 þúsund Íslendinga sem þá höfðu kosningarétt. Sigurgeir Sigurðsson biskup, ásamt öllum þjóðandi prestum þjóðkirkjunnar í Reykjavík, sendu ríkisstjórninni einnig ósk um sakaruppgjöf við sama tilefni.

Það var þó ekki fyrr en á ríkisráðsfundi 1957 að sakaruppgjöfin var veitt. Kaldhæðnislega var það þegar forseti Íslands, guðfræðingurinn Ásgeir Ásgeirsson, var erlendis og Hermann Jónasson, þá forsætisráðherra vinstri stjórnarinnar 1956–1958, var handhafi forsetavalds. Þess má geta að þegar Hermann féll frá, árið 1976, var það séra Árni sem var prestur við útför hans, ásamt Sigurbirni Einarssyni sem þá var biskup.

Voru góðir og nánir vinir

Blaðamaður sló á þráðinn til Guðmundar Björns en hann er staddur á Íslandi í stuttu fríi. Þegar ég hringi er hann staddur hjá föður sínum, séra Þorbirni Arnasyni, sem var lengst af prestur á Borg á Mýrum. Guðmundur segir að þeir afi hans hafi verið nánir og góðir vinir. „Já, við áttum mjög gott samband. Hann var mikil fyrirmynd fyrir mig, kannski ólík fyrirmynd en pabbi – þótt þeir séu vissulega báðir prestar. En báðir höfðu á sinn hátt mikil áhrif á þá ákvörðun mína að fara einnig í guðfræði.

Afi var meiri félagsvera en pabbi, sem er meiri kennimaður í guðfræði, ef svo má að orði komast. Hann var auðvitað dóttursonur séra Árna Þórarinnssonar, sem Þórbergur Þórðarson

Séra Árni Pálsson árið 1962, skömmu eftir að hafa fengið brauð í Söðulsholti.
Mynd / Fálkinn.

skrifaði um í vinsælli ævisögu, og það mætti segja að Árni eldri hafi verið ákveðin fyrirmynd fyrir hann. Afi var mikil félagsvera, góður ræðumaður og gat leikið á als oddi. Gott dæmi um hve nánir við vorum er eitthvað sem myndi líklega aldrei gerast í dag, en pabbi var prestur á Borg en fær svo starf sem biskupsritari. Það sem gerist þá er að pabbi og afi skipta í raun um heimili, við flytjum til afa og ömmu í Kópavogi og þau flytja á Borg. Þannig þegar maður fór í heimsókn á sumrin þá var það eins og að fara heim til sín. Bókstaflega. Sem var bæði áhugavert og mjög skemmtilegt.“

Lá þungt yfir fjölskyldunni

En ef við færum okkur aftur til 1949, þegar afi þinn er handtekinn og til alls þess sem gerist í kjölfarið, lá þetta þungt á honum, var þetta rætt? „Já, ég myndi segja það. Ekki bara á afa, þetta mál lá þungt yfir fjölskyldunni. Það var komið visvitandi í veg fyrir það að hann fengi brauð, sem dæmi, í heil sjö ár, og það er ansi hart. Og þetta var líka alveg rétt þegar ég man eftir mér, en þá reyndar á mjög afsloppuðum notum.

Því má ekki gleyma að það var ekki NATO sem handtók afa, það var lögreglan – eða valdstjórnin ef við notum það orðalag, og ég held það megi alveg segja í dag að ástæðan var pólitísk, því afi var vinstri maður.“

Afi væri samt stoltur

Þú leiddist síðan í fjölmiðlastörf fyrir um það bil áratug síðan, hvernig lagðist það í afa þinn? „Það lagðist bara vel í hann. Hann hafði kannski vonast eftir því að ég myndi fara í prestinn, en ég hef ekki látið vígja mig til prests, þótt ég hafi lokið embættisprófi. En þar með er ekkert öruggt að það gerist ekki síðar, hver veit? En hann var ánægður með að ég hafi farið í frekara nám. Það var frekar pabbi sem kom með athugasemdir þegar hann heyrði að ég ætlaði í doktorsnám í heimspeki. Spurði hvort ég vildi ekki gera eitthvað gagnlegra, eins og hagfræði eða alþjóðastjórnsmál.“

En þá er kannski rétt að spyrja, og ég biðst um leið afsökunar að hafa leitt okkur hingað, en hvaða skoðun heldurðu að afi þinn hefði haft um að þú starfir í dag fyrir sama örlagabandalag og varð kveikjan að handtökunni fyrir 77 árum? „Sko, þarna er reyndar eitt. Árni Páll, frændi minn [sonur séra Árna og fyrrverandi ráðherra] var nefnilega ráðinn til fastanefndar NATO árið 1995 fyrir utanríkisþjónustuna, þannig þetta var í raun ekki nýtt fyrir hann.“ Guðmundur spyr pabba sinn hvernig þetta hafi verið. „Já, pabbi segir að hann hafi bara tekið því vel. Hafði mikinn húmor fyrir því.“ Þannig afi væri stoltur? „Það ætla ég rétt að vona. Jú, jú, ég er viss um það,“ segir Guðmundur Björn.

TILBOÐ

Á CAMO JAKKA OG BUXUM

ESCAPE BUXUR

kr. 12.900

- 2 way stretch
- Vatnsheldar og mjúkar
- Vatnsheldir rennilásar
- Sterkar & góðar buxur

ESCAPE JAKKI

kr. 18.900

- Vatnsheldur og mjúkur
- Vatnsheldir rennilásar
- Vatnsheldur símavasi
- Neoprene stroff
- Stærðir: S-3XL

EXCAPE QUILTED JAKKI

kr. 12.990

- Einangraður og vatnsfráhrindandi
- Stærðir: S-3XL
- Teygjanlegt kontrastefni
- Tveir framvasar með rennilás

Sími: 551 6770
www.vesturröst.is

Deerhunter®

Vesturröst

Husqvarna®

Há Verslun er með umboð fyrir
Husqvarna Construction
á Íslandi

- Eigum jarðvegsþjöppur á lager uppí 500 kg
- Þjónustuverkstæði og varahlutir

ERUM FLUTT AÐ LYNGHÁLSI 5

Husqvarna K770 14"
Steinsög/hellusög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna FS 500 E
rafmagns gólfsög
Sögunardýpt 19 cm

Husqvarna DM230
Kjarnaborvél
150mm Max

Husqvarna K970 16"
Sögunardýpt 15,5 cm

Husqvarna LF75
Jarðvegsþjappa
97 kg, 500 mm plata

Husqvarna FS 400 LV
gólfsög bensín
Sögunardýpt 16,2 cm

Husqvarna Rammer
Hoppari LT6005 bensín
230mm plata, 69kg

Husqvarna Trowel BG 245
Slípivél, vinnslubreidd
60 cm

Husqvarna K4000
Steinsög, 230v
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna K3600
Steinsög, vökvadrifin
Sögunardýpt 27 cm

Husqvarna K7000 Ring
rafmagnssög
Sögunardýpt 32,5 cm

Husqvarna K7000 Pre Cut
rafmagnssög
Sögunardýpt 14,5 cm

Lynghálsi 5, 110 Reykjavík
Opíð mán.- fös. kl. 9 - 17
S. 588-0028
haverslun@haverslun.is
haverslun.is

Husqvarna Construction Products

Gólfsagir, jarðvegsþjöppur, kjarnaborvélar, borstandar, hoppaparar, slípivélar, garðverkfæri, golfbílur, garðsláttuvélar og margt fleira!
Kíktu á úrvalið á haverslun.is eða til okkar að Lynghálsi 5

Þarft þú að láta bora??

Heitt vatn? Kalt vatn?? Varmaskiptir??

Við hjá Finni ehf. búum yfir tækjakosti af allra nýjustu gerð.

Við borum niður allt að 600 metrum með beltabor sem auðvelt er að koma að á erfiða staði.

Við borum um allt land.

Fyrir frekari upplýsingar,
sendið á finnur@finnurehf.is eða
hringið í síma 897-1490

Sahar Pahlevanzadeh og Amin Asghali ætla að byggja upp nautgriparækt á jörð sem þau keyptu nýlega í Kelduhverfi í Norðurþingi. Þau vinna bæði utan bú, en vonast til þess að skapa sér meiri atvinnu heima í Austurgarði.

Myndir / ál

Íranskir bændur í Kelduhverfi

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Amin Asghali og Sahar Pahlevanzadeh eru tekin við búi í Austurgarði 2 í Kelduhverfi. Þau eru upphaflega frá Íran, en hafa búið á Íslandi síðan 2019. Þau hafa mikinn metnað fyrir því að halda áfram að byggja upp holdanautaeldi og vilja stofna veitingahús með persneskum mat.

Amin og Sahar bjuggu fyrst á höfuðborgarsvæðinu eftir að þau fluttu til landsins, en hugur þeirra stefndi út á land. Þau auglýstu því eftir starfi fyrir par í sveit og fengu vinnu á Hóli í Kelduhverfi hjá Kristjáni Rúnari Tryggvasyni og Hrund Ásgeirsdóttur.

„Við komum hingað og vissum ekkert um staðinn,“ segir Sahar í samtali en hún leggur áherslu á að þau hafi fljótlega orðið afar hrifin af þessari sveit. Amin bætir við að margir hafi varað hann við því að flytja svo langt norður þar sem veturnir gætu verið þungir og samgöngur erfiðar. „En ég sækist alltaf eftir nýjum áskorunum,“ segir Amin „Ég hugsaði með mér að þetta fólk vissi ekki hver

við værum, en við erum núna búin að kaupa jörðina Austurgarð 2 og koma undir okkur fótunum,“ segir hann. Þau hafa unnið mikið á undanförunum árum og lagt fyrir eins og þau geta. „Þetta er auðvitað búið að vera erfitt, en við erum með stór plön og sjáum mikil tækifæri í nautgriparækt,“ heldur Amin áfram.

Eru með háleit markmið

Frá því að þau fluttu norður hafa þau verið vinnumenn á fleiri en einum sveitabæ, enda hafa þau mikinn áhuga á landbúnaði og er Amin með bakgrunn úr sveit í sínu heimalandi. Þau kunnu best við sig í Kelduhverfinu og þegar tækifæri gafst til þess að kaupa Austurgarð 2 sáu hjónin tækifæri í að hefja búskap á sviði holdanautaræktar, enda vita þau af því að mikil eftirspurn er eftir innlendu nautakjöti á meðan íslensk framleiðsla annar ekki eftirspurn. „Á næstu árum viljum við stækka nautahúsið umtalsvert og vonumst eins til þess að opna veitingahús með írönskum mat. Fyrir ekki svo löngu síðan var þetta fjarlægur draumur, en núna erum við farin að sjá fram á að geta náð þessum markmiðum,“ segir Amin.

„Sem stendur erum við með sjö angus-kvígur og tíu íslensk naut í eldi. Á næsta ári fáum við svo fleiri kálfa undan angus-kúnum. Ég vinn á daginn í fiskeldinu í Kaldvík frá átta til fjögur. Þegar ég kem heim held ég svo áfram að vinna fyrir sjálfan mig til klukkan níu á kvöldin,“ segir Amin með bros á vör. „Sjálfr vinn ég í skólanum í Lundi,“ segir Sahar. „En okkur finnst frábært að geta unnið sem bændur á eigin vegum. Vonandi getum við unnið að öllu leyti hérna heima eftir nokkur ár, bæði í veitingaþjónustu og búskap.“ Samkvæmt bestu vitund hjónanna búa nokkur hundruð Íranir á Íslandi, en þau vita ekki um neina aðra sem eru í búskap.

Vilja stofna veitingahús

Sahar hefur mikinn áhuga á matreiðslu og hefur oft boðið vinum og kunningjum upp á persneskan mat. Viðtökurnar hafa verið góðar og fór hún í sumar að þreifa fyrir sér í að elda veislumat fyrir fleiri en vini og kunningja ef fólk leitar til hennar. „Okkur langar til að stofna veitingahús og höfum við verið í sambandi við lánastofnanir upp á fjármögnun. Ég held að það sé betra fyrirkomulag ef við getum boðið fólk

„Þetta er auðvitað búið að vera erfitt, en við erum með stór plön og sjáum mikil tækifæri í nautgriparækt ...

til okkar til þess að borða í staðinn fyrir að við séum að keyra með matinn til þeirra,“ segir Amin.

Sahar segir að þegar þau fluttu norður hafi húsbændur þeirra á Hóli heillast af íranska matnum sem hún bauð oft upp á. „Þau komu oft í mat og sögðu við mig í hvert sinn að ég þyrfti að stofna veitingastað. Ég hef því verið að prufa mig áfram með því að elda ólíka rétti í hvert sinn sem ég býð fólk í mat til þess að átta mig á því hvað fellur best að smekk Íslendinga,“ segir hún. „Ef fólk vantar íraskan mat í matarboð getur það verið í sambandi við mig.“

Mikil fjölbreytni í matseld

Amin bendir á að írönsk matseld sé mjög fjölbreytt og ólík milli

héraða. „Svæðið mitt á meira en 100 einkennisrétti, en landinu er skipt í meira en 30 héruð,“ segir hann. „Við Sahar ætlum að prufa okkur áfram með ólíka rétti þegar fólk fær hjá okkur mat til þess að við áttum okkur á því hvað Íslendingar kunna best við.“

Einn af réttunum sem hjónin bjóða upp á er ghome sabzi, sem Sahar bendir á að sé þjóðarréttur Írans, en sé með ólíkum blæ í hverjum landshluta. Hún útskýrir að „ghorme“ sé persneskt orð yfir gamla geymsluaðferð á kjöti þar sem það er steikt í fitu áður en það er sett í lokaðar umbúðir. Orðið „sabzi“ er persneska yfir jurtir. Kássan sé borin fram með kryddjurtum, grænmeti, baunum og hrisgrjónum. „Nauðsynlegt er að gefa sér góðan tíma til þess að elda

Amin Asghali er með bakgrunn úr sveit í Íran. Hann hefur fulla trú á því að mikil tækifæri séu í nautgriparækt, enda annar íslensk framleiðsla ekki eftirspurn eftir nautakjöti.

Sahar Pahlevanzadeh hefur mikinn áhuga á matseld og vill byggja upp veitingaþjónustu þar sem hún getur boðið upp á persneskan mat.

Útihúsin í Austurgarði. Amin og Sahar hafa lagt nótt við dag við lagfæringar og vonast til þess að geta stækkað aðstöðuna á næstu árum.

íranskan mat,” segir Sahar. „Ég sýð kjötið á lágum hita í allavega fimm klukkutíma.“

„Besta kjötið í ghorme sabzi er háls af lambi,“ skýtur Amin inn í. Þær kryddjurtir sem Sahar notar eru meðal annars steinselja, kóriander og grikkjasmári. Síðastnefnda jurtin segir Sahar að skipti höfuðmáli, en án hennar er ekki hægt að gera ghorme sabzi. Erfitt getur reynst að fá innihaldsefni í persneska

matargerð á Íslandi og sum fær hún send úr asískum matvörubúðum á höfuðborgarsvæðinu. Enn önnur hræfni og krydd sem eru illfáanleg á Íslandi fær hún send frá foreldrum sínum í Íran.

Annar réttur sem hjónin hafa eldað fyrir veislur er mirza ghassemi, sem er grillað eggaldin og tómatar með mikið af hvítlauk. Þetta sé oft forréttur sem borðaður er með brauði og hrisgrjónum.

Alltaf opið á netinu!

Skoðaðu fjölbreytt úrval í vefversluninni okkar

Með smjörkveðju!

Fyrsta smjörlistakonan, Caroline Shawk Brooks. Mynd / Wikipedia

Sigrún Pétursdóttir
sigrunpeturs@bondi.is

Saga smjörs sem slík hefur hér áður verið rakin á handahlaupum, en ekki allir vita að smjör, til viðbótar við að hafa verið bæði viðbit og dæmi um auðsæld, hefur m.a. þótt nytSAMlegt til skreytinga.

Einhverir fussa nú yfir því, enda hollt og gott að fussa sem mest. Ná þannig hitanum úr blóðinu.

En ef þetta er athugað nánar verður að segjast að umbreyting óáberandi hráefna (t.a.m. smjörs) í listform fær neytendur til þess að nálgast matinn sinn á annan hátt, hvetur þá til að eyða lengri tíma í að njóta hans – auk þess sem meira verður úr matarupplifuninni en ef hráefnið væri borið fram á hefðbundnari hátt.

Þótt smjörskúlpturnar sem slíkir hafi verið til staðar í veislusölum frá endurreisnartímanum þegar kokkar hinna tignu hönnuðu risaskúlpturna úr smjöri og sykri fyrir gesti ... þá urðu smjörskúlpturnar sem listform ekki vinsælar fyrr en á 19. öld, þökk sé bóndakonunni Caroline Shawk Brooks, sem síðar varð þekkt listakona með þennan miðil í höndunum.

Tíu ár að Draumi Jóhönnu

Segir sagan að árið 1867 hafi bómullaruppskeran brugðist á bæ Caroline og eiginmanns hennar í Arkansas-ríki Bandaríkjanna. Til þess að drýgja tekjur heimilisins hóf Caroline að móta og skera smjórið sem unnið var á bænum út í höndunum, í stað þess að steypa það í mót eins og vaninn var.

Hún notaði hvorki hefðbundin tól né tæki, heldur fremur það sem til féll, og fljótlega var hún farin að móta ýmis verk úr smjöri á borð við andlit fólks og dýr.

Tíu árum síðar skapaði Caroline

Önnur smjörlistakona, Karólína Rós Ólafsdóttir, á brúðkaupsdaginn með borðskrautið í fanginu. Mynd / Þórir Freyr

Draumur Jóhönnu, skúlpturnuinn sem gerði Caroline S. Brooks heimsfræga.

meistaraverk sitt, „Draum Jóhönnu“ eftir innblástur leikrits í ljóðformi eftir danska höfundinn Henrik Hertz. Verkið, sem var sýnt á heimssýningunni í Filadelfíu, sofandi prinsessa úr smjöri, vakti þvílíka athygli að fólk stóð í röðum og borgaði jafnvel 10 aura til þess að fá að líta dýrðina augum.

Í „Kven-dagblaðinu „The New

Centurey for Woman“ (1876) var verkinu lýst í rómantískum smáatriðum en listakonan sjálf nefnd sem „untaught, untrained“ en með „hope for a bright and successful future for this Ohio girl.“

Caroline, sem fékk viðurnefnið „Smjörkonan“, ferðaðist í kjölfarið um Bandaríkin og Evrópu með list sína, en þótt hún hlyti mikla aðdáun voru vinnubrögð hennar og færni ekki beint talin listgrein, né hún sjálf löggiltur listamaður. Umsagnir um heimssýninguna og aðrar sýningar hennar beindust því fremur að fábrotnum uppruna hennar og hversdagslegum verkfærum – til viðbótar fyrir klapp á bakið fyrir að vera kona og stíga út úr þeim ramma sem samfélagið setti hana í.

Annars kemur líka fram að nokkrum árum síðar hafi Caroline skilið við eiginmann sinn og opnað vinnustofu í Washington DC þar sem hún vann við og sýndi höggmyndalist (ekki úr smjöri, þótt hún ynni gjarnan frummótið úr smjöri).

Hátíðlegt viðbit nútímans

Þótt fáir Íslendingar hafi slegið upp smjörkúm í fullri stærð, þekkja margir minni útgáfur af þessari listgrein. Á níunda og tíunda áratugnum varð hálfgerð sprenging í smjörskreytingum hér á landi, en þá þótti engin fermingarveisla eða brúðkaup fullkomið án þess að

viðbitið fengi hátíðlegan skrudá.

Konungar hlaðborðsins á níunda áratugnum voru án efa smjörsvanirnir. Útskornir með mikilli nákvæmni úr gulleitum smjörblokkum, syntu þeir um á fötum og þóttu bera vitni um mikinn glæsileika.

Smjörlist íslenskrar Karólínu

Það er því ekki að undra að smjör, með alla þessa listrænu fortíð, kitli listamenn nútímans. Hérland nafna Caroline Brooke, listakonan Karólína Rós Ólafsdóttir, gat ekki á sér setið þegar til stóð að hún gengi í hjónaband nýverið og sá í hillungum smart borðskraut úr íslensku smjöri.

Aðspurð segir Karólína hugmynd sína hafa sprottið úr austur-evrópskri páskahefð þar sem smjörlömb þykja afar móðins viðbit. Henni leist þó betur á að gleðja brúðkaups gesti sína með hoppandi laxi og sá fyrir sér spennandi og jafnvel liflegan skúlpturn sem gaman væri að skafa af og setja á brauð. Myndi svo einnig þjóna tilgangi sem borðskraut.

„Ég var svo heppin að fá tvær smjörá hugakonur með mér í þetta, vinkonur mínar, líffræðinginn Margræti Guðbrandsdóttur og hjúkrunarfræðinginn Lóu Aðalheiði Kristínardóttur, sem báðar eru með gott auga fyrir smáatriðum og stöðuga hönd. Okkur fannst

Smjörlaxinn séður að aftanverðu.

Smjörkýr í góðum félagskap, frá landbúnaðarsýningu í Bandaríkjunum.

Það er ýmislegt sem móta má úr þessu annars einfalda viðbiti.

þetta stórskemmtilegt og gott að hafa fleiri hendur í verkinu, þar sem maður var jú allur út í smjöri,“ segir Karólína ánægð með sína fyrstu sköpun úr smjöri og klárlega ekki þá síðustu. „Ég hugsa að næst væri gaman að prófa að gera til dæmis svan og vinna meira með ytri áferðina. Jafnvel blanda einhverju í smjórið eins og kryddi, segir Karólína, sem í þetta sinn vann einungis með klassískt íslenskt smjör. Ferlið gekk mjög vel, gaman að sjá smjórið taka annað form, einfalt að vinna með það, en það sem kom þeim stöllum mest á óvart var biðtíminn.

„Við þurftum reglulega að setja skúlpturninn inn í ísskáp, svo að laxinn kældist og héldi sér. Lengst tók að fá sporðinn til að haldast upprétt en ákveðið var að hafa verknið úr smjöri alveg í gegn, ekki neinn strúktúr innan í eins og pinna eða álpappír.

„Skúlpturninn vakti mikla lukku í brúðkaupinu mínu og ég er ekki frá því að fólk hafi borðað meira smjör en ella vegna þess hve skemmtilegt það var að skafa utan af smjörlaxinum og setja hann á brauð,“ segir Karólína að lokum.

Smjör má því segja gleður á margvíslegan hátt. Svona í lokin er því gaman að koma því að, að starfsmönnum Mjólkursamsölunnar þykir ekki leiðinlegt að kasta á fólk smjörkveðju ef sá gállinn er á þeim, enda viðeigandi í hvívetna og jafnvel hlýlegt. Viðeigandi? Jú, íslenskt smjör, ekki síst sú himnasending sem kemur frá því fyrirtæki, á nær alltaf við.

Jarðir og fasteignir um land allt

Traust þjónusta alla leið!

B O R G
F A S T E I G N A S A L A

Davíð Ólafsson fasteignasali
S. 897-1533
david@fastborg.is

PORSCHE

Við hættum ekki að leika okkur af því við verðum gömul.

Við verðum gömul af því að við hættum að leika okkur.

Rafmagns Porsche Cayenne. Verð: 16.950.000 kr.

Verðlisti og búnaður.

Hannaðu þinn Cayenne.

Þitt með fyrirvara um mynd- og textabreytingu. Bílaþjóf Benna áskilur sér rétt til að breyta verði og búnaði án fyrirvara. Bill á mynd er Cayenne Turbo með aukabúnaði.

Ástvaldur Lárusson
astvaldur@bondi.is

Uppskeran í Reykjalundi í Grímsnesi gengur vel, en þar er gróðrarstöð þar sem ræktað er fjölbreytt úrval grænmetis sem selt er beint til viðskiptavina. Nýtt tilraunaverkefni gefur vonir um ræktun ávaxta hérlendis.

Fyrir búinu í Reykjalundi fara Áslaug Einarsdóttir og Nicholas Ian Robinson, en hjónin búa á veturna í Bandaríkjunum. Fjölskylda Áslaugar er frá Reykjalundi og hóf afi hennar starfsemi þar um miðja 20. öldina. Nicholas er nytjaplöntufræðingur og starfar við Háskólann í Kaliforníu.

Grænmetisframleiðslan féll niður í Reykjalundi snemma á tíunda áratugnum og hafa Áslaug og Nicholas unnið að því á undanförunum 15 árum að koma ræktuninni aftur af stað. „Þegar við komum hingað voru engir innviðir og höfum við þurft að byggja allt upp frá grunni,“ segir Nicholas í samtali. Lengst af hafi ræktunin verið fyrirferðarmikið áhugamál, en árið 2021 stofnuðu þau fyrirtæki í kringum sölu á grænmeti í áskrift. Í Reykjalundi er ræktað afar fjölbreytt úrval af grænmeti og útskýrir Nicholas að þeirra vara sé í raun blandað grænmeti.

„Okkar ræktun er árstíðabundin og höfum við ekki áhuga á að framleiða allt árið,“ segir Nicholas. „Fyrsta sáningin í gróðurhúsum hefst í lok febrúar, en við erum með starfsfólk hérna á staðnum sem undirbýr vorið á meðan við erum erlendis. Umsvifin aukast þegar við komum til landsins og í maí erum við sex sem vinnum hér í fullu starfi, ásamt því sem við erum með þrjá hlutastarfsmenn.“

Lækkuðu verð í vor

„Fyrsta grænmetið er sent viðskiptavinum í áskrift í kringum 20. júní og skilum við af okkur síðustu sendingunum í lok október þegar síðasta grænmetið er skorið upp,“ segir Nicholas. „Með því að fjölga gróðurhúsum vonumst við til þess að lengja uppskerutímann og fá fyrsta grænmetið fyrr í júní. Úrvalið breytist eftir því sem líður á uppskeruna, en til að

byrja með erum við með mikið af smálaufasalati af ólíkum tegundum,“ segir Nicholas.

„Uppskeran nær hámarki í ágúst og erum við með nánast allar tegundir í boði um þessar mundir,“ segir hann. Aðspurður hvað er í hverri sendingu í byrjun

september telur hann upp nokkrar tegundir af salati og káli, radísur, kirsuberjatómata, heriloom tómatar, tvær tegundir af kúrbít, nokkrar tegundir af paprikum, kryddjurtir, gulrætur, nípur, eggaldin, rauðrófur, hvítlauk, graslauk, ertubaunir og margt fleira.

„Eins og er eru allar sendingarnar frá okkur eins, sem sagt minnst 3,2 kíló af blönduðu grænmeti. Fólk getur svo valið hversu lengi það er í áskrift og hvort það fái poka í hverri viku eða annarri hverri. Við höfum haldið verðinu í hófi og lækkuðum við meira að segja áskriftarkostnaðinn í vor eftir að við sáum að verkalýðshreyfingin skoraði á fyrirtæki að lækka verð. Við erum bæði búin að koma verðinu á hverri sendingu undir 10.000 krónur og auka magnið í hverjum poka. Eins gefum við fólki afslátt í samræmi við hversu langa áskrift það skráir sig í. Þó svo að við miðum við að skaffa að lágmarki 3,2 kílógrömm hafa sendingarnar í sumar verið í kringum fjögur kíló,“ segir Nicholas.

Loftslagið hentugt til grænmetisræktunar

„Ég tel að vegna loftslagsins sé hægt að rækta á Íslandi heimsins besta útiræktaða grænmeti. Að mínu mati bragðast útiræktað grænmeti á Íslandi betur en útiræktað grænmeti alls staðar annars staðar

í heiminum. Þegar grænmeti vex við kallar aðstæður framleiðir það meiri sykur sem er ákveðið varnarviðbragð við mögulegu frosti. Eins er allt okkar grænmeti hérna í Reykjalundi ræktað í mold, en ég tel að örveruflóran í moldinni auki steinefnauptöku plantnanna. Eins hefur snerting rótanna við mold þau áhrif að ákveðin efnahvörf fara af stað sem annars verða ekki.

Starfsemin okkar takmarkast eins og er ekki af því hversu mikið við getum ræktað, heldur af þeim tíma sem starfsfólkið okkar hefur til þess að skera upp á þeim degi sem við pökkum grænmetinu. Nánast allt grænmetið okkar er ýmist skorið upp á þeim degi sem það fer frá okkur, eða deginum áður. Þar sem grænmetið er svona ferskt endist það lengi eftir að það er komið til neytandans,“ segir Nicholas.

Áslaug skýtur inn í að mest allt grænmetið þeirra fari til áskrifenda í gegnum Pikkoló, sem er með kælda skála viðs vegar um höfuðborgarsvæðið sem viðskiptavinir geta sótt

Áslaug Einarsdóttir og Nicholas Ian Robinson reka gróðrarstöðina Reykjalund í Grímsnesi. Þeirra sérstaða felst í því að vera með fjölbreytt árstíðabundið grænmeti sem ræktað er með vistvænum aðferðum.

Myndir / Ál

Allar mögulegar tegundir grænmetis

DYNJANDI
allt fyrir öryggið

TILBOÐ
799.000,-
m/vsk

Áreiðanleg loftpressa frá hinum virta framleiðanda ELGi. Kemur með þurrkara sem getur náð daggarmarki + 3°C og 270 l loftkút með tímastilltu dreni. Stærð í mm: L: 1825 x B: 773 x H: 1405 5 ára ábyrgð með þjónustusamning.

- Loftpressa 5,5 kW
- Afkastageta 650 l/mín
- Þurrkari + 3°C
- 270 l loftkútur
- Hámarksþrýstingur 10 bar
- Hljóðstyrkur aðeins 64 dB (A)
- Þrýstingur 400 V

Fáanleg með matvælavottaðri olíu og í öðrum stærðum. Einnig hægt að ná ISO 8573-1 gæðastaðli 1:4:1 með tveimur þrýstiloftssíum.

Dynjandi ehf. | Skeifunni 3 | 108 Reykjavík | Sími 588 5080 | dynjandi.is | dynjandi@dynjandi.is

Hér má sjá grind af færanlegu gróðurhúsi sem verið er að leggja lokahönd á. Þar vonast bændurnir til að rækta kirsuber.

vörurnar sínar í. „Eins höfum við hálfsmánaðarlega verið með bændamarkað á Laugaveginum sem hefur fengið góðar viðtökur. Við setjum upp borð við veitingastaðinn Tíu sopa þar sem við bjóðum okkar afurðir til sölu,“ segir hún.

Skoða möguleika kirsuberja

„Við höfum fengið styrk til þess að kanna nytsemi færanlegra gróðurhúsa,“ segir Áslaug. „Það gefur okkur möguleika á að rækta gróður utandyra hluta ársins og í gróðurhúsi annan hluta ársins án þess að færa plönturnar. Þessi gróðurhús myndu auka möguleika í ræktun hérlandis, en við stefnum að því að rækta kirsuber í svona húsi. Við teljum góðar líkur á því að þessi tækni geti gert ávaxtaræktun á Íslandi mögulega. Við erum afar þakklát Matvælasjóði, Uppbyggingarsjóði Suðurlands og Tækniþróunarsjóði sem hafa styrkt okkur í þessum og öðrum verkefnum,“ segir hún.

„Ef það er hægt að rækta kirsuber á Íslandi, þá er hægt að rækta aðra sæta ávexti líka,“ segir Nicholas. „Kirsuber eru afar erfið í ræktun, en í Bandaríkjunum er oft sagt „Kirsuberjatré elska að drepast.“ Ég er nytjaplöntufræðingur að mennt og vil gjarnan taka á mig þessa áskorun,“ segir hann.

Heirloom tómatar í einu af gróðurhúsunum í Reykjalundi. Þar sem ræktunin miðast aðeins við uppskeru á sumrin geta húsin verið einföld og ódýr.

Lengra vaxtartímabil á vorin og haustin

„Þessi gróðurhús eru léttbyggð og sitja á eins konar skíðum á jarðveginum. Þegar kemur að því að færa þau er hægt að taka gaflinn af og draga húsin með traktor,“ segir Nicholas.

Hjónin nefna að á vorin nýtist húsin til að forrækta plöntur, eins og grænmeti og salat, sem er viðkvæmt fyrir kulda á vorin en þolir vel að vera úti yfir hásumarið. Á móti þurfa kirsuberjatré og ýmis ávaxtatré kulda á veturna og vorin, en aukinn hita á sumrin. Þau standi því undir berum himni á veturna en í skjóli á sumrin. Á haustin er svo hægt að lengja vaxtartíma salats og grænmetis með því að færa húsin aftur til baka. „Núna er þetta verkefni af litlum skala, en við vonumst til þess að geta sýnt fram á möguleika þessarar ræktunaraðferðar á Íslandi sem mun opna á aukna ávaxtarækt,“ segir Nicholas.

Undanfarin tvö ár hafa bændurnir verið í lífrænni aðlögun upp á að fá lífræna vottun sem þau vonast til að gangi í gegn á næsta ári. Þau benda því á að allar þeirra ræktunaraðferðir séu samkvæmt lífrænum stöðlum. Þá þurfi þau ekki að nota nein plöntuvarnarefni þar sem gróðurhúsin séu köld á veturna.

Útihúsgögn.is

ÚTSALA!!

25% AFSLÁTTUR af garðbekkjum

20% AFSLÁTTUR AF ÖLLUM ÖÐRUM ÚTIHÚSGÖGNUM

info@utihusgogn.is
S: 857 6715

Sterk og náttúruleg útihúsgögn – úti allt árið

MÁLMIÐJAN

Stálheiðarleg
opnunartilboð á bárujárnni

Ólituð bára 0,6 mm

1990 kr.

m² með vsk.

Lituð bára 0,6 mm

2990 kr.

m² með vsk.

Hagstætt verð

Með nýrri framleiðslutækni og sjálfvirkni er vara framleidd á hagkvæmari máta en áður.

Auðvelt að panta

Í þægilegu pöntunarkerfi á **malmidjan.is**, geturðu séð verð strax og gengið frá pöntun.

Stuttur afhendingartími

Við afhendum pantanir á 2–3 virkum dögum.

Framúrskarandi efnisgæði

Hráefni frá Baosteel, stærsta og framsæknasta stálframleiðanda í heimi.

MÁLMIÐJAN breytir leiknum!

malmidjan.is

Léttari liðir
með töfrum túrmeriks

þjáist þú af liðverkjum & bólgum?

Kröftug og náttúruleg ofurfæða

www.iceherbs.is

ICEHERBS
NATURAL SUPPLEMENTS

Settu smákálfinn í fókus

Snorri Sigurðsson

snorri.sigurdsson@outlook.com

Það er sannarlega rétt þegar sagt er að lengi búi að fyrstu gerð en líklega á það einna best við um mjólkurkúr, en til þess að geta átt möguleika á að vera með hámjólka kúr þarf að byrja rétt og halda rétt á spöðunum fyrstu mánuði lífs þeirra. En til þess að geta verið með heilbrigða kálfa, góðan daglegan vöxt þeirra, lága tíðni sjúkdóma og lágan aldur við fyrstu sæðingu þarf að vinna skipulega að málum fyrstu mánuðina í lífi kálfsins. Góður árangur við uppeldið fyrstu mánuðina er þó ekki eitthvað sem gerist fyrir tilviljun, heldur kemur til vegna góðrar bústjórnar og skipulags.

Framtíðarkýrin

Kvígan sem fæðist í dag er framtíðarkýr búsin eftir u.þ.b. 2 ár og strax frá upphafi þarf að hlúa að henni með það í huga. Fyrstu árin ber framtíðarkýr búsin einungis kostnað með sér vegna umönnunar, fæðunar og mögulegrar meðhöndlunar. Hér er grunnurinn lagður að framtíðinni og því þarf að hámarka nýtingu þessa kostnaðar m.a. með því að tryggja að kvígan komi inn í mjólkurframleiðsluna, og verði kúr, ung en um leið stór og hraust. Hér áður fyrr var oft litið á kálfaeldið og uppeldi á kvígun með svolítið öðrum augum, oft ekki vandað sérstaklega til þess en í dag er þetta gjörbreytt á flestum betri kúabúum. Kvíguelðið hefur verið tekið afar föstum og markvissum tökum, sem svo skilar sér í hagkvæmum mjólkurkúm þegar frá líður.

Stefnan sett við fæðingu

Hæglega má fullyrða að fyrsti dagurinn í lífi hvers kálfs hafi meiri áhrif á framtíð hans en kannski nokkur annar dagur. Nýfæddur kálfur kemur í heiminn með mjög takmarkað ónæmi og verður strax að aðlagast alveg nýju umhverfi. Þess vegna er mikilvægt að hann fæðist inn í hreint og þurrt umhverfi og fái góða broddmjólk, 2-3 lítra, innan tveggja klukkustunda frá fæðingu.

Bændum er alltaf ráðlagt að gefa kálfnum broddmjólkina úr flösku eða með sondu en ekki að láta kálfinn sjúga kúna, enda er þá með öllu óvíst hve mikla broddmjólk kálfurinn fær. Þetta kann sumum að finnast skrítið, en tilfellið er að kálfarnir fá ekki mótefni frá móður á meðgöngunni og eru því berskjaldaðir við fæðingu. Þeir þurfa því að fá mótefnið úr broddmjólkinni en til þess að tryggja að kálfurinn fái nóg, þarf að gefa honum hana en ekki láta kálfinn sjálfan um að skammta sér.

Tímabundin virkni meltingarkerfisins

Meltingarfæri kálfa geta á fyrsta sólarhringnum tekið upp mikið magn mótefna úr föðri og þar er broddurinn lykilatriðið eins og áður segir. Hve mikið magn af mótefnum kálfurinn fær fer hins vegar eftir tvennu: hve fljótt hann fær broddinn og hve góður broddurinn er. Ástæða þess að tímabáttur broddmjólkurgjafarinnar er svo mikilvægur er sérstök virkni meltingarkerfis kálfsins, sem er hannað þannig að þegar hann fæðist er það sérstaklega virkt til upptöku á mótefnum úr meltingarvegi.

Þessi virkni minnkar hratt eftir fæðingu og er verulega skert eftir 12 klukkustundir og nánast horfin eftir fyrsta sólarhringinn. Þetta sérstaka og óvenjulega kerfi virkar allra best fyrstu tvo tímuna eftir fæðingu, sem skýrir áður nefndar ráðleggingarnar sem bændum eru gefnar um að gefa kálfum broddmjólk innan við tveimur tímum eftir fæðingu.

Mæla gæði broddmjólkur

Broddmjólkinn, sem er sú mjólk sem kemur frá kúnum við fyrstu mjaltir, er allt öðruvísi samsett en hefðbundin mjólk. Broddmjólkinn er með herra orku-, næringarefna-, steinefna- og vítamíninnihald en hefðbundin mjólk, auk þess að vera með áður nefnd mótefni. Þessi mótefni nýtast kálfnum til þess að þroska ónæmiskerfið hratt strax á fyrsta sólarhringnum og minnka því verulega áhættuna á því að hann veikist vegna mögulegra smitefna sem eru í umhverfinu. Það er mikilvægt að fylgja því vel eftir að kálfurinn fái næga

Smákálfar eiga að fá aðgengi að rúmgóðu, hreinu, þurru og vel loftræstu umhverfi.

Mynd / Berglind Ósk Öðinsdóttir.

smákálfaþlöndu eða búa hana til úr

Gefa ætti nýfæddum kálfi broddmjólkina fljótt eftir fæðingu. Mynd / Áskell Þórisson.

broddmjólk og af góðum gæðum en því miður er allt of oft sem bændur mæla ekki þessi gæði broddmjólkurinnar. Gæðin eru nefnilega harla misjöfn eftir kúm og því er alltaf mælt með því að meta gæðin með því að nota þar til gerða mótefnamæla. Oftast eru notaðir svokallaðir Brix-mælur, en þeir eru með hlutfallsskvarða og út frá niðurstöðum hans er hægt að áætla þéttni mótefna í broddmjólkinni. Þegar þessi mæling er notuð þá er 27% og hærri aflestur talin til bestu gæða brodds og allt niður í 22% telst sæmilegur broddur. Sýni mælingin lægra gildi en 22% þarf að gera ráðstafanir til að tryggja kálfnum

næg mótefni svo sem með því að eiga í fyrsti broddmjólk sem er af góðum gæðum og nota hana í stað þeirrar broddmjólkur sem móðir hins nýfædda kálfs hefur.

Mjólkurfóðrunin

Eftir fyrstu mjaltir kýrinnar falla gæðin með tilliti til mótefna en mjólkinn fyrstu 4-5 mjaltirnar er þó enn töluvert frábrugðin hefðbundinni mjólk. Þessi mjólk inniheldur meiri næringarefni en venjuleg mjólk og því er upplagt að gefa kálfnum þessa mjólk, enda fær hann þar afar verðmæt næringarefni sem styðja við heilbrigði og þroska kálfsins. Kálfar sem fá aðlögunarmjólk njóta oft góðs af slíkri fæðun og fá mýkri byrjun á mikilvægri fyrstu viku lífs síns. Varðandi magn mjólkurinnar sem kálfar ættu að fá þá er miðað við að þeir drekki 8 lítra af heitri mjólk á dag, en best er að veita þeim frjálst aðgengi að mjólk. Það er þó hægara sagt en gert en líklega auðveldast þar sem mjólk hefur verið sýrð (hægt að lesa um sýringu og fleira í bókinni Nautgriparækt sem er aðgengileg á vef BI) og því skammta líklega flestir mjólkina eða gefa hana með kálfafostru sem þá skammtar kálfum eftir þörfum. Þegar og ef allt gengur vel með fæðunina ætti daglegur meðalvöxtur smákálfa að vera um 750 grömm og allt upp í 1.000 grömm þar sem best lætur. Sé vöxturinn innan við 600 grömm þarf að fara yfir ferilinn og greina hvar skórin kreppir enda er þá ekki verið að nýta vaxtargetu kálfa, sem aftur veldur seinþroska.

Gott umhverfi og fóður

Ungir kálfar þurfa rúmgott, hreint, þurrt og vel loftræst umhverfi. Þetta hjálpar til við að gera nærumhverfi kálfa óhagstætt fyrir smitefni eins og t.d. bakteríur. Á sama tíma þarf að vernda kálfa gegn trekki en kálfar eru sérstaklega viðkvæmir fyrir honum. Þá eiga smákálfar að hafa aðgengi að vatni, enda er mjólk fyrst og fremst næringargjafi og kemur ekki í stað drykkjarvatns. Ferskt vatn örvar át kálfa, styður við þroska vambarinnar og stuðlar þannig beint að betri vexti. Strax frá unga aldri eiga kálfar að hafa frjálst aðgengi að fæðubæti. Hægt er að kaupa sérstaka

Gæði broddmjólkur má meta á einfaldan hátt með Brix-mæli. Hærra Brix-gildi gefur til kynna hærri styrk mótefna.

fóðurefnum heima á búinu, en þá á að miða við að vera með 20-22% hráprótein í henni. Óhætt er að byrja að kynna smákálfum fyrir fæðubæti strax við 3ja daga aldur. Síðast en ekki síst á svo að bjóða þeim aðgengi að góðu grófföðri frá 2-3ja vikna aldri. Mikilvægt er að muna að það er ekki verið að fæða kálfa til þess eingöngu að halda þeim lifandi heldur til þess að yta þeim áfram í örum og góðum vexti. Það á alltaf að hafa það á bak við eyrun þ.e. að keppast við að fullnýta vaxtargetu kálfa, sem allra best.

Mjólk þar til kjarnföðrið tekur við

Að nota mjólk sem föður er afar dýr aðferð og það er mun ódýrara að gefa kálfum kjarnföður til þess að veita þeim þau næringarefni sem þeir þurfa fyrir vöxt og þroska. Vandinn er þó sá að meltingarkerfi kálfsins er ekki nógu þroskað fyrstu vikurnar, til þess að taka við öðru en mjólk. Flestir bændur miða við að gefa kálfum mjólk í 7-8 vikur, en rannsóknir sýna að allt niður í 6 vikna mjólkurfóðrun er í raun nóg, svo fremi sem meltingarstarfsemi kálfsins sé komin á fullt skrið. Það er því í raun ekki aldur kálfsins sem stjórna því hvort hætta megi mjólkurfóðruninni heldur meltingarvegurinn, þ.e. vambarproskinn. Sé rétt staðið að uppeldi kálfsins er jórtrunin komin á gott skrið strax eftir aðeins nokkrar vikur og sést það best á áti kálfa á kjarnföðri. Minni kynin, eins og t.d. Jersey, eru með lægri viðmið um át kálfa á degi hverjum en hin stærri kyn eins og Holstein. Þannig er oft miðað við að éti Jersey-kálfar um 1-1,5 kíló á kjarnföðri á dag, þá sé það vísbending um það að kálfurinn sé kominn með nógu gott meltingarkerfi til að hætta á mjólk. Átla má að þetta gildi um íslenska kálfa einnig, vegna stærðar íslenska kúakynsins og svipleika til Jersey.

Að hætta á mjólk

Eins og áður segir stunda of margir bændur það að hætta með kálfa á mjólk þegar vissum aldri er náð en ekki þegar vissri átgetu er náð. Lykillinn að því að fá ekki bakslag í vöxt kálfa eftir mjólkurfóðrunartímabilið er einmitt sá að tryggja að kálfurinn nærst nógu vel þrátt fyrir að fá ekki mjólk. Með

VINNUPALLAR EHF

- ÖRUGGAR LAUSNIR -

Vertu með öryggið á hreinu inn í haustið
Sala og leiga á
hjólapöllum, stigum, og girðingum

Vinnupallar ehf. – Vagnhöfða 7 – s. 557 9933 – vpallar@vpallar.is – www.vpallar.is

Því að minnka smám saman aðgengi kálfsins að mjólk, oftast gert á einni viku, hjálpar það honum að aðlagast betur að tilveru án mjólkur. Muna þarf að markmiðið er að ná því að viðhalda vexti á meðan meltingarkerfi kálfsins færist yfir í skilvirka nýtingu á föstu föðri. Þar sem reynslan sýnir að það dregur oft úr daglegum vexti kálfa eftir að mjólkurföðrun lýkur, þarf að hafa náð eftirlit með kálfunum á þessu stigi.

Forvarnir mikilvægar

Þó svo að margir bændur einbeiti sér oft að vaxtarhraða kálfanna er mikilvægt að gera sér grein fyrir því að góður vöxtur getur aðeins átt sér stað séu kálfarnir heilbrigðir.

Kálfur sem t.d. glímir við skitu eða eitthvert annað vandamál þarf að beina verðmætri orku frá vexti og yfir í það að berjast fyrir lífi sínu. Hver slík barátta skapar bakslag í vexti og getur hæglega haft áhrif á gripinn í marga mánuði eða jafnvel ár. Það er því afar mikilvægt að sinna smákálfunum vel og passa upp á að halda umhverfi þeirra hreinu auk þess að tryggja að föðrið sem þeir fá sé af úrvals gæðum. Ég hef alltaf sagt við bændur að þeir eigi að setja sitt allra besta fólk í það að sjá um smákálfana. Fyrstu tveir mánuðir lífs þeirra móta framtíðina og ef tekst að koma í veg fyrir t.d. skitu í kálfum þá er það stór áfangi á leiðinni að því að búa til góða mjólkurku.

Bústjórnin

Góð bústjórn er gríðarlega mikilvæg þegar kemur að uppeldi og meðferð smákálfa og eins og áður segir þá ætti alltaf að fela færasta starfsfólki búsins að sjá um smákálfana. Við almenna bústjórn og eftirlit með smákálfaeldi er í dag hægt að nota alls konar sjálfvirkni og skynjara en fátt er þó betra en næmt auga fyrir smáatriðum. Tæknin getur vissulega verið gagnleg en ekkert kemur í staðinn fyrir þann sem fer reglulega um kálfasvæðið og tekur eftir atriðum eins og litlum breytingum á hegðun, minnkaðri átlyst, slöppum eyrum, hægari hreyfingum, hósta, skitumerkjum og þar fram eftir götunum. Því fyrr sem tekið er eftir

svona einkennum, því fyrr er hægt að bregðast við og vonandi koma í veg fyrir alvarleg frávík.

Markviss föðrun og eftirlit

Eftir að mjólkurföðrunartímabilið er að baki, eru kvígurnar í eins konar biðstöðu fram að fyrstu sæðingu. Nú tekur við tímabil vaxtar og þroska en oftast er þetta tímabil frekar átakalaust og ekki algengt að vandamál komi upp s.s. vegna heilsufars. Þegar þetta tímabil hefst ætti kvígan að vera hraust og með vel þroskaða vömb sem á svo að skila öflugum vexti og snemmbærum þroska svo hægt sé að sæða hana á réttum tíma. Sé staðið rétt að málum ætti kvígan að geta komið inn í mjólkurframleiðsluna 22-23ja mánaða gömul og náð að skila góðum afurðum strax á fyrsta mjaltaskeiði. Á þessu mikilvæga næsta tímabili í lífi kvígunnar þarf líka að vanda til verka. Hér þarf að stunda markvissa föðrun, hafa gott eftirlit með vexti, venja kvíguna við umgengi og meðhöndlun o.s.frv. en ekki verður frekar fjallað um þetta tímabil hér í þessari grein.

Lykiltölurnar skipta máli

Það er erfitt að bæta það sem maður mælir ekki og því þarf að setja sér markmið og mæla/skrá árangurinn mánaðarlega. Með neðangreindum fimm lykiltölum (KPI's) má fá mjög góða yfirsýn yfir uppeldi kálfa, frá fæðingu og fram að því þegar þeir hætta á mjólk:

- 1. Brix-gildi broddmjólkur (%). Eru gæði broddmjólkurinnar nógu góð svo tryggt sé að kálfurinn fái næg mótefni?
- 2. Kálfadauði (%) Hve margir lifandi fæddir kálfar drepast áður en þeir eru vandir af mjólk?
- 3. Meðalvöxtur smákálfa (kg/dag) Eru kálfarnir að vaxa í samræmi við markmiðsvöxtinn?
- 4. Skitutilfelli smákálfa (%) Hve margir kálfar hafa þurft á meðhöndlun að halda vegna meltingarvandamála á meðan þeir eru á mjólk?
- 5. Átmagn þegar hætt er á mjólk (kg/dag). Hve mikið magn af kjarnföðri, að meðaltali 3 daga í röð, étur kálfurinn þegar hann hættir á mjólk?

Eftirlit með framgangi næst best með því að vakta lykiltölurnar.

MINNA MÁL með SagaPro

Í 20 ár hefur SagaPro hjálpað fólki að fækka tíðum þvaglátum á nóttu sem degi. SagaPro er náttúrulegt bætiefni úr íslenskum hvarnarlaufum sem hjálpar þvagblöðrunni að fyllast betur og bætir lífsgæði.

Þú færð **SagaPro** í öllum helstu matvöruverslunum, apótekum og á saganatura.is

Toppurinn í fjórhjólum í dag

CFMOTO 500 CForce C5

Hiti í handföngum. Mismunadrif.

1.349.000,-
Án vsk.1.087.903,-

CFMOTO 1000 CForce Touring Premium

28" dekk. Hiti í sæti og handföngum.

2.399.000,-
Án vsk.1.934.677,-

Nítró - Urðarhvarfi 4 - 557 4848
Nánari upplýsingar á nitro.is

Umboðsaðilar: Kaupfélag Skagfirðinga, Sauðarkróki. Suður England, Selfossi. Bikevik, Reykjanesbæ, Lyngás 5, Hella, Landstólpi - AB varahlutir, Egilsstöðum.

Hugmyndin kom frá Íslandi

Sigríður Huld Blöndal
siggahuld82@gmail.com

Það er síðsumar og ég er stödd í Tórshavn í Færeyjum. Í dag liggur leiðin að heimsækja framsýna bændur sem búa nálægt Syðri Gøtu á Eysturey. Leiðin þangað hefur styst verulega eftir að ný göng opnuðu fyrir nokkrum árum síðan milli eyjanna. Þetta er sveitabýli sem liggur rétt ofan við þorpið, nánar tiltekið Varmakeldugarður í Gøtudali. Það er hjart og fallett þennan dag og útsýnið eftir dalnum niður að hafinu er heillandi sjón frá bæjarstæðinu. Brött fjöll liggja einnig umhverfis bæinn og gott graslendi til heyskapar. Hjónin á bænum eru rétt að verða búin með heyskap þetta árið þegar ég kem í heimsókn. Það sem vakti fyrst athygli mína var auglýsing um kaffihús á bænum, kallað Fjós Kaffé, og þau buðu mig velkomna með kaffi og gömsætum kökum. Á Varmakeldugarði búa hjónin Bára og Janus Joensen. Þau hafa byggt upp mikla ferðapjónustu á bænum undanfarin ár ásamt stórfjósi. „Ég er virkilega ánægð að ég tók stökkið og fór „all in“ fyrir tveimur árum og setti af stað matstofuna og kaffihúsið hérna á bænum. Ef það hefði ekki gengið þá hefði ég bara fundið mér aðra vinnu. En þetta hefur gengið vonum framár og verið afar vinsælt,“ segir Bára.

Á kaffihúsinu hanga uppi gamlar svarthvítar myndir frá fyrri tímum á bænum og Bára fer að segja mér söguna. Aður fyrr var venjan í Færeyjum að bændur væru með nokkrar kýr sjálfir, t.d. í kjallara húss síns, til sjálfsbrúks og mest áhersla var á sauðfjárbúskap á fyrri tímum. Hér sem við búum er lítið þorp og það var á sjöunda áratugnum að tveir vinir í þorpinu ákváðu að byggja félagsfjós saman fyrir ofan þorpið, inni í Gøtudali þar sem við erum núna. „Þetta var afi minn sem hét Hans og Gunnleivur, vinur hans, sem var föðurbróðir Janusar, mannsins

Hjónin á Varmakeldugarði, Bára og Janus Joensen, eru á réttum stað í lífinu, það skín af þeim ánægja og gleði að vera bændur og ferðapjónustubændur í Færeyjum.

Mynd / shb

míns. Þeir fengu þessa hugmynd að byggja saman fjós eftir að hafa farið í ferðir erlendis til að fá hugmyndir hvernig best væri að útfæra þetta, fóru til dæmis til Noregs, Danmerkur og Skotlands.

Nokkurs konar bændaferðir, og þegar þeir komu heim aftur fengu þeir leyfi til að byggja félagsfjós og það var árið 1976 sem fyrsta fjósið var tilbúið hér á bænum. Á þessum tíma, þegar fjósin

komu, fór fólk að kaupa mjólk beint af bændum. Þá byrjuðu bændur í Færeyjum að tala saman um að byggja mjólkurbú (mjólkarvirki) svo hægt væri að selja mjólk í matvöruverslunum. Bændurnir tveir á Varmakeldugarði voru framsýnir og keyptu þökkunarvél og þökkuðu fyrst mjólkinni sjálfir í flöskur og voru með til sölu í búðum, það var fyrsta þökkunarvélin sem var í Færeyjum. Stuttu síðar keyptu þeir saman mjólkurbíl til að sækja mjólk hjá öðrum bændum í Færeyjum og pakka sjálfir.“

„Mjólkarvirki Búnaðarmanna“

Árið 1977 ákváðu allir kúabændur í Færeyjum að stofna mjólkurbú (Mjólkarvirki Búnaðarmanna) og það var tilbúið þann 1. apríl árið 1980. Nú voru allir bændur í Færeyjum sameinaðir um þetta. Sumir bændur voru með um 20 kýr og á Varmakeldugarði voru þá 42 mjólkurkír sem var mikið á þeim tíma.

Hans, afi Báru, dó árið 1985 og þá fer þetta úr ættinni hennar því enginn í fjölskyldunni vildi taka við kúabúinu á þeim tíma. Föðurbróðir Janusar var þá einn eftir með félagsfjósið. Janus var þá 12 ára og byrjaði af miklum krafti að hjálpa til í fjósinu og þegar grunnskólagöngu lauk fór hann að vinna við sveitabæinn í fullu starfi. Janus tók næst stefnuna í Landbúnaðarskóla í Danmörku árið 1996 og þegar náminu er að ljúka verða Janus og Bára par og gifta sig árið 1999, hún þá 20 ára gömul og hann 25 ára. Í framhaldinu taka hjónin við öllum búskapnum á Varmakeldugarði þann 1. janúar árið 2000. Og þannig á skemmtilegan hátt eru

” Matstofan hefur einnig gengið vel og það sem af er ári hafa yfir 1.500 gestir komið í mat. Við bjóðum upp á þriggja rétta máltíðir fyrir hópa sem hefur verið vinsælt ...

þau sameinuð um sveitabæinn sem vinirnir úr þorpinu höfðu byggt upp, afi Báru og föðurbróðir Janusar. Þannig hélt sagan áfram með sambandi unga parsins.

Að mörgu var að huga í byrjun og voru þau snemma með hugmyndir um að byggja nýtt fjós. Fyrst var farið í að kaupa mjólkurkvóta af öðrum bændum sem voru að hætta búskap. Þegar hjónin tóku við búskapnum voru þau með 220 þúsund lítra mjólkurkvóta en í dag með 700 þúsund. Þegar mjólkurbúið í Færeyjum (MBM) var stofnað árið 1980 voru 140 meðlimir. Þegar þau tóku við búskapnum árið 2000 voru 69 kúabændur í Færeyjum og í dag, árið 2026, eru þrettán kúabændur eftir á eyjunum. Þannig að þetta hefur farið hratt fækkandi síðustu ár. Í dag eru í fjósinu samtals 150 nautgripir; kvígur, kálfar og 64 mjólkurkír, svo þetta er stórbýli með mikilli mjólkurframleiðslu.

„Við vorum strax með hugmyndir um að byggja nýtt fjós,“ segir Bára og við vorum lengi að teikna upp alls konar hugmyndir sjálf og velta því fyrir okkur hvort við ættum að byggja annað félagsfjós með fleiri bændum, en niðurstaðan varð svo að gera þetta sjálf og árið 2019 var byrjað að byggja nýja fjósið, nútímavætt lausagöngufjós sem var tilbúið árið 2021. Það tók síðan langan tíma að vinna upp mjólkurkvótann.“ En í dag eru þau með 10% af mjólkurframleiðslu í Færeyjum.

Matstofa skilyrði

Bára segir brosandí að hún hafi verið með eitt skilyrði þegar nýja fjósið var byggt og það var að fá matstofu/veitingastað á fjósaloftinu þar sem sæist inn í fjósið með stórum gluggum og þannig ætti hún möguleika á að byggja upp ferðapjónustu samhliða þessu. Hún er kennari að mennt og hefur starfað sem kennari þangað til fyrir tveimur árum þegar þau byrjuðu með fjóskaffi og ferðapjónustu, að taka á móti gestum og hópum í mat og alls konar kynningar um landbúnað.

Hjónin sáu það fyrst í blaði nokkru, umfjöllun um fjós á Íslandi þar sem var kaffihús sem sást inn í fjósið í gegnum stóra glugga og hún sagði að hún vildi fá svona í nýja fjósinu þeirra á bænum. Þannig að hugmyndin af Fjós kaffé er komin frá Íslandi. „Það var mynd í blaði sem ég sá sem kveikti áhugann og þannig er hugmyndin komin, innblásturinn er komin frá Íslandi,“ segir Bára glaðleg og orkumikil. „Því áður fyrr tókum við á móti ferðafólki og þau voru svo í mat heima hjá okkur og ég vildi gera meira af þessu og vera með matstofu hjá fjósinu og kaffihús. Sá draumur hefur nú ræst.

Þetta er bæði fyrir ferðafólk og Færeyinga. Skólakrakkar og leikskólakrakkar koma einnig

LÍFRÆN SKOLP HREINSISTÖÐ

- Stöðin kemur samsett og tilbúin til uppsetningar
- Hátt hreinsunarstig
- Lyktarlaus
- Einföld uppsetning
- Ekki þörf á siturlögnum
- Möguleiki á fjartengingu við upplýsingakerfi

Verð 633.020.kr m/vsk

vatnsvirkinn@vatnsvirkinn.is - Sími 510 1400 - www.vatnsvirkinn.is

Bærinn Varmakeldugarður í Gøtudali.

mikið í heimsókn og er ég með fræðslu fyrir þau. Ég er með kennslu og fyrirlestra fyrir skólakrakka og hingað koma allir fjórðu bekkingar í flest öllum skólum í Færeyjum.“ Þetta er gefandi og skemmtilegt og Bára nýtur þess greinilega vel að sameina þarna áhuga á kennslu og landbúnaði.

„Eitt sem hefur alveg slegið í gegn er svokallað Jólafjós þar sem öllum er boðið, við erum með opið hús. Þetta hefur verið árlega þann 20. desember og í fyrra komu 1.200 manns yfir einn dag. Við bjóðum gestum upp á kaffi, möndlugraut (risalamande), jólamist fyrir börnin. Einnig seljum við vöffur. Börnin fá að klappa dýrunum, við erum með myndavegg fyrir krakka að taka jólamynd og það hefur skapast svo hugguleg og góð stemning.

Matstofan hefur einnig gengið vel og það sem af er ári hafa yfir 1.500 gestir komið í mat. Við bjóðum upp á þriggja rétta máltíðir fyrir hópa sem hefur verið vinsælt. Einnig er hægt að velja að koma í kaffi og kökur og smakk af færeyskum mat. Þannig við reynum að vera með þetta fjölbreytt og gera það sem hentar hverjum hóp. Einnig hefur verið vinsælt að halda afmæli á staðnum þar sem fjölskyldur koma í mat til okkar. Þetta hefur farið einstaklega vel af stað,“ segir Bára.

Kjötið í matstofunni frá bænum

Lífið á bænum gengur sinn vanagang og ávallt mikið um að vera. Dóttir þeirra og tengdasonur eru nýbúin að gifta sig og eru í starfsþjálfun á bænum, ætla í framtíðinni að verða bændur. Janus, maður hennar, sér um fjósið og vinnumaður, húskarl eins og

sagt er á færeysku, hefur verið hjá þeim í níu ár. Þau eru því fjögur sem starfa í fjósinu í fullu starfi og svo Bára sem sér um kaffihúsið og viðburðina. „Við erum fimm hér í fullu starfi. Við erum einnig með sauðfjárbúskap með um 200 kindur. Á sumrin fáum við hjálp frá annarri fjölskyldu og svo þegar farið er á fjall þá hjálpast öll fjölskyldan, bræður Janusar og margir úr stórfjölskyldunni koma þá að hjálpa til.

Núna er þetta orðið þannig að við notum mikið af lambakjötinu sjálf fyrir matstofuna og allt kjöt sem við bjóðum upp á kemur beint frá sveitabænum svo við seljum ekki eins mikið af kjöti til almennings eins og áður. Gaman er að segja frá því að nágrannafólk er einnig duglegt að koma á matstofuna og um daginn átti einn nágranni okkar stórafmæli og börnin hans bókðu handa honum „surprise“ afmæli þar sem öll stórfjölskyldan og vinir mættu í mat.

Svo erum við með jólaborð, saumaklúbba, starfsmannahópa, fjölskyldur og fleiri sem koma hingað svo þetta hefur sannarlega undið hratt upp á sig og nóg að gera. Þetta eru eins og hringir í vatni sem stækka og stækka. Þetta spyrst hratt út.“

Margir erlendir ferðamenn koma einnig og þá mest frá Noregi og Íslandi. Á kaffihúsinu selja þau einnig osta, þeirra eigin þrjónagarn sem er framleitt í Færeyjum, ferðamenn vilja fá hreina færeyska vöru. „Við framleiðum bæði osta sjálf og einnig eru ostar framleiddir fyrir okkur sem við seljum hér á kaffihúsinu.“

Hjónin á Varmakeldugarði eru á réttum stað í lífinu, það skín af þeim ánægja og gleði að vera bændur og ferðapjónustubændur í Færeyjum og þau láta drauma sína sannarlega rætast.

Kaupfélagið á Raufarhöfn

leitar að húsnæði, fyrir starfsemina hvar sem er á landinu.

Nánari upplýsingar - Snæbjörn í síma 8540202.

Við þrífum allar stærðir og gerðir af sótsíum

Vik verkstaedi ehf

Einhellu 6
221 Hafnarfirði
tel. +354 8961083

Allt til járna-bindinga

Sendum um allt land

Kambstál ehf • Tinhellu 3 • 221 Hafnarfirði
534 1500 • kambstal@kambstal.is • kambstal.is

Klippum og beygjum

Sverleikar frá 8-40mm

Fylgihlutir

Mikið úrval á lager, einnig sérpantanir

Samsetning

Fullkomin aðstaða innanhúss í nýju húsnæði okkar

Járnammottur á lager

Gott úrval, einnig sérpantanir

Hafðu samband og við finnum lausn sem hentar þér! **534 1500**

Mælitækni og gríðargögn fyrir stöðuga búfjárframleiðslu

– Af heimsráðstefnu um búfjárerfðafræði (WCGALP)2026, annar hluti

Í síðasta pistli ræddi ég nokkuð um möguleika til beitingu kynbóta í baráttunni við loftslagsbreytingar, og þá einkum til að draga úr losun metans frá iðragerjun jórtur-dýra. Hér ætla ég að halda áfram þar sem frá var horfið og tala um hvernig metanlosun einstakra gripa er mæld, þó það hafi ekki verið kynnt beint á ráðstefnunni núna. Auk þess segi ég frá rannsóknum á erfðum áfallapóls búfjár og vali fyrir stöðugleika í búfjárframleiðslu.

Jón H. Eiríksson.

Mælingar á metanslosun

Síðustu ár hafa nokkrar mæliaðferðir fest sig í sessi og farið er að safna þessum upplýsingum í stórum stíl. Almennir er finasta aðferðin að hafa skepnurnar í loftþéttum klefum í lengri tíma þar sem allt loft sem kemur inn og fer út er mælt, en það er dýrt að gera það í stórum stíl. GreenFeed básarnir eru önnur leið sem þykir mjög góð, hún byggir á því að lokka skepnurnar inn í sérstakan bás með smá kjarnföðri. Styrkur lofttegunda í loftinu sem kemur frá þeim á meðan hausinn er inni í boxinu er svo greindur og með ýmsum leiðréttingum og reiknikúnstum fæst gott mat á hversu mikið skepnan losar. Á WCGALP kynnti Ligia Cavani, vísindamaður hjá C-Lock, framleiðanda GreenFeed, nýja aðferð til metanmælinga sem fyrirtækið ætlar að fara að bjóða upp á og nefnir QuickFlux. Stútur er settur yfir granir nautgripsins sem á að mæla, hafður þar í 5 mínútur

og útblásturinn mældur. Þarna fæst ákveðin punktmæling með frekar einföldum hætti og niðurstöður rannsókna sem Ligia kynnti benda til ágætrar fylgni á röðun kúa með QuickFlux og GreenFeed. Fyrir mjólkurkúr hafa stærstu gagnasöfnunarverkefnið byggt á annarri einfaldri tækni þar

sem þefurum (e. sniffers) er komið fyrir í mjaltapjónum sem mæla styrk metans í loftinu sem kemur frá kúnum þegar þær eru í mjóltum. Það gefur ekki nákvæmar niðurstöður fyrir heildarlosun en röðun á gripum virðist í ágætu samræmi við nákvæmari aðferðir. Hóflægur kostnaður gerir kleift að

bæta ónákvæmnina upp með fleiri mælingum á fleiri kúm. Fyrir kindur eru færanlegir uppsöfnunarklefar (portable accumulation chambers, PAC) helsta aðferðin. Hún er að minnsta kosti notuð í Nýja-Sjálandi, Ástralíu og í rannsóknarverkefnum á Bretlandseyjum. Tæknin byggir á einstaklingsklefum sem kindurnar eru hafðar í, allt að klukkustund, og uppsöfnun metans og koltvísýrings mæld á þeim tíma. Klefarnir eru oft t.d. 12 saman á vagni sem er hægt að keyra á milli búa.

var prófað með 400 lömb að ýmist svelta þau í stuttan tíma eða hafa á takmörkuðu föðri yfir nokkurra daga tímabil. Þetta átti að líkja eftir atburðum eins og flóðum sem hindra beit eða þurrkum sem stoppa vöxt beitarplantna. Áhrif á hormónastarfsemi, þyngdarbreytingar, fitusöfnun og tíma sem þau eru að jafna sig voru skoðuð. Niðurstöðurnar benda til að þar sé breytileika á milli einstaklinga að finna, og þar sem er breytileiki er sviprúm til framfara.

Aðlögun að loftslagsbreytingum

Til að halda okkur ráðstefnugestum við efnið í að leita leiða til að draga úr loftslagsáhrifum var heitt í Madison flesta ráðstefnudagana (allavega fyrir mig komandi beint úr sunnlensku rigningarsumri) og það sem meira var, tvo daga lagði mengun frá skógareldunum miklu sem hafa logað í Kanada yfir svæðið. Loftslagsbreytingar af mannavöldum auka líkurnar á hvoru tveggja, mjög heitum dögum og miklum skógareldum. Staðan er enda sú að ekki er aðeins rætt um hvernig búfjárræktendur geta dregið úr loftslagsáhrifum sínum, rannsóknir beinast einnig að því hvernig hægt er að aðlaga búfjárframleiðslu að þeim. Neikvæð áhrif hita, sérstaklega ef hiti og loftraki fara saman, á át, vöxt og framleiðslu búfjár eru vel þekkt og koma nú fram jafnvel víða í Evrópu og langt norður um Norður-Ameríku.

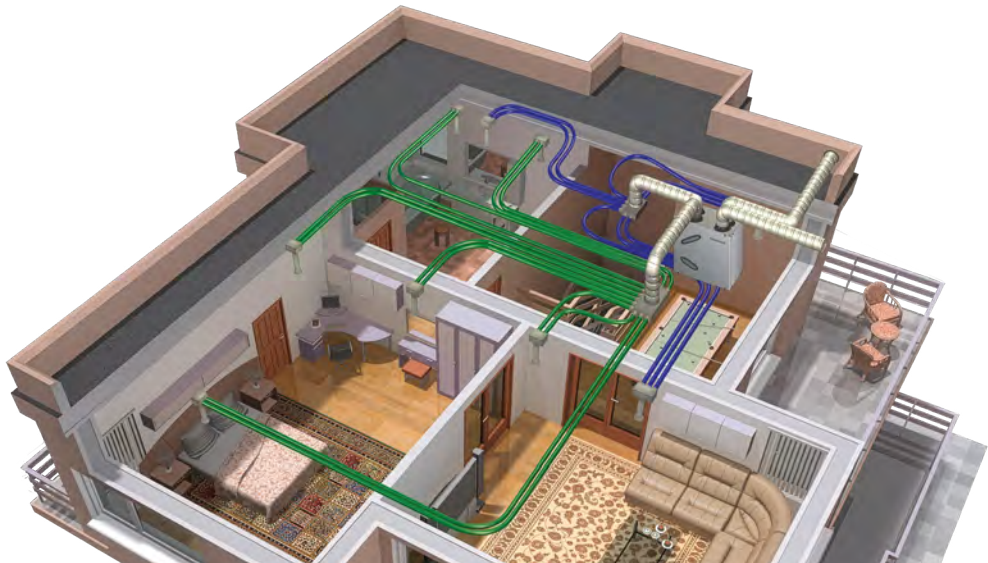
Ein birtingarmynd loftslagsbreytingar er til dæmis lengri og algengari þurrkar í sumum heimshlutum eða ákafari úrkoma. Þetta sumar á Bretlandi er til dæmis dæmi um það. Eitt dæmi um rannsóknir sem taka á þessu var á lömbum í Nýja-Sjálandi sem Suzanne Rowe sagði frá í sínum yfirlitsyfirllestri. Þar

Áfallapól

Luiz Brito frá Purdueháskóla í Indiana í Bandaríkjunum gaf yfirlit yfir rannsóknir sem hans rannsóknarhópur og aðrir hafa unnið að varðandi erfðir þóls búfjár fyrir áföllum, því sem er kallað „resilience“ á ensku, áfallapól, þanpól eða seigla gætu verið íslensk orð yfir hugtakið, og tengsl þess við fódurnýtingu. Kynbótastarfið hefur nefnilega í flestum tegundum náð miklum árangri í að auka skilvirkni framleiðslu, til dæmis með bættri fódurnýtingu þannig að meiri afurðir fást fyrir hverja einingu föðurs. Aftur á móti hefur víða minni árangur náðst við að gera heilbrigðara búfé og búfé sem ræður við þær erfiðu aðstæður sem það verður oft óhjákvæmilega fyrir. Fjölbreytt mælitæki bjóða núna nú upp á þessar mælingar á til dæmis áti, fóduratferli, þunga, virkni, nyt, líkamshita og háraþykkt. Með þéttum mælingum og tengingum við bæði þekkt (t.d. mjög heita daga) og óþekkt (til dæmis ógreindan sjúkdóm) áföll sem dýrin verða fyrir er hægt að greina hvernig þau takast á við áföll. Þar er tvennt sem einkum er horft á, þ.e. hversu mikið útslag verður á mælingum við áfall (t.d. minnkuð nyt eða breyting á atferli), og hversu fljót dýrin eru að ná upp fyrra

FERSKT LOFT
- FERSKT LOFT. ALLTAF

GOTT INNILOFT SKIPTIR MÁLI

Við hjálpum þér að finna rétta loftskiptikerfið fyrir þitt húsnæði – hvort sem um er að ræða nýja eða eldri byggingu, heimili, skrifstofu eða atvinnuhúsnæði

s. 791 14 14 | fersktloft.is

jafnvægi eftir áföll. Samkvæmt yfirliti Luiz hefur samhengi þessara áfallapolseiginleika og fôðurnýtingar hjá búfê nokkuð verið rannsakað síðustu ár en niðurstöðurnar verið nokkuð breytilegar. Þó skýrari niðurstöður séu þægilegri gefur breytileikinn í þessu til kynna að val fyrir bættri fôðurnýtingu þurfi ekkert endilega að þýða minna áfallapol búfjár, sem gefur vonir um að hvort tveggja megi bæta með kynbótum.

Stórar kýr eru ekki eftirsóknarverðar

Fyrst ég er farinn að tala um mælibúnað og fôðurnýtingu er kannski rétt að minnst aðeins á nýjustu niðurstöður sem CFIT kerfið sem norræna nautgripakynbótafyrirtækið Viking hefur þróað ásamt samstarfsaðilum og skilað af sér. Nokkur ár eru síðan kerfið kom fram en það byggir á því að nota myndavél yfir fôðurgangi til að greina hversu mikið hver kýr étur án þess að þurfa að nota sérstök fôðurbox. Slík kerfi eru komin upp í mörgum kúabúum í Danmörku og Svíþjóð og safna þar gögnum. Tæknina er svo hægt að nýta í ýmislegt fleira og Christian Bengtson frá Viking sagði frá niðurstöðum um þunga og atferli við át, auk fôðurnýtingar. Til grundvallar lágu mælingar á kúm af þremur kynjum, Holstein, Rauðum norrænum og Jersey, yfir 5000 í hverjum hópi. Ein niðurstaðan úr þessu rennur stoðum undir það að þyngri kýr eru ekki betri, erfðafylgni þyngdar og afurða í þessum kynjum er um 0,1, en erfðafylgnin við fôðurnýtingu um -0,1. Þyngri kýr hafa sem sagt veika tilhneigingu til að mjólka meira, en einnig tilhneigingu til að nýta fôðrið verr.

Leiðnimælingar til kynbóta gegn jógurbólgu

Ein mæling sem margir íslenskir kúabændur þekkja eru leiðni-mælingar í mjólk til að benda á mögulega jógurbólgu. Jacob Mascall frá Purdue-háskóla sagði frá notkun leiðnimælinga frá mjaltþjónabúi til kynbóta gegn jógurbólgu. Þrátt fyrir að gögnin væru aðeins frá einu búi var gagnasafnið nokkuð stórt, en á búinu eru 36 mjaltþjónar og mælingarnar voru fyrir 8060 Holstein kýr, 13,1 milljón mjaltir. Jacob skoðaði fjórar skilgreiningar á eiginleikum út frá leiðnimælingum fyrir einstaka spena, þ.e. meðalleiðni, hlutfall á milli spena, hámarksleiðni og spönn leiðinnar. Sumir eiginleikanna hafa ágætis tengingu við líkur á jógurbólgu þannig að þetta gæti verið ágætt tól til að velja gegn jógurbólgu til viðbótar við frumutöluna. Jacob benti á það sem kost að þessar mælingar eru ekki endilega sterkt tengdar frumutölu þannig að þetta tvennt, frumutalan

og leiðnimælingarnar, geta bætt hvort annað upp við val gegn jógurbólgu.

Stöðugur fjöldi í goti eða burði

Stöðugleiki er mikið til þæginda í búfjárframleiðslu, hvort sem það er gott áfallapol sem leyfir stöðuga framleiðslu í breytilegu umhverfi eða bara að ekki sé mikill breytileiki á milli einstaklinga sem þarf að taka tillit til við meðferð. Ewa Sell-Kubiak frá lífvisindaháskólanum í Poznan í Póllandi hefur rannsakað erfðir breytileika í gotstærð hjá svínun töluvert og gaf yfirlit yfir helstu niðurstöður á rafrænu veggspjaldi á WCGALP. Val fyrir fleiri grísum hefur skilað miklum árangri í helstu mæðralínunum í svínun. Aftur á móti hefur reynst vera óheppileg fylgni á milli fjölda grísa og breytileika í gotstærð, þannig að þegar meðaltalið hækkar fjölgar gotum með mjög mörgum grísum sem gylturnar ráða ekki við en áfram verða leiðinlega fáir grísir í öðrum gotum. Rannsóknir Ewu og samstarfsfólks hafa sýnt að það er erfðapáttur á bakvið breytileikann sem er að hluta til óháður meðaltalinu þannig að mögulega mætti minnka breytileikann (fækka mjög stórum eða mjög litlum gotum) án þess að minnka meðalgotstærðina. Arfgengið er aftur á móti lágt. Með víðtækri erfðamengjaleit hafa fundist ákveðin gen sem trúlega eru tengd þessu, en ekki þau sömu fyrir mismunandi kyn og eiginleikinn virðist almennt stjórnað af mörgum genum sem hvert hefur lítil áhrif.

Þó ekki séu margir á Íslandi að stunda svínakynbætur eru þessar aðferðir áhugaverðar fyrir sauðfjárbændur sem margir væru trúlega spenntir fyrir að geta fengið tvö lömb að meðaltali úr sínum ám með sem flestum tvílembum, frekar en að hluti sé einlembur og hluti sé þrílembdur. Á WCGALP sagði Carrie Wilson frá USDA-ARS-RSPER í Bandaríkjunum frá athugun á frjósemi Polipay kinda á rannsóknabúi þeirra. Það er frekar frjósam kyn (2,2 lömb að jafnaði í gögnunum sem voru greind) og alið í framleiðslukerfi sem líkist að nokkru því íslenska. Þar er talið eftirsóknarvert að minnka breytileika í frjósemi þannig að sem flestar ær verði tvílembdar. Líkt og Ewa fékk fyrir gylturnar fékk Carrie það út að það er arfgengur breytileiki á bakvið breytileika í fjölda lamba í burði hjá þessum ám. Þannig mætti mögulega minnka breytileikann þannig að hlutfall tvílemba hækki án þess að breyta fjölda lamba að meðaltali. Arfgengið er þó frekar lágt en greinilegt að einhverjir hrútar gefa auknar líkur á tvílembum og minni breytileika í fjölda lamba. Nóg í bili – meira í næsta blaði.

Höfundur er lektor við Landbúnaðarháskóla Íslands.

VALLARBRAUT.IS

Ruddasláttuvélar og kurlarar í miklu úrvali

HMS

Húsnæði
Mannvirki
Skipulag

Umhverfismat framkvæmda

Umhverfismatsskýrsla í kynningu

Skógrækt í landi Ljárskóga, Dalabyggð

Yggdrasill Carbon ehf. hefur lagt fram umhverfismatsskýrslu vegna umhverfismats 2.780 ha skógræktar í landi Ljárskóga í Dalabyggð.

Kynning á umhverfismatsskýrslu: Umhverfismatsskýrsla er aðgengi-leg á Skipulagsgátt, www.skipulagsgatt.is

Umsagnarfrestur: Allir geta kynnt sér umhverfismatsskýrsluna og veitt umsögn í gegnum Skipulagsgátt eigi síðar en 13. október 2026.

Lögfræðistofa Reykjavíkur

LÖGMANNSÞJÓNUSTA

Vönduð og fagleg lögmansþjónusta með starfsstöðvar bæði í Reykjavík og á Hvolsvelli. Helstu réttarsvið: Félagaréttur, eignaréttur, samningaréttur, orkuréttur, erfðaréttur, gjaldþrotaréttur stjórnsýsluréttur o.fl. Yfir 30 ára reynsla af lögmansstörfum.

Helgi Jóhannesson, lögmaður helgi@lr.is Sími 849-0000

Borgartúni 25, Reykjavík Austurvegi 4, Hvolsvelli Sími 515-7400

ROTÞRÆR,
VATNSTANKAR
OG SKILJUR

MARGAR STÆRÐIR OG TEGUNDIR
SEM HENTA ÓLÍKUM ÞÖRFUM

ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA Í YFIR 50 ÁR

BORGARPLAST

STOFNAÐ 1971

Hey- og jarðvegssýnataka

Núna er haustið farið af stað og bændur á fullu að klára heyskap ársins og farnir að sækja fé á fjöll. RML tekur nú við pöntunum á hey- og jarðvegssýnum fyrir haustið og hvetur bændur til að skoða stöðu heyja og jarðvegs eftir sumarið.

Hafþrún H. Hlinadóttir.

Efnainnihald heyja ræðst að mestu af áburðarefnum, veðurfari og sláttutíma og getur því verið breytilegt milli ára og svæða. Veðurfar sumarsins hefur

verið nokkuð breytilegt milli landshluta, þar sem víða hefur verið nokkuð kalt og vætusamt á sunnan- og vestanverðu landinu en hlýrra og þurrara norðan- og austanlands. Því má búast við að gæði og efnainnihald heyja séu breytileg milli landshluta, sérstaklega þegar horft er til seinni sláttar. Til að vera vel upplýstur um stöðu fódurs og jarðvegsins sem bændur eru með í höndunum og hvernig best er að nýta niðurstöðurnar til að hámarka uppskeru og nýtingu hennar er mikilvægt að taka reglulega sýni.

Heysýni gefa okkur yfirlit yfir efnainnihald og gæði heyja ársins og nýfast bæði í fódur- og áburðaráætlunargerð. Best er að taka nokkur sýni úr ólíkum spildum til að fá niðurstöður sem endurspeglar heyrforða vetrarins. Einnig er hægt að taka safnsýni af spildum sem eru í svipaðri ræktun og með svipaðan slátturtíma til að fá upplýsingar sem endurspeglar stærri hluta fódursins. Mikilvægt er að hafa í huga að ef tekið er verkad heysýni þá þarf gróffóðrið að vera búið að verkast í 4-6 vikur áður en sýnið er tekið.

Jarðvegssýni veita mikilvægar upplýsingar um sýrustig jarðvegs og birgðir hans af mikilvægustu plöntunæringarefnum. Með því að taka jarðvegssýni úr sömu spildum á nokkurra ára fresti er hægt að fylgjast með breytingum á sýrustigi og næringarefnastöðu jarðvegsins

milli ára og hvort ástæða sé til að breyta áburðargjöf eða kalka spilduna.

Ef stefnt er á endurræktun gefa jarðvegssýni mikilvægar upplýsingar um hvaða gróðri jarðvegurinn hentar og til hvaða aðgerða er hægt að grípa til að reyna að auka lifun sáðgresis í jarðveginum. Niðurstöður jarðvegssýna frá undanförunum árum benda til þess að sýrustig túna sé mjög víða lægra en þau viðmiðunargildi sem æskileg þykja í jarðrækt og því mikilvægt að vera með þær upplýsingar við hendina

ef það á að fara í endurræktun. Æskilegt er að taka jarðvegssýni áður en búfjáráburður er borinn á og áður en það fer að frjósa í jörð.

Hægteraðpantahey- og jarðvegs-sýnatöku á heimasíðu RML eða hafa samband í gegnum síma. Við hvetjum bændur til að panta tímanlega til að hægt sé að skipuleggja sýnatökudagana. Ef vakna einhverjar spurningar er um að gera að hafa samband við RML fyrir nánari upplýsingar.

Höfundur er ráðunautur á rekstrar- og umhverfssviði RML.

Hrafnhildur Inga með viðurkenninguna sína en með henni á myndinni er Aðalbjörg Rún Ásgeirsdóttir, sem á sæti í sveitarstjórn Rangárþings eystra. Mynd /mhh

Rangárþing eystra:

Hrafnhildur Inga er sveitalistamaður

Á fjölmennri kjötsúpuhátíð á Hvolsvelli síðustu helgina í ágúst var boðið upp á fjölbreytta dagskrá. Einn af dagskrárliðunum á laugardeginum var fjölskylduhátíð þar sem ýmis verðlaun voru veitt á vegum Rangárþings eystra.

Hrafnhildur Inga Sigurðardóttir á Samsstaðabakka í Fljótshlíð var til dæmis útnefnd Sveitalistamaður Rangárþings eystra en hún er Fljótshlíðingur, fædd og uppalin á Vestri-Sámsstöðum. Með útnefningunni er Hrafnhildi Ingu þakkað fyrir hennar framlag til lista og menningar en hún hefur meðal annars gert náttúru og landslagi heimahaganna skil í verkum sínum þar sem landslag, birta og veður skipa stóran sess.

Fjölmargar aðrar viðurkenningar voru veittar á hátíðinni. Hans Þór Hilmarsson var til dæmis kjörinn íþróttamaður ársins 2026 en hann náði góðum árangri á stærstu mótum ársins í hestamennskunni. Gistiheimilið Fagralíð í Fljótshlíð var valið snyrtilegasta fyrirtæki sveitarfélagsins en nýlega tóku nýir aðilar við rekstri heimilisins, en það eru þau Hlynur Snær Theodórsson og Guðlaug Jónsdóttir, og Uppsalar í Fljótshlíð var valið snyrtilegasta býlið en þar er mikill metnaður lagður í það að halda umhverfi svæðisins snyrtilegu og finu, auk þess sem öflug skógrækt er stunduð á bænum. Snyrtilegasti garður sveitarfélagsins er við Króktún 11 á Hvolsvelli hjá Önnu Kristínu Helgadóttur og fjölskyldu. Þá fékk Ólafur Elí Magnússon, íþróttakennari á Hvolsvelli, samfélagsverðlaun Rangárþings eystra en hann hefur um áratugaskeið lagt ómetanlegt starf af mörkum fyrir samfélagið, ekki síst í þágu barna, ungmenna og íþróttastarfs. Loks má geta þess að systurnar frá Mið-Mörk undir Eyjafjöllum voru sérstaklega heiðraðar, en þær hafa verið að gera það gott á alls konar kraftamótum eins og á Special Olympics. /mhh

VARAHLUTIR Í KERRUR

Bílabúðin

Stál og stansar

Sími 517 5000

Vagnhöfða 7, 110 Rvk.

stalogstansar.is

Framúrskarandi fyrirtæki 2012-2024

ÁSCO

STARTARAR OG ALTERNATORAR Í MIKLU ÚRVALI

RAFGEYMAR OG RAFBÚNAÐUR FYRIR DRÁTTAR- OG VINNUVÉLAR.

ÁSCO

Glerárgata 34b, 600 Akureyri • S4611092 • asco@asco.is

BÍLARAUFMAGN

Bændablaðið kemur næst
24. september

Atkvæðisréttur í veiðifélögum

— Hvað þýðir dómur Hæstaréttar í máli nr. 16/2025?

Gunnar Ingi Jóhannsson.

Arnar Heimir Lárusson.

Hinn 17. desember 2025 kvað Hæstiréttur upp dóm í máli nr. 16/2025 sem varðar grundvallaratriði í starfsemi veiðifélaga um allt land og hefur verulega þýðingu fyrir landeigendur: hvaða jörðum fylgir atkvæðisréttur í veiðifélagi? Niðurstaðan á erindi við alla veiðiréttarhafa og stjórnir veiðifélaga, því hún felur í sér staðfestingu á því að atkvæðisréttur sé bundinn við jarðir sem fullnægðu skilyrðum til að teljast lögbýli við gildistöku jarðalaga nr. 65/1976. Fjöldi jarða sem um árábil hafa farið með atkvæði á fundum veiðifélaga uppfyllir ekki það skilyrði.

Málavextir

Í málinu var deilt um hvort jörðinni Hvarfsdal í Dalabyggð fylgdi atkvæðisréttur í Veiðifélagi Búðardalsár. Veiðifélagið tekur til sex jarða sem eiga land að vatnasviði árinna. Ágreininginn mátti rekja til atkvæðagreiðslu á framhaldsaðalfundi félagsins árið 2018, þar sem greidd voru atkvæði um tillögu um uppsögn leigusamnings um stangveiði í ánni. Tveir félagsmenn eru í félaginu, sem hvor um sig á þrjár jarðir innan þess, en eitt atkvæði fylgir hverri lögbýlisjörð. Tillagan um uppsögn samningsins féll á jöfnu, þrjú atkvæði gegn þremur og réð atkvæðið fyrir jörðina Hvarfsdal þannig úrslitum. Sá sem tillöguna bar upp mótmælti því að Hvarfsdal fylgdi atkvæðisréttur, enda hefði jörðin verið í eyði um áratugaskeið og gæti ekki talist lögbýli. Rataði málið í kjölfarið til dómstóla. Bæði héraðsdómur og Landsréttur féllust á að jörðin ætti að fara með atkvæðisrétt í veiðifélaginu, á ólíkum forsendum þó, en Hæstiréttur komst að gagnstæðri niðurstöðu.

Lögbýlisskilyrðið réð úrslitum

Kjarni málsins laut að skýringu 1. mgr. 40. gr. laga nr. 61/2006 um lax- og silungsveiði. Þar segir að á félagssvæði veiðifélags fylgi eitt atkvæði hverri jörð sem veiðirétt á. Með jörð er samkvæmt ákvæðinu átt við jarðir, þar á meðal eyðijarðir, sem fullnægðu skilyrðum laga til að teljast lögbýli við gildistöku jarðalaga nr. 65/1976. Við mat á því hvort jörð hafi verið lögbýli á þeim tímapunkti taldi Hæstiréttur að líta bæri til ábúðarlaga nr. 64/1976 en samkvæmt þeim þurfti býli meðal annars að vera sérstaklega metið til verðs í fasteignamati, hafa ákveðin landamerki og hafa landrými eða búrekstraraðstöðu til að framfleyta að lágmarki tíu kúgildum, auk nauðsynlegs húsakosts til að nytja jörðina. Þá benti rétturinn á að samkvæmt eldri ábúðarlögum nr. 36/1961 féll lögbýlisréttur eyðijarðar niður eftir að jörð hafði verið 25 ár í eyði. Hvarfsdalur fór í eyði um miðjan fjórða áratug síðustu aldar og var jörðin felld af jarðaskrá fardagaárið 1967–1968. Að mati Hæstaréttar hafði jörðin því misst stöðu lögbýlis löngu fyrir gildistöku jarðalaga 1976 og ekkert benti til þess að hún hefði þá haft burði til búrekstrar. Sönnunarbyrðin um hið gagnstæða hvíldi á eiganda jarðarinnar og hana taldi Hæstiréttur eigandann ekki hafa axlað í ljósi þess fjölda gagna sem lögð voru fram um stöðu jarðarinnar.

Niðurstaðan varð því sú að jörðinni Hvarfsdal fylgdi ekki atkvæðisréttur í Veiðifélagi Búðardalsár. Við það breyttist atkvæðavægi innan veiðifélagsins, úr sex atkvæðum í fimm.

Fjöldi jarða fer með atkvæði á fundum sem þó eru ekki lögbýlisjarðir

Dómur Hæstaréttar tekur af öll tvímæli um að atkvæðisréttur samkvæmt 1. mgr. 40. gr. laga nr. 61/2006 er bundinn við lögbýlisstöðu jarðar á tilteknum tímapunkti, þ.e.a.s. við gildistöku jarðalaga nr. 65/1976 og að við það mat gilda ströng skilyrði ábúðarlaga um búrekstrarhæfi og framfærslugetu jarðar. Skiptir þar ekki máli þó svo atkvæðisréttur fyrir tiltekna jörð hafi verið nýttur í áraraðir. Athugun sýnir að í fjölmörgum veiðifélögum hefur verið farið með atkvæði fyrir jarðir á veiðifélagsfundum án þess að nokkurn tíma hafi verið gengið úr skugga um hvort þær uppfylltu þessi skilyrði, líkt og í tilviki Hvarfsdals. Meðal þessara jarða eru eyðijarðir sem fallið höfðu af jarðaskrá löngu fyrir 1976 og uppfylltu ekki skilyrði til að teljast til lögbýla, spildur og skikar sem skipt hefur verið út úr jörðum, svo og landareignir sem líklega aldrei höfðu þá búrekstraraðstöðu sem ábúðarlög áskildu. Eftir dóminn verður að telja að slíkum eignum fylgi ekki atkvæðisréttur innan veiðifélags, þótt þeim geti vitaskuld fylgt veiðiréttur og réttur til arðs samkvæmt arðskrá. Dómurinn haggar ekki veiðirétti eða arðsrétti jarða, heldur einungis atkvæðisréttinum. Fyrir stjórnir veiðifélaga og landeigendur almennt hefur þetta verulega hagnýta þýðingu. Rétt er að farið verði yfir félagaskrár og atkvæðaskrár og lagt mat á það, jörð fyrir jörð, hvort skilyrði atkvæðisréttar séu uppfyllt. Lausleg athugun undirritaðra bendir til að fjöldi slíkra jarða sé nokkur. Þar sem vafi leikur á getur þurft að afla gagna um stöðu jarðar á árinu 1976, svo sem úr jarðaskrár, fasteignamati og öðrum opinberum heimildum og leggja mat á stöðuna eftir þeim aðferðum sem gert var í fyrrnefndu máli um jörðina Hvarfsdal. Þá er þess að gæta að atkvæðagreiðslur þar sem atkvæði jarða sem ekki fullnægja skilyrðunum hafa ráðið úrslitum kunna að vera umdeilanlegar, líkt og atvik málsins um Hvarfsdal sýna glögg. Fyrir eigendur jarða sem talið hafa sig fara með atkvæði er sömuleiðis ástæða til að kanna stöðu sína. Er þetta sérstaklega brýnt ef til stendur að ráðstafa veiðirétti á félagssvæðinu með samningum til lengri tíma.

Lokaorð

Ágreiningur um atkvæðisrétt í veiðifélögum er ekki nýr af nálinni og löggjafinn hefur um langt skeið tengt skipan veiðimála við ábúð á lögbýlum, meðal annars í því skyni að treysta rekstrargrundvöll bújarða og koma í veg fyrir að atkvæðavægi verði aukið með uppskiptingu jarða. Með dómi Hæstaréttar í máli nr. 16/2025 liggur nú fyrir skýrt fordæmi um hvernig lögbýlisskilyrðið er metið og hvaða jarðir falla þar undir. Veiðifélög og veiðiréttarhavar verða því að taka mið af dóminum í störfum sínum svo nýting atkvæðaréttar sé með lögmætum hætti. Þeim sem eru í vafa um réttarstöðu sína er ráðlagt að leita sér ráðgjafar.

Höfundar eru lögmenn hjá MAGNA lögmönnum.

MICKEY THOMPSON
BAJA BOSS A/T

Icetrack ehf 773-4334 www.mtdekk.is mtdekk@mtdekk.is

*Lífraent
hreinsivirki!*

— NÚTÍMA ROTÞRÓ —

- Fyrir sumarhús, heilsárshús, hótél o.fl.
- Yfir 90% hreinsun – hreinsigeta PIA vottuð
- 3ja þrepa hreinsun - ekkert rafmagn
- Engar siturlagnir – fyrirferðarlítill
- 10 ára reynsla á Íslandi
- Þýsk gæði – CE merkt
- Stærðir 2-600 persónueiningar
- Tankar fyrir háa vatnsstöðu

 HVAMMSHÓLAR

SIGURDUR VIGGÓ HALLDÓRSSON PÍPULAGNINGAEMEISTARI ☎ +354 660 4085 ✉ SIGGI@HVAMMSHOLAR.IS

 SÚLUR
STÁLGRINDARHÚS

**ALLT FRÁ
FYRSTU
HUGMYND AÐ
FULLBÚNU HÚSI**

- ▶ Hönnun og ráðgjöf
- ▶ Framleiðsla
- ▶ Uppsetning
- ▶ Verkefna- / byggingastjórn

Súlur stálgrindarhús fyrir atvinnu-, iðnaðar- og íbúðarverkefni

Hankmó-herfið er líklega orðið meira en aldargamalt. Slík herfi eru til á söfnum. En hver er saga þessa herfis?

Töluvert mundi kosta að gera þessa CASE-dráttarvél upp. Ef til vill eru til

Þrátt fyrir að mörgum gömlum spara ég safninu þann kostnað en að fótum fram svo sýnilega mundi

Þrátt fyrir að mörgum gömlum

Bjarni

grashulið undir gömlum réttarvegg.

spara ég safninu þann kostnað en

Þetta er málið: Oftar en ekki er

Um daginn rölti ég um bæjarhól

að fótum fram svo sýnilega mundi

Það er sitthvað að þússa til

Fyrir nokkrum árum barst

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

lõnaõarhurõir

Lönaðarhurðir með gönguhurð

Bílskúrshurðir

Hurðir í trékarma

Tvískiptar hurðir

Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

Gastec Hurðir ehf.

Vagnhöfða 9 Reykjavík - bilskurshurdir.is - netfang: olafur@gastec.is

verið reist það íbúðar- eða útihús

Enginn dró í efa byggðar-

Slík frásögn gæti orðið verðmæt

Mér kom steypuhrærivélarlausnin

gamalla mynda af þeim að störfum

Með þessu lagi gæti orðið til

Enginn skilji orð mín svo að

Við höfum sem sagt fleiri leiðir til

Höfundur er fyrrverandi

Hús fuglanna eru haganlega byggð og dæmi um farsælt byggðarlag. Myndir / RAX

Íslenskar kvikmyndir:

Fuglar (og menn)

Þar sem náttúruöflin mætast og himinninn er blár, þar sem kyrrðin ræður ríkjum stærstan hluta árs, brestur á með samfelldu kvaki og vængjaslætti um tólf þúsund æðar-fugla að vori. Í Loðmundarfirði, þessum tignarlega eyðifirði á Austfjörðum, verja hjónin Ólafur Aðalsteinsson og Jóhanna Óladóttir sumrunum sínum.

Kvikmyndin Fuglar (og menn) í leikstjórn Ingvars Þórðarsonar, Ragnars Axelssonar og Mika Kaurismäki segir sögu þeirra hjóna sem hafa í rúma tvo áratugi helgað tíma sínum uppbyggingu og verndun æðarvarpsins við örðugar aðstæður og byggt upp eitt öflugasta varpsvæði landsins.

Á meðan örfá hús, tóftir og kirkjan að Klyppstað standa eftir sem þögull minnisvarði um tíma mannlífs og blómlegrar byggðar, fá áhorfendur að upplifa samróm manna og fugla í hrifandi og stórbrotinni frásögn þrautseigju og virðingar.

Rof milli manns og náttúru

Segir Ingvar að að sínu mati sé að verða rof á milli manns og náttúru hérlendis. Virðing og tenging manneskjunnar við náttúruna er að rofna og þessu þurfi fólk að gera sér grein fyrir.

Ólýsanleg tilfinning sé að upplifa í raun frumstæða tilveru fjarðarins. Þar náist lítið sem ekkert samband raftækja og lætur náttúran sem slík engan ósnortinn. Þau Ólafur og Jóhanna hafi yfir árin myndað traust og samvinnu við dýrin, gæti þess að fæða bæði mink og hrafna sem annars myndu gæða sér á æðarfuglaungum. Einnig hafi Ólafur byggt hverjum fugli kofa til að auðvelda varpið, en hann er gjarnan talinn einn fremsti fuglafræðingur heims, þó án nokkurrar formlegrar menntunar á því sviði.

„Í stað þess að byggja skjólvegg fyrir hvern fugl byggir hann hús,“ segir Ingvar. „Þetta eru sex þúsund hús þannig ef maður beygir sig niður og horfir upp er það ótrúleg upplifun að sjá tólf þúsund fugla steypast niður úr himnunum og hver í sitt athvarf.“ Hann bætir við að þau hjónin séu ótrúleg, enda mikil elja og þrek sem þarf til þess að sinna fuglunum á þennan hátt. Einnig þurfi að gæta þess reglulega að vistir séu

nægilegar, því Loðmundarfjörður er svo óaðgengilegur að þangað er nær ómögulegt að komast nema á vissum tímum yfir árið.

Líklega ein besta mynd Íslandssögunnar

„Við frumsýndum myndina erlendis fyrst og hún hefur farið núna í um 15 lönd, verðlaunuð í bak og fyrir auk þess að hafa verið valin besta mynd af áhorfendum á Skjaldborgarhátíðinni sem haldin var á Patreksfirði nú í maí.

Í kjölfarið forsýndum við svo á Seyðisfirði og Eskifirði, alls þrjár sýningar nú í lok ágústmánaðar við mikil og góð viðbrögð. Þetta var metsýning á Eskifirði, mættu fleiri en á Michael Jackson,“ segir Ingvar hlæjandi sem áætla aukasýningu á Eskifirði um miðjan september. Bætir svo við með hógvæð að Fuglar (og menn) sé líklega ein besta mynd Íslandssögunnar. Iskalt mat.

Frumnýning myndarinnar var 9. september sl. en almennar sýningar hefjast 17. september bæði í Smárabíó og Bíó Paradís.

Eins og áður kom fram er leikstjórn í höndum Ingvars Þórðarsonar, Ragnars Axelssonar og Mika Kaurismäki, Birgit Guðjónsdóttir sá um kvikmyndatöku, Nina Ijäs um handrit og klippingu, hljóðhönnun var í höndum Addi 800, tónlist sá Magnús Jóhann Ragnarsson um og framleiðandi var Ingvar Þórðarson. Ljósmyndir, RAX.

Höfðar sterkt til almennings

Myndin var frumsýnd á einni fremstu heimildamyndahátíð heims, CPH hátíðinni í Kaupmannahöfn, nú fyrr í ár.

Í kjölfarið var hún valin ein af uppáhaldsmyndum áhorfenda á hinni virtu Midnight Sun Film festival í Finnlandi og þá í annað sinn sem hún hlaut mikilvæga viðurkenningu áhorfenda.

Til viðbótar hlutu Fuglar (og menn) áhorfendaverðlaun Skjaldborgar, Einarinn, nú í ár. Ljóst er að myndin höfðar sterkt til almennings þvert á menningarheima og landamæri.

Vatnshitarar fyrir sumarhús

Ýmsar gerðir af vatnshiturum sem hita vatnið um leið og skrúfað er frá vatninu, spennu 230v til 400v afl 3200w til 24000w. Engin hitakútur lengur. Verð frá kr. 27.200.- til 262.000.- Gólf / ofna hitakerfi frá kr. 240.000.-

Varmás
Markholt 2
Mosfellsbæ
sími 566 8144

GÁMATJÖLD

EINFÖLD LEIÐ TIL AÐ AUKA PLÁSS

- Sterkt tjald sem festist á gáma
- Norsk uppskrift, þykkur dúkur og öflug grind
- CE og brunavottun
- Yfir 15 ára reynsla á Íslandi
- Festist á 20" eða 40 feta gáma
- Breidd á milli gáma 8, 10 eða 12 metrar
- Engin fasteignagjöld
- Tjöld vítt og breitt um landið
- Hægt að einangra
- Hægt að setja í glugga

Upplýsingar: gamatjold@gmail.com – 660 6707

Gámatjöld

Er allt klárt í strandveiðina?

Við eigum allt sem þú þarfnast til strandveiða. Hjá okkur færðu handfærakróka í úrvali, handfæravindur, tilbúna handfæraslóða, sökkur, sigurnagla, sjóklæðnað og stígvél.

HAMPIÐJAN

hampidjan.is/verslun · <https://vefverslun.hampidjan.is>

Reykjavík
Skarfagarðar 4
Sími 530 3333

Ólafsvík
Ólafsbraut 19
Sími 436 1214

Ísafjörður
Suðurtangi 14
Sími 470 0830

Akureyri
Norðurtangi 1
Sími 841 1322

Neskaupstaður
Naustahvammur 49
Sími 470 0807

Vestmannaeyjar
Friðarhöfn
Sími 664 3340

Opið bréf til Náttúruverndarstofnunar, áður Umhverfisstofnun, og Húnaþings vestra

Ég starfa sem leiðsögumaður og hef ég stoltur ferðast með ferðamenn, innlenda sem erlenda, um okkar fagra land í yfir 3 áratugi. Margt gott hef ég séð og margt slæmt. Eitt af því versta sem ég veit um eru skemmdir á náttúru Íslands. Vísitandi skemmdir. Allt of mikið er um utanvegaakstur og hef ég séð mörg dæmi um það. Oft eru þetta aðilar sem vita ekki betur, vita ekki hver lögin eru, vita ekki hvað þetta skemmir mikið, hafa séð aðra gera og halda að þá sé þetta í lagi o.s.frv. En allra verst finnst mér þegar heimamenn eiga í hlut. Þá er ég ekki bara að tala um Íslendinga heldur það sem er kallað „heimamenn“. Ætla ég að útskýra það hér aðeins nánar. Ég hef margoft gengið um Arnarvatnsheiði með ferðamenn. Eitt af stærri óspilltu heiða- og mýrasvæði í Norður Evrópu. Undurfagurt svæði. Íslendingum finnst það mörgum hverjum ekki spennandi þar sem þetta er erfitt yfirferðar sökum mýrlendis. En gangandi ferðalöngum sem hafa áhuga á útivist, dýralífi, fuglalífi, kyrrð og víðáttu finnst þetta undurfagurt svæði. Veit ég um erlenda ferðamenn sem hafa komið oft en einu sinni og oft en tvisvar til Íslands sérstaklega til að ganga um og upplifa Arnarvatnsheiðina. Margir hverjir hafa ekki getað útskýrt það á annan hátt en „upplifun“. Finna fyrir krafti og gæðum náttúrunnar, veðursins, víðáttunnar.

Á vefsíðu Náttúrufræðistofnunar, [natt.is](#), stendur um Arnarvatnsheiði: „Mjög víðáttumikil og vel gróin heiðarlönd, rík af mýrum, vötnum, tjörnum og lækjum. Lífríkt vatnakerfi, fengsæl fiskivötn og fjölbreytt fuglalíf. Einhver víðfeðmustu votlendi til heiða á landinu, rík af tjarnastararflóum, starungsmýrum, runnamýrum, brokflóum, hengistararflóum og gulstararflóum. Landi hefur ekki verið raskað af virkjunum, framræslu eða öðrum framkvæmdum. Sumarbeitilönd sauðfjár og lítils háttar hrossa. Aðalútivist er

Norðurhluti Arnarvatnsheiðar teygir sig beint upp af dölum og heiðarlöndum sem liggja suður af Hrútafirði og Miðfirði.
Mynd / Hrútafjörður, Wikipedia

silungsveiði. Arnarvatnsheiði og Tvidægri eru víðáttumikið og vel gróid heiðaflæmi sem liggur milli Borgarfjarðar og Húnavatnssýslu, 400–600 m y.s. og hækkar eftir því sem austur dregur. Mýrar og flóar eru víða og fjöldi vatna og tjarna. Mikið fuglalíf er á Arnarvatnsheiði og er hún alþjóðlega mikilvægt varpsvæði himbrima (75 öðul) og álftrar (639 pör). Álftramergð á fjaðrafellitíma uppfyllir einnig alþjóðleg viðmið (1.236 fuglar). Meðal annarra tegunda sem verpa í talsverðum mæli á svæðinu eru lómur, gróflega áætlað 25 pör eða tæp 2% íslenska stofnsins, duggönd og hávella. Svæðið er að meginhluta á náttúruminjaskrá og IBA-skrá. Ögnir Uppbygging þjónustu fyrir ferða- og veiðimenn, vegagerð, utanvegakstur, áform um vindmyllur, minniháttar sauðfjárbeit.“

Íslenski ferðavefurinn (NAT ferðavísir) segir: „Arnarvatnsheiði og Tvidægri eru heiðarflæmi, sem þekja norðvesturhluta

meginhálendisins. Þar eru vötnin sögð óteljandi líkt og hólarnir í Vatnsdal og eyjarnar á Breiðafirði. Þessar heiðar eru meðal fegurstu og friðsælustu svæða landsins og þar hafa margar fjölskyldur átt ótal unaðsstundir í útilegum og veiðiferðum. Á Arnarvatnsheiði er mikill fjöldi veiðivatna, s.s. Arnarvatn stóra, Úlfsvatn, Réttarvatn, Reykjavatn, Krókavatn, Mordísarvatn og Krummavatn. Á Tvidægri, sem er votlend og ill yfirferðar, eru líka mörg vötn, s.s. Flóavatn, Krókavatn og Langavatn. Hún er m.a. vettvangur Heiðarvígisögu. Ýmsar ár renna frá Tvidægri, s.s. Þorvaldsá, Núpsá og Vestuá til Miðfjarðar, Hrútafjarðar til Hrútafjarðar og Kjarrá til Borgarfjarðar.“

Fáir vegaslóðar liggja úr byggð og upp á Arnarvatnsheiði. Þetta er óspillt svæði. Erfitt er að ferðast um það nema gangandi. Á árum áður var mikið farið þar um ríðandi á hestum en sökum mýrlendis þá þarf góða

kunnáttu á hvar er hægt að ferðast með hest og hvar ekki. Síðustu árin hefur aukist verulega utanvegaakstur um alla heiðina. Og er hún á mörgum stöðum stórskemmd. Djúp hjólspor í mýrlendi gróa/lagast ekki á einni nóttu, vikum, mánuðum né árum. Það sem sárast í þessu er að þetta er skaði eftir HEIMAMENN. Bændur í göngum á haustin, á hverju ári. Bændur sem ferðast um undir nafni sveitarfélagsins. Bændur sem hugsa um, og reka, svæðið. Þetta er þeirra heimasvæði. Bakgarður heimamanna.

Nú þekki ég aðeins til í Miðfirði. Var þar í sveit sem unglingur. Hef farið þangað oft í réttir. Með ferðamenn og án ferðamanna. Síðustu 2 áratugi hefur fjölgað gríðarlega notkun fjórhjóra og sexhjóra. Þegar fjórhjól komu fyrst til landsins rétt fyrir 1990 var talað um að þau hentuðu vel til smalamennsku og skildu varla eftir sig ummerki í náttúrunni (eins og m.a. Ómar Ragnarsson sýndi í sjónvarpi á sínum tíma). En síðan þá hafa þau stækkað, þyngst og orðið miklu kraftmeiri. Þessi hjól sem nú eru notuð í smalamennsku á Arnarvatnsheiði eru flest um, eða yfir, 500 kg. Síðan bætist við 80-100 kg ökumaður, bensínbrúsar, annar farangur og það sem verra er, mikið magn af áfengi. Fjórhjólin hafa í seinni tíð verið mikið notuð til að ferma farangur og vistir fyrir aðra leitarmenn því þau geta borið mikið. Þanníð að við erum að tala um 600-700+ kg, kraftmikið ökutæki, á einu stærsta mýrlendi Íslands, og jafnvel Norður-Evrópu. Og þar að auki flestir ökumenn þessara tækja haugafullir. En ég ætla ekki að koma inn á akstur undir áhrifum í þessum skrifum. Það er nóg að hugsa um utanvegaaksturinn að sinni.

komu til landsins rétt fyrir 1990 var fyrsta fjórhjólið notað á heiðinni við smölun. Örfáum árum seinna kom næsta. Margir bændur, sem voru ekki miklir hestamenn, sáu sér leik á borði hvað fjórhjól var mikið léttara að eiga við en sökkvandi hestur í mýrlendi. Mikil óánægja var með notkun fjórhjóra hjá sumum í sveitarfélaginu. Þau skemmdu mikið land. En mörgum fannst þau henta vel. Þau komust hraðar yfir en hestur, þar sem var blautt eða ekki of stórhýft. Þau gátu borið miklar vistir fyrir aðra gangnamenn. Og svo gátu hjólin borið með sér veikar eða slasaðar kindur til byggða (þó svo þetta hafi ekki oft reynst lífsbjörgun fyrir dýrið því ökumenn fjórhjólanna voru oft en ekki haugafullir og ýmis óhöpp urðu á leiðinni heim). Örfáum árum seinna fjölgaði hjólunum. Þá voru settar reglur af fjallskilastjórn. Það mátti vera 1 fjórhjól á hverri heiði (eru talðar 5, eins og áður sagði, af heimamönnum). Gekk þetta í örfá ár. Þá fjölgaði fjórhjólum aftur. Óánægja jókst meðal þeirra heimamanna sem voru á móti náttúruskemmdum. Þetta viðhafðist í nokkur ár. Fjórhjólum fjölgaði og ekkert var hlustað á þessa fáu sem „tuðuðu“ um náttúruskemmdir. Fyrir um 10-15 árum síðan var öllum reglum um fjölda fjórhjóra/sexhjóra eytt úr öllu sem tilheyrði fjallskilavinnu (göngum). Enda eru margir af hörðustu áhugamönnum um notkun fjórhjóra/sexhjóra nú jafnvel komnir í fjallskilaneindir eða sveitarsjórn. Hefur því þessum hjólum fjölgað mikið, 10-14 hjól (mismunandi eftir árum) og vinir og vandmenn komið frá Reykjavík og öðrum hlutum landsins með sín 600-700 kg torfærutæki til að hjálpa HEIMAMÖNNUM með árlega smölun, undir formerkjum sveitarsjórnar Húnaþings vestra. Þessar náttúruskemmdir hverfa ekki. Þeir sem keyra þarna um nota oft sömu spor og dýpka þau. Og það eru spor um allt. Þetta sést mjög vel úr lofti. Sést mjög vel ef skoðað er Google Map. Tala nú ekki um þegar gengið er um svæðið og komið er að þessum svæðum.

Ómetanleg eyðilegging. Eyðilegging á heimsmaeliskvarða. Þetta leyfir fjallskilaneind, sveitarstjórn og bændur á sínum „bakgarði“. Þetta gera HEIMAMENN!

Umhverfisstofnun sendi frá sér fréttatilkynningu þann 27. ágúst 2012 undir fyrirsögninni „Göngum vel um landið í leit að fé“. Tilkynningunni er beint til smala á vélknúnum ökutækjum. Í niðurlagi hennar kemur fram að heimilt sé að aka utan vega vegna starfa við landbúnað á landi utan miðhálendisins, sem sérstaklega er nýtt sem landbúnaðarland, að því tilskildu að ekki hljóti af því náttúruspjöll. Það er vissulega þörf á að minna á slíkan utanvegaakstur og bændur sem aðrir leggi sig fram um að ganga vel um landið. Við getum ekki alltaf falið okkur á bak við erlenda ferðamenn sem keyra utanvegir eða skemma náttúru Íslands á einhvern hátt þegar við erum sjálf verri aðilinn. Mikið verri. Flest sveitarfélög landsins hafa tekið til í sínum málum og minnkað/takmarkað notkun vélknúinna ökutækja við smölun á heiðum/hálendi landsins. Flest af þeim hafa einnig tekið til í því sem kallast „akstur undir áhrifum áfengis“. En það eru því miður ekki allir svo þroskaðir og er það miður.

Ég skora hér með á Náttúruverndarstofnun að aðhafast í málinu hið fyrsta. Við munum aldrei laga þær skemmdir sem nú þegar eru komnar en við getum komið í veg fyrir að þær verði meiri.

Virðingarfyllst, Guðmundur Arnason leiðsögumaður.

Klippur og beygjuvélar

Stroffur
Naglar
Víralásar
Járnabakkar
Plastlistar og stjörnur
Kambar

Klippum og beygjum rúllustál í sjálfvirkri beygjuvél

Vir og lykkjur ehf • viroglykkjur@internet.is • 772-3200

Kvæmarannsóknir og kynbætur á trjátegundum fyrir íslenska skógrækt

Kvæmi er hugtak sem notað er yfir erfðafræðilega aðgreindan hóp einstaklinga innan sömu trjátegundar sem á uppruna sinn á ákveðnu landfræðilegu svæði. Tré af sömu tegund geta því verið mjög ólík eftir því hvaðan þau koma, meðal annars hvað varðar vöxt, lifun, vaxtartakt, frostþol og aðlögun að loftslagi. Þessi munur skiptir miklu máli í skógrækt, þar sem markmiðið er að velja þann efnivið sem hentar best þeim aðstæðum sem ríkja á hverjum stað.

Kvæmarannsóknir hafa verið mikilvægur þáttur í íslenskum skógræktarrannsóknum frá upphafi skipulegrar skógræktar. Einkum var mikið um slíkar rannsóknir og tilraunir á síðari hluta 20. aldar, þegar leitað var að trjátegundum og kvæmum sem gætu nýst við íslenskar aðstæður. Stórar kvæmatilraunir voru meðal annars gerðar með sitkagreni, stafafuru, lerki, birki, fjallapín og elri þar sem kvæmin voru prófuð víða um land við fjölbreytt umhverfisskilyrði.

Þekking á kvæmum er grundvallaratriði fyrir markvissa skógrækt. Rétt val á kvæmi getur haft áhrif á það hvort tré lifa af, hversu hratt þau vaxa, hvenær þau hefja og ljúka ársvexti og hversu vel þau standast íslenskt veðurfar. Þetta er sérstaklega mikilvægt á Íslandi þar sem vaxtartíminn er stuttur, sumur tiltölulega svöl og veðurfar breytilegt eftir landshlutum. Með því að velja vel aðlöguð kvæmi má því bæta árangur skógræktar verulega og draga úr hættu á vanþrifum og skemmdum.

Þessi þekking verður jafnframt sífellt mikilvægari þegar horft er til loftslagsbreytinga. Breytt hitafar, lengri vaxtartími, aukin tíðni veðuröfga og mögulegar breytingar á sjúkdómum og skaðvöldum kalla á skóga sem geta aðlagast breyttum aðstæðum. Með rannsóknum á uppruna og erfðabreytileika trjáa er hægt að velja þann efnivið sem hefur bestu möguleikana á að dafna við framtíðarskilyrði. Þannig verða kvæmarannsóknir mikilvægur grunnur að aðlögun íslenskrar skógræktar að loftslagsbreytingum.

Kvæmarannsóknir eru einnig undirstaða kynbótastarfs. Þegar sýnt hefur verið fram á að ákveðin kvæmi standa sig vel er hægt að leita innan þeirra að einstaklingum sem skara fram úr hvað varðar vöxt, beinleika, lifun eða aðra æskilega eiginleika. Þessir úrvalseinstaklingar geta síðan

Nýtt fræframleiðsluhús að rísa á Vöglum í Fnjóskadal sem verður nýtt til að framleiða fræ af úrvalslerki (Hrym) til notkunar um land allt. Mynd / Helga Ösp Jónsdóttir

orðið upphaf að kynbótaverkefnum og fræframleiðslu. Dæmi um þetta er kynbótastarf með lerki, þar sem valin voru afburðatré bæði úr reitum með sérlega góðum kvæmum og úr kvæmatilraunum, annars vegar rússalerki og hins vegar evrópulerki. Tegundablendingurinn Hrymur er einmitt afurð stýrðra vixlana milli úrvalseinstaklinga evrópulerkis og rússalerkis og hefur sýnt góð þrif á Vesturlandi og Suðurlandi þar sem venjulegt rússalerki hefur átt erfiðtt uppdráttar.

Á síðustu um það bil 20 árum hefur verið unnið markvisst að uppbyggingu frægarða utandyra fyrir helstu trjátegundir sem notaðar er í skógrækt á Íslandi s.s. birki, sitkagreni, sitkabastarð, evrópulerki og fjallapín. Frægarðar gera kleift að framleiða fræ úr völdum og prófuðum erfðaefniviði og draga þannig úr þörfinni fyrir óprófað eða óaðlagð innflutt fræ. Samhliða uppbyggingu frægarðanna hefur fræ í auknum mæli verið tínt í innlendum vel hirtum reitum þar sem gróðursett hafa verið viðurkennd og þaulreynd kvæmi. Þetta markar mikilvægt skref í átt að sjálfbærari skógrækt með erfðaeftni sem farið hefur í gegnum náttúruúrval á Íslandi og er þannig betur aðlagð íslensku umhverfi.

Kvæmarannsóknir, úrval, kynbætur og frægarðar mynda þannig eina samfellda keðju. Fyrst þarf að þekkja breytileikann, síðan velja bestu einstaklingana, prófa afkvæmi þeirra við íslenskar aðstæður og að lokum tryggja að gott erfðaeftni sé tiltækt til framtíðar í sérstökum frægörðum til almennra nota. Þessi vinna er ein mikilvægasta undirstaða þess að íslensk skógrækt geti orðið markvissari, afkastameiri og betur í stakk búin að takast á við loftslagsbreytingar.

INNKAUPAÞJÓNUSTA

Við veitum viðskiptavinum okkar innkauparáðgjöf og innkaupaþjónustu og tökum að okkur framkvæmd útboða, óháð tegund innkaupa

www.consensa.is - consensa@consensa.is

Dekk fyrir Traktora Vörubíla og Vinnuvélar

Vörubíladekk

Dráttarvéladekk

Vinnuvéladekk

Berðu saman verðin áður en þú festir kaup annars staðar. Það á eftir að koma þér skemmtilega á óvart!

Fast Parts ehf.
Sími: 788 8893
Email: pantanir@fastparts.is
www.shop.fastparts.is

Vélsmiðja Grundarfjarðar

AKTÚ ÖKUSKÓLI

MEIRAPRÓF

fjarfundanámskeið

NÆSTU MEIRAPRÓFSNÁMSKEIÐ Í FJARFUNDI:

24. SEPTEMBER

NÆSTA NÁMSKEIÐ

29. OKTÓBER

03. DESEMBER

C / CE VÖRUBÍLL + EFTIRVAGN

D / DE HÖPBFREIÐ + EFTIRVAGN

C1 / C1E PICKUP + HESTAKERRA

BE BÍLL + KERRA / HJÓLMÝSI

FRÉTTIR! NÝR VEFUR Á **aktu.is**

✓ Skrári upplýsingar

✓ Aðveldari skráning

✓ Allt á einum stað

UPPLÝSINGAR, VERÐ OG SKRÁNING Á **aktu.is**

ÖRUGG ÞJÁLFUN - BETRI ÖKUMADUR

Öflugir og fjölhæfir skotbómulyftarar

Klettur er traustur samstarfsaðili með öflugum þjónustu um allt land.

Vélar Merlo sameina nákvæmni, kraft og fjölhæfni og henta sérstaklega vel fyrir fjölbreytt verkefni. Við tryggjum faglega ráðgjöf, hraða þjónustu og greiðan aðgang að varahlutum.

Þjónustustöðvar Kletts eru staðsettar í **Reykjavík, Hafnarfirði og á Akureyri.**

Viðurkenndir þjónustuaðilar eru **Prymur á Ísafrði** og **Bíley á Reyðarfirði.**

Hafðu samband **sala@klettur.is** eða **590 5100**

Kristján B. Jónasson
kbjonasson@gmail.com

Hann klæddi sig og fór að öllu hljóðlega enda enn mið nótt. Þau höfðu ekki orðið hans vör og hann vonaði að þau létu ekki á sér kræla. Honum hafði flogið þessi leið í hug daginn áður, að hann gæti komist undan þeim ef hann færi út á veginn og gengi góðan spöl frá bænum, að þau myndu ekki elta hann. Hann byggði þetta á hugboði. Hugur hans fálmaði eftir leiðum til að komast undan þeim og fá frið því nú var liðið á aðra viku frá því að hann svaf síðast lengur en sem nam stuttum blundi.

Það hafði skipt um frá því fyrsta daginn að hann tók á móti þeim. Þá hafði hann verið alsæll. Loksins hafði honum auðnast ekki aðeins að heyra hvað þau höfðu að segja, heldur sjá þau og ræða við þau. En mesti fögnuðurinn hafði þó verið að sá sem kom fyrst var bróðir hans „sem fús mundi hafa verið að leggja líf sitt í sölurnar mín vegna, ef á hefði þurft að halda,“ eins og hann skrifaði í frásögn sinni af þessum furðulegu dögum.

Nauð vesturfarans

Hann hafði verið í Manitoba í tuttugu og tvö ár. Allra fyrst, þegar hann kom vestur, hafði hann búið í Selkirk, um það bil miðja vegu milli Winnipeg og Gimli, en síðan höfðu þau konan hans, Ingibjörg Kristmundsdóttir, eignast skika við vatnið norðan við Gimli á stað sem nefndur er Loni Beach og var þegar leið á tuttugustu öld vinsæll sem sumardvalarstaður Winnipeg-búa. Þar bjuggu þau með hænur og höfðu kyr til heimilisnota. Hann átti nú tvö ár í sextugt, hafði verið þrjátíu og fimm ára þegar hann fór vestur, ári á eftir Ingibjörgu og dætrum þeirra tveimur.

Hann hét Erlendur Guðmundsson. Hann vildi aldrei fara til Kanada. Ósk hans var að fá að búa áfram á Íslandi. Annaðhvort á Sæunnarstöðum í Hallárdal inn af Skagaströnd, þar sem hann hafði búið árin á undan í skjóli tengdaföður síns, eða á jörð foreldra sinna, Mörk í Laxárdal í Austur-Húnavatnssýslu. Frá því að hann hóf búskap á Sæunnarstöðum hafði hann eflst og efnast. Hann gegndi með öðrum oddvitastörfum fyrir hreppinn, Vindhælishrepp, sem var enginn

„Hann hét Erlendur Guðmundsson. Hann vildi aldrei fara til Kanada. Ósk hans var að fá að búa áfram á Íslandi. Annað hvort á Sæunnarstöðum í Hallárdal inn af Skagaströnd, þar sem hann hafði búið árin á undan í skjóli tengdaföður síns, eða á jörð foreldra sinna, Mörk í Laxárdal í Austur-Húnavatnssýslu.“
Mynd / Eysteinn Guðni Guðnason

Sagnabáttur:

Heimsókn úr öðrum heimi

smáhreppur, teygði sig frá Laxárdal fremri og Refasveit alla leið út að sýslumörkum nyrst á Skaga og hafði innanborðs þéttbýlið á Skagaströnd og síðar þorpsnefnuna Kálfshamarsvík. Þess vegna voru oft miklir snúningar hjá honum en honum fannst það léttvægt, honum fannst mikilvægt að vinna samfélagi sínu og sveit eitthvað til heilla. Hann var framfaramaður. Hann átti gott bókasafn. Hann velti mikið fyrir sér hvernig byggja mætti upp arðbæran rekstur í sveitunum, hvernig haga mætti málum svo erfiðið bæri ávöxt, hafði áhuga á trúmálum og sögu héraðsins, en var að öðru leyti ekki mjög upptekinn af pólitík, hinum flókna menúett sjálfstæðisbaráttunnar.

En honum fannst hann þurfa að fara. Honum fannst skömmin að því að skilja við eiginkonu sína og verða eftir á Íslandi of mikil til að hann gæti

afborið hana. Ingibjörg hafði einsett sér að fara og hún tók stelpurnar með sér. Erlendur varð eftir til að ganga frá, selja eignir og gera upp skuldir, innheimta það sem út af stóð. Hann hafði margreiknað að vesturfarnir stórtöpuðu á flutningunum. Þeir sem eftir urðu sátu um að kaupa göss, skepnur og jarðir á slíkk, því þegar ákvörðun hafði verið tekin um að fara virtist sem fólk léti bjóða sér nánast hvaða verð sem var fyrir það sem það átti. Vonin var hagsýnni yfirsterkari. Honum gramdist þetta. Honum fannst vesturferðirnar byggja á glópatrí.

Honum gramdist líka þrá eiginkonu sinnar eftir nýju lífi í Kanada. Í ævisögu sinni, „Heima og heiman“, kallar hann ákvörðun hennar „skapadóm“ sinn. Ingibjörg hafi ímyndað sér lífið í nýju landi þannig að allt erfiði íslenskra sveita yrði á

bak og burt, þar þyrftu konur ekki að vinna. Hvað Ingibjörgu fannst sjálfri vitum við ekki, hún skildi ekki eftir ritaðar heimildir um langanir sínar.

Setið við öuija-borðið

Dætur þeirra tvær voru enn á barnsaldri þegar móðir þeirra fór með þær vestur. Þær gengu í skóla í Gimli og nágrenni og þegar þær urðu eldri fóru þær burt til að vinna og læra. Sú eldri, Brynhildur, kynntist smíð ættuðum úr Borgarfirði. Þau settust að í Seattle á Kyrrahafsströnd, reistu þar hús og eignuðust börn. Sú yngri, Elín, vann í hinni frægu stórverslun Eaton's í Winnipeg og trúlofaðist manni þaðan úr bænum. Þar bjuggu þau haustið 1918 þegar spænska veikin gekk. Þau dóu bæði.

Andlát Elínar var foreldrum hennar reiðarslag, ekki síst föður hennar, sem var mjög hændur að börnum sínum, dætrunum tveimur og syni sem þau Ingibjörg höfðu eignast eftir komuna til Kanada. Þegar Erlendur heyrði af því að hægt væri að komast í samband við framliðna í gegnum „öuija“-borð, eða það sem við köllum nú oftast „andaglas“, keypti hann eitt slíkt. Hann vonaðist til að geta heyrt í dóttur sinni og hvernig henni reiddi af meðal hinna framliðnu.

Þetta bar árangur. Hann skráði samviskusamlega samræður þeirrar Elínar, spurningar og svör. Henni leið vel. Hún var komin á nýtt þroskastig. Erlendur skrifaði án afláts. Hann hafði gert það alla ævi, alveg frá því að hann var ungur maður í Mörk. Þá voru vel yfir tuttugu bær í byggð á Laxárdal. Nú er framdalurinn allur farinn í eyði og bæjarstæðin gömlu græn tóttarbot, þar með talin Mörk sem stóð í austurhlíðunum út og upp undan Auðólsstaðaskarði, rétt niður undan Litla-Vatnsskarði þar sem þá lá alfaraleið úr þessum sveitum og út á Sauðárkrók um Víðidal á Vesturfjöllum. Raunar höfðu þau Erlendur og Ingibjörg fyrst hist á Króknum þegar Erlendur brá sér þangað frá Mörk til að sjá stórklassikerinn „Ævintýri á gönguför“, kom auga á Ingibjörgu í áhorfendaskaranum og hreifst af því að hún var sú eina sem ekki hló.

En nú fór ýmislegt fleira að gerast við öuija-borðið.

Komið að handan

Á aðventunni árið 1921 gerðist nokkuð. Erlendur hafði þá um langt skeið rætt við framliðið fólk í

gegnum andaglasíð. Samt fékk hann ekki nóg. Hann vildi vita meira og fá að heyra meira.

Og honum varð að ósk sinni. Þann 17. desember stóð Jón bróðir hans einfaldlega fyrir framan hann eins og lifandi væri og hann lét aldeilis dæluna ganga. „Hefði einhver í gær spáð mér því, að ég ætti að ganga í gegnum það sem ég hef persónulega reynslu fyrir á síðustu 22. kl.t., þá er enginn vafi á, að mér hefði þótt óspámannlega komist að orði.“ Jón reyndist ekki aðeins kominn til heims lifenda, heldur var hann einnig fjörugur og skemmtilegur og Erlendur átti nú loks aftur þær samræður sem hann mest þráði, samræður um kveðskap og sögur sem höfðu verið eftirlæti þeirra bræðra á meðan báðir lifðu. Jón hafði látið úr brjóstveiki heima í Mörk árið 1887, efnispiltur sem hafði gengið í Möðruvallaskóla og ætlaði að verða barnakennari.

Jón flutti Erlendi kveðju frá móður þeirra, Steinunni Erlendsdóttur, sem fædd var og uppalin á Sveinsstöðum í Þingi, og mundi vel til þess þegar Agnes og Friðrik voru höggvin þar uppi á hól. Steinunn hafði látið í Mörk árið 1898. Hún stóð svo fáeinum dögum síðar fyrir framan Erlend líkt og Jón, en koma hennar var ekki jafn gleðileg og fundurinn við bróðurinn. Hún ásaðaði Erlend um ýmislegt og það sem kannski verra var, hélt fyrir honum vöku. Fleira fólk gerði sig heimakomið úr handanheimum, til að mynda enskir vísindamenn í hvítum sloppum, en verst voru þau mæðgin. Þau gátu ekki unnt Erlendi að hvílast og sofa, sama hvað hann reyndi. Þau ofsóttu hann og eltu og þegar hann loksins í örvæntingu sinni ákvað að flýja heimili sitt og ganga í áttina að Gimli reyndi hann hvað hann gat að hugsa ekki til áætlaða sinna í von um að þau sæju ekki við honum.

En Erlendi varð ekki kápan úr því klæðinu. Þar sem hann gekk í dimmri desembernóttinni stóð Jón bróðir hans fyrir framan hann á veginum og spurði hvert hann væri að fara. Erlendur fór undan í flæmingi, sagðist bara hafa viljað fá sér frískt loft. „Það er ekki rétt,“ sagði Jón. „Ég veit að þú ert að flýja frá okkur.“ Erlendur spurði þá hvers vegna hann vissi það. „Af því að ég er í huga þér.“

Erlendur Guðmundsson vaknaði svo einn daginn á útmánuðum 1922, útsofnn. Jón og Steinunn og allir hinir voru á bak og burt. Hvernig það bar að er löng saga. Látum nægja að sinni að geta þess að öuija-borðið var ekki haft við hönd lengi á eftir.

 779 1886

 skralli@skralli.is

QUALITY by

GIGANT

HJÓLAGRÖFUVAGNAR

FYRIR ÞÁ KRÖFUHÖRÐU

SVEIGÐUR FRAMGAFL

HARDOX® 500 TUF STÁL

VÖKVAVÖR

VERKFÆRAKASSI

SÉRHANNAÐ BREMSUKERFI FYRIR HJÓLAGRÖFUR

... OG FESTINGAR FYRIR GARDVERKFÆRI OG LED LJÓS OG MARGT, MARGT FLEIRA. HAFÐU SAMBAND Í DAG!

Vísnahornið

Um allt land eru göngur og réttir, **PhilipVogler**, hefur lengi hjálpað til við smölun og skýrir kynslóðaskipti með braghendur.

Ungur lengi leika fékk ég lausum hala
en nýjan dreng þarf nú að ala,
nýtan engi og fjöll að smala.

Davíð Hjálmar Haraldsson þekkir haustannir og val á kynbótahrútum og hér koma nokkrar hrútavísur:

Þokki löngum þögull er
og þekkir góða siðu,
lagðmjúkur og liðasver:
Laus er hann við riðu.

Gáskafullan veit ég Val
er vorið hlær og angar
til gamans hann á Glerárdal
grimma refi stangar.

Næturkaldan nóvember,
nýársdag, á jólum:
Kringum ærnar Ýmir fer
eins og sé á hjólum.

Hérna eru tvær stökur eftir norska skáldið **Aasmund Olavson Vinje**. Úr kvæði sem **Magnús Ásgeirsson**, frá Reykjum í Lundarreykjadal, sá mikli þýðandi, snéri á góðan veg á íslensku:

Mér þótti slæmt hve forðum fór,
er fyrst ég valt af stokki,
ég þóttist fimur, frækn og stór,
en fann að ég var hnokki.

Mér þótti slæmt er komst á kjól
og kallast vildi maður,
og fyrst mér unni falda sól-
að finna, að það var daður.

Magnús Ásgeirsson var þekktur af hnyttum þýðingum og einnig sínum vísu. Þessi gæti átt við í fjölbýli:

Á loftinu er kæti og kliður
þótt klukkan sé orðin 12.
Og þá lýstur í þanka niður
að þak mitt er annars gólf.

Benedikt Valdimarsson var fæddur á Þröm í Garðsárdal í Eyjafirði. Þessa lýsingu munu gangnamenn kannast við:

Blóm á akri blunda rótt.
Björkin nakin skelfur.
Hljóðnar klakið fugla fljótt.
Flestar klakast elfur.

Smalar á fjöllum munu eflaust þekkja slíka lýsingu sem Benedikt yrkir um, hér í annarri snilldar hringhendu:

Fýkur blað um foldar kinn.
Frostið skaðar brumið.
Hörpu glaði heimurinn
hefur staðar numið.

Trúlega vita flestir um hvern Benedikt yrkir hér:

Enn er lundin ung og spræk,
um það ber ég sanninn.
Dái ég frá Djúpalæk
drenginn, skáldið, manninn.

Matthias Jochumsson, þjóðskáldið okkar, orti margt eins og menn vita. Um Bólu-Hjálmar sem fæddur var fyrir 230 árum orti skáldið þessa:

Bólu-Hjálmar bjó í skugga
bóls og gremju. Hveljur saup.
Skjól í hálmi, skarni og frugga
skáldmæringur fékk í kaup.

Ekki var Hjálmar sáttur við alla presta, eins og kunn vísa leiðir í ljós, en letragrér mun vera prestskenning:

Þarna liggur letragrér
lýðir engir sýta.
Komi nú allir hrafnar hér
hans á leiði að skíta.

Einhverjir munu hafa farið með þessa vísu **Bólu-Hjálmars** í huganum eftir úrslitin í atkvæðagreiðslunni á dögnum:

Mínir vinir fara fjöld,
feigðin þessa heimtar köld,
ég kem eftir, kannske í kvöld,
með klofinn hjálm og rofinn skjöld,
brynju slitna, sundrað sverð og syndagjöld.

Umsjón: Magnús Halldórsson
mhalldorsson0610@gmail.com

ÓDÝR

gleraugu
umgjörð og gler

Gleraugu með glampa og rispuvörn

19.900 kr.

Sérsmíðum samdægurs í
styrk +/- 6,0 með cyl. til 2,0

Margskipt gleraugu

39.900 kr.

Margskipt gler frá Essilor
(afgreiðslutími +/- tvær vikur)

Hamrahlíð 17
Hús Blindrafélagsins
Sími • 552-2002

OPTIC

REYKJAVÍK

SIJÓNTÆKJAVERSLUN

Eignatorg býður sérhæfða þjónustu við verðmöt og sölu á bújörðum og öðru landi með eða án rekstrar.

Við byggjum á áralangri reynslu á því sviði.
Björgvin Guðjónsson, búfræðingur og löggiltur fasteignasali,
s. 510-3500 eða 615-1020, bjorgvin@eignatorg.is

 Syðsta-Mörk, 861 Hvolsvöllur

Cinderella

Incineration Toilets

„Þetta klósett er algjör snilld. Það mun aldrei stíflast. Hljóðlætt. Ekkert mál að þróa. Mælt hikaust með. Bestu kvæður Ingibergur“

BRENNSLUSALERNI

Hagkvæm lausn við skólpvandamálum

- Engin rotþró
- Ekkert jarðrask
- Einfalt í notkun og umgengni
- Auðvelt í uppsetningu
- Ekkert vatn
- Engin lykt

516-2600

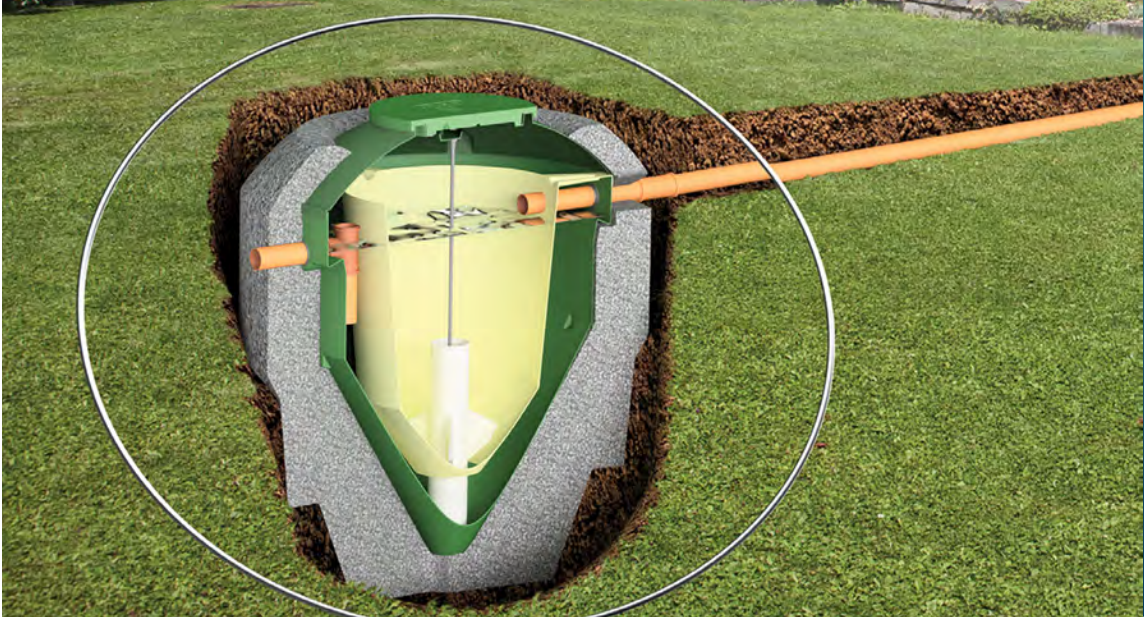
vorukaup@vorukaup.is

 vörukaup

DIAMOND

LÍFRÆN SKÓLPHREINSISTÖÐ

Einföld, áreiðanleg og fyrirferðalítill

IDNVER

Sími 517 2220 | www.idnver.is

Segðu BLESS við óværuna!

YKKAR

pest control

BANINN SEM VIRKAR

-fæst í öllum betri landbúnaðar- og byggingavöruverslunum

Dvergasokkar

Haustið nálgast með svalara tíðarfari. Fram undan eru göngur og réttir og útivist í alls konar aðstæðum og veðrum.

Við slíkar aðstæður þarf að vanda valið á hlífðarfatnaði og nota íslensku ullina í flestar flikur sem notaðar eru við útivistina. Lopapeysur, ullarvettlingar og húfur eru staðalbúnaður og hnausþykkir ullarsokkar halda yl á hvaða fótum sem er við hvaða aðstæður sem skapast. Hér er að finna hefðbundna uppskrift að ullarsokkum þar sem teknar hafa verið saman almennar þumalputtareglur um prjónaskap og frágang á þessari nauðsynlegu flik. Stuðst er við hinn svokallaða Halldóruhæl, sem Halldóra Bjarnadóttir (f. 1871–d. 1981) prjónaði upp eftir skoskum sokk sem hún komst yfir, rakti upp og prjónaði aftur og lærði þannig hvernig ætti að prjóna slíkan hæl. Halldóra var handavinnukennari að mennt og ferðaðist um Ísland og kenndi handavinnu og lagði áherslu á að bæði stúlkum og drengjum væri kennd handavinnna. Hún var afkastamikil hannyrðakona og er þekkt innan handavinnuheimsins á Íslandi.

Uppskriftin sem hér fylgir var birt áður í Bændablaðinu rétt fyrir jól árið 2021, en þar sem að þessi árstími nánast hrópar á ullarsokkaprjón, þá birtist hún hér aftur.

Uppskriftin miðar við garn sem búið er til í Uppspuna og heitir Dvergasokkar, en það garn er eingöngu úr íslenskri ull og styrkurinn felst í sérvalinni ull af kindum sem hafa langt og sterkt tog og þétt og mikið þel. Það eru kindur sem eru gjarnan tveggja til þriggja vetra, en þá eru þessir eiginleikar oft hvað mestir.

Nota má hvaða garn sem er við prjónið, en hafa ber þó í huga að sokka úr þessu garni má setja í molutauginn þegar að lokum þeir slitna svo að ekki er unnt að laga þá oftar, þar sem 100% ull brotnar niður og jarðgerist á einu og hálfu til tveimur árum, en það gerir plastlagt garn ekki.

Efni:

Dvergasokkar 200 m ca 200 gr
Sokkaprjónar nr 5,0

Dvergasokkar eru þykkir og slitsterkari en venjan er með ullargarn.

Það er gert úr 100% íslenskri ull og ekki blandað með plasti (nyloni) eins og algengt er með sokkagarn, en það er gert til að styrkja það. Íslenska ullin hefur náttúrulega styrkingu í löngu og öflugu togi og það er nýtt til að gera sokkagarnið okkar svona slitsterkt.

Uppskrift:

Fitjið upp 32 eða 36 lykkjur á prjóna nr 5,0

Bætið við 4 lykkjum ef fóturinn er þykkur og fækkið eftir þörfum fyrir barnastærðir.

Tengið í hring og prjónið stroff 2sl, 2br. allan hringinn.

Prjónið þar til stroffið er orðið eins langt og óskað er eftir. Til dæmis 20 cm stroff, prjónið þá 10 umferðir slétt og prjónið svo hæl.

Halldóruhæl:

Skiptið lykkjunum í tvennt og prjónið annan helminginn fram og til baka 12-16 umferðir. Matsatriði er hvort prjónað er slétt í báðar áttir og þannig búið til garðapryjón, eða slétt á réttunni og brugðið á röngunni og þannig verður hælinn sléttur.

Þegar hæl er nógu langur: (þumalputtaregla er að prjóna u.þ.b. jafnmargar umferðir og lykkjurnar eru á prjóninum ef lykkjur eru 18, prjónið 12-18 umferðir), er tekið saman á eftirfarandi hátt: Prjónið þar til 6 lykkjur eru eftir, prj. 2 sl. saman,

snúið við, prjónið br þar til 6 lykkjur eru eftir prj. 2 br. saman, snúið við. Prjónið fram og til baka og takið alltaf saman 2 lykkjur áður en snúið er við þar til einungis miðjulykkjurnar 8 eru eftir. Þá er hælinn kominn.

Takið upp lykkjurnar í hliðunum og prjónið í hring. Heppilegt er að taka upp um 10 - 14 lykkjur hvoru megin.

Prjónið eina umferð í hring. Athugið: Nú er ristin tekin niður þannig: Prjónið saman tvær lykkjur við ristina hvoru megin í hverri umferð, þar til aftur er sami lykkjufjöldi samtals á prjónunum og þið byrjuðuð með fyrir ofan hæl. Þannig að á prjónunum eru nú 36 lykkjur. Fallegra er að taka tvær lykkjur saman hægra megin á sokkunum og vinstra megin að taka eina óprjónaða lykkju fram af, prjóna næstu og steypa þeirri óprjónuðu framyfir.

Prjónið framleistann. Góð regla er að „mæla á“ sem kallað er, en það er að prjóna stytta umferð á ilinni, það gerir betra lag á sokkinn. Stytt umferð er þegar snúið er við í hliðinni og ilin prjónuð fram og til baka einu sinni og svo prjónað áfram í hring. Góðar útskýringar má finna fyrir það á youtube með því að slá German short rows í leitargluggann. Þegar komið er að ristinni er snúið við. Fyrsta lykkjan tekin óprjónuð fram af, bandið sett fram fyrir og togað í þar til lykkjan verður tvöföld, prjónað brugðið að hinni hlið iljarinnar og snúið við að nýju.

Fyrsta lykkjan tekin óprjónuð fram af, bandið tekið fram fyrir prjóninn og togað í þar til lykkjan verður tvöföld. Þá er prjónað áfram í hring og þessar tvær lykkjur sem eru tvöfaldar prjónaðar sem ein.

Affelling:

Þegar litla táin er að hverfa í sokkinn, er passlegt að byrja að fella af.

Góð regla er að fella af með því að í hvorri hlið eru teknar 2 l saman; Fyrstu 2 þannig; takið eina óprjónaða fram af, prjónið næstu, steypið óprjónuðu lykkjunni yfir, prjónið að hinni hliðinni slétt þar til 2 lykkjur eru eftir, prjónið 2 l sl saman, prjónið 2 lykkjur saman eins og í byrjun og prjónið síðan að fyrri jaðri og prjónið þar líka saman 2 l sl. Nú hefur lykkjunum fækkað samtals um 4 því þið takið af í byrjun og enda hliðar báðum megin. Prjónið 2 umferðir án úrtöku og endurtakið síðan úrtökuna.

Prjónið 1 umf. án úrtöku og takið svo úr aftur eins og áður og endurtakið þetta tvisvar.

Síðan er tekið úr í hverri umferð, þar til 8 lykkjur eru eftir, Klippið þá frá og dragið í gegnum allar lykkjurnar og gangið frá lausum endum.

Skolið og leggið til þerris.

Klæðist og njótið.

Hulda Brynjólfssdóttir
Smáspunaverksmiðjan
Uppspuni / Sveitakarlinn ehf

Veidikeppni unga fólksins

Markmiðið er að fá alla krakka út að veiða og hafa gaman.

Þú finnur veiðikeppnina á **veidihornid.is** og þeir sem skrá sig fá **litlu veiðibókina** senda í pósti á meðan birgðir endast.

Abu Garcia

Skráning og allar upplýsingar um veiðikeppnina.

VEIÐIHORNIÐ

Síðumúla 8 • 108 Reykjavík • S: 568 8410
veidihornid.is

TRAUST FJÓLSKYLDUFYRIRTÆKI FRÁ 1998

Smáspunaverksmiðjan Uppspuni spinnur garn úr íslenskri ull.

Langar þig í peysu úr ull af þínum eigin kindum?

Áttu uppáhaldskind?

Viltu selja garn úr ullinni af kindunum þínum?

Við hjálpum þér að láta þann draum verða að veruleika.

Í rúm 9 ár höfum við spunnið garn í ýmsum grófleikum fyrir einstaklinga og lítil fyrirtæki.

Það fylgir því einstök tilfinning að prjóna úr garni af sínum eigin kindum.

Notum ekki kemísk efni og garnið er 100% ull af þínum kindum.

Nánari upplýsingar á heimasíðunni okkar

www.upspspuni.is

eða í síma 846-7199

Kópavogur: Hátíðin Hamraborg Festival

Hamraborg Festival fór fram nýverið, en hátíðin hefur átt sess í hjarta Kópavogsbúa frá árinu 2021 og gerði þriggja ára samning við bæjarfélagið, nú 2026-2028. Segir í kynningu „Hátíðin er ástarbréf til Hamraborgar – til íbúanna, arkitektúrsins, fortíðarinnar, framtíðarinnar og andans.“

Má nærri geta að hér ber ýmislegt á góma sem gaman væri að nefna, en til að mynda kynntu listamennirnir Ívar Alma og Riccardo Vailai samstarfsverkefni sitt sem titlað er LEIKVÖLLUR SAGRA. Samsetning úr íslensku og ítölsku, en orðið sagra þýðir hátíð.

Um ræðir líflega og margbrotna rannsókn sem sprettur upp úr spurningum um bernskuna, þroskann og það hvernig meðvitund okkar breytist þegar fjarlægðin við sakleysi æskunnar eykst – en fengu listamennirnir innblástur í kenningar Thomas Hirschhorn og rannsóknir Aldo van Eyck á almenningssýmum. Beindu þeir Ívar og Riccardo sjónum sínum sérstaklega að leikvöllinum sem fyrirbæri, þar sem frjálst myndunarafl og léttleiki mætast á oft einstakan hátt.

Útkoman varð opin og lifandi rannsóknarmiðstöð þar sem kannað er hvernig fólk tengist leikvöllum og almenningssýmum á ólíkum æviskeiðum, og hvernig skilningur okkar á leiknum sjálfum þróast með aldrinum.

Verkið er ekki einungis til sýnis heldur kallar eftir virkri þátttöku áhorfenda, sem spila í raun stórt hlutverk. Gestum er boðið að ganga inn í strúktúrinn og svara spurningum sem þar eru settar fram. Viðbrögð og svör fólks verða þannig að virkum hluta af áframhaldandi rannsóknarferli listamannanna, en strúktúr þeirra mun rísa á Listatúni og snerta þannig á hinum ýmsu spurningum er varða leikvelli og hlutverk þeirra.

Riccardo Vailati er sjálfstæður sýningarstjóri, rithöfundur og myndlistarmaður, Ívar Alma er listamaður og útskriftarnemi frá LhÍ árið 2024.

Annað afar áhugavert er verk listakonunnar Megan Auður. Verk hennar er framhald frá síðustu hátíð þar sem hún fyllir upp í sprungur í gangstéttum hverfisins með keramik. Megan hefur unnið ótullega að uppfyllingunni og hefur eins og staðan er fyllt í hátt í 200 sprungur. Byggir verkið á hugmyndafræði Kintsugi og orðum Mariu Therezu Alves sem í stuttu máli á því hver erfitt er að snúa aftur til fyrra horfs þegar hin upprunalega heild hefur glatast. Viðgerðirnar séu áminning um að ekkert snýr aftur í upprunalegt horf, og er viðgerðin sjálf viðurkenning á sárinu sem felur þar með í sér ábyrgð á að annast þann skaða sem orðið hefur.

Megan Auður er þverfagleg listakona og aktivisti, þekkt fyrir verk sín sem snerta áföll og bata með það fyrir augum að skapa umgjörðir fyrir úrlausn. Megan útskrifaðist með BA-gráðu í myndlist frá HKU University of the Arts í Utrecht árið 2020.

Þótt hátíðin Hamraborg Festival sé nú liðin er um að gera að líta á vefsíðu þeirra og kynna sér þann efnilega hóp listamanna sem tóku þátt nú í ár. /sp

Efri myndin sýnir Ívar Alma og Riccardo Vailai og Megan Auður hér að ofan. Myndir / Hamraborg Festival

Sími 780 3939

Öll almenn pípulagnajónusta
Nýlagnir og viðhald

pipulagniroje.is • pipulagniroje@pipulagniroje.is

Hágæða
sjóklæði í
miklu úrvali

KHVINNUFOT.IS

NETHYLUR 3

S:577 1000

MARKAÐSSJÓÐUR SAUÐFJÁRAFURÐA

Íslenskt lambakjöt auglýsir
eftir umsóknum í sjóðinn.

Styrkhæf eru verkefni sem stuðla að aukinni
verðmætasköpun íslenskra sauðfjárafurða.
Nýsköpun, vöruþróun, kynningar-og
markaðsstarf er styrkt.

Umsóknarfrestur t.o.m. 18. október. n.k.
Umsóknareyðublöð og reglur sjóðsins fást hjá
haflidi@icelandiclamb.is

- Loft í loft
- Loft í vatn
- Vatn í vatn

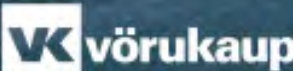
**Varmadælur
Vörukaup ehf**

516-2600

vorukaup@vorukaup.is

Skoðaðu vöruúrvalið á bilanaust.is
Hafðu samband við söludeildina:
soludeild@bilanaust.is

GLUSSI & MÓTOROLÍUR FYRIR ÖLL TÆKI OG VÉLAR

Við finnum réttu vöruna fyrir þig og gerum þér gott tilboð!

STÓRVERSLUN
BÍLDHÖFÐA 12
110 REYKJAVÍK
S. 535 9000

STÓRVERSLUN
BÆJARHRAUNI 12
220 HAFNARFIRÐI
S. 555 4800

Hafnargata 52
260 Reykjanesbæ
S. 421 7510

Hrísmýri 7
800 Selfossi
S. 482 4200

Furuvöllum 15
600 Akureyri
S. 535 9085

Miðvangi 2-4
700 Egilsstöðum
S. 471 1244

Eitt stærsta skordýrasafn landsins er í eigu Páls Halldórs Benediktssonar, bónda á Hákonarstöðum á Efri-Jökuldal. Hann leggur áherslu á að safna fiðrildum, en á líka mikið af öðrum skordýrum. Myndir / ál

Eitt stærsta skordýrasafn Austurlands

Páll Halldór Benediktsson, bóndi á Hákonarstöðum á Efri-jökuldal, á stórt safn fiðrilda og skordýra sem hann hefur safnað frá barnsaldri. Í safninu eru 80 ólíkar tegundir af fiðrildum sem hafa fundist hérlandis, þar af 53 sem hafa fundist á Jökuldal. Fyrsta eintakið fann Páll árið 1969 og er það enn þá í safninu.

„Áhuginn byrjaði af alvöru þegar það var sýning á Höfn árið 1974 í tengslum við 1100 ára afmæli Íslandsbyggðar,“ segir Páll. „Þá kom Hálfðán Björnsson, náttúrufræðingur frá Kvískerjum í Öræfum, með skordýrasafnið sitt og var með til sýnis. Seinna kenndi hann mér aðferðina við að þurrka fiðrildin,“ segir Páll sem

ólst upp í Hornafirði. Hann segist ekki hafa sinnt fiðrildasöfnuninni af miklum krafti eftir að hann hóf búskap með eiginkonu sinni á Jökuldal í kringum 1980, en eftir að fiðrildagildir á vegum Náttúrustofu voru teknar í gagnið árið 2010 hefur safnmunum fjölgað verulega. Ein þessara gildra er á Hákonarstöðum.

Páll gengur frá skordýrunum í bakka sem hann smíðar sjálfur. Safnmunirnir eru vel merktir og varðir undir gleri.

Fiðrildi koma oft með vöruflutningum

Hvert eintak er þurrkað í nokkrar vikur með sérstökum aðferðum og fest upp á pinna. Páll gengur svo frá safngripunum í sérstaka bakka með glerloki og merkir hann hvern grip með tegundarheiti og hvar og hvenær hann fannst. Þar má sjá að sum fiðrildir hafa fundist á lager verslana eða fyrirtækja á Austurlandi og Norðurlandi, en Páll segir að þau berist oft til landsins með vörum. Slík fiðrildi eru oft send Náttúrustofu Austurlands til rannsókna og síðan send Páli til varðveislu, þar sem stofnunin hefur ekki safnað skordýrum.

„Mikið af þessu er úr fiðrildagildrunni hérna fyrir ofan bæinn, sem er ljósagildra sem fangar mest á nóttinni,“ segir Páll. „Úr gildrunni fæ ég flest eintök af þeim tegundum sem finnast yfirleitt ekki á landinu, en ég nota líka háf þegar ég er að safna. Náttúrustofa Austurlands á þessar gildir, en það er ein í Neskaupstað, ein hérna hjá mér og svo var ein í Hallormsstað sem var aflögð í fyrra. Í fyrra kom fiðrildi í gildruna í Neskaupstað

sem hefur aldrei fundist hérlandis áður og það ber ekkert íslenskt nafn. Eins hafa komið skordýrategundir í gildrunar sem ekki hafa sést á Austurlandi áður, eins og asparglytta sem er bjalla.“

Drekafluga sem fannst á Brú

„Ég hef ekki verið mikið að safna öðrum skordýrum en fiðrildum, nema ef það er eitthvað sérstaklega merkilegt, eins og engisprettan sem kom með gámi í álþynnuverksmiðjuna á Akureyri,“ segir Páll. „Þá er ég er með eina eintakið af drekaflugu sem ég veit til að hafi fundist á Íslandi. Hún var fönnguð í garðinum á Brú á Jökuldal árið 2018 og er af tegund sem er algeng í sunnanverðri Evrópu.“

Páll vill ekki meina að hann sé forfallinn safnari, en viðurkennir að það sé alltaf gaman þegar hann rekt á nýja tegund. „Það vantar alltaf eitthvað,“ svarar Páll aðspurður um hvort honum finnst einhver göt vera í safninu. Gréta Dröfn Þórðardóttir, eiginkona Páls, skýtur inn í að hann sé alltaf með háf við höndina á ferðalögum um landið. /ál

Af hvaða stað er myndin?

Lesendur eru að þessu sinni beðnir um að bera kennsl á þorp þar sem rúmlega 100 manns búa. Fram til aldamótanna 1900 var þar mikið útræði á stórum bátum. Sendið svör á netfangið myndagetraun@bondi.is. Dregið verður úr réttum svörum mánudaginn næstkomandi. Vinningshafi hlýtur að launum gjafabréf á veitingastað fyrir tvo í boði Loftmynda ehf. Rétt svar mun birtast á vef Bændablaðsins, bbl.is, mánudaginn 14. september.
Mynd / Loftmyndir ehf.

Mynd / Loftmyndir ehf.

Matarkrókurinn:

Tvídýfa

Haraldur Jónasson
haradlur@gmail.com

Stundum verður það bragðbesta til af slyzni eða af hreinni tilviljun. Eins og vínarbrauð og hass-avókadóið. Heima hjá mér er það yfirleitt leti og eða níska. Það á við um ídýfu sem varð til nú fyrir stuttu. Hún byrjaði sem kryddblanda í partíkjötbollur og endaði sem það eina sem gestirnir vildu fá uppskriftina að.

Á persónulegum nótum, ef ég mætti vera svo djarfur hér á síðum Bændablaðsins, hef ég aldrei verið neitt sérstaklega hrifinn af ídýfum.

Eðlur og salsa hef ég brúkað en dýfur kenndar við örstutta firði – ekki svo mikið. Mér hefur fundist dýfurnar auka á versta eiginleika flögunnar, olíusteikinguna. Fæ hreinlega klígu eftir nokka bita. Hef reyndar heyrt af fólki sem dýfir grænmeti í hvítsósurnar, gæti þannig mögulega verið snilldin ein en ég hef ekki prófað það. Við þetta hef ég unað. Þangað til núna.

Bollubragð

Upphafið má sum sé rekja til þess að verið var að útbúa kjötbollur fyrir veisluhöld. Við slík tækifæri er gott að gera partíkjötbollurnar hennar Ingu frænku. Uppistaðan í þeim er pakkasúpa. Þúrrlaukssúpa nánar til tekið. Þegar búið var að blanda bollurnar var smá dass eftir af íblöndunarefninu. Sem innihélt áðurnefnda súpu, saltkex, brauðrasp og sitthvað fleira.

Ég, eins og góðri húsmóður sæmdi, vildi ekki henda fullkomlega brúlegri blöndu og ákvað að gera snakkíðýfu úr henni fyrir teitið. En þar sem ég var búinn að vera

Það skemmtilega við að nota súpuþuft í ídýfu er að það er auðvitað til fjöldinn allur af bragðtegundum og um að gera að nýta haustið til að smakka dýfu úr þeim öllum. Blanda jafnvel saman. Á þessari mynd eru dýfur úr þúrrlaukssúpu og tómásúpu. Saman og í sundur. Auðvitað er svo alveg bannað að tvídýfa – djók það má dýfa eins oft og hugurinn girnist heima hjá sér.

að slubbast með hrátt nautahakk í kringum blönduna ákvað ég að skutla henni inn í bakaraofn. Til að það væri pottþétt ekkert lifandi að fara út í dýfunu. Við þetta ristaðist brauðraspurinn og kexið og úr varð enn kraftmeiri þurrblanda. Hún fór svo út í blöndu af sýrðum rjóma, mæjönesi og slettu af rjómaosti, af því að það var líka verið að gera ostaköku. Sú gleymdist reyndar inni í kælikáp en það eru önnur saga.

Blautt og þurrt

Svona gerum við þetta: Blöndum saman þurrefnunum. Það er hægt

að gera mikið og það er hægt að gera lítið. Best að slumpa þetta í rúmmálshlutum. Sirka ½ hluti brauðraspur, ½ hluti saltkex á móti 2 hlutum af pakkasúpu. Þetta fer inn í 150 gráðu heitan ofn á blæstri.

Þegar raspurinn og kexið byrja að brúnast fer blandan út í mortel eða matvinnsluvél til að gera úr henni duft. Næst er hægt að auka magn einhvers krydds. Þarf ekki en getur verið gott. Sirka 1/8 hluti og þurkaðra kryddjurta, 1/5 hluti. Saltkexið, súpan og flagan sjálf sjá um saltið.

Blauti hlutinn samanstendur af 2 hlutum af mæjönesi og 2 hlutum af

sýrðum rjóma. Blandað saman við ½ hluta af rjómaosti. Brauðraspið og kexið þykkja blönduna óhóflega þannig að gott getur verið að þynna hana út með sirka ½ hluta af mjólk eða rjóma, jafnvel smá sítrónusafa. Annars gæti viðkvæm flagan átt það til að brotna í herlegheitunum.

Gott að gera tilraunir með magn af hvoru fyrir sig, því blauta og þurra. Góð byrjun er 15 grömm af þurru út í 100 grömm af blautu. Sirka ein matskeið út í desílítra af blautu. Tæknilega er ídýfan tilbúin þegar búið er að hræra henni saman. Verður svo bara betri eftir því sem fleiri klukkutímar líða.

Geymist í kælikáp í lokuðu íláti í tvo, þrjá daga.

Ídýfa 1,4 dl (sirka)

½ dl sýrður rjómi 18%
½ dl mæjönes
1 msk. rjómaostur
1 msk. vökvi (rjómi/mjólk)
1 tsk. brauðrasp
1 tsk. saltkex (mulið)
2 tsk. pakkasúpa
1/4 tsk. þurkað origano
(eftir smekk)
1/8 tsk. hvítlauksduft (eftir smekk)

Verði ykkur að góðu.

KROSSGÁTA

	271	GLÖGGUR	FYLKI	↙	TVEIR EINS		MYRKT	GRÓP	↘	
			FESTA					MULDUR		
	AUKA-LEIKARA									PATTI
	JABAR					KEFLI				
						STARTARI				
	OFSAGT				ÖRLÆTI					
	SKYLDIR				SKIPTI					
	↓	ÞRÁÐUR	TÍÐ	↙	ÓPOLANDI				MED	
		FYRIR-GEFID	FÁT							
TINDUR					HRING-SÓLAR			STANSAD		
					SLITUR			KÚGUN		
NAFN				TILEFNI			STUTT-NEFNI			
LEYSI				ÓLM			AF GÁLEYSI			
↙			ÆTA			HREYKJA				FÓTA-SKORTUR
			SJÚK-DÓMUR			GASPUR				
NOKKUR			SKRÍPA-LEIKUR				SKÖMM			
			STÍÐUR				VISNA			
ÓKYRR				TRUFLUN		NAFN				
				YFIR-BRAGÐ		SKORDÝR				
		FANGI			VARA					AUMA
		MÖGULEGT			TRÉ					
RENGJA					KAPPNÖG			TVEIR EINS		
FRÝS					LANGUR			MEGNADI		
↙			ÞANKI				PASSA-SEMI			
			PRÓF-GRÁÐA				ÖFUG RÖÐ			
LITUR						ÁHALD				
BEISKJA										
↙				FLJÓTFÆR			STRENGUR			

Lausn á krossgátu í síðasta blaði

	270	LITLAUS	HLE	VÍNANDI		RÖNVERSK TALA	MÁLUR	VASKUR	TÓMUR						
	ÖMINNI	G	L	E	Y	M	S	K	A	LOSA SVEFN					
	FÚI	R	O	T	VIEGUR KRÚS	L	I	N	U	R					
	RYKKUR SKYLDIR	Á	T	A	K	GÁTU	N	Á	Ð	U					
	↓	STEFNA	HRÝGGJA	VERKFAERI ÖFUG RÖÐ	Á	R	FÁEINUM ÁVÖXTUR	N	O	K	K	R	U	M	
HRÆRI- GRAUTUR	K	Á	S	S	A	SNATT GEIT	D	Ó	L	VARUÐ	BLETTUR	Í RÖÐ LEIKUR	R	S	
ÖGEÐUGUR	Ó	K	Æ	R		SKEKJAST RITFAERI	H	A	L	L	A	S	T	DROLL	K
KEMST	N	Æ	R		STREÐ JAPLA	P	U	Ð	SAMHÆFA TUDA	A	Ð	L	A	G	A
RÁNEÐLA	G	R	A	M	E	Ð	L	A	AFHENDA	G	E	F	A		GISTA
TVEIRI EINS	A	A	RADALA GARMUR	A	N	N	A	R	RÁÐAGERÐ MEIR	Æ	T	L	U	N	
	P	HALARÓFA SKAÐI	R	U	N	A	VIENT TÍVISTIGA	G	O	T	T	NOKKUR HEIGULL	F	Á	
SKAMMIR	Á	M	Æ	L	I	AFBIDUR VEFUR	H	A	F	N	A	R	DÚÐDI	T	
HRIPA	L	E	K	A	SKART ÖTTIST	N	I	S	T	I	TÍÐUM ÖFUG RÖÐ	O	F	T	
Á VÍXL	M	I	S	GERVI	Ó	E	K	T	A	FEITI	O	L	Í	A	
BÓKA	I	N	N	R	I	T	A	MINNKAR	R	É	N	A	R		

HUGARÍÞRÓTTIR

Græðgin er óseðjandi púki

Veðrið var gott og sumarið enn ekki búíð. Sviðið er sumarbridds í Síðumúlanum. Matthías Imsland, framkvæmdastjóri Bridgesambands Íslands, sest við hlið ungs briddsspilara, Heimis Árna Erlendssonar,

Björn Þorláksson.

sem nýtur góðs af því að vera í þjálfun hjá stórstjórnunni Hemma Friðriks. Á móti Matthíasi sest svo lítillræðið sem skrifar þennan pistil.

Við Matti erum ákveðnir í að skora. Höfðum rætt að reyna að skora alveg ógurlega. Matthías vekur á tígli. Ungi briddsarinn honum á vinstri hönd doblar í stað þess að melda einn spaða eða reyna að koma tveggja lita hendi til skila. Það er óvænt en stórkostleg ákvörðun. Ég passa. Hermann stekkur í 3 grönd.

Matthías doblar og loft verður æði sprennuþungið. Matthías telur ólíklegt að sagnhafi skrapi saman niu slögum með tígli út og það er alveg rétt hjá honum. Fátt sem bendir til að AV eigi flóttaleið.

En unga leynivopnið, hann Heimir Árni, hefur ekki sagt sitt síðasta orð. Nú er rétti tíminn til að kynna spaðann til sögunnar. Hann melder því spaða. Lítillræðið í suður man að ákveðið hafði verið að skora og græðgisdoblar nú með ekkert. Hermann hefur

Heimir Árni datt í lukkupottinn í sumarbridds.

séð það svartara og hendir bláa miðanum á borðið með leikrænum tilþrifum. 4 spaðar redoblaðir, takk fyrir.

Auðvitað kemur út tígull. En sagnhafi er sjónarmun á undan vörninni að særa fram tvo efstu í trompi og missa ekki vald á spilinu. Fimm slagir á lauf koma sér vell! Ófrýnilegasta tala kvöldsins er skrifuð í dálk AV – gulltoppur í alheiminum.

Græðgin er óseðjandi púki, hugsa ég, og læt lítið fyrir mér fara um stund.

Uns ég átta mig á því að besta leiðin til að komast yfir áfall er að skrifa sig frá því þangað til brosvipurnar láta aftur á sér kræla. Enda er bridds skemmtilegasta spil í heimi!

Norður	
♠ A5	
♥ K103	
♦ KQJ1052	
♣ 94	
Vestur	
♠ 973	
♥ A965	
♦ A73	
♣ AQ7	
Suður	
♠ K86	
♥ Q72	
♦ 9864	
♣ 1086	
Austur	
♠ QJ1042	
♥ J84	
♦ KJ532	
♣	

Umsjón: Björn Þorláksson, bjornthorlaksson@gmail.com

Mynd ruglaðist

Beðist er velvirðingar á að stöðumynd ruglaðist í síðasta briddsdálki Bændablaðsins þar sem fjallað var um vörn gegn þremur gröndum. Verður framvegis tryggt með nýjum verk-lagsreglum við umbrot að spil færist ekki milli handa í stöðumyndum. -BP

Erfinginn: Arndís Inga

Nafn: Arndís Inga Jakobsdóttir.

Aldur: 10 ára, verð 11 ára 4. júlí.

Stjórnumerki: Krabbi.

Búseta: Staðarhraun.

Skemmtilegast í skólanum: Val.

Áhugamál: Fótbolti, skautar, fjórhjól og píanó.

Tómstundaiðkun: Fótbolti og píanó.

Uppáhaldsdýrið: Hreindýr.

Uppáhaldslitur: Grænn.

Uppáhaldsmatur: Kjúklingaborgari.

Uppáhaldslag: Leikkona með Ice guys.

Uppáhaldsmynd: Parent trap.

Fyrsta minningin: Þegar ég fékk trampólín í afmælisgjöf.

Hvað ertu ánægð/ánægður með í fari þínu: Að vera góð vinkona.

Hvað er það skemmtilegasta sem þú hefur gert: Fara til Tene.

Hver er fyndnastur sem þú þekkir: Besta vinkona mín.

Hvað langar þig að verða þegar þú verður stór: Fótboltakona og bóndi.

Áttu þér einhverja fyrirmynd? Pabbi, mamma og Glódís Perla.

Viltu taka þátt? Hafðu samband. sigrunpeturs@bondi.is

Fjögur sunnudagsskákmót

Sunnudaginn 30. ágúst síðastliðinn var mögulega einhvers konar skákmet slegið. Greinarhöfundur skellti sér til

Gauti Páll Jónsson.

Vestmannaeyja á s a m t f j ö l m ö r g u m skákmönnum frá Reykjavík og nágrenni, á 100 ára afmælishátíð Ta f l f é l a g s Vestmanna-eyja. Þar voru tefld tvö mót, atskák á laugardegi og hraðskák á sunnudegi. Helgi vann bæði mótin, Áss vann atskákina og Ólafsson vann hraðskákina. Það var mikið fjór í Eyjum og í þriðja sinn sem greinarhöfundur mætir þangað á skákmót og fjórða Eyjaferðin. Þær eiga eftir að verða fleiri, en næst hugsa ég að ég gefi mér meiri tíma til að skoða mig um. Helgi Áss átti góðu gengi að fagna, en hann hafði nokkrum dögum áður orðið Íslandsmeistari í atskák í fyrsta sinn frá árinu 2002.

Arnar Sigurmundsson, Helgi Ólafsson og Hallgrímur Steinsson.

Árbæjarsafnsmótið hélt sínu striki þrátt fyrir að vera fámennara en oft áður, og spilar þar inn í óvenju mikil taflmennska þessa helgi. Stórmeistarinn Bragi Þorfinnsson vann í Árbænum í sögulegu umhverfi. Fyrr sama sunnudag hélt Skákfélag Mosfellsbæjar skákmót í tilefni af bæjarhátíðinni Í túninu heima. Þar varð Eiríkur K. Björnsson hlutskarpastur. Skákfélag Mosfellsbæjar heldur skákmót

mánaðarlega frá september og fram í maí, og skákæfingar fyrir börn eru einnig hafnar, skráning í gegnum Abler. Það var fræðilega hægt að taka þátt í báðum mótum, Mosfellsbæ og Árbæjarsafni, og nokkrir skákmenn nýttu sér það og tefldu fjórtán hraðskákir í beit! Skákfélag Akureyrar hóf líka sitt vetrarstarf með Startmótinu sínu sem ber nafn með rentu. Markús Orri Óskarsson vann það. Hann verður einn fulltrúa Íslands á

Evrópumóti ungmenna í skák, sem verður á Krít í nóvember.

Í gamla daga var það þannig að vetrarstarfið í Reykjavík hófst með Haustmóti Taflfélags Reykjavíkur. Mótið hefur séð fífil sinn fegurri þegar kemur að þátttöku titilhafa en þess í stað gefst nokkrum ungum skákmönnum færi á að tefla í lokuðum flokki. Hugsanlega þarf að fækka umferðum, stytta tímann sem mótið tekur, og leggja enn meiri áherslu á lokaða flokka að dönskum sið, til að efla mótið. En Haustmótið stendur fyrir sínu og hefur verið haldið frá 1934. Annað hvert ár rekst mótið á Ólympíuskákmótið sem getur haft einhver áhrif. Ísland er á leiðinni þangað seinna í mánuðinum með tvö lið, í opnum- og kvennaflokki. Fjallað verður um Ólympíuskákmótið í næsta pistli.

Ef lesendur Bændablaðsins luma á áhugaverðum skákum geta þeir haft samband.

Umsjón: Gauti Páll Jónsson gauti.pj@hotmail.com

SUDOKUÞRAUTIR

Létt

2	8				4	9	7
	7	6	4	9	2	8	
	3	2		7	6		
5			1		9	7	
			9	2	5	3	
4	9	6					
7			5	8		6	4
	8		1		4		9
	1		9				5

Miðlungs

			4				2
	7		1	2			
		1	8		5	7	
6			3				8
		2	6		8	9	
					2	6	
		3					
7	4			8	6		3
8				1			

Þung

				9			5
				6		2	
8			4			1	
3	5					4	7
						6	
			2	3		8	1
4		6					
	9		7				
1	2		8				

Þyngst

9				5			
				7		4	
			3		6		
		2			4	1	
					9		
	4	8		2	9	3	
8	2		1			7	6
					8		
	3	7		2			

Setja skal inn tölur frá 1-9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línun.

Stjörnuspá

Vatnsberinn Einhver straumhvörf verða í lífi vatnsberans um þessar mundir sem þarf að taka nokkur skref út fyrir sinn þægindaramma ef hann ætlar ekki að festast í einhverju sem angrar hann. Besta lausnin til framfara er að leggja allt á borðið. Vatnsberinn þarf að taka eftir smáatriðum og gæta þess að vera opin fyrir tilboðum sem honum berast. Happtölur 15, 32, 14.

Fiskarnir Yfir nokkurt skeið hafa fiskarnir drattast áfram í þægindalegu sleni hversdagsins. Ánægðir með sitt ... eða öllu heldur ekki það óánægðir að þeim finnist þeir þurfa að rífa sig upp úr aðstaðum. Nú er þó upplagt að spyrja sjálfan sig hvert þeir séu í raun að stefna – því annars mun hversdagslenið festa sig allhressilega í sessi og verða til mikils ama. Happtölur 16, 6, 78.

Hrúturinn Nú hefur hrúturinn þraukað sumarið – þraukað jú, því eitthvað er það sem liggur honum á hjarta. Ástarmálin eða tilvera hans sjálfs yfirhöfuð er eitthvað sem honum finnst hann þurfa að krukka í en er hér með beðinn af öllum heimsins stjörnum að fá faglega aðstoð. Það gengur ekki lengur að þykjast geta fundið út úr öllu sjálfur. Happtölur 3, 12, 1.

Nautið er umvafið jákvæðum öflum þessa dagana og nýtur bæði aðdáunar auk þess að finna ofurlítið til sín. Það ætti endilega að nota þennan umbreytingartíma (sem hann er í raun) til að missa ekki niður mojóin en heldur efla sig og finna hvernig sjálfstraustið – og álitið trekkir til sín hin ýmsu skemmtilegheit. Happtölur 45, 71, 13.

Tviburarnir Áhugaverður tími er að renna í garð, en máltækið enginn veit hvað átt hefur fyrr en misst hefur á hér við. Einhvern veginn er tviburinn þannig samansettur að hann virðist lítið taka eftir sínu nánasta umhverfi, en þó, þegar eitthvað á vantar setur það skarð í flæði hugsana hans og tilveru. Tviburinn skal því nú hafa augun opin og gæta vel að sínum nánustu. Happtölur 15, 16, 8.

Krabbinn er loks á þeim stað sem honum ber að vera. Heimilið er honum mikil gríðastaður og nú, ef hann færir nokkra hluti til, er bara eins og allt sé í nýju ljósi ... og krabbinn getur selt unað haustvindinum. Hann þarf að muna að veita öllum athygli, ást og umhyggju en ekki einblína bara á sjálfan sig þó honum sé það tamast. Happtölur 27, 14, 9.

Ljónið þarf að gæta sín á umtali, bæði göðu sem slæmu því þau ljón sem hafa legið í dvala tveflest. Gæta þarf þess að fara ekki ofarri því afleiðingarnar gætu orðið til ama. Ljónið ætti, sem endranær, að gefa sér góðan tíma til að hlúa að sjálfum sér og sínum nánustu enda verður heilun aldrei fullkomin nema að lítið sé sér nær. Happtölur 16, 52, 6.

Meyjan tekur nú fyrstu skref sín full sjálfstrausts inn í nýtt tímabil. Hún má treysta því að hún er akkúrat á þeim stað sem henni er ætlað að vera – og þær meyjur sem ekki eru sannfærðar, eða þjáast af einhvers lags neikvæðni í eigin garð er bent á að hætta þeirri vitleysu. Happtölur, 21, 22, 14.

Vogin er örliðið örugg um þessar mundir, en þarf þess alls ekki ef lítið er á heildarmyndina. Hún þyrfti í raun einungis að styrkja trúna á sjálfa sig, enda vel metin og þokkuð í alla staði. Vogin þarf annars nú með haustinu að gæta þess að klæða sig vel en henni er einna hættast við kvefi eða öðrum óskunda þegar kólna fer í lofti. Happtölur 16, 43, 73.

Sporðrekin Öllu linnir um síðir, er máltæki sem sporðrekin ætti að hafa yfir í huganum nokkrum sinnum á dag, enda er nú fremur annasömu tímabili að ljúka og allt að fara í fastari skorður. Sporðrekin ætti eftir fremsta megni að njóta sín til hins ýtrasta með nánustu ástvinum og hugsa BARA um sjálfan sig. Happtölur 5, 24, 51.

Bogmaður lítur til fjallanna með eftirsjá og hugsar um liðna daga. Ýmislegt hefið mátt betur fara gegnum tíðina, en nú er um að gera – miðað við tunglsstöðu – að rífa upp og helst ganga frá erfiðum málum sem þarfnast úrlausnar. Einhver veikindi eru í kortunum og því upplagt að nýta þann tíma til að hugsa svolítið. Happtölur 14, 12, 6.

Steingeitin Gott er að hafa skýra sýn á það sem eftir líður vetri og einungis búast við hinu góða. Sleppa tökum á öllum kvíðavaldandi hugsunum og muna að njóta þess bara að vera til sem lengst því lífið getur boðið upp á svo margt ánægjulegt sem ekki þarf að flokka undir keppni við aðra. Eins og steingeitin veit nú svosum. Happtölur 15, 5, 66.

Tíska:

Drottning sveitasöngvanna

Söngkonan og mannvinurinn Dolly Parton var þekkt fyrir stórkostlega tónlist, gjafmildi og gæsku jafnt sem einkennandi stíl sem samanstóð af litríkum og glansandi klæðaburði, skærum varalit og björtum augnskugga, löngum skreyttum akrilnögglum, háum hælum og enn hærri hári.

Dolly var fædd 19. janúar 1946 í sveitum Tennessee í Bandaríkjunum. Hún ólst upp í fátækt og aðstoðaði foreldra sína á sveitabænum við ræktunarstörf og heimilishald en tólf börn voru á heimilinu. Hún hóf snemma að klæða sig upp og tjá sig í gegnum tónlist og tísku. Jafnvel þegar þau áttu hvorki í sig né á notaði hún söt á eldspýtu sem augnblyánt og kramdi blóm til að bera á sig ilm.

„Það er dýrt sport að virðast svona ódýr“

Einkennandi útlit Dolly Parton var örjúfanlegur þáttur frægðar hennar. Hún var oft spurð út í bæði útlit og klæðaburð í viðtölum og svaraði þar alltaf að henni væri sama hvað öðrum fyndist, hún fylgdi eigin hugmyndum um fegurð. Hún sagði að það væri dýrt sport að virðast svona ódýr en hún þekkti eigið virði og hæfileika og þyrfti því ekki að hafa áhyggjur hvað fólk hefði að segja um hvernig hún klæddi sig.

Dolly vann markvisst með fagurfræði suðuríkjakonunnar og kántrísöngkonunnar, hún ykti einkennin og lék sér með staðalmyndina. Hún gerði hárið

hærra, fötin þrengri og kögrið síðara. Hún var maximalisti og hlóð á sig fegurð fremur en að skammta hana. Snemma á ferlinum var henni ráðlagt að tileinka sér hógværi og hæglátari klæðaburði en hún neitaði, hún væri að tjá sig með tiskunni jafnt sem söngnum. Dolly leyfði sér að vera hávær og glansandi og skapaði sterkan og eftirtektarverðan myndheim í kringum sig. Einhverjir kölluðu hana „Kántrí Barbie“ og aðrir sökuðu hana um að vera í gervi en hún stóð við sitt og sagði að sama hvort hún liti gervilega út þá væri hún raunveruleg þar sem það skipti máli: í hjartanu.

Innblástur úr bernsku

Marglita kápan hennar Dolly, sem þekkt er í laginu „*Coat of many colors*“, tengist bernskuminningunum, þegar móðir hennar, bæði snjöll og handlagin, hannaði og saumaði kápu á dóttur sína úr hinum ýmsu efnisþjótum sem til voru. Dolly varð himinlifandi enda kápan litrík og skemmtileg þótt bekkjarfélagar hennar væru ekki á sama máli. Ungfrúin litla var þó hnarreist og komst að þeirri niðurstöðu að þótt félagar hennar litu niður á marglitu kápuna væri hvert spor hennar saumað með ást og umhyggju. Hún væri umvafin hlýju móður sinnar daglega og það væri nú það sem skipti mestu máli.

Á litríkum satínvængjum

Fiðrildið hefur lengi verið tákn söngkonunnar. Hún elti gjarnan fiðrildi sem ung stelpa í sveitum Tennessee og var sú tenging meitluð í stein með hinum geysivinsæla smelli „Love is Like a Butterfly“, Ásting líkt og fiðrildi, sem kom út árið 1974. Þar syngur Dolly um fiðrildið sem er einstakt og blítt, litríkt með vængi sem satín. Þessi lýsing í laginu er á ástinni en passar einnig vel við Dolly sjálfa sem var þekkt fyrir litríkan klæðaburð og einstaka gæsku.

Sjálf sagðist hún tengja við fiðrildin vegna þess að þau „stinga ekki, bíta ekki og eru svo glæsileg“. Dolly skartaði gjarnan fylgihlutum í formi fiðrilda, eins og sólgleraugum og handtöskum, en einnig glæsilegum galakjólum sem líktust fiðrildavængjum eða báru

glitrandi fiðrildamyndir. Dolly var auk þess með nokkur fiðrildahúðflúr og þó það hafi ekki borið mikið á þeim og mörg til þess gerð að fela ör, þá ákvað hún að heiðra vængjuðu vinina enn frekar með þessum hætti. Húðflúrin voru þó fæst gerð í svörtu bleki, heldur í bleikum og pastel-tönnum sem Dolly var alltaf hrifin af.

Hár alla leið til himna

„Því hærri sem hárið er, því nær er ég Guði,“ sagði Dolly oft kumpánlega og ef hún var spurð hversu langan tíma hver greiðsla tæki var svarið: „Ég hef enga hugmynd, ég er aldrei á staðnum!“ Dolly notaðist óspart við hárkollur til að ná fram stærðarinnar hárgreiðslum sem margar hverjar virtust ekki lúta lögmálum þyngdaraflsins. Alltaf voru kollurnar gæddar ljósum lokkum sem geisluðu í sviðsljósinu og römmuðu inn skær augun og bleikmálað brosið. Einhvern tímann gantaðist Dolly með að hárkollurnar væru eldhætta en í raun voru þær verndarhjúpur þar sem hún áttaði sig að hennar eigið hár myndi ekki pola endurtekna aflitun.

Bleik og skínandi

Dolly fyllti hvert herbergi af lit, bæði í klæðaburði, með fylgihlutum og löngum akrilnögglum. Neglurnar voru bæði útlitseinkenni og fölu í sér ákveðinn leynilegan hæfileika þar sem Dolly greip til þess að spila á langar rauðar neglurnar með því að slá þeim saman og spila takt. Bleikur og gulur voru litir sem voru í uppáhaldi hjá söngkonunni en frægt er að hún hélt því fram að það væri aldrei hægt að vera með of mikið af bleikum.

Ef Dolly fyllti ekki herbergi af lit þá fyllti hún það af skínandi glampa demanta og semilústeina. Þekkt fyrir að þekja sig skrautsteinum var kántrí-drottningin ófeimin við að njóta

Vís nagáta

Er í lofti blíður blær best að hafa þennan á. Árlega á prenti— öllum kær ógæfudvergur er víst sá.

Lausnin er eitt nafnorð með fjórar mismunandi merkingar. Lausnin verður birt á vef Bændablaðsins, www.bbl.is, mánudaginn 14. september. Lausnaorð síðustu gátu var **slag**.

Umsjón: Guðbjörn Sigurmundsson
Gudbjorn.Sigurmundsson@mk.is

Aðalskipulag Húnabyggðar 2025 - 2037

Sveitarstjórn Húnabyggðar samþykkti á fundi sínum 14. apríl 2026 að Aðalskipulag Húnabyggðar 2025 – 2037 skyldi afgreitt skv. 3. mgr. 30. gr. skipulagslaga nr. 123/2010.

Aðalskipulagið er stefnumótandi áætlun fyrir allt sveitarfélagið þar sem mörkuð er stefna um m.a. landnotkun, byggðapróun, samgöngur og umhverfismál til 12 ára. Með tillögunni er lagðar fram framforsendur fyrir stefnunni og umhverfisskýrsla þar sem lagt er mat á áhrif stefnunnar á valda umhverfisþætti. Auk greinargerðar eru uppdættir sem sýna landnotkun, veitur og önnur ákvæði er varða landsvæði innan sveitarfélagamarka

Tillagan er aðgengilega í Skipulagsgátt undir málnúmeri 1293/2024. Jafnframt er hægt að kynna sér gögn á skrifstofu Húnabyggðar, Húnabraut 5, 540 Blönduósi auk þess sem gögnin eru aðgengileg á heimasíðu sveitarfélagsins www.hunabyggd.is. Fyrirspurnir um málið má senda á bygg@hunabyggd.is.

Þeir sem telja sig eiga hagsmuna að gæta er hér með gefinn kostur á að koma með ábendingar og athugasemdir við tillöguna. Ábendingar og athugasemdir þurfa að vera skriflegar og skulu berast í gegnum Skipulagsgátt í síðasta lagi 23. október 2026.

Skipulags- og byggingarfulltrúi Húnabyggðar

www.velaval.is - Alltaf opið

VÉLAVAL

- Sendum um land allt -

Smáauglýsingar

Skráning smáauglýsinga er á vefslóðinni: www.bbl.is/smaauglysingar

Verð: Textauglýsing kr. 3.200 m/vsk (innan við 140 slög) og kr. 7.500 m/vsk. - texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 15.00 á mánudegi fyrir útgáfu.

Jesús sagði:

„Ég er ljós heimsins. Sá sem fylgir mér mun ekki ganga í myrkri heldur hafa ljós lífsins.“

Jóh. 8,12

biblian.is

DÆLUR

Í öllum stærðum og gerðum

VINNUVÉLAR & ÁSAFL

Völuteig 4 - 270 Mosfellsbær - www.vinnuvelarehf.is - vinnuvelar@vinnuvelarehf.is - S: 496 4400

BÓKLEGT VINNUVÉLANÁM Á NETINU

Nám sem gefur rétt til prófs á allar gerðir og stærðir vinnuvéla*

Opið allan sólahringinn

VERÐ 70.000 kr.

VINNUVÉLA SKÓLINN

vinnuvelaskolinn.is

- á íslensku og ensku

Nanna brúarhá

Hársnyrtistofan Toppphár

Dverghöfða 27, 110 Reykjavík

Bændur og búalið og allir hinir hjartanlega velcomin

Opið 8-17 virkar daga og 10-16 á laugardögum

Engar tímapantanir bara mæta!

Glæsilegur eldhúsbær til sölu. Breidd 180cm. Skrófast upp í loft að framan og tillt við vegg að aftan. Tilboð óskast sent á netfangið thordisuna@gmail.com Ef frekari upplýsinga er óskað þá endilega hafið samband í s. 866-3855.

Öngulsstaðir 6, alls 916,2 fermetrar, ásamt 16.916,4 eignarlóð. Eignin sem býður upp á marga möguleika og er staðsett 10 km suður af Akureyri með fallegu útsýni. Eignin er laus til afhendingar. Allar nánari upplýsingar og tímapantanir á skoðun eignar veitir Einar Pálsson, löggiltur fasteignasali í s. 857-8392 eða á netfanginu einar@fastborg.is

Haustrílboð.. Fjór hjóla kerra kr. 519.000:- Skjólborð úr áli, 35 cm.há, skúffan lengd 2,50 x breidd 1,40 m. Flottur heitgalv. rampur m. pumpum. 750 kg. h.burðargeta. 13"dekk. Flott t.d. fyrir fjór hjólið eða sláttutraktorinn. Brimco ehf. Desjamýri 14, Mosó s. 894-5111.

Lambheldu hliðgrindurnar. 420 x 110. Möskvar 10 x 15. Verð frá kr. 31.900 til 36.300 +vsk. Lamasett kr. 4.400 +vsk. S. 669-1336 og 899-1776, Aurasel.

Húsbíll MERCEDES-BENZ - 412D árgærd 1996. Þessi bíll er til sölu ef viðunandi tilboð fæst. Bíllinn er í fullkomnu lagi og er að fara í geymslu. Upplýsingar í s. 894-6679 Sigurður og s. 792-0101 Þórður.

Traktorsgrafa Venieri VF 10.33B árgærd 2005. Keyrð um 6.000 vinnustundir. Hraðtengi að framan og opnl. skóflu. Hraðtengi að aftan, 2-3 auka skóflu. Vélin hefur staðið ónotuð inni í húsi í nokkur ár. Fyrir áhugasama er hægt að fá vídeó og fl.myndir. Verð kr. 3.000.000 +vsk. Upplýsingar á netfanginu 2th@eyjar.is

Til sölu Faun RTF-60 árg 92' í góðu lagi. Uppl. s. 892-9811.

GIANT

BY TOBROCO

ÚRVAL AUKAHLUTA Í BOÐI!

LANDSTÓLPÍ

Gunnbjarnarholti, 804 Selfossi Lyngási 11, 700 Egilsstöðum

480 5600 480 5610

www.landstolpi.is
landstolpi@landstolpi.is

Claas Arion 460.

Árgerð 2015. Notkun 7.940 klst.
140 hp. Ámoksturstæki og skófla.
Nýleg framdekk.
Verð kr. 7.600.000 +vsk.

Solis 60.

Árgerð 2017. Notkun 1.666 klst.
60 hp. Fjór hjóladrif.
Verð kr. 1.750.000 +vsk.

JCB 145W.

Árgerð 2016. Notkun 12.900 klst.
1.600mm skófla fylgir.
Verð kr. 7.500.000+vsk.

Claas Celtis 456.

Árgerð 2006. Notkun 14.700 klst.
Ámoksturstæki og skófla.
Verð kr. 2.700.000 +vsk.

JCB 525-60 AGP.

Árgerð 2023. Notkun 1.292 klst.
Lyftigeta 2.500 kg.
Flott vél í góðu standi.
Verð kr. 7.800.000 +vsk.

Manitou MLT 625-75H.

Árgerð 2021. Notkun 5.500 klst.
Snúningsgafflar.
Verð 6.700.000 +vsk

Kuhn FBP 3135.

Árgerð 2022.
Plast-og netbindibúnaður.
3D þökkunarbúnaður.
Verð kr. 9.900.000 +vsk.

www.velfang.is
velfang@velfang.is
Gylfaflöt 32, Reykjavík
Óseyri 8, Akureyri
Sími: 580-8200

Benz Actros árg. 2002, nýskr. 2005. Einn 19.000 km. Kassi með alopun og 6 tonna lyftu. Ýmsir varahlutir fylgja. Uppl. s. 844-1234.

Finnskur bjálki til sölu. Nóg í lítið gestahús/sánu/kofa sem endist lífstíð, einnig hentugt til styrkingar á gömlum hlöðum. 20,2 cm á þykktina, lengstu bjálmir eru 12 m langir, þetta er umframfærni af nýju einbýlishúsi, ónotað og sumir enn þá í pakkingum. Einnig burðarbitar og fleira ónotað hágæða timbur. S. 864-9544.

Til sölu Mercedes-Benz C 180 D, dísel, árgerð 2019, sjálfskiptur, ekinn 141.000 km. Verð kr. 3.890.000 – notadir.benni.is – s. 590-2035.

Til sölu 4 iðnaðarhurðir sem er verið að taka niður vegna breytinga. Flekar, brautir, lamir, rafmótorar og rafmagnsstýringar fylgja með. Stærðir hurðargata: 2 stk. H=3,97 m og B=3,60 m. 2 stk. H=3,78 m og B=3,00 m. Verðhugmynd kr. 250.000 per hurð eða tilboð. Uppl. í s. 841-3009.

Trússkerrur! Eignum fjórar mismunandi tegundir/stærðir á lager, verð frá kr. 548.500 +vsk. og kr. 680.000 m/vsk. Upplýsingar á bergvagnar.is eða í s. 897-6871.

SDS Max

WERHE

Stauraborar fyrir borvélar, SDS Max, SDS + og Hexagonal. Stærðir frá 40 mm upp í 300 mm. Massifur öxull. Borarnir passa einnig á margar gerðir af vélknúnum staurabourum. Steinborar: 40 mm x 1000 mm. Brotskóflur í SDS Max og Hexagonal. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is Heimasíða: www.hak.is

Steinullarbíllinn. Blásur steinull í loft, hólfi og gólf. Blástur þýðir minni kuldaþró. Minnkaðu hitatap, lækkaðu kyndikostnaðinn. Blásur í ný og einnig gömul hús, fórum um allt land, erum við í s. 577-4444.

Vélavít ehf. er nú umboðsaðili fyrir HATZ dísilvélar á Íslandi. Sala, varahlutir og viðgerðarþjónusta hjá okkur í Skeiðarár 3, Garðabæ. Upplýsingar í S. 527-2600.

Básamottur. Drenmottur. Gúmmihellur. Plast girðingarstaurar. Plast próffilar í fjárhús, fjós og hesthús. Jarðvegsgrindur fyrir plön, gerði og garða. Gervigras. Útileiktæki og heildarlausrir. jh@johannhelgi.is S. 565-1048.

Fisléttu fjárgrindurnar. Krækt saman án aukahluta. Breidd 180 cm x 90 cm. Verð frá kr. 11.900 til 13.900 +vsk. S. 669-1336 og s. 899-1776. Aurasel.

Bændur og búalið ath. Plast í fjárhús, hesthús, fjós og girðingar. Dren- og básamottur, jarðvegsgrindur. Gúmmihellur, útileiktæki, járnrimlagirðingar, gervigras o.fl. Heildarlausrir á leik- og íþróttasvæðum. Jóhann Helgi & Co jh@johannhelgi.is s. 565-1048.

Sökkulkerfi undir allar tegundir húsa. Stuttur afhendingartími. Íslensk framleiðsla. Einfalt, fljótlegt og ódýrt. Heyrðu í okkur og saman finnum við bestu lausnina fyrir þig. Polynorth@polynorth.is

Seljum vara- og aukahluti í flestar gerðir af kerrum. Sérþöntunarþjónusta. Sendum um land allt. Brimco ehf. s. 894-5111 www.brimco.is Ópið frá kl.13-16.30.

Til sölu KGM Korando, 4x4, bensín, árgerð 2024, sjálfskiptur, ekinn 74.000 km. Verð kr. 4.990.000 – notadir.benni.is – s. 590-2035.

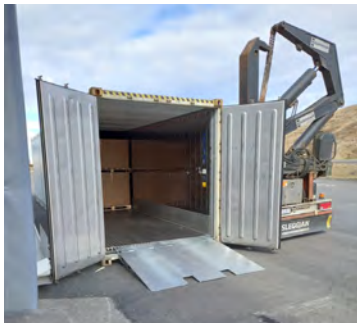
Einangraður aðstöðuvagn með salerni og eldhúskrók. Opnun að aftan gerir það einnig mögulegt að nota vagninn sem flutningsvagn. Fæst í 420, 470, 500, 550 og 600 cm lengdum. Verð frá kr. 2.855.000 +vsk. Eignum vagna á lager. Nánari upplýsingar á bergvagnar.is eða í s. 897-6871.

Til sölu valtra A95 árg. 2006. ekinn 5.242 tíma. 96 hö. Ný afturdekk. Hálfslitin framdekk. Nýlega smurð. Nýr vatnskassi og þurrkumótur. Ásett verð kr. 4.300.000 +vsk. Staðsett í Rangárbíngi ytra. s. 698-3336 og s. 865-0653.

Einangraðir cargovagnar fáanlegir í 3,0 – 3,6 – 4,2 – 4,7 – 5,0 – 5,5 og 6,0 metra lengdum. Henta jafnt sem verkstæði, kaffistofa, flutningsvagn eða fyrir ótal önnur verkefni – möguleikarnir eru nánast endalausir. Eignum allar stærðir á lager. Verð frá kr. 1.835.000 +vsk. Nánari upplýsingar á bergvagnar.is eða í s. 897-6871.

Rampar fyrir frysti/kæligáma á lager. Burðargeta 10 tonn. Dekkplata 10 mm, L- 170 cm x B- 200 cm x hæð- 21 cm. Heitgalvaniserað stál. Lyftaratækur á þrjá vegu. Eignum einnig rampa fyrir hefðbundna sjógáma. Hákonarson ehf. www.hak.is s. 892-4163 hak@hak.is

Gólfhliti, gólfraesing fyrir 16 mm. rör. Ryklaug gólfhitafraesing, verð á fermetra frá kr. 4.500 +vsk. Mætum hvert á land sem er, en fer þó eftir stærð verkefnis. Tilboð og upplýsingar á https://www.golfraesing.is s. 892-0808 - Oliver.

Gámafleti! Sparaðu þér flutning á gámnum. Fletið hentar einnig vel sem klassískur flatvagn fyrir flutning á timburbúntum eða öðru efni. Upplýsingar á bergvagnar.is eða í s. 897-6871.

Slöngubátar fyrir alhliða veiði. Hákonarson ehf. hak@hak.is www.hak.is s. 892-4163.

Glussaknúnar vatnsdælur fyrir tankbila og vinnuvélur. Sjálfsgandi dælur í mörgum stærðum sem dæla allt að 120 tonnum á kst. Einnig dælur með miklum þrýstingi, allt að 10 bar. Hákonarson ehf. www.hak.is S. 892-4163, hak@hak.is

Midi fjölnota

Midi fjölnota vagn. Er frábær vagn sem hentar vel fyrir flutninga, geymslu, fjórhjólíð, sleðann eða útileguna. Fæst með ramp eða hlerum. Stærð 320x150x150 cm. 750 kg heildarþyngd og krefst ekki skráningar. Upplýsingar á bergvagnar.is eða í s. 897-6871.

Sliskjúr úr áli fyrir vinnuvélur, fjórhjól o.fl. Lengdir: 1,6 m, 2 m-2,1 m, 2,5 m, 3 m, 3,5 m, 4 m, 4,5 m, 5 m. Burður fyrir par 1,5 tonn til 80 tonn. Einnig gúmmiklæddar að ofan fyrir valtara. Mjög hagstæð verð. Hákonarson ehf. Netfang- hak@hak.is – s. 892-4163. www.hak.is

Sennilega sterkustu vélakerrurnar á markaðnum. Eignum eftirfarandi stærðir á lager: 300 x 150, 300 x 180, 400 x 180 og 480 x 180 cm. Verð frá kr. 1.050.000 +vsk. Nánari upplýsingar á bergvagnar.is eða í s. 897-6871.

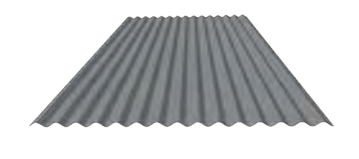
Til sölu KGM Musso Grand, dísel, árgerð 2025, sjálfskiptur, ekinn 27.000 km. Verð kr. 8.990.000 – notadir.benni.is – s. 590-2035.

Álsiskjúr fyrir brettatjakka á lager. Burðargeta 2 tonn Lengdir: 100 cm eða 150 cm Breidd: 70 cm Hákonarson ehf. S. 892-4163 hak@hak.is www.hak.is

Hausttilboð á girðingarefni. 5 strengja túnnet. Verð áður kr. 15.900 m/vsk. Tilboð kr. 14.310 m/vsk. 8 strengja túnnet. Verð áður kr. 25.800 m/vsk. Tilboð kr. 23.220 m/vsk. Iowa gaddavir. Verð áður kr. 9.610 m/vsk. Tilboð kr. 8.650 m/vsk. Motto gaddavir. Verð áður kr. 5.900 m/vsk. Tilboð kr. 5.310 m/vsk. Þanvir. Verð áður kr. 11.900 m/vsk. Tilboð kr. 10.710 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Litað bástustál 0,6mm þykkt. Litur RAL 7000 (milligrátt) Lengd 5570 mm 2 x 150 m2. Verð kr. 2.500 per fm. m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Led perur fyrir flúrlampa!

3 stærðir:
60 cm - kr. 1.500
150 cm - kr. 1.500
120 cm - kr. 2.000

SMH Gróðurhús ehf.
Sími: 866-9693
Facebook: Gróðurhús SMH ehf.

Priggja arma ledljós sem skrufast í venjuleg perustæði og hentar vel í stærri byggingar og skemmur. 80w - 8000 Lúmen. Verð kr. 8.000 -

Gámarampar á lager. Heitgalvaniserað stál. Burðargeta 8.000 kg. Stærð 130 cm x 210 cm x 16 cm. Lykkjur í dekki fyrir lyftaragaffla. Hákonarson ehf. hak@hak.is s. 892-4163. www.hak.is

Drenplógur/Kíplógur Jykeva JYM75 Verð kr. 225.000 +vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Gróðurhús fyrir matjurtarækt, liggjandi yfir beði eða standandi. Dúkurinn er úr ljósgrænu pe. plasti með styrkingarþræði og sterkum rennilásum. Eigum einnig mjög falleg fuglahús til á lager. Hákonarson ehf. S. 892-4163 www.hak.is / hak@hak.is

Tilboð á tvöfaldri vökvastýrri rúllugreip. Burðargeta 2 x 1600 kg. Verð áður kr. 543.000 m/vsk. Tilboð 488.000 með vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Lyftaragafflar til að skrufa fasta á skóflur. Burðargeta á pari: 680 kg. og 1500 kg. CE vottaðir og CE merktir. Öryggisstrappar fylgja. Passar á flestar skóflur. Til á lager. Hákonarson ehf. S. 892-4163 / netfang- hak@hak.is

Heitgalvanhúðaðar stúgrindur í fjárhús. Breidd 129 cm x hæð 97 cm. Verð kr. 8.530 m/vsk. Breidd 182 cm x hæð 97 cm. Verð kr. 9.794 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Led perur fyrir flúrlampa!

3 stærðir:
60 cm - kr. 1.500
150 cm - kr. 1.500
120 cm - kr. 2.000

SMH Gróðurhús ehf.
Sími: 866-9693
Facebook: Gróðurhús SMH ehf.

Priggja arma ledljós sem skrufast í venjuleg perustæði og hentar vel í stærri byggingar og skemmur. 80w - 8000 Lúmen. Verð kr. 8.000 -

Traktorsdrifnar rafstöðvar (Argo-Watt) Með AVR spennujafnara eða án hans. AVR tryggir örugga keyrslu á öllum rafbúnaði. Mjög mörg, stór kúabú eru með þennan búnað. Hákonarson ehf. hak@hak.is www.hak.is s. 892-4163.

Punktur og hnit - ráðgöf - Hnita jarðir og löðir, nýjar og gamlar, útbý öll skjöl sem þarf. Starfssvæði er Vestur- og Suðurland, eða hvert á land sem er. s. 693-7992, punktaroghnit.is, adam@punktaroghnit.com

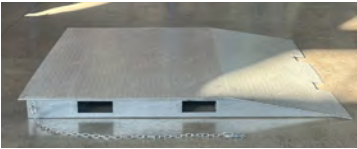
Traktorsdrifnar/glussadrifnar vatnsdælur í mörgum stærðum á lager. Háprýstar eða lágrýstar. Slöngubúnaður, 3", 4" með hraðkúplingum, 21 Bar. Flatr barkar á frábæru verði, 2" - 3" - 4". Hákonarson ehf. S. 892-4163 hak@hak.is www.hak.is

Backhoe fyrir dráttarvélar og hjólaskóflur. Margar stærðir. Gröfudýpt- 1,3-4,2 metrar. Margar stærðir af skóflum og öðrum aukabúnaði. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Weckman sturtuvagn með 13 tonna burðargetu/ hlaspýngd. Laus skjólbörð. Verð kr. 2.850.000 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

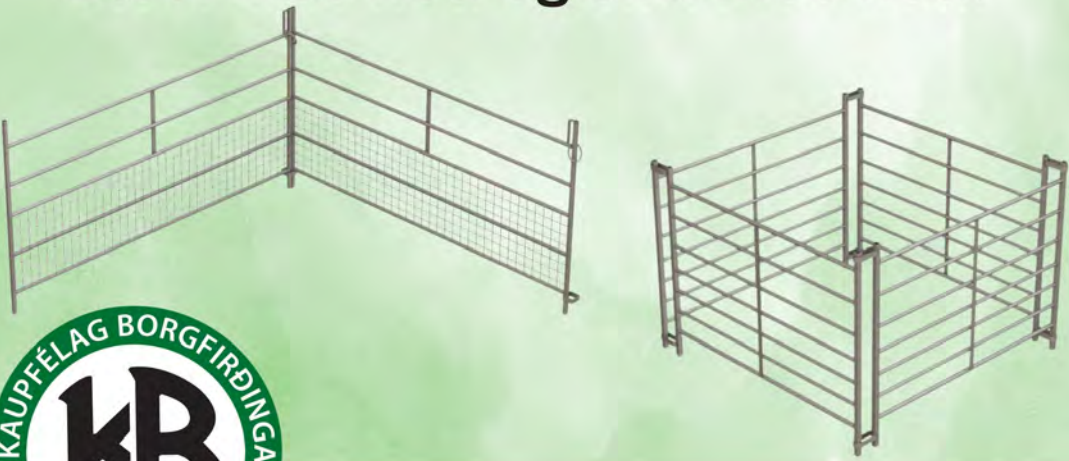
Langir gámarampar, fyrir 10 tonn. Heitgalvaniserað stál. Heildarlengd: 2.400 mm. Lengd á láréttum fleti: 1500 mm. Lengd á hallandi fleti: 900 mm. Breidd: 2.200 mm. Passa fyrir venjulega vörugáma. Hákonarson ehf. S.892-4163 Netfang: jhh@hak.is

Weckman sturtuvagn með 11 tonna burðargetu/ hlaspýngd. Laus skjólbörð. Verð kr. 2.450.000 m/vsk. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Fjárgrindur

Léttar og meðfærilegar fjárgrindur. Til í tveimur stærðum, 1,22m og 1,83m. Bæði með neti og ekki með neti.

WWW.KB.IS

Kaupfélag Borgfirðinga / Egilsholti 1 / 310 Borgarnesi / S: 430 5500 / verslun@kb.is

EINARÁ

HAUSTSPRENGJA

Á DALVEGI 16D - ALLAN SEPTEMBER MÁNUÐ

HVÍTT, SVART & GRÁTT STIXALL LÍMKÍTTI Á FRÁBÆRU VERÐI

970 kr.

ALLAR DYNAPLUS FÖTUR

50% AFSLÁTTUR

SEAL-IT ULTRA WIPES

990 kr.

PICA ALLAR VÖRUR

50% AFSLÁTTUR

FFP3 RYKGRÍMUR M/ÁN VENTILS

190 / 390 KR.

SIKAFUKO VT-1 COMBIPACK 200 LM

295.000 KR.

FAÇADE 315 FÚGUKÍTTI ALLIR LITIR

600 ML. **990 KR.**

HÖFUÐLJÓS BOWIE

1.790 kr.

100 CM JARÐVEGSSKRÚFUR

3.140 KR.

ALLAR SPIT GIFFSSKRÚFUR

50% AFSLÁTTUR

BYSSUSAUMUR - 2,8X75MM 34°, 2500 NAGLAR Í KASSA

8.990 KR.

KAMBSAUMUR - 4X40MM 34°, 3000 NAGLAR Í KASSA

10.990 KR.

MOLTUTUNNA SÍÐUSTU EINTÖKIN!

29.990 KR. 33.990 KR.

ALLAR DYNAPLUS SKRÚFUR Í BOXUM

50% AFSLÁTTUR

FLEIRI VÖRUR MÁNAÐARINS Á FRÁBÆRUM TILBOÐUM ÚT ALLAN SEPTEMBER MÁNUÐ

TILBOÐIN GILDA MEDAN BIRGÐIR ENDAST ÖLL VERÐ MEÐ VIRÐISAUÐASKATTI

EINAR ÁGÚSTSSON & CO - SÍÐAN 1954

Dín tækifæri eru okkur hvatning til að gera betur

📍 Dalvegur 16d, 201 Kópavogur

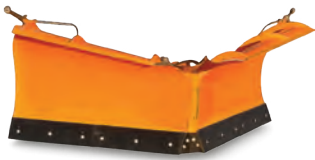
☎ 577-3900

✉ einara@einara.is

🕒 Opíð: Mán - fim 8-17, Fös 8-16

VETRARTÆKI

-Mikið úrval á lager-

Fjölplógar PUV „M“ Diagonal

Með stjórnbúnaði. Án festiplötu.

- 2,6 m
- 2,8 m
- 3,3 m

Fjölplógar PUV – Heavy Duty

Með stjórnbúnaði. Án festiplötu.

- 3,6 m
- 4,0 m

Slitblöð

Eigum á lager slitblöð og bolta í flestar gerðir plóga

Salt- og sanddreifari:

EPT15, 1,5 m3, rafstýring, 12V

Fjölplógar VT320 & VT380

Sterkir plógar fáanlegir með flotgrind fyrir mikinn hraða.

Fjöldi aukahluta í boði.

Salt- og sanddreifarar

SMA510 / 150 cm
SMA800 / 200 cm
SMA1100 / 200 cm
SMA1600 / 230 cm

Möguleiki á glussa yfirtengi

Snjóblásarar

241 THS Flex
256 THS Flex

Fjöldi aukahluta í boði.

Nánari upplýsingar og verð má finna á á heimasíðu okkar aflvelar.is

Vesturhraun 3, 210 Garðabæ
Gagnheiði 35, 800 Selfoss
Njarðarnesi 1, 603 Akureyri
Sími 480 0000 | www.aflvelar.is

Vélaskólinn

Talsett Vinnuvélanámskeið á netinu

www.velaskolinn.is

Kornvalsar frá SIPMA í Pólandi. <https://www.sipma.pl/produkt/zgniatacz-ziarna/> Frábærir valsar í mörgum útfærslum. Hákonarson ehf. www.hak.is S. 892-4163, netfang hak@hak.is

Tilboð á 300 cm flaghefil. Gerð Jykeva H30. Tveir vökvatjakkar. Stuðningshjól og endaplötur. Þyngd 1,1 tonn. Verð áður kr. 1.364.000 m/vsk. Tilboð kr. 1.240.000. H. Hauksson s. 588-1130.

Sliskjur úr áli, fyrir lyftara og brettatjakka. Fyrir lyftara: L 100 cm og 150 cm x B 42 cm par. Burðargeta á par: 7.200 kg. Fyrir brettatjakka: L 100 cm og 150 cm. x B 70 cm. 1 stk. Burðargeta: 2.000 kg. Hákonarson ehf. s. 892-4163. netfang: hak@hak.is www.hak.is

Flórsköfur og vélkústar. Þessi þýska hljóðláta flórskafa léttir störfín svo um munar. Verð kr. 595.000 +vsk. Nýtt blað á www.hardskafi.is. is – sala@hardskafi.is – S. 555-6520.

Þrýstisett fyrir neysluvatn. Til á lager 230 V, 12 V, 24 V. Einnig dælar með 3 fasa. Mjög öflug sjálfsogandi dæla. Dæluhjól úr kopar og öxull úr ryðfríu stáli. 24 L eða 60 L tankur úr ryðfríu stáli. Stillanlegur þrýstingur. Hentar vel fyrir sumarhús, ferðaþjónustu og báta. Hákonarson ehf. S. 892-4163, netfang- hak@hak.is

Tökum að okkur hinar ýmsu viðgerðir á kerrum, hestakerrum sem og öðrum kerrum. Förm með þær í aðalskoðun. Pantíð tíma. Brimco ehf. Desjamýri 14, Mosf. s. 894-5111 Opið 13-16.30 www.brimco.is

Af sérstökum ástæðum er til sölu þetta stórglæsilega, splunkunýja og óekna POLARIS SPORTSMAN XP 1000 S 2UP fjórhjól sem er með dráttarvélskráningu. Hjólið er hlaðið aukabúnaði: Spil • Framstuðari • Aftur stuðari • Framrúða • Upphituð handföng og þumalhitar • Farangursgrind að framan • OZZ XB1 P9" LED kastari • VIAIR 400C loftdæla • Tölvustýrður úrhleypibúnaður • 14" Dual Beadlock felgur • 29"Maxxis Bighorn dekk • Garmin Tread Overland 8" leiðsöguþæki (Stýring á úrhleypikerfi) • Dráttarkrökur með rafmagnstengi. Hjólið er staðsett í Eyjafirðinum en hægt að senda hvert á land sem er. Ásett verð er kr. 4.900.000 en nývirði er kr. 5.100.000. Engin skipti. Upplýsingar í s. 777-5020.

Sjálfsogandi neyðardælar (Trash) 2", 3", 4". Öflugur búnaður með mikla dælugetu, fyrir mjög óhreint vatn og einnig skolp, soghæð allt að 8 m, dæluhæð allt að 30 m. Þessar dælar henta mjög vel til að eiga sem neyðardælar ef von er á miklum vatnsveðrum með tilheyrandi flóðum í kjallara o.fl. Tilvalinn búnaður fyrir sveitarfélög, slökkvilið, hjálparsvéitir, verktaka o.fl. Getum skaffað dælubarka á góðu verði. Vélar eru af gerðinni Honda með smurolíuöryggi. Framleiðandi: Koshin í Japan. Hákonarson ehf. S. 892-4163. hak@hak.is, www.hak.is

Yfir hundrað sortir af sláttuvélum bæði fyrir dráttarvélar og fjórhjól. Þessi er fyrir fjórhjól og þykkir frábær. Tilboð kr. 345.000 +vsk. Nýtt blað á www.hardskafi.is – sala@hardskafi.is – S. 555-6520.

Klósettdælar fyrir kjallara. Inntak fyrir vask, sturtu og þvottavél. Mótur staðsettur fyrir utan votrymi. Margar stærðir sem henta fyrir íbúðar- og atvinnuhúsnæði. Mjög öflugur og vandaður búnaður. Frárennsli, 32 mm. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Til sölu MAN TGS 520 árg 2024. Ekinn 3.200 km. Krani Palfinger 37 TEC 7 í glussa og jib 3 í glussa og 2 handdregin. Sturtupallur sem er fjótlegt að taka af ef menn vilja setja dráttastól, gámalásar fremst í palli. Skoða skipti á eign á stór-Reykjavíkursvæðinu. S. 892-5855.

Labrador hvolpar til sölu, 6 tíkur og 2 rakkar, svört að lit, fæddir 13. júlí sl. Foreldrarir eru bæði af heimilis-/sýningarlínum, hreinræktuð og með ættbækur. Þar sem um slysgot er að ræða fást ekki ættbækur með hvolpunum, en þeir afhendast örmerktir, bólusettir og fá hvolpaskoðun hjá dyralækni. Staðsettur í Landeyjum. Frekari upplýsingar í s. 898-4853 eða á netfanginu rebeccakarolina@gmail.com

Til sölu JCB 427 HT árg. 2018 ekinn 3.400 tíma. Er á finum snjódekkjum s. 892-5855.

Til sölu Hitachi zx 300 árg 2016 ekinn 7.200 tíma. Hraðtengi og tvær mjög góðar skóflur frá skóflur.is og Topcon GPS s. 892-5855.

Svarta þruman til sölu! NÝSKOÐADUR Subaru Legacy Sport, Ekinn 256 þ., árg. 2007, smá ryð, smá beygla á skotti, ekki hægt að opna farþegahurð aftan á en skemmtilegt verkefni fyrir laghenta. Frábær fjórhjóladrifinn bíll, klár í veturinn. Verðhugmynd kr. 290.000. Áhugasamir hafi samband í s. 773-0400 og 662-4124.

Einkamál

Hæ, vildi láta alla vita að nokkur laga minna eru komin á Spotify og YouTube. Sigurlaugur Oddur Jónsson.

Húsnæði

Óska eftir geymsluhúsnæði í, eða í kringum, Grindavík. Má t.d. vera gömul hlaða eða tækjageymsla, með moldargólfi eða steypu, gluggalaus. Stærð á bilinu 100-200 fm. Vinsamlegast hafið samband með því að senda tölvupóst á thoran@thoran.is eða hringja í s. 791-0101.

Jarðir

Óska eftir landi til leigu til andaveiða, í mesta lagi 1,5 klt. akstur frá Reykjavík. Eina sem þarf að vera til staðar er lækur með sírennsli sem ekki froshar í fyrstu frostum. Við getum útbúið aðstöðuna og þokkalegt aðgengi frá vegi s. 898-2025 - Kristinn.

Óska eftir

Kaupi íslensk ber og jurtir. Aðalbláber 1.600 kr/kg. Bláber 1.100 kr/kg. Krækiber 700 kr/kg. Rífsber 1.300 kr/kg. Einiber 4.000 kr/kg. Kúmen 4.000 kr/kg. Blóðberg 7.000 kr/kg. Uppl. í s. 695-1008 eða snorri@reykjavikdistillery.is

Bassagítar. Er að leita að og safna gömlum bassagíturum, sem gætu legið í geymslum víða. Ónotaðir í e.t.v. fjölda ára og mig langar að dunda við að koma þeim til lífs. Sæki þá hvar sem er á landinu (nánast!). Jón Kristinn Cortez - smáskilaboð í s. 693-3922 cortez@internet.is

Ó/E Land Cruiser 100 eða Lexus GX/ LX. Bensín eða dísil kemur til greina. S. 823-8703.

Óska eftir að kaupa muni frá flugfélögum! Óska eftir að kaupa gamla hluti merkta Flugfélagi Íslands, Loftleiðum eða öðrum íslenskum flugfélögum, flugrekendum, þyrflufyrirtækjum eða flugskólum. Einkennismerki af búningum/göllum (málm- eða taumerki), þrjónmerki, nafnanælur, húfur, kaskeiti, gömul hlutabréf, vimpla, kveikjara, flögg, umboðsskilti, flugáætlanir og annað merkt eða prentað efni. ALLT kemur til greina! Sendið fyrirspurnir á netfangið: heimsti@simnet.is Eiríkur L.

Líffæragjafi óskast! Mótörinn í gamla Land Rovernum mínum er orðinn lúinn og vil ég kaupa eitthvað sprækara undir húddið. Helst kemur til greina 200 Tdi úr Defender frá árunum 1989-1994. Túrþína má vera ónýtt. S. 822-5269 eða astvaldur@bondi.is

Veturinn nálgast. Óska eftir gömlum snjóblásara sem hentar aftan á 30-40 hl traktor, má þarfnast lagfæringar. Upplýsingar í s. 893-6764, netfang hraunhofn@gmail.com

Óska eftir LOUET rokkur, aukahlutir, og LOUET kembivél. Einnig óskast mjög gömul upptrekt armbandsúr t.d Omega. Uppl. í s. 837-4757 eða sigornisl@gmail.com

Til sölu

Lekur hjá þér gámurinn, þakið, sókkullinn eða glugginn? Aquaprof. reaktive (dúkur í dós). Þéttir allt, bindur sig við stein gler, járn og timbur. Seld um allt land. Folda ehf s. 888-4020.

Lítið notað vökvastýri frá Marás fyrir utanborðsmótora til sölu. Verðhugmynd kr. 60.000 +vsk. Upplýsingar í s. - 861-4664, Valgarður.

Til sölu Pearl trommusett. Diskar góðir. Góður stóll. Tvöfaldur bassatrommufetill. Annar stakur. Á sama stað lítið notuð róðrarvél Concept2 RowERG. S. 899-7737.

Antík Höfðingjasöðull. Flottur sýningargripur fyrir einstaklinga, hótél og fyrirtæki. Upplýsingar í s. 891-7391.

Veiði

Óskum eftir góðu rjúpnalandi til leigu og til framtíðar. Erum bræður á miðjum aldri (56 ára og 52 ára) og erum að leita að góðu rjúpnalandi til leigu sama hvar er á landinu. Landi sem er á verðbilinu kr. 300.000 til kr. 800.000 pr. tímabil. Mjög góðri umgengni heitið, öruggum greiðslum einnig. Það myndi ekki skemma fyrir ef gisting væri nálægt. Ef þú/þið hafið land þá endilega heyrið í mér í s. 647-4008.

Þjónusta

Þakrennuþríf. Ekki gleyma að láta hreinsa þakrennurnar, ef þær stíflast getur það valdið miklum skemmdum. Skoðið heimasíðuna okkar fyrir nánari upplýsingar. laufgraenn.is S. 861-8752.

Kvenna
athvarf

Opið allan sólarhringinn,
sími 561 1205.

Húsaskjól og aðstoð fyrir
konur sem búa við ofbeldi
í nánú sambandi.
Einnig er boðið upp á
ráðgjafaviðtöl fyrir konur.

Við fjármögnum landbúnaðartæki

Lykill
Fjármögnun

AFLVÉLAR

Nánar á
aflvelar.is:

XWOLF 1000 LAND TREKKER

976 cc (99 hö) – 102 Nm / 5,500 rpm

2.490.000 kr.

Staðalbúnaður:

Auka kastarar að framan

3 akstursstillingar
Normal, Work og Sport

27" dekk &
Beadlock felgur

Sætishiti fyrir bæði
ökumann og farþega

Fram- og afturstuðari
& hliðargrindur

Framrúða

110 L farangurskassi

Hiti í handföng &
handhlífur

GARÐABÆ | SELFOSSI | AKUREYRI | sími 480-0000 | www.aflvelar.is

